

Oriveden kaupungin rantaosayleiskaava

KAAVASELOSTUS

16.3.2020

Oriveden kaupunki

YMPÄRISTÖSUUNNITTELU OY

Ympäristösuunnittelu Oy Pirkanmaa

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	4
2. YLEISKAAVAN OSALLISTUMISMENETTELY	5
3. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT	6
3.1 SUUNNITTELUALUEEN SIJAINTI JA RAJAUS	6
3.2 SUUNNITTELUALUEEN YLEISKUVAUS	6
3.3 SUUNNITTELUTILANNE.....	6
3.3.1 <i>Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet</i>	6
3.3.2 <i>Maakuntakaava</i>	8
3.3.3 <i>Yleiskaava</i>	25
3.3.4 <i>Ranta-asemakaavat</i>	26
3.3.5 <i>Muut suunnitelmat ja selvitykset</i>	26
3.3.7 <i>Rakennusjärjestys</i>	28
3.3.8 <i>Rakennuskiellot</i>	28
3.3.9 <i>Pohjakartta</i>	28
4. MAANOMISTUS	28
5. VÄESTÖ JA ELINKEINORAKENNE	29
6. TEKNINEN HUOLTO	31
7. RAKENNETTU YMPÄRISTÖ	32
7.1 KYLÄALUEET.....	32
7.2 RANTA-ALUEET	34
7.2.1 <i>Asuinrakentaminen</i>	34
7.2.2 <i>Lomarakentaminen</i>	35
7.3 PALVELUT	36
7.4 MATKAILU	37
7.5 VIRKISTYSALUEET JA VIRKISTYSYHTEYDET	39
7.6 MAA- JA METSÄTALOUSALUEET	40
7.7 ERITYISTOIMINNOT.....	41
7.8 LIIKENNE	42
8. LUONNONYMPÄRISTÖ	44
8.1 VESISTÖT	44
8.2 LUONNONSUOJELUALUEET	44
8.3 NATURA 2000 -ALUEET	45
8.4 LUONTOSELVITYKSEN ARVOKKAAT KOHTEET	46
8.5 PERINNEMAISEMA-ALUEET	52
8.6 POHJAVESIALUEET	53
8.7 GEOLOGISET MUODOSTUMAT.....	53
9. KULTTUURIYMPÄRISTÖN ARVOT JA ERITYISPIIRTEET	54
9.1 RAKENTUMISEN HISTORIAA	54
9.2 VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄT RAKENNETUT KULTTUURIYMPÄRISTÖT (RKY)	54
9.3 VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET.....	55
9.4 MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT KULTTUURIYMPÄRISTÖT JA MAISEMA-ALUEET	55
9.5 RAKENNETUN YMPÄRISTÖN SELVITYS	57
9.5.1 <i>Rakennetun ympäristön kohteet</i>	57
9.5.2 <i>Paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt</i>	65
9.6 KIIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET	65

9.7 HISTORIAALLISET TIET	68
10. YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT	68
11. TAVOITTEET RANTA- JA KYLÄALUEILLA.....	69
11.1 OHJAUSVAIKUTUS	69
11.2 YLEISTAVOITTEET	69
11.3 VALTAKUNNALLISET- JA MAAKUNNALLISET TAVOITTEET	70
11.4 YLEISKAAVAN SELVITYSAINEISTOJEN ASETTAMAT TAVOITTEET	71
11.5 LIIKENNE	71
11.6 VESIHUOLTO.....	72
11.7 ERI MAANKÄYTTÖMUOTOJEN TAVOITTEET.....	73
11.7.1 Loma- ja asuinrakentaminen.....	73
11.7.2 Matkailualueet.....	74
11.7.3 Virkistysalueet.....	74
11.7.4 Erityis- ja suojelualueet.....	75
11.7.5 Maa- ja metsätalousalueet.....	75
12. RANTA-ALUEIDEN SUUNNITTELU- JA MITOITUSPERIAATTEET.....	76
12.1 SUUNNITTELUPERIAATTEET	76
12.1.1 Emätilaperiaate.....	76
12.1.2 Muunnetun rantaviivan periaate.....	77
12.1.3 Saman maanomistajan kiinteistöt ja rakennusoikeuden siirtäminen.....	78
12.1.4 Olemassa olevat rakennusyksiköt	79
12.1.5 Uudet rakennuspaikat.....	79
12.1.6 Ranta-asemakaavojen alueet	79
13. RANTA-ALUEIDEN MITOITUSMENETELMÄ JA MITOITUSVYÖHYKKEET	79
13.1 MITOITUKSEN YLEISET LÄHTÖKOHDAT	79
13.2 OSAYLEISKAAVAN MITOITUSLASKENNAN SOVELLUS	80
13.2.1 Mitoitusvyöhykkeet	81
13.2.2 Erityisarvojen vaikutus mitoitukseen.....	82
13.2.3 Saarien mitoittaminen	85
13.2.4 Rakennusoikeuden siirto takamaastoon	85
14. ERÄJÄRVEN OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELU- JA MITOITUSPERIAATTEET ...	85
14.1 YKSITYISKOHTAISEN KYLÄSUUNNITTELUN ALUE	85
14.2 KYLÄYLEISKAAVAN SISÄLTÖVAATIMUKSET.....	86
14.3 KYLÄYLEISKAAVOITUKSEN LÄHTÖKOHDAT	87
14.4 MITOITUSPERIAATTEET	88
15. OSAYLEISKAAVAN RATKAISU JA SEN PERUSTELUT	88
15.1 YLEISPERUSTEET	88
15.1.1 Rantaosayleiskaavan rakentamisalueet	89
15.1.2 Rantaosayleiskaavan rakentamisesta vapaat alueet.....	91
15.1.3 Eräjärven kyläalueen osayleiskaavan rakentamisalueet.....	93
15.1.4 Eräjärven kyläalueen osayleiskaavan rakentamisesta vapaat alueet.....	93
15.1.5 Luonnonympäristön arvot ja erityispiirteet	94
15.1.6 Kulttuuriympäristön arvot ja erityispiirteet	95
15.1.7 Vakituisen asumisen ohjaaminen ranta-alueilla	97
15.1.8 Kohtuullisuusharkinnan käyttö ranta-alueilla.....	98
15.1.9 Liikenneväylät, ulkoilureitit ja erityisalueet	99
15.2 RANTAOSAYLEISKAAVAN MITOITUS.....	101
16. OIKEUSVAIKUTUKSET JA TOTEUTTAMINEN.....	103

17. RANTAOSAYLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	105
17.1 LUONNONYMPÄRISTÖ	105
17.2 RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ JA KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET	115
17.3 VALTAKUNNALLISESTI JA MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET	118
17.4 SOSIAALISET VAIKUTUKSET	120
17.5 YHDYSKUNTARAKENNE	120
17.6 VAIKUTUKSET PUKALAN VIRKISTYSKÄYTTÖARVOON	121
17.7 TALOUDELLISET VAIKUTUKSET	122
18. ERÄJÄRVEN KYLÄOSAYLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI.....	122
18.1 LUONNONYMPÄRISTÖ	123
18.2 RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ JA KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET	123
18.3 SOSIAALISET VAIKUTUKSET	125
18.4 YHDYSKUNTARAKENNE	125
18.5 TALOUDELLISET VAIKUTUKSET	126

LIITTEET

1. Suunnittelualueen raja
2. Ote Pirkanmaan maakuntakaavasta
- 3.1 - 3.4 Kaavoitus- ja rakentamistilanne sekä maanomistus
- 4.1 - 4.4 Perustietokartat
- 5.1 - 5.4 Ympäristötietokartat 1; Luonnonympäristön erityisarvot ja ominaispiirteet
- 6.1 - 6.4 Ympäristötietokartat 2; Kulttuuriympäristön arvot
- 7.1 - 7.4 Mitoitusvyöhykekartat
8. Eräjärven kylän yksityiskohtaisen kyläsuunnittelualueen raja, mitoituskartta ja mitoituslaskelma
9. Vakituisen asumisen edullisuusvyöhyketarkastelu (Oriveden kaupunki)
10. Vesistökohtaiset tilastot
- 11.1-11.4 Yhtenäiset rakentamisesta vapaat rannat kaavan toteutuessa
12. Ranta-asemakaavojen mitoitus
13. Lausuntojen perusteella tehdyt muutokset kaavaluonnokseen
14. Luonnosvaiheen mielipiteiden yhteenveto (Pohjoinen osa-alue, Eteläinen osa-alue, Eräjärven osa-alue, Längelmäen osa-alue)
15. Lausuntojen perusteella tehdyt muutokset kaavaehdotukseen 1
16. Ehdotusvaiheen 1 mielipiteiden yhteenveto (Pohjoinen osa-alue, Eteläinen osa-alue, Eräjärven osa-alue, Längelmäen osa-alue)
17. Lausuntojen perusteella tehdyt muutokset kaavaehdotukseen 2
18. Ehdotusvaiheen 2 mielipiteiden yhteenveto (Pohjoinen osa-alue, Eteläinen osa-alue, Eräjärven osa-alue, Längelmäen osa-alue)

Erilliset liitteet:

- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
- Ranta-alueiden emätilaselvitys / mitoitusaulukko (Ympäristösuunnittelu Oy Pirkanmaa)
- Luontoselvitys ja luontoselvityksen päivitys (Luontoselvitys Kotkansiipi Oy)
- Rakennetun ympäristön selvitys (Arkinor Oy)
- Arkeologiset inventoinnit (Pirkanmaa maakuntamuseo)

1. JOHDANTO

Suunnittelutyön tarkoituksena on laatia Oriveden kaupungin kaavoittamattomille ranta-alueille ja niihin liittyville eräille kyläalueille (Längelmäen kk, Naappila-Suomasema, Päilahti-Pitkäjärvi, Siitama, Talviainen ja Västilä) oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava. Suunnittelualue on jaettu hallinnollista käsittelyä varten osa-alueisiin; pohjoinen osa-alue, eteläinen osa-alue, Eräjärven osa-alue ja Längelmäen osa-alue. Eräjärven kyläalueelle on laadittu oikeusvaikutteinen kyläosayleiskaava.

Kaavoitettavalla alueella on rantaviivaa yhteensä noin 970 km. Lisäksi aiemmin ranta-asemakaavoitettuja ranta-alueita on noin 150 km. Ranta-asemakaavojen alueet esitetään yleiskaavassa ainoastaan informatiivisesti. Järviä ja lampia on yhteensä n. 430, joista yli 2 hehtaarin suuruisia on n. 200 kpl. Suurimmat vesistöt ovat Längelmävesi, Iso-Löytäne ja Eräjärvi. Kyläalueiden yhteispinta-ala ilman ranta-alueita on n. 2 500 ha.

Vesijärven Vittanen-saaren eteläosan sekä kahden muun pienemmän saaren osalta on kyse myös rantaosayleiskaavan muutoksesta, sillä alueella on voimassa Kangasalan rantaosayleiskaava (Pir 21.12.2001).

Rantaosayleiskaavan suunnittelumittakaava on 1:10 000 ja Eräjärven kyläalueen osayleiskaavan 1:5 000. Ranta-alueiden suunnittelu on kohdistunut lähtökohtaisesti noin 200 metrin levyiseen ranta-alueeseen. Kyläalueiden osalta kaava-alueen rajauksen lähtökohtana on ollut kaupungin määrittelemien suunnittelutarvealueiden rajaus.

Rantaosayleiskaavalla on määritelty ranta-alueiden rakentamisen määrä ja laatu sekä sijoittuminen tilakohtaisesti. Kaava on laadittu oikeusvaikutteisena siten, että rantaosayleiskaavaa voidaan käyttää loma- ja asuinrakentamisen sekä pienimuotoisen matkailupalvelujen rakentamisen rakennuslupien myöntämisperusteena. Muun ranta-alueella tapahtuvan rakentamisen osalta osayleiskaava ohjaa poikkeamislupamenettelyä ja yksityiskohtaisempaa kaavoitusta. Rantaosayleiskaavaan kuuluvien kyläalueiden osalta kaavalla ohjataan yleispiirteisesti alueiden maankäyttöä ja rakentamisen suunnittelutarvelupaharkintaa.

Eräjärven kyläalueen osayleiskaava on laadittu oikeusvaikutteisena (MRL 44§) siten, että kaavaa voidaan käyttää kylän ydinalueella asuinrakentamisen rakennuslupien myöntämisperusteena. Muun Eräjärven kyläalueen osalta kaava ohjaa yleispiirteisesti alueiden maankäyttöä ja rakentamisen suunnittelutarvelupaharkintaa.

Yleiskaavatyössä on huomioitu alueiden rakentamismahdollisuudet noudattaen yhtenäisiä suunnittelu- ja mitoitusperusteita sekä huomioitu luonnonympäristön ja rakennetun kulttuuriympäristön erityisarvot perustuen kaavoitusta varten laadittuihin selvityksiin. Yhdenmukaisten suunnitteluperiaatteiden noudattamisella turvataan maanomistajien tasapuolinen kohtelu. Yleiskaavassa on huomioitu myös mm. maaseutuelinkeinojen, matkailupalvelujen tarpeet sekä riittävien virkistyskäyttömahdollisuuksien ja yhtenäisten vapaiden rantojen säilyminen alueella.

Rantaosayleiskaavalla on osoitettu 2 216 vanhaa lomarakennuspaikkaa, 488 vanhaa asuinrakennuspaikkaa ja 93 maatilan talouskeskuksen aluetta. Lisäksi kaavassa on todettu informatiivisesti 555 ranta-asemakaavojen mukaista rakennuspaikkaa. Rantaosayleiskaavalla on osoitettu yhteensä 949 uutta lomarakennuspaikkaa ja 22 uutta asuinrakennuspaikkaa.

2. YLEISKAAVAN OSALLISTUMISMENETTELY

Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on tuotu esille osallistumisen ja vuorovaikutuksen kannalta keskeiset kaavoituksen työvaiheet. Suunnitelmassa on kerrottu mm. miten kaavan eri vaiheista tiedotetaan ja miten osalliset pääsevät vaikuttamaan kaavasunnitteluun.

Suunnittelun eri vaiheissa pyritään siihen, että kaikilla kaavan osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua mielipiteensä kirjallisesti tai suullisesti.

Osallistumisen ja vuorovaikutuksen kannalta keskeiset kaavaprosessin vaiheet on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 17. Kaavaprosessi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on selostuksen erillisenä liitteenä.

Luonnosvaiheen osalta mielipiteitä tuli yhteensä 333 kappaletta, joista 32 koski Pohjoista osa-aluetta, 82 Eteläistä osa-aluetta, 65 Eräjärven osa-aluetta Eräjärven kyläalue mukaan lukien sekä 154 Längelmäen osa-aluetta. Lausuntoja tuli yhteensä 16. Tiivistelmä luonnosvaiheen palautteesta on esitetty liitteissä 13 ja 14.

Ehdotusvaiheessa 1 muistutuksia tuli yhteensä 199 kappaletta, joista 36 koski Pohjoista osa-aluetta, 41 Eteläistä osa-aluetta, 30 Eräjärven osa-aluetta kyläalue mukaan lukien sekä 92 Längelmäen osa-aluetta. Lausuntoja kaavaehdotuksesta 1 saatiin yhteensä 23. Tiivistelmä ehdotusvaiheen 1 palautteesta on esitetty liitteissä 15 ja 16.

Ehdotusvaiheessa 2 muistutuksia tuli yhteensä 124 kappaletta, joista 24 koski Pohjoista osa-aluetta, 31 Eteläistä osa-aluetta, 14 Eräjärven osa-aluetta kyläalue mukaan lukien sekä 55 Längelmäen osa-aluetta. Lisäksi kaksi muistutuksista kohdistui kaikkiin osa-alueisiin. Lausuntoja kaavaehdotuksesta 2 saatiin yhteensä 16. Tiivistelmä ehdotusvaiheen 2 palautteesta on esitetty liitteissä 17 ja 18.

3. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

3.1 Suunnittelualan sijainti ja raja

Rantaosayleiskaava laaditaan Oriveden kaupungin alueen kaavoittamattomille ranta-alueille lukuun ottamatta pieniä lampia ja puroja. Suunnittelualueeseen kuuluu lisäksi seitsemän ranta-alueisiin liittyvää kyläaluetta: Eräjärvi, Längelmäen kk, Naappila-Suomasema, Päilahti-Pitkäjärvi, Siitama, Talviainen ja Västilä.

Kaavoitettavalla alueella on rantaviivaa yhteensä noin 970 km. Lisäksi aiemmin ranta-asemakaavoitettuja ranta-alueita on noin 150 km. Ranta-asemakaavojen alueet esitetään yleiskaavassa ainoastaan informatiivisesti. Järviä ja lampia on yhteensä n. 430, joista yli 2 hehtaarin suuruisia on n. 200 kpl. Suurimmat vesistöt ovat Längelmävesi, Iso-Löytäne ja Eräjärvi. Kyläalueiden yhteispinta-ala ilman ranta-alueita on n. 2 500 ha.

Kaavasunnitteluala rajautuu lähtökohtaisesti noin 200 metrin levyiseen ranta-alueeseen sekä suunnittelualaena oleville kyläalueille maasto-olosuhteiden ja suunnittelutarpeiden mukaan. Suunnitteluala ja sen leveys tarkentuvat työn edetessä maasto-olosuhteista ja suunnittelutarpeesta riippuen.

Suunnittelualan raja (Liite 1)

3.2 Suunnittelualan yleiskuva

Orivesi sijaitsee Länsi-Suomen läänissä, Pirkanmaalla. Oriveden rajanaapurikuntia ovat Tampere, Kangasala, Ruovesi, Juupajoki, Jämsä ja Kuhmoinen. Oriveden kunta on perustettu 1865 ja Oriveden ja Eräjärven kuntaliitos tapahtui vuonna 1973. Osa Längelmäen kunnasta liitettiin Oriveden kaupunkiin 1.1.2007.

Oriveden asukasluvun kehitys on viimeiset kymmenen vuotta ollut vakaata. Asukasluku 31.12.2015 oli 9412. Asukkaista n. 2/3 osaa asuu taajama-alueilla, lähinnä keskustassa ja sen vieressä sijaitsevassa Asemankylässä. Muita taajamia ovat mm. Hirsilä ja Eräjärvi. Orivedellä on paljon kesäasukkaita, joten kesäaikaan Oriveden asukasluku kohoaa huomattavasti.

Oriveden alueella ylivoimaisesti suurin järvi on Längelmävesi, jonka lisäksi suuria järviä ovat mm. Iso-Löytäne, Enojärvi, Pukala, Eräjärvi, Äväntäjärvi, Oriselkä sekä Vesijärvi. Suurien järvien vastapainona Orivedellä on satoja pieniä, yli hehtaarin kokoisia järviä ja lampia.

3.3 Suunnittelutilanne

3.3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää (MRL 4 §). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat valtioneuvoston hyväksymiä alueiden käyttöä ja aluerakennetta koskevia tavoitteita. Valtioneuvoston päätös uudistetuista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on tullut voimaan 1.4.2018. Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista (MRL 24§).

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (1.4.2018):

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

- Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.
- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.
- Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.
- Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

2. Tehokas liikennejärjestelmä

- Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.
- Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.
- Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.
- Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.
- Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

- Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.
- Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

3.3.2 Maakuntakaava

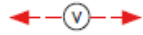
Pirkanmaan maakuntakaava on uudistunut tämän kaavaprosessin aikana. Rantaosayleiskaava ja Eräjärven kyläalueen osayleiskaava laadittiin ensimmäiseen kaavaehdotusvaiheeseen saakka alueella voimassa olleen Pirkanmaan 1. maakuntakaavan sekä vaihemaa-kuntakaavojen 1 ja 2 ohjausvaikutus huomioiden. Uusi Pirkanmaan maakuntakaava 2040 hyväksyttiin rantaosayleiskaavan ja Eräjärven kyläalueen osayleiskaavan kaavaehdotusvaiheen nähtävillä olon (4.4. - 3.5.2016) jälkeen maakuntavaltuuston kokouksessa 27.3.2017. Pirkanmaan maakuntakaava 2040 tuli voimaan kuulutuksella 8.6.2017. Korkein hallinto-oikeus on käsitellyt hyväksymispäätöstä koskeneet valitukset ja 24.4.2019 antamallaan päätöksellään pitänyt Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 voimassa sellaisenaan, kuin siitä päätettiin maakuntavaltuustossa. Voimaan tullessaan Pirkanmaan maakuntakaava 2040 kumosi lainvoimaiset Pirkanmaan 1. maakuntakaavan sekä vaihemaa-kuntakaavat 1 ja 2.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa yleiskaavaa. Osaltaan uudesta maakuntakaavasta 2040 johtuen Oriveden rantaosayleiskaavan ja Eräjärven kyläalueen osayleiskaavan kaavaehdotus jouduttiin laatimaan uudelleen huomioiden uuden maakuntakaavan 2040 ohjausvaikutus. Ote Pirkanmaan maakuntakaava 2040:stä on selostuksen liitteenä 2.

Oriveden kaupungin rantaosayleiskaavan alueelle on Pirkanmaan maakuntakaava 2040 osalta osoitettu seuraavia varauksia tai merkintöjä, jotka on osa-alueittain lueteltu:

Pohjoinen osa-alue

Kehittämisperiaatemerkinnot

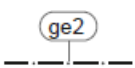
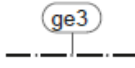

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Yhdystarve- yhteystarve.	Yhteystarve-merkinnällä osoitetaan vesihuollon kehittämisen kannalta tärkeät uudet yhdystarvet, joiden sijaintiin ja toteuttamiseen liittyy epävarmuutta.

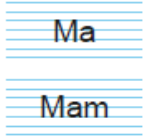

Aluevaraus- ja kohdemerkinnät

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Retkeily- ja ulkoilu- alue.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ja alueell- taan laajat taajamarakenteen ulkopuolella sijaitsevat retkeilyn ja ulkoilu- alueet. Kohdemerkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden osoittamiseen ei maakunta- kaavan mittakaavan vuoksi ole tarkoituksenmukaista käyttää aluevarausmerkin- tää. <i>Suunnittelumääräys:</i> Alue varataan yleiseen retkeilyyn ja ulkoiluun. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava retkeily- ja ulkoilukäyttöedellytyksien säilyminen ja kehittäminen. Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota ympäristön laa- tuun, alueen ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Kohteet: Pukalan virkistysmetsä (6)	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
<p>EK</p> <p>Kaivosalue.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivennäisten hyödyntämiseen tarpeelliset alueet.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon lähialueen luonto-, matkailu- ja virkistysarvot.</p>
Kohteet: Oriveden kaivos	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
<p>S</p> <p>S</p> <p>Suojelualue.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltaviksi tarkoitetut alueet, kuten kansallispuistot ja luonnonpuistot sekä soiden-, rantojen-, vanhojen metsien, lehtojen- ja lintuvesiensuojelualueet. Merkinnällä osoitetaan myös ne suojelualueet, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön perusteella, sekä koskien suojelulla rauhoitetut kosket. Kohdemerkintää käytetään osoittamaan 2–10 hehtaarin kokoisia alueita. Alle 2 hehtaarin kokoisia alueita ei osoiteta maakuntakaavassa. Alueilla, joihin sisältyy pinta-alaltaan merkittäviä vesialueita, käytetään lisäksi alueen ulkorajat osoittavaa merkintää.</p> <p><i>Suojelumääräys:</i> Alueella ei saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Luonnonsuojelulain nojalla muodostettuja alueita koskevat suojelupäätöksessä annetut määräykset, ja alueiden toteuttamisesta vastaa ensisijaisesti valtio. Muiden alueiden osalta suojelun toteutus päätetään yksityiskohdaisemman suunnittelun yhteydessä.</p>
<p>Kohteet: Kärjenniemen ja Alhosen metsä (105), suojeluperuste: ysa Hirvikangas (154), suojeluperuste: ysa Ala-Jalkajärven purolehto (155), suojeluperuste: natura, lehto, vsa Koukkusuon luonnonsuojelualue (158), suojeluperuste: ysa, Pirkanmaan 1. maakuntakaava Pukalan saaret (160), suojeluperuste: Metsähallitus, Pirkanmaan 1. maakuntakaava Kutemajärven luonnonsuojelualue (161), suojeluperuste: natura, vanhat metsät, ysa Hörsänän arboretum (luonnonsuojelualue) (164), suojeluperuste: ysa Pukala (385), suojeluperuste: Metsähallitus Kutemavuori (386), suojeluperuste: Metsähallitus Veljestenlammi - Rasilammi - Rajalammi - Pöksylammi (407), suojeluperuste: Metsähallitus</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
<p>MK</p> <p>Maa- ja metsätalousvaltainen alue, joka on ekosysteemipalvelujen kannalta merkittävä.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat yhtenäiset luonnon ydinalueet tai luonnon- ja kulttuuriympäristöjen kokonaisuudet, joilla on tarvetta retkeilyn ja ulkoilun järjestämiseen. Alueet ovat osa maakunnan ekologista verkostoa, ja ne tukevat luonnonympäristöjen kytkeytyvyyttä, säilymistä ja virkistyskäyttöä. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalousoiketta tai käyttöä vakituisen tai loma-asumiseen.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota maa- ja metsätalouden toimintaedellytysten turvaamiseen sekä ulkoilumahdollisuuksia parantavien polku- ja reittiverkostojen ja näihin liittyvien palvelujen järjestämiseen.</p> <p>Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen säilyminen sekä välttää luonnonympäristöjen pirstoutumista.</p>

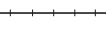

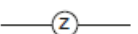

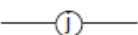
Alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevat merkinnät

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Arvokas geologinen muodostuma.</p> <p>Kallioalue.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (ge2). Merkinnällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä, maa-aineslain tarkoittamia geologisia, maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i> Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että geologisten muodostumien sisältämien arvojen säilyminen turvataan. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarve.</p> <p><i>Suojelumääräys:</i> Alueen erityispiirteitä haitallisesti muuttavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. Alueella saa kuitenkin ottaa kiviaineksia maisemavaurioiden korjaamiseksi.</p>
<p>Kohteet: Harjunvuori-Yläinenvuori (82), arvolk. 2, erittäin arvokas Humalavuori-Karahonganvuori (92), arvolk. 4, arvokas Seppälänvuoren-Ärrälänvuoren kallio (99), arvolk. 4, arvokas Kutemavuori-Rantavuori (108), arvolk. 4, arvokas Vuorilahdenvuori-Paltanmäki (109), arvolk.4, arvokas Riuttavuoret-Junkinvuori (182), arvolk.4, arvokas</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Arvokas geologinen muodostuma.</p> <p>Moreenimuodostuma tai tuuli- ja rantakerrostuma.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat ja tuuli- ja rantakerrostumat (ge3). Merkinnällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä, maa-aineslain tarkoittamia geologisia, maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i> Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että geologisten muodostumien sisältämien arvojen säilyminen turvataan. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarve.</p> <p><i>Suojelumääräys:</i> Alueen erityispiirteitä haitallisesti muuttavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. Alueella saa kuitenkin ottaa kiviaineksia maisemavaurioiden korjaamiseksi.</p>
<p>Kohteet: Onnistaipale (12), tuulikerrostuma, arvolk. 3, valtakunnallinen</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaiset Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, joiden suojeluarvojen huomioon ottamisesta on säädetty luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ssä.</p>
<p>Kohteet: Harjunvuori – Viitapohja (63)</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.</p>	<p>Merkinnöillä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet (RKY 2009).</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen.</p>
<p>Kohteet: Onnistaipaleen kylä (36)</p>	

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema.	Merkinnällä osoitetaan maisema-alueiden ulkopuoliset maakunnallisesti arvokkaat maaseudun kulttuurimaisemat. <i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää luonnon- ja kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.
Kohteet: Höllön-Nihuantaustan-Onnistaipaleen kulttuurimaisema (77), Pehulan kulttuurimaisema (80)	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Valtakunnallisesti arvokkaaksi esitetty ja/tai maakunnallisesti arvokas maisema-alue.	Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisiksi esitetyt, maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Ma) sekä maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Mam). <i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Maisema-alueiden kanssa päällekkäiset maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisemat on esitetty kaavaselostuksen liitekartalla ”Kulttuurimaisemat”.
Ma -kohteet: Juupajoen kulttuurimaisema (85) Mam -kohteet: Lyytikälän-Hirsilän kulttuurimaisema (4)	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue.	Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston vuoden 1995 periaatepäätöksellä valitut valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. <i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.
Kohteet: Juupajoen kulttuurimaisema	

Viiva- ja muut merkinnät

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Valta- tai kantatie.	Merkinnällä osoitetaan valta- ja kantatiet. Valtatiet palvelevat valtakunnallista ja maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä. Kantatiet täydentävät valtatieverkkoa ja palvelevat maakunnan sisäistä liikennettä.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Tärkeä seutu- tai yhdystie.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät seututiet ja yhdystiet sekä niihin kuuluvat katuosuudet ja yhdystieluonteiset kadut. Tärkeät seutu- ja yhdystiet yhdistävät maakuntakaavan taajamatoimintojen alueita ja kyläkeskuksia kuntakeskuksiin tai ovat verkostollisesti merkittäviä korkeampiluokkaisia väyliä täydentäviä yhteyksiä.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys

 TEN-T- liikenneverkko, kat- tava verkko.	Merkinnällä osoitetaan kattavaan TEN-T-verkkoon kuuluvat valtatiet ja pääradat.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Yhdysrata.	Merkinnällä osoitetaan tärkeimmät yhdysradat.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Ulkoilureitti.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ohjeelliset ulkoilureitit. Merkintä osoittaa ensisijaisesti tarpeen reitille. <i>Suunnittelumääräys:</i> Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ulkoilureitin toteuttamis- edellytykset osana maakunnallisesti ja seudullisesti toimivaa reitistöä. Suunnitte- lussa tulee kiinnittää huomiota luonnonarvojen säilymiseen suuntaamalla reitit kulutusta kestäville alueille.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Melontareitti.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ohjeelliset melontareitit. <i>Suunnittelumääräys:</i> Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava melonnan edellytykset.
Kohteet: Sahajoen-Juupajoen reitti (17)	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Voimalinja.	Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat 400 kV:n ja 110 kV:n voimalinjat. Maa- kaapeloituja voimalinjoja ei osoiteta maakuntakaavakartalla
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Yhdysvesijohto.	Merkinnällä osoitetaan veden johtamisen kannalta tärkeimmät seudullisesti mer- kittävät verkostoyhteydet.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Siirtoviemäri.	Merkinnällä osoitetaan tärkeimmät seudullisesti merkittävät viemäriyhteydet.

Eteläinen osa-alue

Aluevaraus- ja kohdemerkinnät

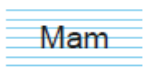
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Taajamatoimintojen alue.	Merkinnällä osoitetaan asumisen, kaupan ja muiden palvelujen, työpaikkojen sekä muiden taajamatoimintojen rakentamisalueet. Merkintä sisältää niihin liitty- vät pääväyliä pienemmät liikennealueet, yhdyskuntateknisen huollon alueet, paikallisesti merkittävät ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomat teollisuusalueet sekä paikallisesti merkittävät virkistyksen ja suojelun alueet ja ulkoilureitit. <i>Suunnittelumääräys:</i> Aluetta tulee suunnitella asumisen, palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneena alu- eena. Erityistä huomiota tulee kiinnittää yhdyskuntarakenteen eheyttämi- seen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä julkisten ja kauppal-

	<p>listen palveluiden saavutettavuutta joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn avulla. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sovitettava ympäristöönsä tavalla, joka vahvistaa alueen omaleimaisuutta. Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota kulttuuriympäristön, maiseman ja luontoarvojen säilymiseen. Alueen kytkeytyvyys seudullisille virkistysalueille ja ulkoilureiteille tulee ottaa huomioon.</p> <p>Merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksikköjen koon alarajat ovat seuraavat:</p> <p>Paljon tilaa vaativan erikoistavaran kaupan osalta koon alaraja on Tampereen, Nokian, Pirkkalan, Ylöjärven, Lempäälän, Kangasalan ja Valkeakosken keskustaajamien alueella 15 000 k-m²; Akaan, Hämeenkyrön, Ikaalisten, Mänttä-Vilppulan, Oriveden, Parkanon, Sastamalan ja Virtain keskustaajamien alueella ja Mouhijärvi-Häijään alueella 7 000 k-m².</p> <p>Keskustahakuisen kaupan eli päivittäistavarakaupan ja muun erikoistavaran kaupan osalta koon alaraja on Tampereen, Nokian, Pirkkalan, Ylöjärven, Lempäälän, Kangasalan ja Valkeakosken keskustaajamien alueella 10 000 k-m², kuitenkin siten, että pelkän päivittäistavarakaupan koon alaraja on 5 000 k-m²; Akaan, Hämeenkyrön, Ikaalisten, Mänttä-Vilppulan, Oriveden, Parkanon, Sastamalan ja Virtain keskustaajamien alueella ja Mouhijärvi-Häijään alueella 5 000 k-m², kuitenkin siten, että pelkän päivittäistavarakaupan koon alaraja on 3 000 k-m². Muilla taajamatoimintojen alueilla koon alaraja on kaikkien kaupanlaatuojen osalta 3 000 k-m².</p> <p>Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan keskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Vähittäiskaupan suuryksiköiden mitoitus ja toteutus on suunniteltava siten, etteivät ne aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia kaupan palveluverkon tasapainoiselle kehittämiselle.</p>
Kohteet: Oriveden keskustaajama	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Taajamatoimintojen alue, ehdollinen.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan asumisen, kaupan ja muiden palvelujen, työpaikkojen sekä muiden taajamatoimintojen alueet, joiden toteuttaminen edellyttää jonkin suunnittelumääräyksessä esitetyn ehdon täyttymistä. Mikäli aluetta ei ole erikseen mainittu suunnittelumääräyksessä, merkintä osoittaa toteutukseltaan maakuntakaavan suunnittelukauden loppupuolelle ajoitettavat taajamatoimintojen alueet.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i></p> <p>Aluetta koskevat taajamatoimintojen alueen suunnittelumääräykset. Lisäksi alueen suunnittelussa tulee määritellä alueen toteuttamisen tarkoituksenmukainen ajoitus suhteessa maakuntakaavassa osoitettuun muuhun yhdyskuntarakentamiseen.</p> <p>Oriveden Hiedanrannan ja Säynäniemen alueen toteuttaminen edellyttää liikenteellisten järjestelyjen sekä maaperän kunnostustoimien ratkaisemista alueella.</p>
Kohteet: Hiedanrannan ja Säynäniemen alue	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Virkistysalue.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät taajamiin liittyvät virkistysalueet ja/tai taajamien ekologisen verkoston kannalta erityisen tärkeät alueet. Alueella voi sijaita olemassa olevia vakituisia tai lomarakennuspaikkoja.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i></p> <p>Alue varataan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava virkistyskäyttöedellytyksien säilyminen ja kehittäminen, alueen hyvä saavutettavuus sekä osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus virkistysalueella.</p> <p>Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota ympäristön laatuun, alueen ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta.</p>
Kohteet:	

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Viheryhteys.	Merkinnällä osoitetaan taajamiin liittyvät olemassa olevat tai tavoitteelliset viheryhteydet, joilla on erityistä merkitystä alueellisen virkistysverkoston ja/tai ekologisten yhteyksien kannalta. <i>Suunnittelumääräys:</i> Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee määrittää viheryhteyden tarkempi sijainti sekä varmistaa maastokäytävän riittävä leveys, jotta seudullisten viheralueiden ja ulkoilureittien muodostama verkosto voidaan toteuttaa riittävän yhtenäisenä kokonaisuutena. Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota ympäristön laatuun, alueen ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta.
Kohteet:	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
   Suojelualue.	Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltaviksi tarkoitetut alueet, kuten kansallispuistot ja luonnonpuistot sekä soiden-, rantojen-, vanhojen metsien, lehtojen- ja lintuvesiensuojelualueet. Merkinnällä osoitetaan myös ne suojelualueet, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön perusteella, sekä koskien suojelulla rauhoitetut kosket. Kohdemerkintää käytetään osoittamaan 2–10 hehtaarin kokoisia alueita. Alle 2 hehtaarin kokoisia alueita ei osoiteta maakuntakaavassa. Alueilla, joihin sisältyy pinta-alaltaan merkittäviä vesialueita, käytetään lisäksi alueen ulkorajat osoittavaa merkintää. <i>Suojelumääräys:</i> Alueella ei saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Luonnonsuojelulain nojalla muodostettuja alueita koskevat suojelupäätöksessä annetut määräykset, ja alueiden toteuttamisesta vastaa ensisijaisesti valtio. Muiden alueiden osalta suojelun toteutus päätetään yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.
Kohteet: Soimasuo Natura (162), suojeluperuste: suo, vsa, Metsähallitus (kaava-alueen ulkopuolella) Pehkusuon luonnonsuojelualue (163), suojeluperuste: ysa Vuorenpään kallionaluslehto (169), suojeluperuste: lehto, ysa Längelmäveden saaret (240), suojeluperuste: ranta, ysa METSÖ-Seppälä (241), suojeluperuste: ysa Soimasuon ympäristön suot (401), suojeluperuste: Metsähallitus Hirttopohja ja Rönninsalmi (248), suojeluperuste: lintu, ysa	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Maa- ja metsätalousvaltainen alue, joka on ekosysteemipalvelujen kannalta merkittävä.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat yhtenäiset luonnon ydinalueet tai luonnon- ja kulttuuriympäristöjen kokonaisuudet, joilla on tarvetta retkeilyyn ja ulkoilun järjestämiseen. Alueet ovat osa maakunnan ekologista verkostoa, ja ne tukevat luonnonympäristöjen kytkeytyvyyttä, säilymistä ja virkistyskäyttöä. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalousoiketta tai käyttöä vakituiseen tai loma-asumiseen. <i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota maa- ja metsätalouden toimintaedellytysten turvaamiseen sekä ulkoilumahdollisuuksia parantavien polku- ja reittiverkostojen ja näihin liittyvien palvelujen järjestämiseen. Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen säilyminen sekä välttää luonnonympäristöjen pirstoutumista.

Alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevat merkinnät

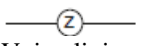
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Kiviaineshuollon kannalta tärkeä alue.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla sijaitsee maakunnan kiviaineshuollon kannalta merkittäviä, tutkittuja maaperän tai kallioperän kiviainesarvoja. Alueiden rajaukset ovat yleispiirteisiä, ja ne tarkentuvat arvioitaessa ottamisedellytyksiä maa-aineslain edellyttämällä tavalla.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota kiviainesten ottamisedellytysten säilymiseen.</p> <p>Kiviainesten ottamista suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon alueen jälkikäyttö. Toiminnan loputtua alueiden jälkikäyttö tulee sovittaa yhteen ympäröivien alueiden maankäytön kanssa.</p> <p>Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon toiminnan liikenteelliset vaikutukset, vaikutukset lähiasutukseen sekä luonnon- ja kulttuuriympäristön arvoihin.</p> <p>Seuraavilla alueilla tulee huolehtia siitä, että lähellä sijaitseviin suojelualueisiin ei kohdistu merkittävää meluhaittaa: Kangasalan Ristanmaa, Lempäälän Raiski-onvuori, Oriveden Perkuuvuori-Virkajärvenvuori-Ristisuonmäki, Punkalaitumen Palanut- kallio, Tampereen Kuuselanneva-Pohjoisvuori, Valkeakosken Kairan-korpi sekä Vesi- lahden Mansikkavuori-Ilveskorpi.</p> <p>Merkintään sisältyy maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.</p>
<p>Kohteet: Mäntysuo, Koipisuo (174), kivilaji: porfyyrinen granodioriitti Keskinen-Kalaton (1750), kivilaji: porfyyrinen granodioriitti Iso Korkijärvi (1751), kivilaji: graniitti</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Tuulivoima-alue.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät tuulivoimaloiden alueet, joille on mahdollista sijoittaa kymmenen tai useampia voimaloita.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon vaikutukset vakituiseen ja loma-asutukseen, luontoon, kuten linnustoon ja lepakoihin, ekologiin yhteyksiin, pohjaveteen sekä ulkoilu- ja virkistysyhteyksiin. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon asutukseen kohdistuvat melu- ja välkevaikutukset sekä varmistaa arvokkaiden geologisten muodostumien ja maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen. Lisäksi tulee ottaa huomioon puolustusvoimien toimintaedellytykset, tutkajärjestelmien ja radioyhteyksien turvaaminen sekä Ilmatieteen laitoksen säätutkien, lentoliikenteen, tie- ja raideliikenteen ja voimajohtojen asettamat rajoitteet.</p> <p>Tuulivoima-alueilla tv1, joille on mahdollista sijoittaa kymmenen tai useampia voimaloita, on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.</p>
<p>Kohteet: Siitama (30)</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Arvokas geologinen muodostuma.</p> <p>Kallioalue.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (ge2).</p> <p>Merkinnällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä, maa-aineslain tarkoittamia geologisia, maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja.</p> <p>Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i> Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että geologisten muodostumien sisältämien arvojen säilyminen turvataan. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarve.</p> <p><i>Suojelumääräys:</i> Alueen erityispiirteitä haitallisesti muuttavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. Alueel-</p>

	la saa kuitenkin ottaa kiviaineksia maisemavaurioiden korjaamiseksi.
<p>Kohteet: Mustavuori (84), arvolk. 3, hyvin arvokas Huppionvuori (86), arvolk. 2, erittäin arvokas Korrinvuori-Soltilanvuoret (87), arvolk. 4, arvokas Sarkkilansalon kallio (88), arvolk. 4, arvokas Hohkakorvenkalliot (93), arvolk. 4, arvokas Sonsarinvuori-Raiskionvuori (103), arvolk. 2, erittäin arvokas Aurikkovuori-Sulkovuori (104), arvolk. 2, erittäin arvokas Mäyränvuori-Sudenpesänvuori (204), arvolk. 3, hyvin arvokas (kaava-alueen ulkopuolella)</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Natura 2000 -verkoston kuuluva alue.</p>	Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaiset Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, joiden suojeluarvojen huomioon ottamisesta on säädetty luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ssä.
<p>Kohteet: Hirttopohja (66), Längelmäveden saaret (71)</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.</p>	Merkinnöillä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet. Kohdemerkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden osoittamiseen ei maakunta-kaavan mittakaavan vuoksi ole tarkoituksenmukaista käyttää aluevarausmerkintää. <i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää alueen kaupunkikuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja edelleen kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen.
<p>Kohteet: Siitaman kylä ja kulttuurimaisema (35), Pitkäjärven kylä (134), Laasolan kylä (135), Koivuniemen kaupunki (137), Seppälän pihapiiri (138), Ylä-Jussilan pihapiiri (139)</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema.</p>	Merkinnällä osoitetaan maisema-alueiden ulkopuoliset maakunnallisesti arvokkaat maaseudun kulttuurimaisemat. <i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää luonnon- ja kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.
<p>Kohteet: Pehulan kulttuurimaisema (80), Laasolan-Koljonkulman-Pitkäjärven kulttuurimaisema (81), Uuhiniemen-Piittalan kulttuurimaisema (82), Päilahden kulttuurimaisema (84), Naappilan-Koivuniemen-Suomaseman kulttuurimaisema (86)</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Maakunnallisesti</p>	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. <i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on varmistettava, että maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien raken-

arvokas maisema-alue.	nuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Maisema-alueiden kanssa päällekkäiset maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisemat on esitetty kaavaselostuksen liitekartalla ”Kulttuurimaisemat”.
Kohteet: Pitkäjärven-Päilahden kulttuurimaisema (9), Lyytikkälän-Hirsilän kulttuurimaisema (4)	

Viiva- ja muut merkinnät

 Valta- tai kantatie.	Kaavamerkintä / Kaavamääräys Merkinnällä osoitetaan valta- ja kantatiet. Valtatiet palvelevat valtakunnallista ja maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä. Kantatiet täydentävät valtatieverkkoa ja palvelevat maakunnan sisäistä liikennettä.
 Tärkeä seutu- tai yhdystie.	Kaavamerkintä / Kaavamääräys Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät seututiet ja yhdystiet sekä niihin kuuluvat katuosuudet ja yhdystieluonteiset kadut. Tärkeät seutu- ja yhdystiet yhdistävät maakuntakaavan taajamatoimintojen alueita ja kyläkeskuksia kuntakeskuksiin tai ovat verkostollisesti merkittäviä korkeampiluokkaisia väyliä täydentäviä yhteyksiä.
 TEN-T-liikenneverkko, kattava verkko.	Kaavamerkintä / Kaavamääräys Merkinnällä osoitetaan kattavaan TEN-T-verkkoon kuuluvat valtatie ja pääradat.
 Päärata.	Kaavamerkintä / Kaavamääräys Merkinnällä osoitetaan henkilö- ja tavaraliikenteen kannalta merkittävät pääradat. <i>Suunnittelumääräys:</i> Pääradoilla tulee kiinnittää erityistä huomiota henkilöliikenteen nopeutta ja täsmällisyyttä sekä yleistä liikenneturvallisuutta parantaviin toimenpiteisiin. Päärata- verkolla tavoitteena on poistaa tasoristeykset ja mahdollistaa 250 kN akselipainot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilymiseen sekä ulkoilureittien ja ekologisen verkoston kannalta tärkeiden viheryhteyksien jatkuvuuden turvaamiseen.
 Merkittävästi parannettava päärata.	Kaavamerkintä / Kaavamääräys Merkinnällä osoitetaan henkilö- ja tavaraliikenteen kannalta merkittävät pääradat, joiden liikennetarve edellyttää radan merkittävää parantamista. <i>Suunnittelumääräys:</i> Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava radan rakenteen ja turvallisuuden parantamiseen sekä tasoristeysten poistamiseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilymiseen sekä ulkoilureittien ja ekologisen verkoston kannalta tärkeiden viheryhteyksien jatkuvuuden turvaamiseen. Rataosalla Tampere–eteläinen maakunnan raja on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varauduttava yhteensä neljään raiteeseen. Rataosilla Tampella–Lielähti, Lielähti–Parkano (pohjoinen maakunnan raja), Lielähti–Nokia ja Orivesi–Jämsä (itäinen maakunnan raja) tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varautua lisäraiteen toteuttamiseen.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys

 Ulkoilureitti.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ohjeelliset ulkoilureitit. Merkintä osoittaa ensisijaisesti tarpeen reitille. <i>Suunnittelumääräys:</i> Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ulkoilureitin toteuttamisedellytykset osana maakunnallisesti ja seudullisesti toimivaa reitistöä. Suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota luonnonarvojen säilymiseen suuntaamalla reitit kulutusta kestäville alueille.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Melontareitti.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ohjeelliset melontareitit. <i>Suunnittelumääräys:</i> Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava melonnan edellytykset.
Kohteet: Sahajoen-Juupajoen reitti (17)	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Veneväylä.	Merkinnällä osoitetaan vesilain mukaiset yleiset kulkuväylät.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Voimalinja.	Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat 400 kV:n ja 110 kV:n voimalinjat. Maa-kaapeloituja voimalinjoja ei osoiteta maakuntakaavakartalla.

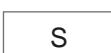
Eräjärven osa-alue

Kehittämisperiaatemerkinnot

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Luonnon monimuotoisuuden ydinalue.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat, yhtenäiset ja luontoarvoiltaan maakunnallisesti edustavat luontokokonaisuudet. Alueet ovat osa maakunnan ekologista verkostoa. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä tai käyttöä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen. <i>Kehittämissuositus:</i> Maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen säilyminen sekä välttää luonnonympäristöjen pirstoutumista. Aluetta koskevissa suunnitelmissa ja päätöksissä tulee ottaa huomioon alueen luontoarvot.
Kohteet:	

Aluevaraus- ja kohdemerkinnät

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Kylä.	Kohdemerkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät ja aluerakenteen kannalta keskeiset kylät ja muut maaseutuasumisen keskittymät, joihin on tarkoitukseenmukaista ohjata asumista, palveluita ja työpaikkoja. <i>Suunnittelumääräys:</i> Kylän tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kylän suunnittelussa on pyrittävä ympäröivää maaseutua tiiviimpään rakentamiseen sekä otettava huomioon yhdyskuntateknisen huollon järjestäminen ja lähipalvelujen saavutettavuus. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistorialliset ja maisemalliset piirteet sekä edistettävä alueen olemassaolun säilymistä.

Kohteet: Eräjärven kylä	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
  Retkeily- ja ulkoilu- alue.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ja alueeltaan laajat taajamarakenteen ulkopuolella sijaitsevat retkeilyn ja ulkoilun alueet. Kohdemerkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden osoittamiseen ei maakunta-kaavan mittakaavan vuoksi ole tarkoituksenmukaista käyttää aluevarausmerkintää. <i>Suunnittelumääräys:</i> Alue varataan yleiseen retkeilyyn ja ulkoiluun. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava retkeily- ja ulkoilukäyttöödellytyksien säilyminen ja kehittäminen. Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota ympäristön laatuun, alueen ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta.
Kohteet: Eräpyhän virkistysalue	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Satama/venesatama.	Kohdemerkinnällä osoitetaan tärkeimmät olemassa olevat tai kehittyvät vieras-, palvelu- ja kotisatamat, jotka liittyvät maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävään veneilyväyliin. <i>Suunnittelumääräys:</i> Uusien satamien yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota vedenalaisten kulttuuriympäristöarvojen turvaamiseen.
Kohteet: Rönni (17)	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
   Suojelualue.	Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltaviksi tarkoitetut alueet, kuten kansallispuistot ja luonnonpuistot sekä soiden-, rantojen-, vanhojen metsien, lehtojen- ja lintuvesiensuojelualueet. Merkinnällä osoitetaan myös ne suojelualueet, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön perusteella, sekä koskien suojelulla rauhoitettuja kosket. Kohdemerkintää käytetään osoittamaan 2–10 hehtaarin kokoisia alueita. Alle 2 hehtaarin kokoisia alueita ei osoiteta maakuntakaavassa. Alueilla, joihin sisältyy pinta-alaltaan merkittäviä vesialueita, käytetään lisäksi alueen ulkorajat osoittavaa merkintää. <i>Suojelumääräys:</i> Alueella ei saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Luonnonsuojelulain nojalla muodostettuja alueita koskevat suojelupäätöksessä annetut määräykset, ja alueiden toteuttamisesta vastaa ensisijaisesti valtio. Muiden alueiden osalta suojelun toteutus päätetään yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.
Kohteet: Eräpyhä (luonnonsuojelualue) (242), suojeluperuste: ysa Hirttopohja ja Rönnsalmi (248), suojeluperuste: lintu, ysa Pekka Rosellin luonnonsuojelualue (249), suojeluperuste: ysa	

Alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevat merkinnät

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Arvokas geologinen muodostuma.	Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (ge2). Merkinnällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä, maa-aineslain tarkoittamia geologisia, maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä.

Kallioalue.	<p><i>Suunnittelumääräys:</i> Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että geologisten muodostumien sisältämien arvojen säilyminen turvataan. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarve.</p> <p><i>Suojelumääräys:</i> Alueen erityispiirteitä haitallisesti muuttavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. Alueella saa kuitenkin ottaa kiviaineksia maisemavaurioiden korjaamiseksi.</p>
<p>Kohteet: Eräpyhä (90), arvolk. 2, erittäin arvokas Sinivuori (203), arvolk. 4, arvokas Paimennusvuori (89), arvolk. 4, arvokas (kaava-alueen ulkopuolella)</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan vedenhankintaa varten tärkeät ja vedenhankintaan soveltuviksi luokitellut pohjavesialueet.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i> Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, etteivät ne vaaranna pohjaveden laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä. Vesienhoidon riskialueiksi todettujen pohjavesialueiden maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon vesienhoitosuunnitelma sekä pyrkiä pohjaveden laatua ja antoisuutta uhkaavien riskien vähentämiseen.</p>
<p>Kohteet: Hirtolahti (76), arvolk. 1</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.</p>	<p>Merkinnöillä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet.</p> <p>Kohdamerkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden osoittamiseen ei maakunta-kaavan mittakaavan vuoksi ole tarkoituksenmukaista käyttää aluevarausmerkin-tää.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää alueen kaupunkikuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja edelleen kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen.</p>
<p>Kohteet: Vetterkullan kartano (136), Eräjärven kirkon ympäristö ja raitti (37), Uihlerla (140)</p>	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan maisema-alueiden ulkopuoliset maakunnallisesti arvokkaat maaseudun kulttuurimaisemat.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i> Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää luonnon- ja kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.</p>
<p>Kohteet: Vetterkullan kartano ja kulttuurimaisema (87), Hirtolahden kulttuurimaisema (88), Uihlerlan-Eräjärven kulttuurimaisema (89), Vihasjärven kulttuurimaisema (90)</p>	

Viiva- ja muut merkinnät

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Tärkeä seutu- tai yhdystie.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät seututiet ja yhdystiet sekä niihin kuuluvat katuosuudet ja yhdystieluonteiset kadut. Tärkeät seutu- ja yhdystiet yhdistävät maakuntakaavan taajamatoimintojen alueita ja kyläkeskuksia kuntakeskuksiin tai ovat verkostollisesti merkittäviä korkeampiluokkaisia väyliä täydentäviä yhteyksiä.
 Ulkoilureitti.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ohjeelliset ulkoilureitit. Merkintä osoittaa ensisijaisesti tarpeen reitille. <i>Suunnittelumääräys:</i> Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ulkoilureitin toteuttamisedellytykset osana maakunnallisesti ja seudullisesti toimivaa reitistöä. Suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota luonnonarvojen säilymiseen suuntaamalla reitit kulutusta kestäville alueille.
 Veneväylä.	Merkinnällä osoitetaan vesilain mukaiset yleiset kulkuväylät.

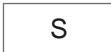
Längelmäen osa-alue

Kehittämisperiaatemerkinnot

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Luonnon monimuotoisuuden ydinalue.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat, yhtenäiset ja luontoarvoiltaan maakunnallisesti edustavat luontokokonaisuudet. Alueet ovat osa maankunnan ekologista verkostoa. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä tai käyttöä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen. <i>Kehittämissuositus:</i> Maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen säilyminen sekä välttää luonnonympäristöjen pirstoutumista. Aluetta koskevissa suunnitelmissa ja päätöksissä tulee ottaa huomioon alueen luontoarvot.
Kohteet:	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Voimalinjan yhteystarve.	<i>Suunnittelumääräys:</i> Maankäytön suunnittelussa on turvattava voimalinjan yhteystarpeen toteuttamismahdollisuudet. Yksityiskohtaisempi suunnittelu edellyttää voimalinjayhteyden toteuttamistavan, sijainnin ja ympäröivään maankäyttöön liittymisen tarkempaa tutkimista.

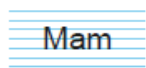
Aluevaraus- ja kohdemerkinnät

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Sähköasema.	Kohdemerkinnällä osoitetaan sähkönsiirron runkoverkkoon (400 kV ja 110 kV) liittyvät sähköasemat.
Kohteet: Eräslahti	

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Ohjeellinen, uusi sähköasema.	Kohdemerkinnällä osoitetaan sähkönsiirron runkoverkkoon (400 kV ja 110 kV) liittyvät uudet sähköasemat, joiden sijaintiin, toteutustapaan tai ajoitukseen liittyy epävarmuutta.
Kohteet: Eräslahti (7)	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
   Suojelualue.	Merkinällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltaviksi tarkoitetut alueet, kuten kansallispuistot ja luonnonpuistot sekä soiden-, rantojen-, vanhojen metsien, lehtojen- ja lintuvesiensuojelualueet. Merkinällä osoitetaan myös ne suojelualueet, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön perusteella, sekä koskien suojelulla rauhoitetut kosket. Kohdemerkintää käytetään osoittamaan 2–10 hehtaarin kokoisia alueita. Alle 2 hehtaarin kokoisia alueita ei osoiteta maakuntakaavassa. Alueilla, joihin sisältyy pinta-alaltaan merkittäviä vesialueita, käytetään lisäksi alueen ulkorajat osoittavaa merkintää. <i>Suojelumääräys:</i> Alueella ei saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Luonnonsuojelulain nojalla muodostettuja alueita koskevat suojelupäätöksessä annetut määräykset, ja alueiden toteuttamisesta vastaa ensisijaisesti valtio. Muiden alueiden osalta suojelun toteutus päätetään yksityiskohdaisemman suunnittelun yhteydessä.
Kohteet: Taipaleen metsä (171), suojeluperuste: ysa Rämösalon luonnonsuojelualue (172), suojeluperuste: ysa Toivosen metsä (173), suojeluperuste: ysa Puolitaipaleen metsä (174), suojeluperuste: ysa	

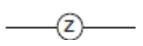
Alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevat merkinnät

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Arvokas geologinen muodostuma. Kallioalue.	Merkinällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet (ge2). Merkinällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä, maa-aineslain tarkoittamia geologisia, maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä. <i>Suunnittelumääräys:</i> Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että geologisten muodostumien sisältämien arvojen säilyminen turvataan. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarve. <i>Suojelumääräys:</i> Alueen erityispiirteitä haitallisesti muuttavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. Alueella saa kuitenkin ottaa kiviaineksia maisemavaurioiden korjaamiseksi.
Kohteet: Tuohivuori-Valkeavuori (184), arvolk. 3, hyvin arvokas Riuttavuoret-Junkinvuori (182), arvolk. 4, arvokas Lahovuori-Ruutanavuori (185), arvolk. 3, hyvin arvokas Harovuori-Kalkunkorkea (187), arvolk. 4, arvokas Sinivuori (203), arvolk. 4, arvokas Peltovuori-Kivisalmenvuori (198), arvolk. 3, hyvin arvokas	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
	Merkinöillä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet (RKY 2009). <i>Suunnittelumääräys:</i>

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen.
Kohteet: Längelmäen kirkonkylä (39)	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.</p>	<p>Merkinnöillä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet.</p> <p>Kohdemerkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden osoittamiseen ei maakunta-kaavan mittakaavan vuoksi ole tarkoituksenmukaista käyttää aluevarausmerkin-tää.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i></p> <p>Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää alueen kaupunkikuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja edelleen kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen.</p>
Kohteet: Talviaisten kylä (133)	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan maisema-alueiden ulkopuoliset maakunnallisesti arvokkaat maaseudun kulttuurimaisemat.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i></p> <p>Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää luonnon- ja kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.</p>
Kohteet: Längelmäen kulttuurimaisema (83), Attilan-Pääskylän kulttuurimaisema (85), Talviaisten kulttuurimaisema (79), Uuhiniemen-Piittalan kulttuurimaisema (82)	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Maakunnallisesti arvokas maisema-alue.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet.</p> <p><i>Suunnittelumääräys:</i></p> <p>Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on varmistettava, että maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.</p> <p>Maisema-alueiden kanssa päällekkäiset maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisemat on esitetty kaavaselostuksen liitekartalla ”Kulttuurimaisemat”.</p>
Kohteet: Talviaisen-Ristijärven kulttuurimaisema (14), Längelmäen kulttuurimaisema (5)	

Viiva- ja muut merkinnät

Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 <p>Valta- tai kantatie.</p>	<p>Merkinnällä osoitetaan valta- ja kantatiet. Valtatiet palvelevat valtakunnallista ja maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä. Kantatiet täydentävät valtatieverkkoa ja palvelevat maakunnan sisäistä liikennettä.</p>
Kaavamerkintä	Kaavamääräys

 Tärkeä seutu- tai yhdystie.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät seututiet ja yhdystiet sekä niihin kuuluvat katuosuudet ja yhdystieluonteiset kadut. Tärkeät seutu- ja yhdystiet yhdistävät maakuntakaavan taajamatoimintojen alueita ja kyläkeskuksia kuntakeskuksiin tai ovat verkostollisesti merkittäviä korkeampiluokkaisia väyliä täydentäviä yhteyksiä.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 TEN-T- liikenneverkko, kattava verkko.	Merkinnällä osoitetaan kattavaan TEN-T-verkkoon kuuluvat valtatie ja pääradat.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Merkittävästi parannettava päärata.	Merkinnällä osoitetaan henkilö- ja tavaraliikenteen kannalta merkittävät pääradat, joiden liikennetarve edellyttää radan merkittävää parantamista. <i>Suunnittelumääräys:</i> Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava radan rakenteen ja turvallisuuden parantamiseen sekä tasoristeysten poistamiseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää luonnon-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilymiseen sekä ulkoilureittien ja ekologisen verkoston kannalta tärkeiden viheryhteyksien jatkuvuuden turvaamiseen. Rataosalla Tampere–eteläinen maakunnan raja on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varauduttava yhteensä neljään raiteeseen. Rataosilla Tampella–Lielähti, Lielähti–Parkano (pohjoinen maakunnan raja), Lielähti–Nokia ja Orivesi–Jämsä (itäinen maakunnan raja) tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varautua lisäraiteen toteuttamiseen.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Ulkoilureitti.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ohjeelliset ulkoilureitit. Merkintä osoittaa ensisijaisesti tarpeen reitille. <i>Suunnittelumääräys:</i> Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ulkoilureitin toteuttamisedellytykset osana maakunnallisesti ja seudullisesti toimivaa reitistöä. Suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota luonnonarvojen säilymiseen suuntaamalla reitit kulutusta kestäville alueille.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Melontareitti.	Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ohjeelliset melontareitit. <i>Suunnittelumääräys:</i> Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava melonnan edellytykset.
Kohteet: Hallin reitti (18)	
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Veneväylä.	Merkinnällä osoitetaan vesilain mukaiset yleiset kulkuväylät.
Kaavamerkintä	Kaavamääräys
 Voimalinja.	Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat 400 kV:n ja 110 kV:n voimalinjat. Maakaapeloituja voimalinjoja ei osoiteta maakuntakaavakartalla.

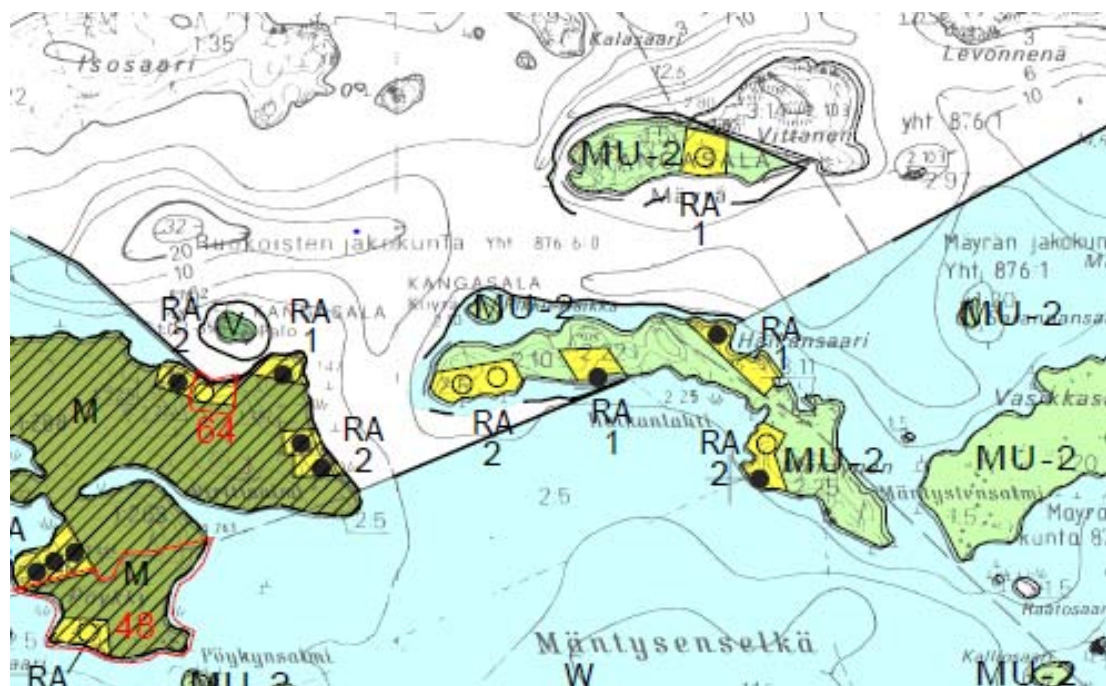
3.3.3 Yleiskaava

Oriveden kaupungin alueelle on laadittu kaksi oikeusvaikutteista rantaosayleiskaavaa; Pohjoisten järvien sekä Iso-Teerijärven osayleiskaava. Nämä kaava-alueet jätetään suunnittelualueen ulkopuolelle, kuten myös Oriveden keskustaajaman oikeusvaikutuksettoman osayleiskaavan alue. (Liitteet 1, 3.1-3.4)

Oikeusvaikutuksettomia yleiskaavoja suunnittelualueella on mm. Längelmäen valtuuston vuonna 1987 hyväksymä Oriveden puoleiselle Längelmävedelle laadittu osayleiskaava.

Suunnittelualueeseen kuuluvalle entisen Längelmäen kunnan alueelle laadittiin 1990-luvulla oikeusvaikutteiseksi tarkoitettu Längelmäen rantaosayleiskaava, jonka Pirkanmaan ympäristökeskus kuitenkin jätti kokonaisuudessaan vahvistamatta vuonna 2001.

Vesijärven Vittanen-saaren eteläosan sekä kahden muun pienemmän saaren osalta on Oriveden rantaosayleiskaavassa kyse myös rantaosayleiskaavan muutoksesta, sillä alueella on voimassa Kangasalan rantaosayleiskaava (Pir 21.12.2001). Vittanen-saareen on Kangasalan rantaosayleiskaavassa osoitettu yksi lomarakennuspaikka RA sekä MU-2 – aluetta. Oriveden rantaosayleiskaavan alueella olevien pienempien saarten kaavamerkintä on Kangasalan rantaosayleiskaavassa ollut MU-2 sekä V. Saarien alueet kuuluvat nykyään Oriveden kaupungin alueeseen ja niiden maankäyttö on tarkoituksenmukaista suunnitella muiden Oriveden rantaosayleiskaavaan ranta-alueiden kanssa yhdenmukaisilla suunnittelu- ja mitoitusperusteilla.

Ote Kangasalan rantaosayleiskaavasta (Pir 21.12.2001).

Laadittavana on koko kuntaa koskeva Oriveden strateginen yleiskaava. Kaavaehdotus ai-neistoineen on tulossa yleisesti nähtäville alkuvuodesta 2020. Strategisen yleiskaavan tarkoituksena on ohjata kaupungin maankäytön suuria linjoja, osoittaa kaupungin tulevaisuuden tahtotila ja tukea kaupungin strategisia linjauksia. Strateginen yleiskaava on voimassa samanaikaisesti aluekohtaisten osayleiskaavojen kanssa. Strateginen yleiskaava on oikeusvaikutteinen vain kehittämismääräysten ja niissä esitettyjen tavoitteiden sekä yleismääräysten osalta.

3.3.4 Ranta-asemakaavat

Suunnittelualueelle sijoittuu 53 voimassa olevaa ranta-asemakaavaa. Ranta-asemakaavoitettuihin alueisiin kuuluu rantaviivaa yhteensä n. 150 km. Ranta-asemakaavojen alueita käsitellään yleiskaavassa ainoastaan informatiivisesti.

Kaavoitus- ja rakentamistilanne sekä maanomistus (Liitteet 3.1 - 3.4)

3.3.5 Muut suunnitelmat ja selvitykset

Kulttuuriympäristö, rakennuskanta ja maisema

Oriveden alueen rakennettua kulttuuriympäristöä on selvitetty useissa eri yhteyksissä. RKY on Museoviraston laatima inventointi, joka on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen. Tämän päätöksen mukaiset valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt korvaavat aiemmat, vuoden 1993 inventoinnin mukaiset, kulttuuriympäristöjen rajaukset.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointityön on ollut määrä valmistua vuoden 2015 loppuun mennessä. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden hyväksymisprosessi on käynnissä ympäristöministeriössä. Kaava-aluetta koskee selvitys Pirkanmaan valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi, Ehdotus valtakunnallisiksi maisema-alueiksi 2013-14 (Pirkanmaan ELY-keskus, Koski, K. 2014). Lisäksi samanaikaisesti on laadittu myös Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi, ehdotus maakunnallisiksi maisema-alueiksi (Pirkanmaan liitto, Koski, K. 2013), jonka tuloksia hyödynnetään Pirkanmaan maakuntakaava 2040:ssä.

Maakuntakaavoitusta varten on lisäksi laadittu seuraavat selvitykset:

- Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt 2015. Pirkanmaan liitto 2015.
- Kulttuurimaisemat 2014. Pirkanmaan maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat maatalousalueet. Pirkanmaan liitto 2015.

Lisäksi Oriveden alueelle on tehty seuraavat selvitykset:

- Längelmäen kulttuurimaisemaselvitys, Längelmäen kunta 2009
- Längelmäen alueen maisemia ja rakennusperintöä Jämsässä ja Orivedellä, Längelmäen kunta/Jämsän kaupunki 2009
- Kumpujen kupeilla, Pitkäjärven-Päilähdän -alueen kylien maankäyttösuunnitelma Kyläkyllä! -projekti 2005
- Kumpuja ja kivilavettoja, Oriveden kulttuuriympäristöohjelma, Oriveden kaupunki 2003.

Rantaosayleiskaavoitusta varten laadittiin rakennetun ympäristön selvitys vuosien 2009 ja 2010 aikana. Selvityksen laati Arkinor Oy:n arkkitehti Outi Palttala.

Rakennetun ympäristön selvitys on selostuksen erillisenä liitteenä. Ympäristötietokartat 2 (Liitteet 6.1-6.4)

Arkeologia

Oriveden alueelta on tehty seuraavat arkeologiset perusselvitykset:

- Eräjärven arkeologinen inventointi v. 1976 ja Oriveden inventointi v. 1977.

- Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003, Pirkanmaan maakuntamuseo.
- Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset I-II 2005, Pirkanmaan liitto- ja maakuntamuseo
- Längelmäen arkeologinen osainventointi (Tiina Jäkärä), 2008
- Pirkanmaan historiallisesti merkittävät tiet, karttaselvitys, Kalle Luoto, Pirkanmaan maakuntamuseo 2011
- Eräjärven maakaapelilinjan muinaisjäännösinventointi (Mikroliitti Oy), v. 2013

Pirkanmaan maakuntamuseon Kulttuuriympäristöyksikkö laati vuonna 2009 kaavaa varten **Oriveden rantaosayleiskaava-alueiden arkeologisen inventoinnin** (Vadim Adel), joka käsittää rantaosayleiskaava-alueen pois lukien Längelmäen arkeologisessa inventoinnissa läpi käydyt kohteet.

Arkeologiset inventoinnit ovat selostuksen erillisinä liitteinä.
Ympäristötietokartat 2 (Liitteet 6.1-6.4)

Luonnonympäristö

Oriveden rantaosayleiskaavan luontoselvitys valmistui 11.3.2012. Selvityksen maastotyöt tehtiin vuosien 2009 ja 2010 aikana. Luontoselvityksen laati Luontoselvitys Kotkansiipi Oy / Petri Parkko Ympäristösuunnittelu Oy Pirkanmaan toimeksiannosta. Luontoselvitystä täydennettiin huhti-kesäkuussa 2015 mm. liito-oravien ja viitasammakoiden elinalueiden osalta. Luontoselvityksen täydennys valmistui 9.9.2015.

Luontoselvitys liitekartoineen sekä luontoselvityksen päivitys on selostuksen erillisenä liitteenä.

Ympäristötietokartat 1 (Liitteet 5.1-5.4)

Lisäksi on tehty seuraavat mm. Oriveden luonnonympäristöä koskevat selvitykset:

- Juupajoen, Längelmäen ja Oriveden luontokohdeselvitys 2004. Pirkanmaan liitto / Oriveden kaupunki.
- Pirkanmaan arvokkaat harjualueet 2008, Pirkanmaan liitto.
- Tampereen kaupunkiseudun liito-oravapaikkojen ennakointi kaukokartoituksen avulla, Suomen ympäristökeskus 2010.
- Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen Pirkanmaalla 2012-2015. Pirkanmaan POSKI-hanke. Pirkanmaan liitto 2015.
- Metsähallituksen Pukalan virkistymetsän alue-ekologinen suunnitelma

Emätilaselvitys

Ympäristösuunnittelu Oy on laatinut kaavan emätilaselvityksen perustuen Maanmittauslaitoksen lähtöaineistoon, jossa emätilojen ulottuvuus on määritelty rajaamisajankohdan 1.7.1959 mukaisesti. Oriveden kaupunki on päivittänyt emätilaselvityksen luonnos- ja ehdotusvaiheissa Maanmittauslaitoksen lähtöaineistoon perustuneiden virheiden sekä siitä johtuneiden muutosten osalta.

Muut selvitykset / suunnitteluaineistot

- Vähittäiskaupan palveluverkkoselvitys, Oriveden kaupunki 2013
- Oriveden pohjavesialueet ja vesihuoltokartat.
- Oriveden vesihuollon kehittämissuunnitelman päivittäminen 2008.
- Ranta-alueiden viistokuvaus n. 4750 kuvaa 2007, Lentokuva Vallas Oy / Oriveden kaupunki.
- Oikaistut ortoilmakuvat 2006 (väärävärikuvaus), Blom kartta Oy/Oriveden kaupunki.
- Oriveden kulttuuriympäristöselvitykset, viistokuvat 2003
- Oikaistut ortoilmakuvat 2007 (musta-valkoiset), Maanmittauslaitos.

- Oriveden kaupungin rakennus- ja rakennuslupatiedot
- Maaseutuvirasto/Oriveden kaupungin eläin- ja viljatilojen tiedot
- Vakituisen asumisen edullisuusvyöhyketarkastelu (Oriveden kaupunki 2013-2016)
- Alimmat suositeltavat rakentamiskorkeudet Pirkanmaalla (Pirkanmaan Ely 2003)
- Maanmittauslaitos korkeusmalli 2m /kartat rakentamiskorkeudet (Oriveden kaupunki 2016)
- Ympäristöhallinnon aineistot
- Muinaisjäännösrekisteri, melumittausaineistot ym. viranomaisten aineistot
- Vesistöjen seurantatietoja
- Maanmittauslaitoksen maastotietokanta, numeerinen kiinteistörekisterikartta, kiinteistöjen omistajatiedot.
- Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 muut selvitykset

3.3.7 Rakennusjärjestys

Oriveden kaupungin rakennusjärjestys on tullut voimaan 10.6.2008. Oriveden rakennusjärjestys uusittiin 10.6.2008 kuntaliitoksen jälkeen. Kuntaliitoksessa liitettiin merkittävä osa Längelmäen kuntaan kuulunutta aluetta Oriveden kaupunkiin. Längelmäen kunnan vuonna 2002 hyväksytty rakennusjärjestys ohjasi mm. ranta-alueiden rakennuspaikkojen rakennusoikeudeksi enintään 300 k-m². Oriveden kaupungin rakennusjärjestyksessä vuodelta 2008 mm. ranta-alueiden rakennusoikeuden määrä muutettiin vastaamaan Längelmäen entistä rakennusjärjestystä.

Oriveden kaupunginvaltuuston 10.6.2019 hyväksymä uusi rakennusjärjestys ei ole tullut valituksen vuoksi voimaan.

3.3.8 Rakennuskiellot

Aluetta ei ole määrätty rakennuskieltoon eikä alueelle ole määrätty MRL 128 §:n mukaista toimenpiderajoitusta yleiskaavan laatimisen ajaksi.

Kaavoitettavat ranta-alueet kuuluvat MRL 72 §:n mukaisen suunnittelutarpeen piiriin. Suunnittelualueeseen kuuluvat kyläalueet on määritetty Oriveden rakennusjärjestyksessä MRL:n 16 §:n mukaisiksi suunnittelutarvealueiksi.

Ranta-asemakaavojen alueilla rakennusluvut voidaan myöntää olevien kaavojen perusteella.

3.3.9 Pohjakartta

Osayleiskaavan pohjakarttana käytetään maanmittauslaitoksen numeerista maastokarttaa (3/2012) ja kiinteistöjen raja-aineistona maanmittauslaitoksen numeerista kiinteistöraja-aineistoa (02/2016).

Rantaosayleiskaavakartta laaditaan kartastokoordinaattijärjestelmässä (KKJ2) mittakaavassa 1:10 000 ja Eräjärven kyläalueen osayleiskaava mittakaavassa 1:5 000.

4. MAANOMISTUS

Suunnittelualan kiinteistöt ovat pääosin yksityisten henkilöiden omistuksessa. Muita merkittävimpiä maanomistajia ovat Metsähallitus, yhteismetsät, metsäyhtiöt sekä Oriveden kaupunki.

Kaavoitus- ja rakentamistilanne sekä maanomistus (Liitteet 3.1 - 3.4)

5. VÄESTÖ JA ELINKEINORAKENNE

Vakituinen asuminen

Orivedellä oli 31.12.2015 oli tilastokeskuksen mukaan 9412 asukasta. Asukasluku on pysynyt viimeiset vuodet melko vakaana. Asukkaista n. 2/3 asuu taajama-alueilla, lähinnä kaupungin keskustan alueella ja sen viereisessä sijaitsevalla Asemanseudulla sekä mm. Hirsilässä ja Eräjärven keskustassa. Vuonna 2014 asukkaiden ikäjakauma oli tilastokeskuksen mukaan seuraava:

- 0-14 –vuotiaita 15,7 %
- 15-64 –vuotiaita 57,9 %
- yli 64 –vuotiaita 26,4%

Oriveden väkiluvun kehittyminen 1990-2010 ja väestöennuste vuosille 2020-2040.*

Vuosi	1990	2000	2010	2020	2030	2040
Väkiluku	9207	8892	9626	9651	9833	9916

* Lähde: Tilastokeskus / Väestöennuste 2012

Oriveden kaupungin väkiluku on lisääntynyt viimeisen vuosikymmenen aikana: Väkiluvun lisääntymiseen on vaikuttanut pääasiassa kuntaliitos, sillä Orivedellä syntyvyys on useampana vuotena ollut pienempää kuin kuolleisuus. Orivedelle ennustetaan jatkossa melko tasaista väestömäärää, ehkä kuitenkin hienoista väestönkasvua. Väestö on keskittynyt taajama-alueille ja väestöennusteiden mukaan samansuuntainen kehitys tulisi myös jatkumaan. Syy tähän lienee väestön ikääntyminen ja palveluiden keskittyminen yhä enenevässä määrin keskusta-alueelle ja suurimpiin kyliin.

Oriveden asukkaista suurin osa, yli 6000 asukasta, asuu keskustaajaman ja asemanseudun alueella. Hirsilän alue on myös taajaan asuttu yli 500 asukkaallaan. Nämä alueet sijaitsevat suunnittelualueen ulkopuolella. Suunnittelualueen suurimpia asutuskeskuksia ovat Eräjärvi (noin 300 asukasta), Päilähdän - Pitkäjärven asutuskeskittymä (noin 270 asukasta), Naappila - Suomaseman asutuskeskittymä (noin 280 asukasta), Talviaisen suuralue (noin 160 asukasta) sekä Västilän suuralue (noin 200 asukasta).

Rantaosayleiskaavan ranta-alueilla on yhteensä noin 450 vanhaa asuinrakennuspaikkaa ja noin 90 maatilan talouskeskuksen aluetta. Jotkin asuinrakennuspaikat ovat entisiä maatilojen talouskeskuksia. Rantaosayleiskaavaan kuuluvilla kyläalueilla on yhteensä noin 265 asuinrakennuspaikkaa, noin 40 maatilan talouskeskuksen aluetta sekä noin 60 lomarakennuspaikkaa.

Rantaosayleiskaavaan kuuluvilla kyläalueilla on rakentamista seuraavasti:

Kylä	Asuinrak. paikat	Maatilat	Lomarak.paikat
Längelmäen kk	13	2	1
Naappila-Suomasema	81	17	30
Päilahti-Pitkäjärvi	48	10	12
Siitama	56	0	13
Talviainen	29	1	1
Västila	38	9	2

Eräjärven kyläalueen osayleiskaavan alueella on yhteensä noin 70 asuinrakennuspaikkaa tai maatilojen talouskeskuksen aluetta, joista noin 40 sijaitsee yksityiskohtaisen kyläsuunnittelun alueella.

Vapaa-ajan asutus

Kesäkuukausina Oriveden asukasluku lisääntyy huomattavasti kesäasukkaiden myötä, ja samalla alueen palvelukysyntä kasvaa merkittävästi. Tilastokeskuksen tietojen mukaan Orivedellä oli yhteensä 3592 kesämökkiä vuonna 2014. Kaupungin rekisterien mukaan noin 2900 näistä kesämökeistä oli ulkopaikkakuntalaisten omistuksessa. Vastaavasti asuntokuntien lukumäärä koko kunnassa oli 4566 vuoden 2013 lopussa.

Rantaosayleiskaavan ranta-alueilla on yhteensä noin 2250 olemassa olevaa lomarakennuspaikkaa. Lisäksi alueella on noin 310 ranta-asemakaavojen mukaista rakentunutta lomarakennuspaikkaa.

Voidaan arvioida, että rantaosayleiskaavoitettavalla alueella on vapaa-ajan asukkaita tällä hetkellä noin 4500, jos jokaisessa mökkitaloudessa on keskimäärin kaksikin ihmistä.

Työpaikka- ja elinkeinorakenne

Orivedellä töissä käyviä ihmisiä on noin 4000 henkilöä ja työpaikkaomavaraisuus on noin 80 %. Elinkeinojakauma on seuraava: palvelut 60 %, jalostus ja teollisuus 29 %, maa- ja metsätalous 11 %. Orivedellä on n. 750 yritystä, joista suurimmat sijaitsevat Oriveden keskustajaman alueella. Koko Oriveden alueella on noin 260 toimivaa maatilaa.

Suunnittelualueen pääasiallisena elinkeinona on maa- ja metsätalous. Rantaosayleiskaavan suunnittelualueella yhteensä noin 110 maatilaa, joista noin 70 sijaitsee yleiskaavan ranta-alueilla ja 40 kyläalueilla. Alueella toimii myös muutamia mökkien vuokrausta ja muita majoituspalveluja tarjoavia yrityksiä.

Perustietokartat (Liitteet 4.1 - 4.4)

6. TEKNINEN HUOLTO

Oriveden vesihuoltolaitoksen raakavesi otetaan pohjavedenottamoilta ja vesi neutraloidaan Hirsilän vedenkäsittelylaitoksella. Pääosa käytettävästä vedestä otetaan Yrösjoen ja Kiviharjun pohjavedenottamoilta. Naarajoen vedenottamo Oriveden keskustan alueella ja Karhunnotkon vedenottamo toimivat varavedenottamoina. Lisäksi Oriveden Vesihuoltolaitoksella on runkoputkiyhteys Juupajoen kunnan vedenottamoon. Vesilaitoksen verkoston vaikutusalueella asuu noin 7000 asukasta.

Eräjärven seudun vesiosuuskunta on perustettu vuonna 1991. Osuuskunnalla on pohjavedenottamo Hirtolahdessa Eräjärven osa-alueella. Osuuskunta rakentaa, ylläpitää ja hoitaa vesilaitosta sekä tarjoaa vesihuoltopalveluja pääasiassa jäsenilleen. Osuuskunnan vesijohdotverkkoon on liittynyt 623 kiinteistöä (v. 2011).

Yhdysvesijohto Orivedeltä Eräjärven Seudun Vesiosuuskunnan verkostoon valmistui vuonna 2004.

Oriveden kaupungin jätevedet puhdistettiin aikaisemmin kahdella eri puhdistamolla; Oriveden Tähtiniemen ja Eräjärven jätevedenpuhdistamoilla. Eräjärven jätevedenpuhdistamon toiminta on kuitenkin lopetettu vuoden 2017 kesä-heinäkuun vaihteessa, mistä lähtien jätevedet on johdettu Tähtiniemen puhdistamolle käsiteltäväksi. Tähtiniemen jätevedenpuhdistamolle kulkeutuvat keskustaajaman, asemanseudun, kyläalueiden ja naapurikunnan Juupajoen viemärintialueiden jätevedet. Viemäriverkoston piirissä on Orivedellä n. 5550 asukasta.

Rantaosayleiskaava laaditaan pääosin haja-asutusalueille, jolloin talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla säädetään ympäristönsuojelulain 16. luvussa sekä valtioneuvoston asetuksella (157/2017). Lainsäädäntöä on muutettu talousvesien käsittelyn osalta useaan otteeseen, viimeksi 3.4.2017, jolloin sääntelyä kohtuullistettiin hallitusohjelman mukaisesti. Nykyisen lainsäädännön mukaan enintään 100 metrin etäisyydellä vesistöstä tai merestä olevalla alueella tai vedenhankintakäytössä olevalla tai siihen soveltuvalla pohjavesialueella on jätevesien käyttöjärjestelmän täytettävä perustason puhdistusvaatimus 31.10.2019 mennessä. Muilla alueilla sijaitsevien jätevesien käsittelyjärjestelmien on täytettävä perustason puhdistusvaatimus vasta remontin yhteydessä. Talousvesien käsittelyä ohjaa myös kaupungin laatimat ympäristönsuojelumääräykset. (1.6.2007)

Oriveden keskustassa on lämpölaitoksia ja kaukolämpöverkko.

Alueella on kattava yleisten teiden ja haja-asutusalueen yksityisteiden muodostama tieverkosto.

Suunnittelualueella on yleisesti ottaen kattava jakelujännitteinen sähkölinjaverkosto. Orivedellä kulkee kaksi sähkölinjan suurjännitelinjaa Tampereen suunnasta rautatien ja vt 9 varrella risteytyen keskustan pohjoispuolella kohti Juupajokea sekä Talviaista.

Perustietokartat (Liitteet 4.1 - 4.4)

7. RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

Oriveden rakennuskannan muodostumiseen on vaikuttanut paljolti järvien läheisyys. Entisaikaan asutus keskittyi viljaville järvenrantasavikoille ja vesistöjä käytettiin liikkumiseen. Tiestö muodostui asutusten välille pikkuhiljaa, ja tiestön risteyskohtiin muodostui uutta asutusta. Oriveden pohjois- ja länsiosassa olivat sekä vesistö- että tieyhteydet heikot, mikä näkyy rakennuskannassa vielä tänäkin päivänä harvempana asutuksena. Kirkot rakennettiin itsenäisyyden merkinä suurimpaan kylään, joiden lähetyville asutus myös keskittyi. Rautatien tulo Orivedelle vuonna 1882 lisäsi Oriveden keskustaajaman merkitystä.

Talonpoikaiskulttuuri on nähtävissä monin paikoin Oriveden rakennuskulttuurissa. Kartanoita ei ollut paljon. Maista suurin osa kuului talonpoikaistiloille, mikä leimaa vanhojen kylien maisemaa edelleen. Oman lisänsä antoivat lukuisat torpat, joita Orivedellä oli paljon, niin kartanoilla kuin suurimmilla taloillakin. Torppien ja mäkitupien maat raivattiin kyläkeskusten ulkopuolelle. Asutus takamailla kasvoi vielä entisestään sotien jälkeen, kun siirtolaisväki asutettiin suurten tilojen luovuttamille maille. Viime vuosikymmeninä suuntaus on kuitenkin ollut päinvastainen, ja tilat ovat autioituneet syrjäisillä seuduilla muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Tämä kaikki kehitys näkyy vielä tänä päivänäkin Oriveden rantaosayleiskaavan alueella selvästi.

7.1 Kyläalueet

Eräjärven kunta liittyi Oriveteen vuonna 1973. Entisen Eräjärven kunnan alue sijaitsee Längelmäveden itäpuolella, Oriveden kaupungin keskustasta kaakkoon. Aikoinaan kunnan keskellä oleva järvi antoi nimensä sitä ympäröiville alueille. Varsinainen kyläkeskus, Eräjärvi, sijaitsee Eräjärven länsirannalla. Eräjärveltä on kaupungin keskustaan matkaa 19 kilometriä ja Kuhmalahden kirkonkylälle kymmenen kilometriä.

Eräjärvellä on ollut pysyvää asutusta jo keskiajalla. Eräjärven nykyinen kirkko valmistui kylään vuonna 1821, jonka viereiseen mäenrinteeseen kyläkeskus syntyi jo paljon ennen kirkkoa. 1920-luvulla alkoi Eräjärvellä vaateteollisuuden aika, ja siltä ajalta on jäljellä rakennuksia vielä tänäkin päivänä. Suurimmillaan Eräjärven väkiluku oli vuonna 1950, jolloin asukkaita oli 2136. Nykyisin Eräjärvellä asuu noin 900 asukasta. Kesäisin väkiluku kaksinkertaistuu kesäasukkaiden myötä.

Pohjois-Eräjärven arvokkaita maisema- ja arvoalueita on kuusi. Kaksi liittyy kirkkoon, kirkonkylän keskustaan ja varhaiseen vaateteollisuuteen, yksi kartanoympäristöön ja muut kolme ovat talonpoikaiskylien viljelymaisemia. Yksittäisiä kohteita on useista klassistisista kouluista kivilaitaan ja hyvin säilyneisiin tilakeskuksiin, seurantaloihin, perinnetaloihin ja autioituneisiin kylätontteihin.

Eräjärven osa-alueen asukasluku oli 30.12.2014 Tilastokeskuksen mukaan 701 asukasta, joista 289 asui Eräjärven kylällä tai sen läheisyydessä.

Längelmäen kunta liitettiin Jämsän ja Oriveden kaupunkeihin vuoden 2007 alusta. Jakaminen tapahtui sen mukaan miten kunnan asiakkaat asioivat näissä kunnissa. Kuntakeskus (Länkipohja) ja pääosa kunnan henkilöstöstä siirtyivät Jämsään. Jämsän kaupunkiin liittyvällä alueella asui 64 % ja Oriveteen liittyvällä alueella 36 % kunnan asukkaista (n. 600 asukasta).

Längelmäen kirkonkylä on rakentunut rikkonaiseen, kapeiden lahtien ja laaksojen muodostamaan viljelymaisemaan, jossa pellot viettävät Kirkonlahteen, Junkilanlahteen ja osin

Pitkäjärven rannoille. Kylän nykyinen rakennuskanta ulottuu 1700-luvulta 1950-luvulle. Kirkonkylä peltoaukeineen ja talonpoikaistaloineen on säilyttänyt hyvin 1900-luvun alun aikaisen luonteensa.

Längelmäen kirkonkylän asukasluku 30.12.2014 oli Tilastokeskuksen mukaan 49. Oriveden kaupungin Längelmäen tilastoalueen asukasluku samana ajankohtana oli 502.

Talviainen sijaitsee Längelmäen kirkonkylän pohjoispuolella 9-tien ja rautatien kulkiessa kylän eteläosan lävitse. Alue on maatalousvaltaista ja pitää sisällään useita pieniä kyliä. Talviaisten alue on tunnettu yhteisöllisestä elintavasta. Toiminta ohjautuu kyläyhdistyksen, VPK:n ja muiden järjestöjen kautta. Kesäisin alueen väkimäärä moninkertaistuu ja kesäasukkaat osallistuvatkin aktiivisesti kylien yhteisiin tapahtumiin ja toimintoihin.

Talviaisten kylän väkiluku oli Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2014 lopussa 160 asukasta.

Västilän kyläalue sijaitsee Längelmäen kirkonkylän eteläpuolella. Pääskylän, Puharilan, Attilan ja Västilän kylien muodostama alue sijoittuu Löytäneenlahden ympärille, ja lahden eteläpuolitse kulkee Vinkiäntie (3280). Kylällä toimii voimistelu- ja urheiluseura Västilän Voima ry, joka järjestää aktiivista ja monipuolista toimintaa kyläläisille.

Västilän kylän väkiluku oli Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2014 lopussa 198 asukasta.

Siitaman kylä sijaitsee Oriveden keskustasta lounaaseen Vesijärven pohjoispuolella rautatien kupeessa. Rautatie ja lähistön kivilouhokset toivat 1800-luvun lopulta lähtien alueelle uusia tilattomia asukkaita, jotka rakensivat talonsa seisakkeen lähelle Pysäkinmäkeen. Siitaman kylätien varressa Naappilaan mennessä on tilakeskusten, torppien ja mäkitupien miljöötä. Kylällä toimii aktiivinen kyläyhdistys Siitaman nuorisoseura ry sekä Kirkkoveneseura, joka vaalii kirkkoveneperinnettä ja kehittää soutu-harrastusta, kilpailutoimintaa sekä veneenrakennustaitoja.

Siitaman kylässä asui Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2014 lopussa 120 asukasta.

Naappila-Suomaseman kyläalueet sijaitsevat Oriveden keskustan eteläpuolella Längelmäveden länsirannalla. **Naappilan** alue Rajalahden ympärillä koostuu kolmesta kylästä (Naappila, Koivuniemi ja Rajalahti), jotka muodostavat yhtenäisen kyläkokonaisuuden. Kangasalan ja Oriveden välinen vanha maantie kulkee pohjois-eteläsuunnassa Naappilan kylän läpi. Naappilasta Koivuniemeen johtavalla tiellä on suurista kivipaasista tehty kivipalkkisilta ja Koivuniemessä sora- ja hiekkakaistaleelle rakentunut mäkitupa-alue, jonka ilme on 1900-luvun alkupuolelta. Useita edustavia tilakeskuksia on jokaisessa kolmessa kylässä.

Naappilan alueesta hieman erillään metsätaipaleen takana sijaitsee **Suomaseman** kylä. Tilakeskukset sijaitsevat Suomasemassa melko etäällä toisistaan, eikä varsinaista asutustihentymää ole.

Tilastokeskuksen mukaan Naappilassa oli vuoden 2014 lopussa 202 asukasta ja Suomasemassa 56 asukasta.

Päilahti-Pitkäjärven kyläalueet sijaitsevat Oriveden keskustan itäpuolella Koljonselän länsirannalla. Kyläalueella ei ole varsinaista taajamaa, Pitkäjärven kylässä ja Päilahden entisten koulun ja kaupan vaiheilla on tosin muita alueita tiheämpää asutusta.

Päilahden kylä on saanut alkunsa Päilahden tilasta, joka on sijainnut perustamisestaan alkaen (1602) samalla Päimäen läheisellä kumpareella kuin nykyiset kantatalotkin. Alunpe-

rin talot olivat lähes rannassa, mutta Längelmäveden pinnan laskiessa talo jäi kauas rannasta. Järven alta paljastunut hedelmällinen maaperä on viljelysmaata vielä tänäkin päivänä. Sekä Pajukantaan että Pitkäjärvelle johtavien teiden varsilla on joitakin kylien entisiä torppia ja mäkitupia sekä sotien jälkeen rakennettuja rintamamiestiloja, mutta yhtenäisiä alueita ne eivät muodosta.

Pitkäjärven kylä on Oriveden vanhimpia kyliä. Kylässä oli jo 1800-luvulla useita taloja ja rantatörmälle syntyi silloin myös merkittävä käsityöläisalue. Sarkajaon aikaista kylämiljöötä on vielä nähtävillä tien varressa. Maisemalle ovat ominaista myös kylän ympärillä olevat, satoja vuosia viljellyt pellot.

Päilahti-Pitkäjärven alueella oli Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2014 lopussa 275 asukasta.

7.2 Ranta-alueet

Kaava-alueen vanhojen rakennuspaikkojen rakennuksista ja niiden käyttötarkoituksista ei ole ollut käytettävissä kaikilta osin paikkansapitävää lähtöaineistoa. Vanhan rakennuskannan selvityksessä on tukeuduttu rakennus- ja huoneistorekisterin (RAHU) ja Oriveden kaupungin rakennusvalvonnan tietoihin. Erityisesti rakennus- ja huoneistorekisteriin kirjatuissa rakennusten käyttötarkoituksimerkinnoissa on virheellisyyksiä ja entisen Längelmäen kunnan alueen rakennustiedoissa on puutteita.

Ranta-alueiden rakennuskanta muodostuu pääosin omarantaisesta lomarakentamisesta. Varsinkin suurten kylien läheisyydessä on jonkin verran vakituista asutusta. Sekä loma-asutus että vakituinen asutus ovat keskittyneet suurten järvien rantamille sekä keskisuurille järville. Osa pienistä järvistä ja lammista on edelleen rakentumattomia, etenkin pohjoisella- ja Längelmäen osa-alueella.

Yhteensä rantaosayleiskaavan ranta-alueilla on noin 2250 vanhaa lomarakennuspaikkaa ja 450 asuinrakennuspaikkaa sekä noin 90 maatilaa. Lisäksi alueella on noin 530 ranta-asemakaavojen mukaista lomarakennuspaikkaa, joista noin 310 lomarakennuspaikkaa on jo rakentunut sekä noin 15 ranta-asemakaavojen mukaista asuinrakennuspaikkaa, joista noin 5 on rakentunut.

Suunnittelualueen rantojen rakennuskanta jakautuu vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen osa-alueittain seuraavasti:

OSA-ALUE	Lomarakennuspaikat noin	Asuinrakennuspaikat noin	Maatilan talouskeskukset noin
POHJOINEN	435	65	10
ETELÄINEN	510	100	20
ERÄJÄRVI	385	90	25
LÄNGELMÄKI	920	195	35
YHTEENSÄ	2250	450	90

Kaavoitus- ja rakentamistilanne sekä maanomistus (Liitteet 3.1 - 3.4).

7.2.1 Asuinrakentaminen

Pohjoinen osa-alue

Vakituinen asutus on keskittynyt pohjoisella osa-alueella Aakkojärven rantamille sekä Myllyjärven ja Nihuanjärven ympäristöön. Muualla vakituista asutusta on vähän, lähinnä

vain muutamia yksittäisiä rakennuspaikkoja. Alueella on myös jonkin verran nykyisin vapaa-ajankäytössä olevia entisiä asuinrakennuspaikkoja ja maatilain talouskeskuksia.

Pohjoisen osa-alueen ranta-alueella on rakentuneita asuinrakennuspaikkoja yhteensä noin 65, joista noin 40 on omarantaisia rakennuspaikkoja ja 25 sijaitsee taustamaastossa. Maatiloja on noin 10. Ranta-asemakaava-alueella on lisäksi yksi asuinrakennuspaikka.

Eteläinen osa-alue

Eteläisen osa-alueen vakituinen rakennuskanta on keskittynyt erityisesti kyläalueiden läheisyyteen Siitamaan, Naappilaan, Päilahteen ja Pitkäjärvelle sekä valtatie 9 läheisyyteen keskustaaajamasta itään. Hajanaista asuinrakentamista on lähes koko osa-alueella.

Eteläisellä osa-alueella on yhteensä noin 100 asuinrakennuspaikkaa, joista noin 70 on omarantaisia rakennuspaikkoja ja 30 sijaitsee taustamaastossa. Maatiloja on noin 20. Ranta-asemakaavojen alueilla on yhdeksän rakentunutta asuinrakennuspaikkaa.

Eräjärven osa-alue

Eräjärven osa-alueen vakituinen asutus on keskittynyt voimakkaasti Eräjärven ja Uihelan seudulle. Lisäksi vakituista asumista on melko paljon Leväslahden seudulla sekä Sinijärven rannalla.

Eräjärven osa-alueella on yhteensä noin 90 asuinrakennuspaikkaa, joista noin 60 on omarantaisia rakennuspaikkoja ja 30 sijaitsee taustamaastossa. Maatiloja on noin 25. Ranta-asemakaavojen alueilla on yksi asuinrakennuspaikka.

Längelmäen osa-alue

Längelmäen osa-alueella on osa-alueista eniten vakituista asutusta ranta-alueilla. Asutus on keskittynyt Längelmäen kirkonkylän läheisyyteen, Talviaisiin, Västilään, Pitkävedeltä Huuhkaimenselkään laskevan jokialueen varteen sekä valtatie 9 läheisyyteen. Lisäksi vakituista asutusta on muodostunut melko tasaisesti koko Längelmäen osa-alueelle.

Längelmäen osa-alueella on yhteensä noin 195 asuinrakennuspaikkaa, joista noin 150 on omarantaisia rakennuspaikkoja ja 45 sijaitsee taustamaastossa. Maatiloja on noin 35. Ranta-asemakaavojen alueilla on lisäksi yksi asuinrakennuspaikka.

7.2.2 Lomarakentaminen

Ranta-alueiden rakennuskanta muodostuu pääasiassa perinteisestä omarantaisesta lomarakentamisesta. Loma-asutus on keskittynyt erityisesti alueen suurimmille vesistöille, ja rantarakentaminen on paikoin hyvinkin tiivistä. Yhteensä suunnittelualueella on noin 2250 rakentunutta lomarakennuspaikkaa, joista noin 2130 on omarantaisia rakennuspaikkoja ja 120 taustamaaston rakennuspaikkoja. Kaikista lomarakennuspaikoista noin 280 (n. 12 %) sijaitsee saarissa. Lisäksi ranta-asemakaavojen alueilla on noin 310 rakentunutta lomarakennuspaikkaa ja noin 220 vielä toteutumattomia lomarakennuspaikkaa.

Pohjoinen osa-alue

Pohjoinen osa-alueen lomarakentaminen keskittyy nykyisin erityisesti Pukalan ja Enojärven alueille, tosin lomarakentamista on jonkin verran myös muilla suuremmilla järvillä. Alueella on kuitenkin myös edelleen kokonaan rakentamattomia vesistöjä.

Pohjoisen osa-alueen ranta-alueilla on rakentuneita lomarakennuspaikkoja yhteensä noin 435, joista noin 375 on omarantaisia rakennuspaikkoja ja noin 60 sijaitsee taustamaastossa. Osa-alueen lomarakennuspaikoista vain noin 10 on rakentunut saariin. Ranta-asemakaava-alueilla on lisäksi noin 120 rakentunutta lomarakennuspaikkaa ja noin 40 vielä toteutumaton lomarakennuspaikkaa.

Eteläinen osa-alue

Eteläisen osa-alueen lomarakentaminen on sijoittunut tasaisesti koko osa-alueelle, varsinkin suurimpien järvien ja Längelmäveden alueelle. Muutamia pieniä järviä ja lampia on edelleen kokonaan rakentumatta. Osa-alueen lomarakentamisesta noin 84 % sijoittuu mannerrannoille ja noin 16 % saariin.

Osa-alueella on rakentuneita lomarakennuspaikkoja yhteensä noin 510, joista noin 485 on omarantaisia rakennuspaikkoja ja 25 sijaitsee taustamaastossa. Ranta-asemakaava-alueilla on lisäksi noin 90 rakentunutta lomarakennuspaikkaa ja noin 75 vielä toteutumaton lomarakennuspaikkaa.

Eräjärven osa-alue

Eräjärven osa-alueen lomarakentaminen on sijoittunut varsin tasaisesti eri ranta-alueille. Alueella on edelleen rakentamattomia rannanosia ja myös kokonaan rakentamattomia pieniä järviä ja lampia. Osa-alueen lomarakentamisesta noin 76 % sijoittuu mannerrannoille ja noin 24 % saariin.

Osa-alueella on rakentuneita lomarakennuspaikkoja yhteensä noin 385, joista noin 370 on omarantaisia rakennuspaikkoja ja 15 sijaitsee taustamaastossa. Ranta-asemakaava-alueilla on lisäksi noin 30 rakentunutta lomarakennuspaikkaa ja noin 45 vielä toteutumaton lomarakennuspaikkaa.

Längelmäen osa-alue

Längelmäen osa-alueen lomarakentaminen on sijoittunut tasaisesti koko osa-alueelle, kuitenkin pääasiassa suurempien järvien ja Längelmäveden rannoille. Alueella on kuitenkin edelleen laajojakin rakentamattomia rannanosia ja myös kokonaan rakentamattomia pieniä järviä ja lampia. Osa-alueen lomarakentamisesta noin 89 % sijoittuu mannerrannoille ja noin 11 % saariin.

Osa-alueella on rakentuneita lomarakennuspaikkoja yhteensä noin 920, joista noin 890 on omarantaisia rakennuspaikkoja ja 30 sijaitsee taustamaastossa. Ranta-asemakaava-alueilla on lisäksi noin 70 rakentunutta lomarakennuspaikkaa ja noin 60 vielä toteutumaton lomarakennuspaikkaa.

7.3 Palvelut

Palvelukeskukset

Oriveden kaupunkikeskusta lähialueineen on palvelukeskuksista suurin ja monipuolisin. Rantaosayleiskaavan alueella kunnanosakeskuksista Eräjärvi on suurin. Lisäksi palveluita on Järvenpäässä sekä Västilässä. Keskusten palveluja käyttävät orivesiläisten lisäksi Juupajoen kunnan asukkaat sekä hajanaisemmin Kangasalan, Kuhmoisten, Jämsän, Vilppulan ja Ruoveden asukkaat. Vakituisen asutuksen lisäksi palveluita käyttää arviolta pari tuhatta muualta tulevaa vapaa-ajan asukasta. Lähimmät maakunnalliset ja valtakunnalliset palvelut haetaan Tampereelta. Keskusten palvelujen säilymistä edesauttavat kesäasukkaat ja pitkät etäisyydet (yli 20 km) ylempitasoisiin keskuksiin.

Julkiset palvelut

Oriveden kaupungin julkiset palvelut sijoittuvat pääasiassa kaupungin keskustan alueelle. Keskustasta löytyvät kaupungin sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelut sekä mm. liikunta-, jää- ja uimahalli sekä kirjasto. Kirjastolla on sivupiste myös Eräjärvellä. Päiväkotuja on keskustan lisäksi Eräjärvellä ja Holmassa. Perusopetusta annetaan viidessä ala-asteen koulussa, joista Eräjärven ja Karpinlahden koulut sijaitsevat suunnittelualueella. Muista ala-asteen kouluista Rovastinkangas ja Kultavuori sijaitsevat keskustan alueella, ja lisäksi kaupungilla on ala-aste Hirsilässä. Oriveden yhteiskoulu sijaitsee kaupungin keskustassa. Toisen asteen koulutusta antavat Oriveden lukio, Kirjoittajalukio sekä Tampereen seudun ammattiopisto Tredu. Orivedellä toimii myös Joonas-koulu, joka on tarkoitettu erityistä tukea vaativille lapsille. Harraste- ja musiikkialoja opetusta voi saada kansalaisopistossa. Orivedellä toiminut Ahlmanin ammatti – ja aikuisopiston ylläpitämä Oriveden opisto on lopettanut toimintansa 2018. Kiinteistön omistaa ja toimintaa alueella harjoittaa nykyisin kulttuuriosuuskunta Pro Orivesi.

Kirkolliset palvelut

Oriveden keskustassa sijaitsee Oriveden kirkko ja seurakuntakeskus, jossa myös kirkkoherranvirasto toimii. Seurakuntakeskuksessa on myös kappeli. Lisäksi seurakunnalla on kirkko Eräjärvellä sekä Längelmäen kirkonkylällä. Eräjärvellä on lisäksi seurakuntakoti ja leiripappila sekä Längelmäellä seurakuntatalo.

Kaupalliset palvelut

Yksityiset palvelut Orivedellä ovat monipuoliset. Paikkakunnalta löytyy laadukasta tarjontaa sekä päivittäistavaraliikkeistä että erikoisliikkeistä ja -palveluista. Suurin osa palveluista on Oriveden keskustan tuntumassa, mutta myös kyliltä löytyy runsaasti yksityisiä palveluntarjoajia. Eräjärvellä on kylistä eniten palveluja. Siellä toimii mm. päivittäistavarakauppa, pankki, apteekki, kahvila-ravintola-pub, asiamiesposti ja Matkahuollon asiamies sekä pitopalveluyrittäjiä. Eräjärven alueella on paljon yksityisiä palvelun tarjoajia myös monelta muulta palvelun osa-alueelta. Lisäksi kylällä on aktiivinen Eräjärven kehittämissyhdystys, joka tarjoaa myös palveluja ja julkaisee Purkiainen –nimistä lehteä.

7.4 Matkailu

Taidekeskus Purnussa Längelmäveden rantamaisemissa voi tutustua Suomen modernin kuvanveistotaiteen kärkinimen Aimo Tukiaisen ateljeehen ja töihin sekä vaihtuvaan kesänäyttelyyn. Purnun taidekeskus sijaitsee Pitkäjärven ja Päilahden kylien välissä Längelmäveden rannalla Mustasaarella.

Rönnin huvikeskus Längelmäveden rannalla tarjoaa erilaisia kulttuurielämyksiä koko kesän. Perinteistä tanssilavaa on uudistettu alkuperäinen olemus säilyttäen. Makkarakojut ovat vaihtuneet monipuoliseksi grilli-kahvioksi, kesäravintolaksi ja pubiksi. Myös asuntoautot ja –vaunut voivat yöpyä maksutta alueella. Lavan läheisyydessä toimii myös Rönnin kesäteatteri sekä venesatama polttoaineenjakeluasemineen.

Taidekeskus Purnu ja Rönningin huvikeskus.

Leporannan taidekeskus sijaitsee Längelmäen Lahnajärven rannalla. Taidekeskus on perustettu taiteilija Viljo Juuselan omistamalle tilalle vuonna 1972. Taidekeskuksessa on kolme rakennusta: kahvitupa, pirttirakennus ja riihi, joissa on esillä lähes kolmesataa taulua ja veistosta sekä Juuselan hopeakorukokoelma.

Eräjärven kivimuseossa on esillä mineraaleja ja kiviteollisuuden historiaa. Eräjärvi-Seuran ylläpitämä erikoismuseo toimii Eräjärven puukirkon pihapiirissä 1864 valmistuneessa lainaviljamakasiinissa. **Eräjärven kirkkomuseo** sijaitsee Eräjärven kirkossa, samassa pihapiirissä kuin kivimuseokin. Kirkontornissa on näytteillä seurakunnan ja kiertokoulun vanhaa esineistöä ja historiatietoa maineikkaista paikkakuntalaisista kirkonrakentajista.

Längelmäen kirkkomuseo sijaitsee kauniissa barokkityylisessä Längelmäen puukirkossa, joka rakennettiin vuonna 1772. Kirkon vanhaa esineistöä ja seurakuntaelämää esittelevä museo sijaitsee kirkkoon myöhemmin lisätyn sakastin yläkerrassa sekä Kirkkotien toisella puolella olevassa pitäjän lainamakasiinissa.

Eräjärven kivimuseo ja Längelmäen kirkkomuseo.

Hörtsänän arboretum sijaitsee Taipaleenjoen varrella Onnistaipaleen kylässä. Hörtsänän puutarha ja puulajipuisto perustettiin 1900-luvun alussa Ylä-Hörtsänän rusthollin päärakennuksen länsipuolella olevalle mäelle. Puiston kokonaispinta-ala oli tuolloin noin 3 hehtaaria. Arboretumista tuli oma tila vuonna 1986 ja samalla puisto rauhoitettiin luononsuojelulain nojalla luononsuojelualueeksi vuonna 1986.

Päiväkummun kurssikeskus tarjoaa aamiaismajoitusta ja hyvin varusteltuja kokoustiloja sekä ateriapalvelua ympäri vuoden. Lisäksi alueella on mahdollisuus asuntovaunupaikoihin matkailijoille.

Eräjärven Eerola tarjoaa aamiaismajoitusta sekä ruokailu-, kokous- ja juhlapalveluja Eräjärven kirkonkylässä 270 vuotta vanhan sukutilan pihapiirissä ja maalaismiljöössä.

Lomakylä Solaniemi tarjoaa monimuotoista majoitusta ja lomanviettoa luonnonkauniissa Solaniemessä Längelmäveden itärannalla. Solalan tilan perinteikkäässä ja laajassa 30 hehtaarin pihamiljöössä voi lomailla rantamökissä aivan omassa rauhassaan.

Rekolan tila tarjoaa majoitus- ja matkailupalveluita Eräjärven rannalla Järvenpäässä. Eräjärvellä sijaitsee tämän lisäksi myös **Tuomaalan, Jussilan, Oksalan, Tiensivun** ja **Salokankaan** lomamökkejä sekä **Einon pirtti**, joita vuokrataan matkailijoille juhla- ja lomapaikaksi ympäri vuoden.

Mäki-Ruokosen huvilat tarjoaa yksityisyyttä ja luonnonrauhaa Längelmäveden itärannan majoituskohteissa lähellä Eräpyhän luonnonsuojelualuetta.

Salkolahden lomamökit sijaitsevat Längelmäveden rannalla, hyvien kulkuyhteyksien päässä noin neljän kilometrin päässä Talviaisista.

Eerolan matkailu-, kokous- ja juhla-keskus sijaitsee Längelmäen Raidistossa. Tila tarjoaa majoitusta, ruokailu-, kokous- ja juhlapalveluja sekä tilat ja palvelut myös matkailuajoneuvoille.

Mattilan tila sijaitsee Längelmäveden yläjuoksulla, valtatie 9:n läheisyydessä Uuhinien kylässä. Tila tarjoaa majoitus- ja matkailupalveluita.

Iso-Tarkkalan maatilamatkailutila sijaitsee Längelmäellä Talviasten kylässä. Tila tarjoaa majoitusta sekä ruokailu- ja kokouspalveluja. Talviaisten kylässä, puhtaan ja runsasvetisen Niemijärven rannalla sijaitsevat myös **Niemijärven lomamökit**.

Eskolan lomamökit tarjoaa ympärivuotista mökkimajoitusta Längelmäveden rannalla ympäri vuoden. Mökit sijaitsevat noin kuuden kilometrin päässä Oriveden keskustasta.

Ihanaranta tarjoaa korkeatasoisia lomahuoneistoja Päilähdessä Längelmäveden rannalla sekä räätälöityjä kokous- ja juhlapaketteja.

Perustietokartat (Liitteet 4.1 - 4.4)

7.5 Virkistysalueet ja virkistysyhteydet

Suunnittelualan virkistyskäyttö perustuu pääosin jokamiehen oikeudella tapahtuvaan liikkumiseen rannoilla ja vesistöillä. Alueen vesistöt tarjoavat monipuolisia virkistyskäytömahdollisuuksia. Erityisesti reittivesistöt, muut suuremmat vesistöt ja joet tarjoavat erinomaiset puitteet vesiliikenteeseen ja vesiretkeilyyn.

Vesireitit

- Juupajoen Kopsamolta alkava ja Längelmäveden Laasojärveltä laskeva vesireitti kulkee läpi kauneimpien Pirkanmaalaisten kulttuuri- ja maalaismaisemien. Reitti koostuu rauhallisista jokiosuuksista ja pienistä pääosin kapeista järviosuuksista. Reitillä on vain kaksi koskiosuutta, joiden ohi kanootin joutuu kantamaan tai uittamaan. Koskien ohitukset ovat lyhyitä. Reitti soveltuu erinomaisesti kaikentasoisille melojille ja reitille on hyvät kulkuyhteydet. Reitin pituus on noin 19 kilometriä.

- Melontareitti Kuoreveden Halli-Längelmäen Länkiopohja ns. Hallin reitti. Reitti kulkee suunnittelualueella välillä Kalkunjärvi - Myllyvesi.

Virkistys- ja ulkoilualueet

- Oriveden länsipuolella, rauhallisella metsäalueella sijaitsevan **Pukalan virkistysmet-**
sän sydän on syvimmillään 54 metriä syvä, kirkasvetinen Pukala -järvi. Metsähallitus on rauhoittanut hallinnassaan olevat Pukala -järven pohjoispuolen rantametsät sekä saaret vuonna 1968.

Pukala on rauhallinen päivä- ja viikonloppuretkikohde, jossa on hyvät mahdollisuudet sekä patikointiin että marjastamiseen ja sienestämiseen. Alueella on merkittäviä polkureit-
tejä yhteensä 17 kilometrejä, nähtävää reitin varrella ovat mm. Lapinrauniot sekä pronssi-
ja varhaiskautiset hautaröykkiöt. Pukalajärven pohjoisosan kalliorantaiset saaret, salmet
ja lahdenpoukammat tarjoavat suojaisan ympäristön mm. melontaan ja kalastamiseen. Pu-
kalan rannassa on laavuja, teltpaikkoja ja polkuja.

- Ranta-asemakaava-alueella sijaitseva **Eräpyhän suojelualueen** ulkoilureitin varrelta
avautuvat upeat näkymät Längelmävedelle. Eräpyhän korkein kohta on 145 metriä me-
renpinnasta. Maasto on osittain jyrkkärinteistä ja kivikkoista, kasvisto on runsaslajinen.
Eräpyhän niemellä on muinainen uhripaikka, Nunnankirkko. Alueella on myös vanha
maasälpälouhos. Ulkoilureitin pituus on noin 3 km. Alueelle järjestetään tilauksesta opas-
tettuja patikkaretkiä Eräjärven kehittämissyhdistyksen toimesta.

- Eräjärvellä on Erälinnasta lähtevä noin 2 km:n pituinen valaistu ulkoilureitti.

Uimarannat

Kaupungin ylläpitämät Rönнин ja Eräjärven uimarannat sijaitsevat Eräjärven osa-alueella,
Västilän ja Längelmäen kirkonkylän uimarannat taas Längelmäen osa-alueella. Uimaran-
noista Nihuanranta, Kirkkolahti, Teerijärvi ja Hieta eivät ole kaava-alueella.

Alueella on lisäksi epävirallisia uimapakkoja.

7.6 Maa- ja metsätalousalueet

Rantaosayleiskaavan alueet ovat kylien taajamamaisia rakentamisalueita lukuun ottamat-
ta pääosin maa- ja metsätalousmaata.

Pohjoinen osa-alue

Pohjoinen osa-alue on Oriveden rantaosayleiskaavan alueista metsätalousvaltaisista. Muu-
tamien kymmenien metrien korkuiset kalliolakiset mäet vuorottelevat soisten notkelmien
kanssa, joista suurin osa on ojitettu. Suurempia peltoalueita on keskustan tuntumassa On-
nistaipaleen alueella sekä Aakkolassa.

Eteläinen osa-alue

Oriveden rantaosayleiskaavan eteläinen osa-alue on luonteeltaan enimmäkseen kallioista
metsämaata sekä viljelymaisemaa. Eteläisen osa-alueen alueella on useita kyläalueita,
joiden läheisyydessä maisema on avonaisempaa viljelysmaata.

Pitkäjärvi-Päilahden asutut alueet ovat enimmäkseen hiesupohjaista maanviljelymai-
semaa, joka sijoittuu järvien melko kapeille rantavyöhykkeille. Lähes joka suunnalla jär-
venrantaviljelmiä kehystävät kallioiden mäet. Pellot kumpuilevat pohjoisosissa voimak-
kaasti, eteläpäässä kummut ovat loivahkoja. Alueella on arvokkaita kulttuurimaisema-
alueita: Laasolan-Pitkäjärven sekä Päilahden kulttuurimaisemat.

Siitaman-Ruokosen kulttuurimaisema-alue on kallioisten selänteiden kapeaksi rajaama
ja voimakkaasti kumpuileva kaunis viljelymaisema. Alueella sijaitsee harvakseltaan tila-
keskuksia kummuilla, joiden kautta soratie mutkittelee. Katajaiset perinnemaisemat, lai-

dunmetsiköt ja monet maitolaiturit ovat alueen erikoispiirteitä. Siitamanlahden koillispuolella vanhat yksinäistilat sijaitsevat jonkin matkan päässä tiestä rannan puolella, vanhat torpat ja mäkituvat pääasiassa metsänreunassa tai metsässä.

Perinteistä viljelymaisemaa edustavat **Naappilan, Rajalahden ja Koivuniemen** kylät Rajalahden vesistön ympärillä. Etelässä maisema rajautuu voimakkaasti Santalanvuoreen ja Korkeavuorenkallioon, joiden juurelle Rajalahden kylän pellot ulottuvat. Koillisessa maisemaa rajaa Mustavuori, jolta avautuu komeita maisemia ympäristöön, ja luoteessa karut, kallioiset metsät. Muuten maasto on loivasti kumpuilevaa ja tasaisempaa kuin Siitamassa.

Suomasema on kallioisten metsäalueiden ja Längelmäveden väliselle alueelle syntyneitä viljelymaisemaa, jossa tilakeskukset sijaitsevat tien varressa melko etäällä toisistaan. Entinen kylätontti on autioitunut ja nykyisin valtaosin peltoa. Hiesupohjainen viljelymaisema on Orivedellä ollakseen harvinaisen tasaista ja järvet näkyvät tieltä hyvin. Alueella on säilynyt pieniä niitty latoja, jotka on rakennettu voimakkaasti alaspäin kapeneviksi. Alue liittyy valtakunnallisesti merkittävään Naappila-Koivuniemi-Suomasema -kulttuurimaisemaan.

Eräjärven osa-alue

Eräjärven maasto on kumpuilevaa, metsät ovat pääosin yksityisten omistuksessa olevia hyvälaatuisia kuusi- ja sekametsiä. Viljelymaisemat ovat enimmäkseen hiesupohjaisia, paikoitellen loivahkosti kumpuilevia tai hyvinkin tasaisia ja hyvälaatuisia viljelymaita, joita kivisyyskään ei ole suuresti haitannut. Viljelymaiseman reunoilla on muutamia perrinmaisemiksi määriteltyjä hakoja ja niittyjä.

Längelmäen osa-alue

Längelmäen osa-alueen pellot keskittyvät Längelmäveden ympärille, tai sen välittömään läheisyyteen. Myös kylät ovat keskittyneet samoille alueille. Osa-alueen pohjois- ja eteläosa on pääasiassa metsämaata, jossa asutus ja maanviljely ovat vähäistä. Muutamia kapeita peltokaistaleita on lähinnä suurimpien järvien läheisyydessä. Metsäisillä alueille maasto on kumpuilevaa metsämaata, joka on rehevyystasoltaan suurimmaksi osaksi mustikkatyypin kangasta.

Talviaisten kylän alue on maatalousvaltaista. Alueella tuotetaan edelleen maitoa ja lihaa, vaikkakin valtaosa tiloista harjoittaa viljanviljelyä ja metsätaloutta. Talviaisten maisemalle tyypillisen ilmeen antavat kapeat rantaniityt, jotka reunustavat lähes katkeamattomana nauhana järvien rantoja.

Längelmäen kirkonkylä on rakentunut rikkonaiseen, kapeiden lahtien ja laaksojen muodostamaan viljelymaisemaan, jossa pellot viettävät kohti vesistöjä. Alue on kauniisti kumpuilevaa viljelysmaata, jota hallitsee mäen päällä sijaitseva kirkko.

Västilän kyläalue sijaitsee Löytäneenlahtea ympäröivässä suuressa savi- ja silttilaaksossa. Lahden ympärillä on laaja peltoaukea, ja lähes kaikki entiset rantaniityt on raivattu pelloiksi. Toisaalta osa näkymistä on sulkeutunut rantaniittyjen umpeenkasvun ja rakentamisen seurauksena.

7.7 Erityistoiminnot

Hautausmaa-alueet

Oriveden seurakunnan hautausmaa-alueet sijaitsevat Oriveden keskustassa sekä Eräjärven ja Längelmäen kirkkojen yhteydessä.

Tekninen huolto

Eräjärven seudun vesiosuuskunnalla on pohjavedenottamo Hirtolahdessa Eräjärven osaluueella. Eräjärven jätevedenpuhdistamon toiminta on lakkautettu. Eräjärvellä on nykyisin ainoastaan jätevedenpumppaamo.

7.8 Liikenne

Tieliikenneverkko

Sijaintinsa puolesta Orivedeltä on hyvät yhteydet eri suuntiin. Kaupungin keskusta-alueen läpi menee valtatie 9 Tampereelta Jyväskylään. Tampereelle onkin vain puolen tunnin ajomatka, eikä matka Jyväskyläänkään kestä juuri puoltatoista tuntia kauempaa. Kantatie 58 Kangasalta Mänttään kulkee myös Oriveden keskustan läpi ja kantatie 66 lähtee Orivedeltä Pohjanmaan suuntaan.

Valtatien ja kantateiden lisäksi kaava-alueen merkittävimmät liikenneväylät ovat Eräjärven kirkonkylän läpi kulkeva yhdystie 3260 (Eräjärventie), Eräjärveltä Längelmäen kirkonkylän suuntaan lähtevät yhdystiet 3280 (Leväslahdentie) ja 3253 (Västiläntie). Västilän ja Längelmäen kk:n välillä kulkee Längelmäen kirkkotie (3281) ja Västilästä Kuhmoisten suuntaan Leppäkoskentie (3282). Valtatie 9:ltä Aakkolasta lähtee pohjoisen suuntaan Savon kylätie (3413). Valtatie 9:n ja kantatie 58:n yhdistää Oriveden keskustan lounaispuolinen Yliskyläntie (3241). Lisäksi Oriveden keskustasta luoteeseen lähtee tieltä no 58/66 Enokunnantie (3381) kohti Teiskoa.

Yhdystiet muodostavat suunnittelualueen liikenneverkon rungon. Haja-asutusalueen yksityistiet täydentävät alueen tieliikenneverkkoa.

Julkinen liikenne

Orivesi kuuluu Tampereen kaupunkiseutuun ja julkinen liikenne Tampereen suuntaan onkin sujuvaa. Lisäksi bussiliikennettä on Jyväskylään sekä Ruoveden ja Mänttä-Vilppulan suuntaan. Oriveden sisäinen julkinen liikenne perustuu kaupungin järjestämään Nopa (Nouda- ja palvele)- liikenteeseen, joka palvelee myös koulukuljetuksina.

Raideliikenne

Orivesi sijaitsee Tampere-Jyväskylä -junaradan varrella. Jyväskylän radan varressa sijaitseva Oriveden asema on kaukojunaliikenteen asemapaikka. Orivedeltä risteää sähköistämätön rataosuus Orivesi-Vilppula-Haapamäki kohti pohjoista, jota palvelee Oriveden keskustan taajamajunaseisake. Orivesi-Haapamäki -rataosa on tärkeä myös Oriveden ja Mäntän seuduilla olevien teollisuuslaitosten vienti- ja tuontikuljetusten kannalta.

Vesiliikenne

Alueen vesistöt tarjoavat hyviä mahdollisuuksia vesiliikenteeseen. Erityisesti Längelmävesi reittivesistönä ja muut suuremmat vesistöt ja joet tarjoavat erinomaiset puitteet vesiliikenteeseen.

Längelmäveden vesistöalueella on Liikenneviraston hallinnoimia laivaväyliä ja venereittejä sekä niihin liittyviä turvalaitteita.

Runsassaarinen Längelmävesi on Kokemäenjoen vesistöalueen toiseksi suurin järvi. Längelmävesi jakautuu koillis-lounaissuunnassa viiteen kokonaisuuteen, joita kapeat salmet erottavat toisistaan. Rönnin venesatama toimii alueen vesiliikenteen keskuksena,

jonka eteläpuolelta avautuu laaja järviselänne. Vierasvenesatama on tilava ja tanssilavan monipuoliset palvelut ovat aivan vieressä.

Längelmäveden Karpilahden rannalla lähellä kaupungin keskustaa sijaitsee Oriveden kaupungin omistama venesatama. Kaupunki omistaa myös venevalkama-alueen Eräjärvellä. Lisäksi alueella on jonkin verran pieniä osakaskuntien tai jonkin tahon käyttöön tarkoitettuja venevalkamia.

Längelmäveden Venematkat Oy. harjoittaa tilausvenetoimintaa seitsemälle hengelle rekisteröidyllä pienveneellä. Veneen kotisatama on Längelmäveden Eräslahdessa.

Perustietokartat (Liitteet 4.1 - 4.4)

8. LUONNONYMPÄRISTÖ

8.1 Vesistöt

Oriveden kokonaispinta-ala on 971 km², josta 207 km² on vettä (noin 20 % pinta-alasta). Pääosan Oriveden kaupungin järvipinta-alasta muodostavat Längelmävesi ja Vesijärvi. Nämä järvet sijaitsevat Oriveden kaupungin alueella vain osittain. Näiden suurimpien järvien lisäksi Oriveden suuria järviä ovat mm. Iso-Löytäne, Enojärvi, Pukala, Eräjärvi, Äväntäjärvi sekä Oriselkä.

Suurten vesien vastapainona Oriveden alueella on noin 330 yli 1 hehtaarin kokoista järveä ja lampea. Lukumääräisesti suurin osa järvistä on alle 10 hehtaarin kokoisia. Suurempia vesistöjä yhdistävät toisiinsa monet pienet joen, uomat ja purot. Myös osa pienemmistä järvistä yhdistyy suurempiin vesistöihin puroin ja noroin.

Vesien tilaa on tutkittu Oriveden 155 järvestä. Esimerkiksi Längelmävesi soveltuu virkistyskäyttöön hyvin, Vedenlaadultaan erinomaisia järviä ovat mm. Iso-Löytäne, Ottele ja Iso Kukkojärvi ja vedenlaadultaan hyviä mm. Längelmävesi, Enojärvi ja Kutemajärvi. Suurin osa Oriveden alueen luokitellusta vesi-pinta-alasta on hyvässä laatuluokassa. Veden laadultaan tyydyttäviä järviä ovat mm. Vesijärvi pohjoisosa, Eräjärvi, Oriselkä ja Nihuanjärvi, joiden ravinnetaso on jo huomattavasti korkeampi. Vedenlaadultaan välttävällä tai huonolla tasolla olevat järvet ovat pienikokoisia.

8.2 Luonnonsuojelualueet

Oriveden rantaosayleiskaavan alueella sijaitsevat suojelualueet ja niiden luokittelu osaluokittain:

POHJOINEN OSA-ALUE

Ala-Jalkajärven lehtojensuojelualue	LHA040015	Lehtojensuojelualueet	Valtion maalla olevat luonnonsuojelualueet
Hörsänän arboretum	YSA043196	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Koukkusuon luonnonsuojelualue	YSA042775	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Kuivajärvi	ERA203685	Erityisesti suojeltavien lajien esiintymisaluiden rauhoituspäätökset	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Kutemajärven luonnonsuojelualue	YSA042682	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Kärjenniemen metsä	YSA206502	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet, METSO
Alhosen metsä	YSA207444	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet, METSO
Moikeronkangas	AMO040382	AMO	Vanhon metsien suojeleohjelmat
Paratiisinnotko (luonnonsuojelualue)	YSA041256	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Salomäen metsä	YSA205112	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirvikangas	ERA208014	Erityisesti suojeltavien lajien esiintymisaluiden rauhoituspäätökset	Yksityisten maalla olevat suojelualueet

ETELÄINEN OSA-ALUE

Hirttopohja-Rönninsalmi (562-446-876-1)	YSA200892	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-446-876-2)	YSA205810	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-446-1-126)	YSA205681	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-447-876-1)	YSA200893	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Längelmäveden saaret luonnonsuojelualue (Kellosalmi)	YSA045367	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
METSO-Seppä	YSA203478	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Pehkusuon luonnonsuojelualue	YSA042777	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Siitamanlahden lehmuslehto	LTA040225	Luontotyyppipäätökset	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Vuorenpään kallionaluelehto	YSA045365	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet (ranta-asemakaava)
Vuorenpään kallionaluslehto	YSA045366	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet (ranta-asemakaava)
Kirjavaisen metsä	YSA237115	Yksityiset suojelualueet	Yksityismaiden luonnonsuojelualue

ERÄJÄRVEN OSA-ALUE

Eräpyhä (luonnonsuojelualue)	YSA041191	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet (ranta-asemakaava)
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-443-1-103)	YSA205679	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-443-1-27)	YSA205680	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-443-1-58)	YSA205686	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-443-1-81)	YSA200895	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-443-876-1)	YSA200889	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-446-1-126)	YSA205681	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-446-876-1)	YSA200892	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-446-876-2)	YSA205810	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-447-876-1)	YSA200893	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-448-2-69)	YSA205688	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-448-2-77)	YSA205689	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Hirttopohja-Rönninsalmi (562-448-876-1)	YSA200888	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Kullanpään-Pääskysen luonnonsuojelualue	YSA042426	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Kuoresalon lehmusmetsikkö	LTA040240	Luontotyyppipäätökset	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Pekka Rosellin luonnonsuojelualue, Kaupinsaari	YSA204692	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet, METSO
Vetterkullan luonnonsuojelualue	YSA205626	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Vetterkullan luonnonsuojelualue 2	YSA208029	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet

LÄNGELMÄEN OSA-ALUE

Rämesalon luonnonsuojelualue	YSA041998	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Taipaleen metsä	YSA205113	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet
Toivosen metsä	YSA205279	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet, METSO
Puolitaipaleen metsä	YSA207720	Yksityiset suojelualueet	Yksityisten maalla olevat suojelualueet, METSO

Ympäristötietokartat 1 (Liitteet 5.1 - 5.4)

Näiden alueiden lisäksi kaava-alueella on Metsähallituksen omalla suojeluohjelmapäätöksellä suojeltu Muuraiskangas ja Pukala Pohjoiselta osa-alueelta, sekä Tiihalanniemi Längelmäen osa-alueelta.

8.3 Natura 2000 -alueet

Suunnittelualueelle sijoittuu viisi Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa arvokasta luontoaluetta:

- Harjunvuori-Viitapohja FI0334003 (154 ha), sijaitsee sekä pohjoisella että eteläisellä osa-alueella,
- Hirttopohja FI0334001 (254 ha) sekä eteläisellä että Eräjärven osa-alueella,
- Kullanpää FI0334004 (28 ha) Eräjärven osa-alueella ja
- Längelmäveden saaret FI0342001 (407 ha) eteläisellä osa-alueella.

Näistä Harjunvuori - Viitapohja sijaitsee osin Tampereella ja Längelmäveden saaret osin Kangasalla.

Sinivuorin Natura-alue FI0329001 (97 ha) sijaitsee Längelmäen osa-alueella aivan kaava-alueen rajalla, mutta kuitenkin kaavan ulkopuolella.

Ympäristötietokartat 1 (Liitteet 5.1 - 5.4)

8.4 Luontoselvityksen arvokkaat kohteet

Osayleiskaavaa varten laadittu luontoselvitys perustuu vuosien 2009 ja 2010 aikana tehtyihin maastokäynteihin. Selvityksen laati Luontoselvitys Kotkansiipi Oy / Petri Parkko. Luontoselvitystä täydennettiin huhti-kesäkuussa 2015 mm. liito-oravien ja viitasammakoiden elinalueiden osalta. Luontoselvityksen päivityksen osalta luontokohteiden kohdenumerointi erii osittain kaavakartassa käytetystä numeroinnista, jolta osin luontoselvityksessä käytetty kohdenumerointi on esitetty sulkeissa inventoitujen kohteiden perässä.

Luontoselvityksessä ja sen täydennyksessä on tuotu esille seuraavia luonnonympäristöään arvokkaita alueita ja kohteita:

POHJOINEN OSA-ALUE

EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajien elinympäristö (sl-1)

- A7 Ikkalan liito-oravan elinalue
- A8 Majalahden liito-oravan elinalue
- A73-A75 Majalahden liito-oravan lisääntymispaikka: Kolohaapa
- A64 Vainioniemen liito-oravan elinalue
- A65-A68 Vainioniemen liito-oravan lisääntymispaikka: Kolohaapa
- A76 Peräjärven liito-oravan ja tummaverkkoperhosen elinalue
- A77 Peräjärven liito-oravan lisääntymispaikka: Kolohaapa
- A80 Pieni-Kuteman viitasammakon elinalue
- A82.1 Aihtianjärven liito-oravan elinalue (A82)

Erityisesti suojellun eliölajin elinympäristö (sl-2)

- A93 Hirvikankaan tummaverkkoperhosen elinalue 1
- A94 Hirvikankaan tummaverkkoperhosen elinalue 2
- A95 Hirvikankaan tummaverkkoperhosen elinalue 3
- A96 Alainen Tervalammen tummaverkkoperhosen ja lummelampikorenon elinalue
- A97 Haapaniemen tummaverkkoperhosen elinalue

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-1)

- A1 Salmiojan puro
- A3 Ollilahden rantaluhta
- A5 Yläinen Pitkäjärven isovarpuräme
- A6 Neejärven laskupuro
- A9 Iso-Niskan pohjoinen rantakallio
- A10 Iso-Niskan läntinen rantakallio
- A11 Holperinvuoren kalliot
- A13 Särkioja
- A14 Juurakonlahden noro
- A15 Kaakkokorven lähteikkö
- A16 Kaakkokorven rantaluhta
- A17 Ollilahden lähteikkö
- A18 Pikku-Vasun rämesaari
- A19 Pikku-Vasun isovarpuräme
- A23 Ylä-Vitelin rämesaari
- A32 Majalahden länsireunan rantakallio
- A33 Majalahden länsireunan kalliosaari
- A34 Majalahden länsireunan niemenkärki
- A35 Roninsuon eteläpuolen kalliosaari

A36 Roninsuon eteläpuolen rantakalliot
A37 Valkealahden jyrkänne
A38 Valkealahden louhikko
A39 Kanervaniemen jyrkänne
A40 ja A41 Ojansuunlahden rantakalliot
A42 ja 46 Katiskalahden rantakalliot
A43 Valkeajärven rantakallio
A44 Korpisalmen rantakallio
A45 Korpisalmen noro
A47 Saukonlahden rantakallio
A48 Iso Ahvenjärven kallioalue
A49 Pieni-Ahvenjärven noro
A51 ja 52 Haapalahden norot
A53 Kutemajärven laskupuro
A54 Talaanniemen rantakalliot
A55 Ketunpesävuoren lehtokorpi
A56 Kutemajärven itäreunan saniaiskorpi
A57 Kutemajärven eteläpuolen räme
A58 Ahvenaisten isovarpuräme
A63 Herttalammi reunasoinen
A81 Nihuanjärven ruostelähteet
A90 Haapajärven luhta
A91 Haapajärven kaakkoisosan lehtolaikku
A98 Lammin laskupuro
A99 Kukkolahden noronvarsi ja lähteikkö
A100 Pimeälahden luhta
A101.2 Kukkolahden noro (A102)
A105 Muikerolammin rämesaari

Muu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue (luo-2)

A4 Valkeanjärvenvuoren vanha metsä
A12 Nimismiehensaaren pohjoisosa
A16 Kaakkokorven rantaluhta
A20 Pikku-Vasun korpi
A21 Leveälahden ojittamaton suo
A22 Suursaranneva
A26 Vanhatalaan rantaniityt
A27 Siitinjärven liito-oravalle sopiva metsä
A28 Könnin kuikan pesimäalue
A29 Törmälänlahden sudenkorennoille sopiva elinympäristö
A30 Rökäslahden sudenkorennoille sopiva elinympäristö
A31 Loukkaanlahden sudenkorennoille sopiva elinympäristö
A50 Iso Ahvenjärven pohjoispuolen räme
A59 Vaavunlammen rantasuot
A60 Koukkujärven isovarpuräme
A61 ja A62 Valkjärven mustikkakorvet
A69 Isoniemen liito-oravalle sopiva metsä
A70 Katiskalahden liito-oravalle sopiva metsä
A72.1 Valkeajärven liito-oravalle sopiva metsä
A72.2 ja A72.3 Valkealahden liito-oravalle sopiva metsä
A72.4 Valkealahden metsä
A78 Valkjärven liito-oravalle sopiva metsä (A79)
A82.2 Aihtianjärven liito-oravalle sopiva metsä (A82)
A83 Kesku-Saparon pohjoispää

- A84 Aakkojärven Sammalinen
- A85 Kokkilanselän Lintulahti (kaava-alueen ulkopuolella)
- A86 Yrösjoki (kaava-alueen ulkopuolella)
- A87 Kooninjoki
- A88 Koukkujärvi; kaakkurin pesimälampi
- A89 Leppähampaankoski
- A92 Voitiilan luhtakuvio
- A101.1 Kukkolahden liito-oravalle sopiva metsä (A102)
- A103 Hanhilahden tummaverkkoperhoselle sopiva elinympäristö
- A104 Kuteman tummaverkkoperhoselle sopiva elinympäristö

ETELÄINEN OSA-ALUE

EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajien elinympäristö (sl-1)

- B9.1 Pajulahden liito-oravan elinalue (B9)
- B9.3 ja B9.4 Pajulahden viitasammakon lisääntymispaikka (B9)
- B22.1 Onkiluodon luhdat, viitasammakon lisääntymispaikka
- B27 Pettuselkä
- B30 Siitaman liito-oravan ja saukon elinalue
- B31 Pahujärven viitasammakon lisääntymispaikka
- B33 Jussilanniemen liito-oravan elinalue
- B34 Jussilanniemen liito-oravan lisääntymispaikka
- B35 Naappilan vesisiipan ruokailualue
- B36 Koivulahden viitasammakon lisääntymispaikka
- B43 Suomaseman valkoselkätikan reviiiri ja viitasammakon lisääntymispaikka
- B45 Hevoshaan liito-oravan lisääntymispaikka: Kolohaapa
- B46 Hevoshaan liito-oravan levähdyspaikka
- B47 Hevoshaan liito-oravan elinalue
- B48 Koivuniemen viitasammakon elinalue
- B51 Sakkolanlahden täplälampikorenon lisääntymispaikka
- B52 Liinasaaren täplälampikorenon lisääntymispaikka
- B54 Päilahden viitasammakon lisääntymispaikka
- B60 Laajanlahden viitasammakon lisääntymispaikka

Erityisesti suojellun eliölajin elinympäristö (sl-2)

- B68 Muhujärven pohjoisosan tummaverkkoperhosen elinalue
- B69 Muhujärven eteläosan tummaverkkoperhosen elinalue
- B70 Siitaman Viitalan tummaverkkoperhosen elinalue
- B71 Siitaman Taka-Veräjä 1 tummaverkkoperhosen elinalue
- B72 Siitaman Taka-Veräjä 2 tummaverkkoperhosen elinalue

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-1)

- B1 Koskuenjärven isovarpuräme
- B3 Helenansaaren lehtolaikut
- B5 Koivuniemen kostea lehto 1
- B6 Koivuniemen kostea lehto 2
- B7 Koivuniemen lähteikkö
- B8 Koivuniemen kostea lehto 3
- B12 Aurikkovuoren jyrkänteet (kuva 36)
- B13 Sulkuvuoren kallioalue
- B14 Aurikkovuoren lehto
- B16 Kortelahden noronvarsi

B20 Paskon rantalehto
B22.3 Onkiluodon lehto (B22)
B32 Jussilanniemen lehtolaikku
B37 Koivulahden lehtolaikku
B38 Lietsaaren lehtolaikku
B50 Papansaaren lehtolaikku
B55 Päilahden lehtolaikku
B59 Laajanlahden puronvarsi
B61 Niittylahden luhdat
B63 Navettasaaren lehdot

Muu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue (luo-2)

B2 Koskuenjärven eteläosa
B4 Naurissaaren matalikko
B9.2 Pajulahden arvokas elinympäristö (B9)
B9.5 ja B9.6 Pajulahden arvokas elinympäristö (B9)
B15 Kortejärven vanha metsä
B17 Laahuksen pikkulokkikolonia
B18 Oinaslahden rantaniitty
B19 Oinaslahden hakamaa
B21 Oinaslahti
B22.2 Pallaanlahden linnusto (B22)
B23 Martinsaaren lokkikolonna
B24 Tiihalalahden laulujoutsenen reviiri
B25 Tammivuorenlahti
B26 Kylkilahti
B28 Kortejärvien isovarpuräme
B29 Kortejärvien laulujoutsenen pesäpaikka
B39 Naappilan naurulokkikolonia
B40 Seikansaaren laulujoutsenen pesä
B41 Pohjala
B42 Vanha Kellosalmen rantaniitty
B44 Kiviniemen laulujoutsenen pesä
B49 Ämmänsaaren lehto
B53 Pajukannan ketoneilikat
B62 Niittylahden laulujoutsenen levähdysalue
B64 ja B65 Mikkolan haat
B66 Sammallahden linnustot
B67 Linnustolahti Lietsaassa
B73 Säynäjärven tummaverkkoperhoselle sopiva elinympäristö 1
B74 Säynäjärven tummaverkkoperhoselle sopiva elinympäristö 2
B75 Siitaman musta-apilat

ERÄJÄRVEN OSA-ALUE

EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajien elinympäristö (sl-1)

C2 Jylhänlähteen liito-oravan elinalue
C3 Eräjärven luusua
C14 Viitaniemen liito-oravan elinalue
C16 Seppälänniemen liito-oravan papanapaikka
C17 Haikanniemen liito-oravan papanapaikka
C18 Tervaniemen liito-oravan papanapaikka
C20 Levännän liito-oravan elinalue

C21-C23 Levänneän liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka
C27.1 Kuoresalon liito-oravan elinalue
C27.3 Kuoresalon viitasammakon elinalue
C27.4 Kuoresalmen viitasammakon elinalue
C27.5 Vetterkullan viitasammakon elinalue
C28.1 ja C28.2 Jussinsaaren liito-oravan elinalue
C28.4 ja C28.5 Jussinsaaren viitasammakon elinalue

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-1)

C1 Uihelan lehtolaikku
C4 Luhdanlahden lehtolaikut
C6 Ylä-Kuivasen puro
C24 Selkäsaaren lehtolaikku
C25 Orisaaren lehto

Muu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue (luo-2)

C5 Kuivasen vanha sekametsä
C7 Lahdenpohjan sudenkorennoille sopiva elinympäristö
C8 Karvaanmaanniemi
C9 Karvaanmaanniemen kuikan pesimäpaikka
C11 Hietalahden eteläreunan luodon kuikan pesäpaikka
C12 Halkosaaren lokkiluodot
C13 Rauhalahden linnusto
C15 Ansionniemen arvokas metsä
C19 Paimennusjärvi (kaava-alueen ulkopuolella)
C26 Karjalansaaren lokkiluodot
C27.2 Kuoresalon liito-oravalle sopiva elinympäristö
C27.6 ja C27.7 Kuoresalon arvokas elinympäristö
C27.8 ja C27.9 Kuoresalmen arvokas elinympäristö
C28.3 Jussinsaaren liito-oravalle sopiva elinympäristö
C28.6 ja C27.7 Jussinsaaren luhta
C29.1 Kaakkolammi; arvokas pienvesi
C29.2 ja C29.6 Kaakkolammin vanha sekametsä
C29.3 ja C29.4 Kaakkolammin jyrkänteet
C29.5 Kaakkolammin ojittamaton räme
C29.7 Kaakkolammin karukkokalliot

LÄNGELMÄEN OSA-ALUE

EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajien elinympäristö (sl-1)

D11 Haarajärven liito-oravan elinalue
D13 Kalliojärven liito-oravan elinalue
D16 Ristijärven liito-oravan lisääntymispaikka: Kolohaapa
D17 Ristijärven liito-oravan papanapaikka 2
D25 Pitkäveden liito-oravan elinalue
D31 Kartiskasalmen viherukonkorenon elinalue
D34 Hernesalmen liito-oravan elinalue
D36 Längelmäen kirkonkylän direktiivilajikeskittymä
D43 Väärä-Kaikun liito-oravan elinalue
D44 Väärä-Kaikun liito-oravan lisääntymispaikka: Kolohaapa
D46 Pitkälahden viitasammakon lisääntymisalue
D49 Myllykulman vesisiipan ruokailualue

- D50 Västilänjoen vesisiipan ruokailualue
- D54.1 Ropanniemen viitasammakon elinalue (D54)
- D71 Taivaljärven lummelampikorenon lisääntymispaikka
- D82 Vähäjärven liito-oravan lisääntymispaikka: Kolohaapa
- D83 Vähäjärven viitasammakon elinalue (D80)
- D84 Käkisalmen viitasammakon elinalue (Käkisalmi)

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-1)

- D1 Lepolahden rantakallio
- D2 Jampinvuoren jyrkänne
- D3 Iso Kukkojärven itäpäähän jyrkänne
- D4 Kalatonjärven jyrkänne päällysmetsineen
- D5 Hissankallion noronvarsi
- D6 Lepolahden noronvarsi
- D7 Vähäjärven lehtolaikku
- D14 Iso-Röyhkösen jyrkänteenalusmetsä
- D19 Kotarijärven puro
- D21 Haukijärven puro
- D22 Haukijärven noro
- D28 Harolanlahden lehto
- D32 Kartiskasalmen noronvarsi
- D37 Latosaaren lehtolaikku ja kallioalue
- D38 Hirttokallion luhta
- D45 Saarijärven suosaari
- D58 Haapalahden luhta
- D61 Santtukärjen rantakalliot
- D65.4 Mulkovuoren noro (D65)
- D67 Tarvilahden luhta
- D68 Runtelinmäen lehtolaikku ja puronvarsi
- D74 Piittalanniemen tervaleppäluhta
- D78 Jokiojan lehto 1
- D79 Jokiojan lehto 2

Muu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue (luo-2)

- D9 Jampinvuoren lounaispuolen niemi
- D10 Ämmänsaaren vanha metsä
- D12 Haarajärven metsä
- D18 Särkijärven arvokas metsäalue
- D20 Kotarijärven kaakkurilampi
- D23 Kaakkolammien kaakkurilampi
- D24 Iso-Ellijärven kaakkurilampi
- D29 Tunkelonlahden luhta
- D30 Tunkelonlahti, viherkonkorennolle sopiva elinalue
- D35 Längelmäen Kirkonlahti ja Pohjanheimonlahti
- D39 Piittalan Eerolan metsälaidun
- D40 Rookinsalmen liito-oravalle sopiva metsä (D41 ja D42)
- D47 Lokinkärjen lehto- ja luhta-alue
- D48 Aittosaaren luhta
- D51 Löytäneenlahden kortteikko
- D52 Pikku-Vinkiän koski
- D53 Taustianpohjan linnusto
- D54 Ropanniemen liito-oravalle sopiva metsä
- D59 Ihrankari; lintuluoto

D60 Paskaluoto; lintuluoto
D62 Selkäkarit, pohjoinen
D63 Selkäkarit, eteläinen
D64 Pohjolan perinnebiotooppi
D65.1-3 Mulkovuoren liito-oravalle sopivat metsät (D65)
D65.5 Pohjalahden lintujen pesimäluoto (D65)
D66 Sileäkari; lintuluoto
D69 Tounaansaaren räme
D70 Ykspuinen; lintuluoto
D72 Kalatonjärven kaakkurilampi
D73 Pääskylänjoen jokireitti
D77 Kenkkisuo
D80 Vähäjärven liito-oravalle sopiva metsä

Luontoselvityksen yhteenvetona vuodelta 2012 suositellaan suojeltaviksi alueiksi seuraavia kohteita:

- B9 Pajukannan lehto
- B14 Aurikkovuoren lehto ja jyrkänteet
- B15 Kortejärven metsä
- D10 Ämmänsaaren boreaalinen luonnonmetsä
- D31 Kartiskasalmen viherukonkorenon elinalue

Luontoselvityksen arvokkaat alueet / kohteet on esitetty ympäristötietokartoilla 1 (Liitteet 5.1 - 5.4). Luontoselvitys sekä luontoselvityksen päivitys ovat kokonaisuudessaan selvityksen erillisinä liitteinä.

8.5 Perinnemaisema-alueet

Pirkanmaalla valtakunnallinen perinnebiotooppien inventointi tehtiin vuosina 1992 - 1997. Perinnebiotooppien kartoituksissa etsittiin perinteisesti laidunnettuja tai niitetyjä alueita, joita ei ollut kynnetty, kylvetty, muokattu tai käsitelty keinolannoitteilla tai torjunta-aineilla.

Suunnittelualan eteläiselle osa-alueelle sijoittuvat Härmänsaari (metsälaidun, niitty, rantaniitty) sekä Siitaman niitty, jotka ovat valtakunnallisesti arvokkaita perinnemaisemia. Eteläiselle osa-alueelle sijoittuvat lisäksi paikallisesti arvokkaista perinnemaisemista Petäjäniemen lammaslaidun (metsälaidun, rantaniitty), Pohjalan laitumet (haka, metsälaidun, rantaniitty), Mikkolan haat, Purnun haka ja rantaniitty (rantaniitty, haka, metsälaidun) sekä Vanha kellosalmen rantaniitty.

Maakunnallisesti arvokas Koskis-Heikkilän haka ja niitty ovat Eräjärven alueella, kuten myös paikallisesti arvokas Kurki-Heikkilän niitty (niitty, haka, kalliokeho).

Längelmäen alueella sijaitsee maakunnallisesti arvokas Eerolan haka (haka, niitty) sekä maakunnallisesti arvokkaat Piittalan metsälaidun (metsälaidun, niitty) sekä Pohjolan laidun (metsälaidun, haka, niitty).

Ympäristötietokartat 2 (Liitteet 6.1 - 6.4)

8.6 Pohjavesialueet

Orivedellä sijaitsee neljä 1. luokan pohjavesialuetta, joista Yrjönkangas-Vatiharju, Karhunotko sekä Oriveden keskusta sijaitsevat suunnittelualueen ulkopuolella. Suunnittelualueen ainoa pohjavesialue, Hirtolahti (0456202), sijaitsee Eräjärven osa-alueella. Hirtolahden vedenhankintaa varten tärkeän pohjavesialueen pinta-ala on 0,88 km², antoisuus n. 110 m³ ja määrällinen sekä kemiallinen tila on hyvä (www.syke.fi/avoindata).

Pirkanmaan ELY-keskus on tehnyt Oriveden pohjavesialueita koskevat uudet rajausratkaisut. Uudet pohjavesialueiden rajat ja luokat ovat tulleet voimaan 11.11.2019. Hirtolahden pohjavesialueen osalta muutoksia rajauksiin ei ole tullut.

Ympäristötietokartat 1 (Liitteet 5.1 - 5.4)

8.7 Geologiset muodostumat

Tiedot geologisista muodostelmista perustuvat Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 aineistoon. Geologisen monimuotoisuuden selvittämiseksi ja turvaamiseksi ympäristöhallinto on alan asiantuntijalaitosten kanssa inventoinut ja arvottanut geologisia muodostumia. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat on inventoitu (2007) ja valtakunnallisten kallioalueiden inventointi on valmistunut osana Pirkanmaan maakuntakaavahanketta 2040 vuonna 2015. Myös geologiset pienkohteet on inventoitu Pirkanmaan osalta (2013). Tuuli- ja rantakerrostumien inventointi valmistui toukokuussa 2012.

Rantaosayleiskaavan alueelle sijoittuvat uuden maakuntakaavan 2040 geologisesti arvokkaat alueet ovat pääosin valtakunnallisesti arvokkaita kallioalueita (ge2). Rantaosayleiskaavan alueelle ulottuu yksi (Onnistaipaleen tuuli- ja rantakerrostuman alue) valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma / tuuli- ja rantakerrostuma (ge3). Maakuntakaavan ge2- ja ge3- merkinnöillä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät maakuntakaavamääräyksen mukaan merkittäviä, maa-aineslain tarkoittamia geologisia, maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä.

Rantaosayleiskaavan alueelle sijoittuvat seuraavat valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet:

- Pohjoinen osa-alue; Kutemavuori-Rantavuori, Harjunvuori-Yläinenvuori, Humalavuori-Karahonganvuori, Vuorilahdenvuori-Paltanmäki, Seppälänvuoren-Ärrälänvuoren kallio, Riuttavuoret-Junkinvuori
- Eteläinen osa-alue; Sonsarinvuori-Raiskionvuori, Aurikkovuori-Sulkuvuori, Korrinvuori-Solttilanvuoret, Mustavuori, Hohkakorvenkalliot ja Sarkkilansalon kallio
- Eräjärven osa-alue; Eräpyhä
- Längelmäen osa-alue; Sinivuori, Peltovuori-Kivisalmenvuori, Harovuori-Kalkunkorkea, Tuohivuori-Valkeavuori, Lahovuori-Ruutanavuori ja Riuttavuoret-Junkinvuori

Pääosa kallioalueista sekä Onnistaipaleen tuuli- ja rantakerrostuman alue ulottuvat vain pieneltä osin rantaosayleiskaavan alueelle.

Maakuntaavan mukaisten ge2- ja ge3- alueiden rajaukset esitetty ympäristötietokartalla 1 (Liitteet 5.1 - 5.4)

9. KULTTUURIYMPÄRISTÖN ARVOT JA ERITYISPIIRTEET

9.1 Rakentumisen historiaa

Oriveden asutus on pitkälti vesistöyhteyksien ansiota ja esihistoriallisella ajalla liikuttiinkin Oriveden alueella vesitse. Kivikaudella Oriveden alue oli tärkeä pyyntialue, jonka alueella asuttiinkin pyyntimatkoilla. Laajin ja huomattavin kivikautinen asuinpaikka oli Holmassa ja useat muutkin asuinpaikat sijaitsivat Oriselän ja Nihuanjärven rannoilla.

Rautakaudella yleistynyt kaski- ja peltoviljely synnyttivät pysyviä asuinpaikkoja, sillä järvtasankojen maaperä sopi hyvin viljelyyn. Niinpä Orivedelle syntyi kyliä luultavammin jo rautakaudella, mutta viimeistään keksiajalla. Oriveden länsi- ja pohjoisosiin tie- ja vesiyhteydet olivat heikot, joten asutustakaan ei juuri ollut.

Suuri osa nykyisin viljellyistä pelloista raivattiin jo keskiajalla. Maisemaan vaikutti suuresti sarjajako, jolloin talot rakennettiin lähemmäksi kylätonteille ja pellot olivat niiden ympärillä sarkoina. Kylät olivat pieniä, vain muutaman talon kokoisia.

Isojako hajotti 1700-luvulla tiiviin kylärakenteen, kun rakennukset siirrettiin vähitellen omien peltolohkojen lähelle. 1860-luvulta alkanut kehitysvaihe näkyy selvästi maaseudun asutuksessa; Karjanhoitoa oli lisätty uusien katovuosien tuhojen ehkäisemiseksi, joten tarvittiin suuria navettoja ja viljeltyä heinää. Lisäksi tiloille rakennettiin suuria pääarakennuksia ja talousrakennuksia. Rahaa uudistuksiin saatiin maitotuotteista ja puusta, jonka arvo oli noussut.

Maatalouden koneistuminen, salaojat ja väkilannoitteet vaikuttivat maaseudun maisemaan yllättävän paljon 1900-luvun edetessä. Sotien jälkeen siirtoväki ja rintamamiehet raivasivat uusia pelloja ja rakensivat asutusta. 1960-luvulla alkoi rakennemuutos, joka käänsi muuttovirran taajamiin ja kaupunkeihin.

Oriveden ranta-alueiden rakennetun ympäristön arvoja on inventoitu vuosien 2009 ja 2010 aikana (arkkitehti Outi Palttala). Oriveden ranta-alueiden inventoitu rakennuskanta on pääsääntöisesti agraarivaiheen ajalta ennen toista maailmansotaa. Merkittävä osa arvokohteista on vanhoja kantatiloja, joista osa on edelleen maataloustoiminnassa. Maatilojen talouskeskusten, hyvin säilyneiden torppien ja mäkitupa-alueiden lisäksi on inventoitu kylätaajamia, joissa on myös joitain kunnallisia ja kaupallisia palvelurakennuksia sekä Längelmäen ja Eräjärven kirkot. Teollisuuteen liittyvää rakennuskantaa on inventoitu Eräjärven kirkonkylällä (vaateteollisuus). Lisäksi on inventoitu joitain voimaloita, meijereitä, myllyjä ja siltoja sekä taidekeskus.

Lähteet: Kumpuja ja kivinavettoja, Oriveden kulttuuriympäristöohjelma, E. Teivas 2003.
Oriveden rantaosayleiskaavan rakennetun ympäristön selvitys, O. Palttala 2010.

9.2 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY)

RKY on Museoviraston laatima inventointi, joka on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen.

Oriveden alueelle sijoittuvat seuraavat RKY-kohteet:

1. Onnistaipaleen kylä (Pohjoinen osa-alue)
2. Längelmäen kirkonkylä (Längelmäen osa-alue)
3. Tunkelon Isotalo (Längelmäen osa-alue, ei kaava-alueella)
4. Oriveden kirkko (ei kaava-alueella)
5. Oriveden rautatieasema (ei kaava-alueella)

Lähteet: Museoviraston valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009.

Ympäristötietokartat 2 (Liitteet 6.1 - 6.4)

9.3 Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Oriveden rantaosayleiskaavan alueelle sijoittuu yksi valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Juupajoen kulttuurimaisemat (Pohjoinen osa-alue). Juupajoen kulttuurimaisemat edustaa pienipiirteistä ja vaihtelevaa Pohjois-Hämeen järvisäädun viljelymaisemaa. Alueen arvot perustuvat lähinnä viljelysten ja kauniin luonnonmaiseman tasapainoisuuteen.

Lähteet: Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alueityöryhmän mietintö II. Ympäristöministeriön mietintö 66/1992.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi on meneillään. Ympäristöministeriö on asettanut inventoinnin julkisesti kuultavaksi 18.1.–19.2.2016, jonka perusteella määritellään uudet valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Kaava-alueelle on ehdotettu osoitettavaksi yksi valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Juupajoen kulttuurimaisema. Vuonna 1995 vahvistetut aluerajaukset ovat kuitenkin voimassa, kunnes uudet alueet on vahvistettu valtioneuvoston päätöksellä.

Ympäristötietokartat 2 (Liitteet 6.1 - 6.4)

9.4 Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet

Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet perustuvat maakuntakaavan aineistoon. Maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisemat edustavat esimerkillisesti maakunnalle tai maakunnan osalle tyypillistä ja erityistä kulttuurimaisemaa. Ne eivät ole välttämättä yhtä monipuolisia tai edustavia kuin valtakunnallisesti merkittävät alueet, mutta ne kuvastavat kuitenkin etenkin oman maakuntansa identiteettiä ja sisäistä monimuotoisuutta.

Maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema-merkinnällä osoitetaan maisema-alueiden ulkopuoliset maakunnallisesti arvokkaat maaseudun kulttuurimaisemat. Kaava-alueelle sijoittuvat seuraavat Pirkanmaan maakuntakaava 2040 -mukaiset maakunnalliset kulttuurimaisema-alueet:

- Höllön-Nihuantaustan-Onnistaipaleen kulttuurimaisema (Pohjoinen osa-alue)
- Pehulan kulttuurimaisema (Pohjoinen ja Eteläinen osa-alue)
- Laasolan-Koljonkulman-Pitkäjärven kulttuurimaisema (Eteläinen osa-alue)
- Uuhiniemen-Piittalan kulttuurimaisema (Eteläinen osa-alue)
- Päilahden kulttuurimaisema (Eteläinen osa-alue)
- Naappilan-Koivuniemen-Suomaseman kulttuurimaisema (Eteläinen osa-alue)
- Vetterkullan kartano ja kulttuurimaisema (Eräjärven osa-alue)
- Hirtolahden kulttuurimaisema (Eräjärven osa-alue)

Uiherlan-Eräjärven kulttuurimaisema (Eräjärven osa-alue)
Vijasjärven kulttuurimaisema (Eräjärven osa-alue)
Längelmäen kulttuurimaisema (Längelmäen osa-alue)
Attilan-Pääskylän kulttuurimaisema (Längelmäen osa-alue)
Talviaisten kulttuurimaisema (Längelmäen osa-alue)
Uuhiniemen-Piittalan kulttuurimaisema (Eteläisten ja Längelmäen osa-alue)

Pirkanmaan maankuntakaava 2040 selostuksen mukaan maakunnallisesti arvokkaiden kulttuurimaisema-alueiden ominaispiirteet liittyvät perinteiseen rakennuskulttuuriin, pihapiirien sijaintiin ja suhteeseen muihin maisemaelementteihin, kuten peltoihin ja niittyihin, pitkään asuttuina olleisiin rakennuspaikkoihin sekä pitkään viljeltynä tai avoimena olleisiin alueisiin. Kaikissa aluekohteissa on perinteistä ja vaihtelevaa maisemakuvaa, johon kuuluvat pellon ja metsänrajan polveilevuus ja pienet metsäsaarekkeet.

Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö -merkinnöillä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet. Kaava-alueelle sijoittuvat seuraavat Pirkanmaan maankuntakaava 2040 -mukaiset maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet:

Siitaman kylä ja kulttuurimaisema (Eteläinen osa-alue)
Eräjärven kirkon ympäristö ja raitti (Eräjärven osa-alue)

Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö -kohdemerkinnällä osoitetaan maankuntakaavassa sellaiset alueet, joiden osoittamiseen ei maankuntakaavan mitta-kaavan vuoksi ole tarkoituksenmukaista käyttää aluevaraus-merkintää. Kaava-alueelle sijoittuvat seuraavat Pirkanmaan maankuntakaava 2040 -mukaiset maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet:

Pitkäjärven kylä (Eteläinen osa-alue)
Laasolan kylä (Eteläinen osa-alue)
Koivuniemen kaupunki (Eteläinen osa-alue)
Seppälän pihapiiri (Eteläinen osa-alue)
Ylä-Jussilan pihapiiri (Eteläinen osa-alue)
Vetterkullan kartano (Eräjärven osa-alue)
Uiherla (Eräjärven osa-alue)

Ympäristötietokartat 2 (Liitteet 6.1 - 6.4)

Arvokkaat maakunnalliset maisema-alueet:

1. Lyytikälän-Hirsilän kulttuurimaisema (Pohjoinen ja eteläinen osa-alue)
2. Pitkäjärven-Päilahden kulttuurimaisema (Eteläinen osa-alue)
3. Längelmäen kulttuurimaisema (Längelmäen osa-alue)
4. Talviaisen-Ristijärven kulttuurimaisema (Längelmäen osa-alue)

Pirkanmaan maankuntakaava 2040 selostuksen mukaan arvokkaiden maisema-alueiden muodostaminen on perustunut kriteereihin, joissa huomioidaan muun muassa alueen luontoarvot, luonnonpiirteet, historia, kulttuuri- ja symboliarvot, elinvoimaisuus, maisemakuvan eheys sekä häiriöt maisemassa.

Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi, ehdotus maakunnallisiksi maisema-alueiksi, Pirkanmaan liitto, Katriina Koski, 2013

Ympäristötietokartat 2 (Liitteet 6.1 - 6.4)

9.5 Rakennetun ympäristön selvitys

9.5.1 Rakennetun ympäristön kohteet

Arkinor Oy teki Oriveden rantaosayleiskaava-alueen rakennetun ympäristön selvitystyön vuosien 2009 ja 2010 aikana. Arkinor Oy:n arkkitehti Outi Palttala teki selvitystyöhön liittyvät arvokohteiden aluerajaukset, raportin kokoamisen ja Vanhan Oriveden alueen uudet inventoinnit sekä arvokohteiden keskinäisen luokituksen. Entisen Längelmäen alueen kulttuuriympäristöhankkeen materiaalin pohjalta kiinteistöjen inventointikortit teki arkkitehti Kristiina Kokko (Osuuskunta työjuhdat) Arkinor Oy:n toimeksiannosta.

Vanhan Oriveden alueen osalta selvitystyössä tukeuduttiin arkkitehti Eija Teivaan vuonna 2003 tekemään Kumpuja ja kivinavettoja Oriveden kulttuuriympäristöohjelmaan. Ohjelman yhteydessä tehtiin Vanhan Oriveden alueen (myös Eräjärven alue) kattava tutkimus rakennetusta ympäristöstä ja kulttuurimaisemasta. Ranta-osayleiskaavan alueelle sijoittuvat Kulttuuriympäristöohjelmahankkeen 2003 aikana tai aiemmin inventoitujen kohteiden arvot on todettu arkkitehti Eija Teivaan tai arkkitehti Arto Mattilan arvoperusteluja lainaten. Kohteiden nykytilanne on tarkastettu Hannu Vallaksen vuonna 2007 tekemän viistokuva-aineiston avulla. Ohjelmassa kuvatut maisemakokonaisuudet on lainattu raporttiin arvomäärittelyineen.

Rakennetun ympäristön selvitystä 2010 (Outi Palttala) käytetään selvitys- ja tausta-aineistona Oriveden rantaosayleiskaavaa laadittaessa. Selvitys tuo esille valtakunnallisia ja maakunnallisia selvityksiä tarkemmin paikallisesti arvokkaat kulttuurihistorialliset kohteet, jotka sijaitsevat usein valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiksi arvotetuilla alueilla. Kohteita valikoitaessa ja arvotettaessa on käytetty kriteereinä mm. kohteen edustavuutta, tyypillisyyttä-harvinaisuutta, yhtenäisyyttä, kerroksisuutta ja säilyneisyyttä. Kohteiden arvioinnissa on kiinnitetty huomiota seuraaviin arvoihin:

1. Arkkitehtoniset, rakennushistorialliset, rakennusperinteiset arvot

- Rakennustaiteellisesti arvokas; puhtaspiirteisyys, arkkitehtonisen tyylin edustaminen.
- Rakennusteknisesti arvokas: käytetty rakennusteknisesti mielenkiintoisia, aikanaan uusia tai uniikkeja ratkaisuja.
- Rakennusperinteisesti arvokas: oman aikakautensa ja alueensa rakennusperinteen tyypillinen edustaja.

2. Ympäristöarvot

- Maisemallisesti tai kaupunkikuvallisesti merkittävä; rakennus on tärkeä osa ympäristökokonaisuutta (valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja kulttuurimaisemat), näkyy ympäristöönsä hyvin.
- Pihapiiri muodostaa oman maisemallisen kokonaisuutensa ja luo itsenäisesti ympäristöllisiä arvoja.

3. Historialliset arvot

- Asutushistorialliset.
- Teollisuushistorialliset, kauppa- ja liikennehistoria.
- Sivistyshistoriallisesti arvokas.
- Aatehistoriallisesti arvokas.
- Työväenyhdistyksen rakennukset ja toiminta.
- Henkilöhistoriallisesti arvokas.
- Sosiaalishistoriallisesti arvokas.

Alueet on luokiteltu keskenään kolmeen arvoluokkaan kaavallista ohjaustarvetta varten. Kohteet on esitetty alla olevissa taulukoissa sekä liitteenä olevilla ympäristötietokartoilla 2 (Liitteet 6.1 - 6.4)

Inventoitujen rakennetun ympäristön kohteiden arvoluokat ovat:

I arvoluokka: Vanha rakennuskanta tulee säilyttää ja rakennusten kunnosta huolehtia rakennusperinnön hoidon menetelmillä. Kohdekuvauksissa esitetyt rakennukset tulisi suojella kaavamerkinnällä. Alueille tulisi välttää uudisrakentamista. Elinkeinoon tarvittava ja siihen liittyvä uudisrakentaminen voidaan sallia, mikäli se toteutetaan vanhan rakennuskannan ja maisemarakenteen ehdoilla.

II arvoluokka: Vanha rakennuskanta säilytetään. Uudisrakentaminen tulee sovitaa vanhan rakennuskannan mittakaavaan ja sopeuttaa mm. materiaaleiltaan ja massoitukseltaan miljöökuvaa.

III arvoluokka: Vanha rakennuskanta tulisi pyrkiä säilyttämään ja miljöökuvaa tukea noudattamalla kohteiden vanhojen rakennusten mittakaavaa ja materiaaleja.

Inventoidut kohteet, arvoluokitus sekä arvotusperusteet:

I. KESKUSTA-ALUE			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyyppe kylä	Arvot
R1.1	I	Siukola, kantatalo, Onnistaipale	P, M, MkV
R1.2	I	Mattila, kantatalo, Onnistaipale	P, M, MkV
R1.3	I	Vanha-Laurila, kantatalo, Onnistaipale	P, M, MkV
R1.4	I	Uotila, kantatalo, Onnistaipale	P, M, MkV
R1.5	II	Ylä-Hörtsänä, rustholli, Onnistaipale	P, M, MkV
R1.6	I	Ala-Hörtsänä, lohkotila, Onnistaipale	P, M, MkV
R1.7	I	Uusi-Laurila, lohkotila, Onnistaipale	P, M, MkV
R1.8	I	Onnistaipaleen koulu, koulu, Onnistaipale	P, H, M, MkV
R1.9	I	Pulkkiä, kantatalo, Onnistaipale	P, M, MkV
R1.10	II	Heikkilä kantatalo Onnistaipale	P, MkV
R101.1	I	Iso-Maunula, kantatalo, Pehula	P, M, Mkv
R101.2	II	Vähä- Maunula, lohkotila, Pehula	P, M, Mkv
R101.3	II	Jussila, kantatalo, Pehula	P, M, Mkv
R101.18	?	Paavola	?

Arvot -merkintöjen selitykset:

P = rakennusperinteinen

A = arkkitehtoninen

H = historiallinen (muulla kuin asutushistoriallisella tavalla)

T = rakennustekninen

M = rakennusryhmän itsenäinen arvo

Mk = maisemakokonaisuus; MkV=Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, RKY, 2009 (2010)

Mkv = Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt 1993 -luettelo

3. HOLMAHAAVISTO			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyypki kylä	Arvot
R3.1	II	Oinasniemi, kantatalo, Oinasniemi	P, M, Mk
R3.2	II	Nenonen, torppa, Porvola	P, M, Mk
R3.3	II	Heikkilä, kantatalo, Aakkola	P, M, Mk
R3.4	I	Holman, kartano, Holma	P, H, M, Mk
R3.5	II	Kahkila, kantatalo, Lyytikälä	A, M
R3.6	III	Kulju, lohkotila, Haavisto	P, M
R3.7	III	Holman koulu, koulu, Holma	P, H
R3.8	II	Kotiranta, lohkotila, Torittu	P, M, Mk
R3.9	I	Ärrälä, kantatalo, Voitila	P, M, Mk
R3.10	II	Kokkola, kantatalo, Kokkola	P, M, Mk
R3.11	II	Paavola, lohkotila, Savo	P, M, Mk
R3.12	II	Leppähampaan silta, Leppähhammas	H, T, Mk
R3.13	III	Putaan mylly, myllytonntti, Pitkäjärvi	H, Mk
R3.14	III	Kylmäälä lohkotila Haavisto	P, Mk
R3.15	III	Mäkelä, lohkotila, Savo	P, Mk
R3.16	III	Kolhi, lohkotila, Savo	P, Mk
R3.17		Päivärinne, lohkotila, Holma	-
R3.18	II	Korppoo, torppa, Voitila	P, M, Mk
R3.19	II	Valkama, lohkotila, Holma	P, M, Mk
R3.20	II	Sipilä, kantatalo, Lyytikälä	P, M
R3.21	III	Lepola, lohkotila, Karttini	P, M
R3.22	III	Karttini, lohkotila, Karttini	P, Mk
R3.23	III	Jussila, lohkotila, Aakkola	P, Mk
R3.24	III	Leppähhammas (Hieta), lohkotila, Haavisto	P, Mk

4. PITKÄJÄRVI-PÄILAHTI			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyypki kylä	Arvot
R4.1	II	Korri, kantatalo, Neulaniemi	P, M, Mk
R4.2	II	Sakkola, kantatalo, Pajukanta	P, M
R4.3	II	Ylä-Mukkula, kantatalo, Pajukanta	P, M, Mk
R4.4	III	Päilahden koulu, koulu, Päilahti	P, H, M
R4.5	I	Mattila, kantatalo, Päilahti	P, M, Mk
R4.6	I	Anttila, lohkotila, Päilahti	P, M, Mk
R4.7	I	Liljevik, kantatalo, Pitkäjärvi	P, M, Mk
R4.8	II	Hongisto, torppa, Laasola	P, M
R4.9	III	Lehtola (Nuorisoseurantalo), seurantalo, Laasola	P, H, Mk
R4.10	III	Siikala, kantatalo, Laasola	P, M, Mk
R4.11	II	Laasonen, kantatalo, Laasola	P, M, Mk
R4.12	II	Salmela, kantatalo, Laasola	P, M, Mk
R4.13	II	Heikkilä, kantatalo, Pitkäjärvi	P, M, Mk
R4.14	I	Pitkäjärven kansakoulu, koulu, Pitkäjärvi	P, H, Mk
R4.15	I	Sepän pirtti, torppa, Pitkäjärvi	P, M, Mk
R4.16	I	Laurila, kantatalo, Pitkäjärvi	P, M, Mk
R4.17	I	Brusila, lohkotila, Pitkäjärvi	P, M, Mk
R4.18	I	Anttila, kantatalo, Pitkäjärvi	P, M, Mk
R4.19	I	Sipilä, kantatalo, Pitkäjärvi	P, M, Mk
R4.20	II	Ruissalo, kantatalo, Pitkäjärvi	P, M, Mk
R4.21	III	Nuottajärvi, torppa, Nuottajärvi	P, Mk
R4.22	III	Ilomäki, torppa, Koppala	P, Mk
R4.23	I	Purnu, taidekeskus, Koljonkulma	A, H, M, Mk
R4.24	II	Sillanpää, torppa, Pitkäjärvi Huom! Päärakennus on purettu	P, M, Mk
R4.25	II	Natukka, kantatalo, Pitkäjärvi	P, M, Mk
R4.26	II	Kauppa (entinen), kauppa, Pitkäjärvi	P, H, Mk
R4.27	II	Puhelinyhtiön talo (entinen), mäkitupa, Pitkäjärvi	P, H, Mk
R4.28	III	Peltonen, sotilastorppa?, Pitkäjärvi	P, Mk
R4.29	II	Hoivala, kantatalo, Pitkäjärvi	P, M, Mk
R4.30	II	Metsola (ent. sahan työntekijöiden as.)*, Pitkäjärvi	P, H, Mk
R4.31	II	Entinen sahan verstaas*, Pitkäjärvi	P, H, Mk

5. ETELÄ-ORIVESI			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyyppi kylä	Arvot
R5.1	II	Mikkola, lohkotila, Siitama	P, H, M, Mkv
R5.2	I	Perttula, kantatalo, Siitama	P, M, Mkv
R5.3	II	Nikkarila, kantatalo, Siitama	P, M, Mkv
R5.4	II	Talasnokan huvila, huvila, Ruokonen	P, Mk
R5.5	II	Jukola, seuratalo, Siitama	P, H, Mk
R5.6	II	Siitaman koulu (ent.), koulu, Siitama	P, H, M
R5.7	I	Sarkkila, sotilasvirkatalo, Sarkkila	P, H, M, Mkv
R5.9	II	Lahtinen, kantatalo, Rajalahti	P, M, Mkv
R5.10	II	Uotila, kantatalo, Rajalahti	P, M, Mkv
R5.11	II	Horma, lohkotila, Rajalahti	P, M, Mkv
R5.12	II	Ylä-Yrjölä, kantatalo, Naappila	P, M, Mkv
R5.13	II	Jaakkola, kantatalo, Naappila	P, M, Mkv
R5.14	II	Kellosalmen kivisilta, Koivuniemi	T, H
R5.15	II	Yli-Heikkilä, kantatalo, Koivuniemi	P, M, Mkv
R5.16	II	Koivuniemen koulu, koulu, Koivuniemi	P, M, Mkv
R5.17	II	Seppälä, kantatalo, Suomasema	P, M, Mkv(op)
R5.18	I	Ylä-Jussila, kantatalo, Suomasema	P, M, Mkv
R5.19	I	Grönqvist, mäkitupa, Sarkkila	P, H, Mk
R5.20	II	Kyläkauppa (entinen), kauppa, Sarkkila	P, Mk
R5.21	II	Kasarmin talo (valkoinen talo), asuintontti, Sarkkila	P, Mk
R5.22	II	Pysäkki-Unkila ja Kapakka, mäkitupa, Sarkkila	P, H, Mk
R5.23	II	Mikkola, mäkitupa, Sarkkila	P, Mk
R5.24	III	Juntunen, mäkitupa, Sarkkila	P, Mk
R5.25	I	Valonen, mäkitupa, Sarkkila	P, M, Mk
R5.26	III	Salonen (metsänvartija), mäkitupa, Sarkkila	P, M
R5.27	II	Viitala, torppa, Sarkkila	P, M, Mkv
R5.28	III	Taipale, kantatalo, Padustaipale	P, M, Mk
R5.31	III	Lehtonen, mäkitupa, Koivuniemi	P, Mkv
R5.32	III	Ahorinne, mäkitupa, Koivuniemi	P, Mkv
R5.33	III	Wähä-Nikkilä, mäkitupa, Koivuniemi	P, Mkv
R5.34	II	Tanhuanpää, kantatalo, Koivuniemi	P, M, Mkv
R5.35	III	Kuusi II, mäkitupa, Koivuniemi	P, Mkv
R5.36	II	Laine, mäkitupa, Koivuniemi	P, Mkv
R5.37	III	Kannisto torppa Koivuniemi	P, M
R5.38	II	Kellosalmi, kantatalo?, Suomasema	P, M, Mkv
R5.39	III	Naappilan vanha kauppa, kauppa, Naappila	P, H, Mkv
R5.40	III	Heikkilä, kantatalo, Naappila	P, M, Mkv
R5.41	III	Ala-Yrjölä, lohkotila, Naappila	P, M, Mkv
R5.42	II	Nikkilä, kantatalo, Koivuniemi	P, M, Mkv
R5.43	III	Siren, mäkitupa, Naappila	P, M, Mkv

6. POHJOIS-ERÄJÄRVI			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyyppi kylä	Arvot
R6.1	I	Eräjärven kirkko, kirkko, Eräjärvi	P, H, Mkv
R6.2	I	Vetterkullan kartano, kartano, Kuivanen	P, H, M, Mk
R6.3	II	Mattila, kantatalo, Kauppila	P, M, Mk
R6.5		Koppalan koulu (ent.), koulu, Kuivanen	P, H, Mk
R6.6	II	Ala-Jussila, lohkotila, Kauppila	P, M, Mk
R6.8	II	Uiherlan koulu (ent.), koulu, Uiherla	A, P, H, M, Mk
R6.9	III	Uiherlan kivisilta, Eräjärvi	P, M, Mk
R6.10	III	Eräjärven seuratalo, seuratalo, Uiherla	A, H
R6.11	II	Eräjärven leiripappila, pappila, Hietalahti	P, H, M
R6.12	II	Mikkola, kantatalo, Leväslahti	P, M, Mk
R6.13	III	PVY:n talo (Leväslahden), koulu, Leväslahti	A, P, M, Mk
R6.14	III	Vanhatalo, kantatalo, Leväslahti	P, M
R6.15	III	Jussila, lohkotila, Leväslahti	P, M
R6.16	II	Mettäs, kantatalo, Leväslahti	P, M, Mk
R6.17	II	Erkkylä, kauppa, Kauppila	P, Mk
R6.18	II	Erätoikka, meijeri, Eräjärvi	A, P, Mk
R6.19	II	Pihlmanin kutomo (ent.), teollisuus, Eräjärvi	P, H, Mk
R6.20	II	Eräjärven Säästöpankki (ent.), pankki, Eräjärvi	P, H, Mk
R6.21	III	Lehmus, asuintontti, Eräjärvi	P, H, M, Mk
R6.22	II	Ruokonen, kantatalo, Uiherla	P, M, Mk
R6.23	II	Kurki-Heikkilä, kantatalo, Uiherla	P, M, Mk
R6.29	III	Välimaa, Lohkotila, Leväslahti	P, M, Mk
R6.30	II	Heikkilä, kantatalo, Uiherla	P, M, Mk
R6.31	III	Erälinna, suojeluskuntatalo, Eräjärvi	P, H, Mk
R6.32	II	Ala-Kuivanen, lohkotila, Kuivanen	P, M, Mk
R6.33	II	Ylä-Kuivanen, lohkotila, Eräjärvi	A, P, M, Mk
R6.34	II	Hakala, torppa, Uiherla	P, M
R6.35	II	Vanha-Peltola, lohkotila, Uiherla	P, M, Mk

7. ETELÄ-ERÄJÄRVI			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyyppi kylä	Arvot
R7.1	II	Yrjölä, kantatalo, Vihasjärvi	P, M, Mk
R7.3	II	Erkkilä, kantatalo, Vihasjärvi	P, M, Mk
R7.4	II	Nisu-Laurila, tila, Vihasjärvi	P, M, Mk
R7.5	II	Nisula, kantatalo, Vihasjärvi	P, M, Mk
R7.6	II	Talouskauppa (ent.), kauppa, Vihasjärvi	P, M, Mk
R7.7	II	Laurila, tila, Vihasjärvi	P, M, Mk
R7.9	II	Vihasjärven koulu koulu Vihasjärvi	H, M, Mk

8. LÄNGELMÄEN KIRKON- KYLÄN SEUTU (HAKOSAL- MI, TUNKELO)			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyyppe kylä	Arvot
R8.1	I	Kirkko, kirkko, Hakosalmi	P, H, M, MkV
R8.2	I	Lainamakasiini, Hakosalmi	P, H, MkV
R8.3	I	Vanhatalo, kantatalo, Hakosalmi	P, M, MkV
R8.4	I	Uusitalo, kantatalo, Hakosalmi	P, M, MkV
R8.5	I	Poukka 1, kantatalo, Hakosalmi	P, M, MkV
R8.6	I	Poukka, kantatalo, Hakosalmi	P, H, M, MkV
R8.7	I	Kotitanhua, vanhainkoti, Hakosalmi	P, H, M, MkV
R8.8	I	Poukanportti, koulu, Hakosalmi	P, H, M, MkV
R8.9	I	Haavisto (kauppa), kauppa, Hakosalmi	A, P, H, M, MkV
R8.10	I	Längelmäen Säästöpankki, pankki ,Hakosalmi	P, H, MkV
R8.11	II	Markkala, kauppa, Hakosalmi	P, H, MkV
R8.12	I	Päivölä (seurakuntakoti), apteekki ,Hakosalmi	P, A, H, MkV
R8.13	I	Kaislaranta (Päivölä1), tila, Hakosalmi	P, H, M, MkV
R8.14	I	Väinölä, tila (torppa), Hakosalmi	P, M, MkV
Rr8.15	III	Junkinlahden asutustihentymä, Hakosalmi	P, M, MkV
R8.16	I+	Isotalo, kantatalo, Tunkelo	A, P, H, M, MkV
R8.17	II	Parselli (meijeri), meijeri, Tunkelo	P, H, Mk
R8.18	I	Tapiola (Tunkelon huvila), huvila, Tunkelo	P, H, Mk
R8.19	III	Wähätunkelo, mäkitupa, Tunkelo	P, Mk
R8.20	III	Metsola, lohkotila, Tunkelo	P, H, Mk
R8.21	III	Keskinen, torppa, Tunkelo	P, Mk
R8.22	III	Metsämaa, torppa, Tunkelo	P, Mk
R8.23	III	Raivio, torppa, Tunkelo	P, Mk
R8.24	II	Omenaniemi, lohkotila, Tunkelo	P, M, Mk
R8.25	II	Lehtiniemi, lohkotila, Tunkelo	P, M, Mk

9. LÖYTÄNEEN LAHTI (AT- TILA, VÄSTILÄ, PUHARILA, PÄÄSKYLÄ)			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyyppe kylä	Arvot
R9.1	I	Vähä-Attila, kantatalo, Attila	P, M, MkV
R9.2	I	Vähä-Attila1, kantatalo, Attila	P, M, MkV
R9.3	II	Yrjölä, kantatalo, Attila	P, M, Mk
R9.4	II	Laurila, kantatalo, Västilä	P, M, MkV
R9.5	II	Ylä-Jussila, lohkotila, Västilä	P, M, MkV
R9.6	I	Tuomaala, kantatalo, Västilä	P, H, M, MkV
R9.7	III	Huvila (Västilän kauppa), kauppa, Västilä	P, H, MkV
R9.8	II	Ruuhela, kauppa, Västilä	P, H, MkV
R9.9	III	Jokimäki (kovasinhio), mäkitu- pa/käsityö, Västilä	H, MkV
R9.10	II	Myllymäki, sotilasvirkatalo, Puharila	P, H, M, MkV
R9.11	III	Riihimäki, paloasema, Puharila	P, H, MkV
R9.12	I	Mattila, lohkotila, Pääskylä	P, H, M, MkV
R9.13	II	Jussila, lohkotila, Pääskylä	P, M, MkV
R9.14	III	Päivärinta1 (Manula), lohkotila, Pääskylä	P, M, MkV
R9.15	II	Lahdenpohja, lohkotila, Pääskylä	P, M, MkV
R9.16	III	Lepolahti, torppa, Pääskylä	P, Mk
Rr9.17		Kaupan ympäristön asutusta ja rakennuksia, Västilä	P, MkV
Rr9.18	II	Västilän silta, Västilä	H, MkV
Rr9.19	II	Asutustihentymä Vinkiantien varsi (Hakala, Väinölä, Lehtola), Puharila	P, MkV

10. KOIVISTO-KYLÄNOJA (RAIDISTO, SOLTTILA)			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyyppi kylä	Arvot
R10.1	II	Ylinen, kantatalo, Koivisto	P, H, M, Mk
R10.2	I	Anttila, lohkotila, Koivisto	P, M, Mk
R10.3	III	Mäntylä, lohkotila, Koivisto	P, M, Mk
R10.4	II	Eerola, lohkotila, Raidisto	P, M, Mk
R10.5	II	Orilahti, lohkotila, Raidisto	P, M, Mk
R10.6	II	Mikkola, kantatalo, Solttila	P, M, Mk
R10.7	II	Anttila, kantatalo, Solttila	P, M, Mk
R10.8	II	Ranta-aho, torppa, Solttila	P, M, Mk
R10.9	II	Vanhatalo, kantatalo, Kylänoja	P, M, Mk
R10.10	II	Eerola, kantatalo, Kylänoja	P, M, Mk
R10.11	II	Anttila (Karviala), kantatalo, Kylänoja	P, M, Mk
R10.12	III	Koivula, torppa, Kylänoja	P, M, Mk

11. UUHINIEMI-SOLALA (PIITTALA, RÄMESALO, SAVINIEMI)			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyyppi kylä	Arvot
R11.1	III	Uusitalo, lohkotila, Uuhiniemi	P, M, Mkv
R11.2	III	Haaparanta, lohkotila, Uuhiniemi	P, M, Mk
R11.3	II	Hirvelä, torppa, Uuhiniemi	P, H, M, Mkv
R11.4	II	Suvirinne, Kamara (Niemi), torppa, Uuhiniemi	P, M, Mk
R11.5	II	Eerola, kantatalo, Piittala	P, M, Mkv
R11.6	II	Anttila, kantatalo, Piittala	P, M, Mkv
R11.7	III	Ranta, kauppa, Piittala	P, Mkv
R11.8	III	Kuteri, torppa, Piittala	P, M, Mkv
R11.9	I	Salo, kantatalo, Rämesalo	P, M, Mk
R11.10	II	Vähäsalo, lohkotila, Rämesalo	P, M, Mk
R11.11	II	Pietilä, torppa, Rämesalo	P, M, Mk
R11.12	II	Vanhatalo, kantatalo, Saviniemi	P, M, Mk
R11.13	II	Uusitalo, lohkotila, Saviniemi	P, M, Mk
R11.14	II	Solala, kantatalo, Koljonkanta	P, M, Mk

12. VINKIÄ JA ISO- LÖYTÄNEEN ALUE (LÖY- TÄNE, MULKOILA)			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyyppi kylä	Arvot
R12.1	II	Alanen, kantatalo, Vinkää	P, M, Mk
R12.2	II	Keskinen, lohkotila, Vinkää	P, M, Mk
R12.3	III	Uusitalo, lohkotila, Vinkää	P, M, Mk
R12.4	II	Lahnamäki, torppa, Vinkää	P, M, Mk
R12.5	II	Kari, torppa, Vinkää	P, M, Mk
R12.6	II	Kynnyskoski (Alasen mylly), mylly, Vinkää	P, H, Mk
R12.7	II	Myllykoski 1, mylly, Vinkää	P, H, Mk
R12.8	II	Ryttylä, torppa, Löytäne	P, M
R12.9	I	Pohjola (Mulkola), kantatalo, Löytäne	P, M, H, Mk
R12.10	II	Läpikäytävä, torppa, Löytäne	P, M, Mk
R12.11	II	Raiskio, torppa, Löytäne	P, M, Mk
R12.12	III	Vähähaka (Löytäneen koulu), koulu, Löytäne	P, H, M
R12.13	II	Touna, kantatalo, Mulkoila	P, M, Mk

13. ERÄSLAHTI-KIRJASNIEMI (KUKKOJÄRVI, ERÄSLAHTI)			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyypki kylä	Arvot
R13.1	II	Hasala, kantatalo, Eräsjärvi	P, M, Mk
R13.2	III	Vanha-Järvi, kantatalo, Eräsjärvi	P, M, Mk
R13.3	II	Mattila, kantatalo, Eräsjärvi	P, M, Mk
R13.4	I	Jussila, kantatalo, Eräslahti	P, H, M, Mk
R13.5	II	Heikkilä, kantatalo, Eräslahti	P, M, Mk
R13.6	III	Päiväkumpu (pappila purettu), pappila, Eräslahti	P, H, Mkv
R13.7	II	Kultala, kantatalo, Eräslahti	P, M, Mk
R13.8	II	Kirjasniemi, kantatalo, Kirjasniemi	P, M, Mk
R13.9	II	Latosaari, lohkotila, Kirjasniemi	P, M, Mk
R13.20	II	Kukkojärvi, torppa, Kukkoj./Tunkelo	P, M

14. POHJOIS-LÄNGELMÄKI (RISTIJÄRVI, KALKKU, MAUNUS, TALVIAINEN, TIIHALANNIEMI)			
Kohdenro	Arvoluokitus	Nimi, hist.tilatyypki kylä	Arvot
R14.1	III	Mattila, kantatalo, Ristijärvi	P, Mk
R14.2	III	Allikko (Heikkilä), kantatalo, Ristijärvi	P, M, Mk
R14.3	III	Järvenpää, lohkotila, Ristijärvi	P, M, Mk
R14.4	III	Ristijärven koulu, koulu, Ristijärvi	P, H, M, Mk
R14.5	III	Mäkelä, torppa, Ristijärvi	P, Mk
R14.6	III	Vanhala, lohkotila, Kalkku	P, M, Mk
R14.7	III	Uusitalo, lohkotila, Kalkku	P, M, Mk
R14.8	III	Lehtimäki 2, torppa, Kalkku	P, M, Mk
R14.9	II	Maunus, kantatalo, Maunus	P, M, Mk
R14.10	II	Uusi-Maunus (Peltoniemen torppa), torppa, Maunus	P, M, Mk
R14.11	III	Pohjola, torppa, Maunus	P, M, Mk
R14.12	III	Kukkonniemi, torppa?, Talviaistaipale	P, M, Mk
R14.13	III	Iso-Kukkopohja, torppa?, Talviaistaipale	P, Mk
R14.14	III	Hudankorpi, torppa?, Talviaistaipale	P, M, Mk
R14.15	II	Ylä-Korhola, kantatalo, Talviaistaipale	P, M, Mkv
R14.16	III	Ylä-Korholan mylly, mylly, Talviaistaipale	P, Mkv
R14.17	I	Uusi-Harola (Harola), kantatalo, Talviaistaipale	P, M, Mkv
R14.18	II	Eskola, kantatalo, Talviaistaipale	P, M, Mkv
R14.19	II	Iso-Tarkkala, kantatalo, Talviaistaipale	P, M, Mkv
R14.20	III	Kivistö (Vähä-Tarkkala), kantatalo, Talviaistaipale	P, M, Mkv
Rr14.21	III	Ristijärventien asutustihentymä, mäkitupa, Talviaistaipale	P, Mkv
Rr14.22	III	Kivistöntien asutustihentymä, mäkitupa, Talviaistaipale	P, Mkv
Rr14.23	III	Talviaistentien asutustihentymä, mäkitupa, Talviaistaipale	P, Mk
R14.24	II	Talviaisten koulu, koulu, Talviaistaipale	P, H, M, Mk
R14.25	II	Tiihalanniemi, kantatalo, Tiihalanniemi	P, M, Mk
R14.6	?	Kalliojärven maisema-alue Kntola ja Kytölä	Mk

Arvot -merkintöjen selitykset:

P = rakennusperinteinen

A = arkkitehtoninen

H = historiallinen (muulla kuin asutushistoriallisella tavalla)

T = rakennustekninen

M = rakennusryhmän itsenäinen arvo

Mk = maisemakokonaisuus; MkV=Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, RKY, 2009 (2010)

Mkv = Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt 1993 -luettelo

9.5.2 Paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt

Arvokkaat kulttuuriympäristöt on rajattu inventoitujen rakennuskohteiden ja niihin liittyvien maisemakokonaisuuksien perusteella. Paikallisesti arvokkaina maisemakokonaisuuksina on esitetty ne alueet, joilla rakentaminen tulisi sovittaa maisemaan siten, että maiseman ja rakennetun ympäristön arvot säilyvät.

Kulttuuriympäristöt on esitetty liitteenä olevilla ympäristötietokartoilla 2 (Liitteet 6.1 - 6.4)

9.6 Kiinteät muinaisjäännökset

Suunnittelualueella on tehty ensimmäistä arkeologista inventointia 1970-luvulla; Eräjärvellä vuonna 1976 ja Orivedellä vuotta myöhemmin. Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologiset selvitykset perustuvat Pirkanmaan maakuntamuseon vuonna 2003 tekemään Oriveden arkeologiseen perusinventointiin (FM Jouko Pukkila), johon on koottu myös 1970-luvulla tehtyjen inventointien tulokset. Vuonna 2009 FM Vadim Adel maakuntamuseosta täydensi alkuperäisiä inventointeja Oriveden rantaosayleiskaava-alueiden arkeologisella inventoinnilla. Längelmäen osa-alueen arkeologisen osainventoinnin vuodelta 2008 laati Tiina Jäkärä Pirkanmaan maakuntamuseosta. Lisäksi Eräjärven etelä- ja itäpuolelle on laadittu Maakaapelilinjan muinaisjäännösinventointi v. 2013 (Mikroliitti Oy).

Arkeologisten inventointien mukaan alueella sijaitsee seuraavat kiinteät muinaisjäännökset (esitetty kaavakartalla SM-aluevarauksena tai SM-1 -viivamerkintänä):

Pohjoinen osa-alue

1. Savo (Joensuu/Sauoi), historiallinen kylänpaikka, 1000017529, Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 1, SM-1
2. Aakkola (Ackoila), historiallinen kylänpaikka, 1000017575, Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 2, SM-1
3. Haavisto (Hauisto), historiallinen kylänpaikka, 1000017577, Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 3, SM
4. Onnistaipale (Taipale/Niemi) Hörtsänä, historiallinen kylänpaikka, 1000017580, Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 6, SM-1
5. Onnistaipale (Taipale/Niemi), 1000017579, Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 5, ei kaava-alueella
6. Voitila (Voitila/Voitalia), historiallinen kylänpaikka, 1000017581, Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 7, SM-1, SM-kohde
7. Ikkala, pronssi- ja/tai rautakautinen kivirakenne, 562010001, Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 (v.1977), SM
8. Siitinjärvi, esihistoriallinen asuinpaikka, 1000002370, Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 nro 5.2.1, SM
9. Nihuanjoki 1, kivikautinen asuinpaikka, 1000002396, Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 nro 5.2.3, SM
- 9.1 Kokkola (kokkola/Pudas), historiallinen kylänpaikka, 1000017578, Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 4, ei kaava-alueella

Eteläinen osa-alue

10. Pehula (Ruotsila/Torittu), historiallinen kylänpaikka, 1000017582, Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 8, ei kaava-alueella
11. Lyytikkälä (Lytikkälä), historiallinen kylänpaikka, 1000017583, Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 9, ei kaava-alueella
12. Laasola (Lasoila/Laasoila), historiallinen kylänpaikka, 1000006720, Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 10, SM

13. Pitkäjärvi (Pitkäjärvi), historiallinen kylänpaikka, 1000017584,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 11, SM-1, SM-
kohde
14. Siitama (Sitama), historiallinen kylänpaikka, 1000017585,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 12, SM-1, SM-
kohde
15. Padustaipale (Taipale/Pahutaival), historiallinen kylänpaikka, 1000017586,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 13, SM-1
16. Rajalahti (Rajalax), historiallinen kylänpaikka, 1000017587,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 14, SM-1
17. Naappila (Naappila), historiallinen kylänpaikka, 1000017588,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 15, SM-1, SM-
kohde
18. Koivuniemi (Koivuniemi), historiallinen kylänpaikka, 1000017589,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 16, SM
19. Suomasema (Somesoma/Suomaisema), historiallinen kylänpaikka, 1000017590,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 17, SM
- 19.1 Suomasema 2, kivikautinen asuinpaikka, 1000017591,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 18, SM
20. Sulkuvuori, linnavuori, 562010010,
Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 nro (v.1977), SM
21. Koppala (Koppala), historiallinen asuinpaikka, 1000017593,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 20, SM
22. Kiviniemi, kiviröykkiö, 562010013,
Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 (v.1977), SM
23. Nihuanjoki 3, kivikautinen asuinpaikka, 1000002396,
Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 nro 5.2.3, SM
24. Laahusjärvi, kivikautinen asuinpaikka, 1000002397,
Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 nro 5.2.4, SM
25. Rantala, kivikautinen asuinpaikka, 562010009,
Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 nro (v.1977), SM
- 25.1 Putaankosken mylly, historiallinen myllynpaikka, 1000019629, SM
- 25.2 Vanhankylänlahti, kivikaut. ja historiallinen asuinpaikka, 1000002403,
Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 nro 5.2.8, pääosin ranta-asemakaava-
alueella / osin SM
- 25.3 Pajukanta (Pajukanto), historiallinen kylänpaikka, 1000024427,
ranta-asemakaava-alueella

Eräjärven osa-alue

26. Karvaanmaanlahti, raaka-aineen hankintapaikka; liuskekiviröykkiö, 1000006718,
Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 nro 5.2.12, ranta-asemakaava-alueella,
ei esitetty kaavakartalla
27. Kuivanen (Kuiviais/Kuivanen), historiallinen asuinpaikka, 1000017592,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 19, ei kaava-alueella
28. Leväslahti (Leualax/Lieveslaksi) Einola, historiallinen asuinpaikka, 1000017594,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 22, SM
29. Kauppila (Kauppila), historiallinen asuinpaikka, 1000017595,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 23, SM-1
30. Eräjärvi (Nikkilä/Haapaniemi), historiallinen kylänpaikka, 1000017596,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 24, Eräjärven kylä-
kaava-alueella, SM-1
31. Uihlerla (Uihlerola/Viherola), historiallinen kylänpaikka, 1000017598,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 25, kyläkaava-
alueella SM / ranta-alueella SM-1

32. Vihasjärvi (Vihasjärvi), historiallinen asuinpaikka, 1000017599,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 26, SM-1
33. Järvenpää (Eräjärvi), historiallinen kyläpaikka, 1000017601,
Oriveden rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2009 nro 27, SM
34. Vanha-Joensuu, kivikautinen asuinpaikka, 1000002399,
Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 nro 5.2.6, SM
35. Riekkola, kivikautinen asuinpaikka, 1000002400,
Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 nro 5.2.7, SM
36. Nunnankirkko, esihistoriallinen hautaröykkiö, 562010011,
Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 nro (v.1977), ranta-asemakaava-
alueella, ei esitetty kaavakartalla
37. Koskis-Heikkilä, esihistoriallinen kiviröykkiö, 562010012,
Oriveden arkeologinen perusinventointi 2003 nro (v.1977), SM
- 37.1 Tounamaa, historiallinen viljelyröykkiöalue, 2013, S

Längelmäen osa-alue

38. Ristijärvi, historiallinen kyläpaikka, 1000014020,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 1, SM-1
39. Talviaisten mylly, historiallinen vesimylly, 1000014021,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 2, SM
40. Pääsky, historiallinen kyläpaikka, 1000014022,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 3, SM-1
41. Mattila, historiallinen kyläpaikka, 1000014023,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 4, SM
42. Tunkelo, historiallinen kyläpaikka, 1000014024,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 5, ei kaava-alueella
43. Vähä-Attila, historiallinen kyläpaikka, 1000014025,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 6, kyläkaava-alueella, SM-1
44. Iso-Attila, historiallinen kyläpaikka, 1000014026,
Längelmäen arkeologinen osainventointi nro 7, kyläkaava-alueella, SM
45. Kirkkomaa, historiallinen kirkonpaikka, 1000014027,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 8, SM
46. Kylänoja (Karvia), historiallinen kyläpaikka, 1000014028,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 9, SM
47. Hirvelänlahti, esihistoriallinen kiviröykkiö 1 ja 2, 1000014029,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 10, ei kaava-alueella
48. Piittala, historiallinen kyläpaikka, 1000014030,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 11, SM-1
49. Pääskylän mylly 1 ja 2, myllynpaikka sekä historiallisen kulkureitin osa, 1000014031
ja 1000014032, Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 12 ja 13, SM
50. Sysikuoppamäki läntinen ja itäinen, historiallinen nauriskuoppa, 1000014033,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 14, SM
51. Solala, historiallinen louhos, 1000024428,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 15, ei kaava-alueella
52. Kirkonlahti, historiallinen yksinäistalo, 1000014044,
Längelmäen arkeologinen osainventointi 2008 nro 105, S

Kohteiden sijainti on esitetty ympäristötietokartoilla 2 (Liitteet 6.1 - 6.4). Arkeologiset inventoinnit vuodelta 2008 ja 2009 ovat kaavaselostuksen erillisinä liitteinä.

9.7 Historialliset tiet

Pirkanmaan maakuntamuseo teki vuonna 2011 Pirkanmaan alueen historiallisia teitä koskevan selvityksen. Oriveden rantaosayleiskaavan alueella Pirkanmaan historiallisista teistä sijaitsevat seuraavat:

4. Orivesi - Uuskaarlepyy
6. Kangasala - Orivesi
7. Orivesi - Jämsä
8. Orivesi - Kuorrevesi
19. Hämeenlinna - Luopioinen - Jämsä

Historiallisesti merkittäviä tielinjoja koskevissa toimenpiteissä tai suunnitelmissa tulee kiinnittää erityistä huomiota arkeologisiin, rakennusperinteisiin ja yleensä kulttuurihistoriallisiin arvoihin. Muinaisten huomattavien kulkuteiden jäännökset ovat muinaismuistolain suojaamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lain tarkoittamien teiden lähtökohtana pidetään 1700- ja 1800- luvun vaihdetta vanhempaa huomattavien teiden verkostoa. Yleisesti edelleen käytössä olevia teitä ei luokitella kiinteiksi muinaisjäännöksiksi. Niihin saattaa silti sisältyä muinaismuistolain tarkoittamia rakenteita ja vanhoja rakennekerroksia. Museoviraston ohjeen (Niukkanen 2009) mukaan käytössä olevaan kulttuurihistoriallisesti merkittävään tielinjaukseen tai pohjaan ei tule tehdä tien historiallista luonnetta tai maisemallista arvoa vaarantavia toimenpiteitä.

Lähde: Pirkanmaan historiallisesti merkittävät tiet, karttaselvitys, Kalle Luoto, Pirkanmaan maakuntamuseo 2011

10. YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT

Yleisesti ottaen Oriveden alueella ei ole merkittäviä ympäristöhäiriöiden lähteitä. Paikallisesti Tampere-Jyväskylä ja Orivesi-Vilppula-Haapamäki-rautatie sekä valtatie 9:n ja kantatie 58 sekä muiden pääväylien liikenteen melu aiheuttaa häiriötä lähialueiden asukkaille.

Kutemajärven läheisyydessä sijaitseva kultakaivos on aiheuttanut ympäristöhaittoja alueen lähiympäristöön. Koskuenjärven Virkajärvenvuoren alueen kallionlouhinta saattaa aiheuttaa häiriötä lähiympäristöön.

Oriveden teollisuus on keskittynyt Oripohjan, Neron ja Vehkalahden alueelle kaupungin keskustan tuntumaan, missä niiden toiminnasta mahdollisesti aiheutuva ympäristöhäiriö kohdentuu hyvin rajatulle alueelle. Nämä alueet eivät kuulu kaava-alueeseen.

11. TAVOITTEET RANTA- JA KYLÄALUEILLA

11.1 Ohjausvaikutus

RANTA-ALUEET

Suunnittelutyön tarkoituksena on laatia Oriveden kaupungin ranta-alueille ja suunnittelu-tarvealueiksi katsottaville kyläalueille oikeusvaikutteinen osayleiskaava.

Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena siten, että osayleiskaavaa voidaan käyttää ranta-alueiden tavanomaisen loma- ja asuinrakentamisen rakennuslupien myöntämisperusteena. Muun ranta-alueella tapahtuvan rakentamisen osalta osayleiskaava ohjaa poikkeamis-lupamenettelyä ja yksityiskohtaisempaa kaavoitusta. Ranta-alueiden suunnittelusyvyy-s on lähtökohtaisesti noin 200 metriä, joka tarkentuu työn edetessä maasto-olosuhteista ja suunnittelutarpeesta riippuen.

Tavoitteena on, että poikkeamislupien tarve ja ranta-asemakaavojen laatimistarve vähe-nee merkittävästi osayleiskaavan valmistumisen jälkeen.

KYLÄALUEET

Kyläalueiden osalta osayleiskaavan tavoitteena on selvittää lähinnä pysyvän asutuksen si-joittuminen. Tavoitteena on laatia osayleiskaava MRL 44§:n mukaisena kyläyleiskaavana Eräjärven kylän ydinalueille siten, että yleiskaavaa voidaan käyttää asuinrakentamisen rakennuslupien myöntämisperusteena. Muilla kyläalueilla osayleiskaavalla ohjataan ra-kentamisen suunnittelutarvelupaharkintaa.

11.2 Yleistavoitteet

RANTA-ALUEET

Osayleiskaavalla pyritään sovittamaan yhteen alueisiin kohdistuvat erilaiset maankäyttö-tarpeet. Yleiskaavalla mm. selvitetään rakentamismahdollisuudet sekä huomioidaan luonnonympäristön ja koko kulttuuriympäristön arvot laaja-alaisesti maanomistajien ta-sapuolisen kohtelun lähtökohdista. Yleiskaavassa huomioidaan myös mm. maaseutuelin-keinojen, matkailupalvelujen tarpeet sekä riittävien virkistyskäyttömahdollisuuksien ja vapaiden rantojen säilyminen alueella.

Osayleiskaavalla määritetään rakentamisen määrä ja laatu sekä sijoittuminen suunnittelu-alueella.

Rantojen suunnittelun eräs keskeisin tema on pyrkimys **maanomistajien tasapuoliseen kohteluun** rakennusoikeutta jaettaessa olosuhteiltaan samankaltaisilla ranta-alueilla.

Ranta-alueiden **yleiset tarpeet** liittyvät lähinnä erilaiseen virkistyskäyttöön. Tässä yhtey-dessä on huomioitava mm. yhtenäisten rakentamisesta vapaiden rantojen järjestäminen, virkistyskäyttöalueet esim. uimapaikat, venevalkamat, vesialueiden yleinen virkistyskäyt-tö ja ympäristön erityisarvot.

Rantayleiskaavalla pyritään säilyttämään riittävästi vapaita ranta-alueita yleiseen käyt-töön. Rakentamattomia rannanosia pyritään osoittamaan siten, että niillä on käytännössä merkitystä rantautumiseen, jokamiehen oikeuden kannalta.

Vapaan rannan sijoittelussa pyritään myös siihen, että maisemallisesti arat kohteet jäävät rakentamatta. Tällaisia kohteita ovat mm. suojattomat niemi- ja salmialueet sekä ranta-alueille ulottuvat pellot. Tässä on huomattava kuitenkin se yleiskaavan pääperiaate, että olemassa olevat rakennuspaikat huomioidaan ja osoitetaan kaavassa.

Lyhyesti ranta-alueella kaavan yleistavoitteet voidaan kiteyttää seuraavasti:

Rantayleiskaava sovittaa yhteen ranta-alueisiin kohdistuvat intressit, helpottaa rakentamista koskevaa päätöksentekoa, huolehtii maanomistajien tasapuolisesta kohtelusta ja myös varmistaa sen, etteivät yleiset tarpeet unohdu.

KYLÄALUEET

Kyläalueiden yleiskaavoituksella pyritään edistämään kylien elinvoimaisuutta ja ohjaamaan uusi rakentaminen ympäristöllisesti ja yhdyskuntarakenteen kannalta edullisimmille alueille.

Yleiskaava yhdistää eri tahojen intressit mahdollisimman tasapuolisesti. Kaavalla tullaan sovittamaan yhteen mm. kylätoimintojen, asumisen, matkailun, liikenteen, suojelun, virkistyskäytön sekä maa- ja metsätalouden tarpeet. Erityisesti kaavalla huomioidaan asumisen ja elinkeinojen tarpeet kylien kehittymismahdollisuuksien kannalta

Kyläalueiden yleiskaavoituksella tavoitellaan toteutuskelpoista ja eheää kylärakennetta. Rakentamisalueiden määrässä ja sijainnissa tulee huomioida kylien erityisarvot ja ominaispiirteet.

11.3 Valtakunnalliset- ja maakunnalliset tavoitteet

RANTA- JA KYLÄALUEET

Valtioneuvoston päätös uudistetuista **valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista** on tullut voimaan 1.4.2018. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. MRL:n mukaan alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioonottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Pirkanmaan maakuntakaava 2040 hyväksyttiin maakuntavaltuuston kokouksessa 27.3.2017. Maakuntakaava tuli voimaan kuulutuksella 8.6.2017. Korkein hallinto-oikeus on käsitellyt hyväksymispäätöstä koskeneet valitukset ja 24.4.2019 antamallaan päätöksellään pitänyt Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 voimassa sellaisenaan, kuin siitä päätettiin maakuntavaltuustossa.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa yleiskaavaa. Yleiskaavassa huomioidaan maakuntakaavan asettamat maankäyttötavoitteet. Yleiskaava tarkentaa maakuntakaavan asettamia maankäyttötavoitteita perustuen yleiskaavan selvitysaineistoihin ja yksityiskohtaisempaan suunnittelutarkkuuteen.

11.4 Yleiskaavan selvitysaineistojen asettamat tavoitteet

Luonnonympäristö

Yleiskaavalla tulee edistää suunnittelualueella sijaitsevien arvokkaiden luonnonympäristöjen arvojen säilymistä. Kaavan luontoselvityksessä arvokkaiksi inventoidut alueet pyritään säilyttämään uuden rakentamisen ulkopuolella, mikäli se on maanomistajien tasapuolisen kohtelun ja yleiskaavan kohtuullisuuden mukaan mahdollista. Arvokkaiden alueiden mahdollinen uusi rakentaminen tulee sijoittaa alueen erityisarvot huomioiden tapauskohtaista harkintaa noudattaen.

Luonnonympäristön ja -maiseman erityisarvot pyritään ensisijaisesti turvaamaan rakentamisen sijoittamisella ja rakennusoikeuksien siirroilla sekä kaavamääräyksillä. Yleiskaavalla voidaan myös tarvittaessa tarkastella mahdollisia rantarakennusoikeuden menetyksen korvauskysymyksiä luonnonsuojelulain nojalla suojeltaviksi tarkoitetuilla ranta-alueilla (Natura 2000- verkostoon kuuluvat alueet tai suojeluohjelmien alueet)

Tarvittaessa luonnonympäristön erityisarvot huomioidaan jo yleiskaavan mitoitusvaiheessa. Uuden rakentamisen määrä mitoitetaan siten, että se on mahdollista sijoittaa alueelle luonnonympäristön arvot huomioiden.

Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristöä käsitellään kokonaisuutena ja huomioidaan, että sen piiriin kuuluvat rakennetun ympäristön ja arkeologisten kohteiden lisäksi myös kulttuurimaisemat, perinnemaisemat ja perinnebiotoopit. Erityisesti kiinnitetään huomiota alueisiin joihin kohdistuu useita erityyppisiä kulttuuriympäristökohteita.

Yleiskaavan tavoitteena on kulttuuriarvojen vaaliminen. Alueen rakennuskannan arvokkaat kohteet huomioidaan perustuen kaavan rakennetun ympäristön selvitykseen. Rakennuksille / rakennuskokonaisuuksille voidaan osoittaa niiden erityisarvojen säilymisen turvaavia kaavamerkintöjä. Kaavassa voidaan käyttää siten tarpeen mukaan myös suojelumerkintöjä.

Alueelta inventoidut kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain nojalla suojeltuja. Näille alueille ei voida lähtökohtaisesti osoittaa uusia rakennuspaikkoja tai muuta kiinteää muinaisjäännöstä vaarantavaa maankäyttöä.

Kulttuuriympäristön arvot huomioidaan jo yleiskaavan mitoitusvaiheessa. Uuden rakentamisen määrä mitoitetaan siten, että se on mahdollista sijoittaa alueelle kulttuuriympäristön arvot huomioiden.

Arvokkaiden kulttuuriympäristöjen alueilla uuden rakentamisen sijoittamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

11.5 Liikenne

Uudet rakentamisalueet pyritään osoittamaan tukeutuen jo olemassa olevaan tieverkkoon.

Yleiskaavalla ei tutkita eikä osoiteta kiinteistö- tai rakennuspaikkakohtaisia tieyhteyksiä. Kulkuoikeudet rakennuspaikoille tulevat ratkaistavaksi kiinteistönmuodostamislain ja yksityistielain perusteella.

11.6 Vesihuolto

Ranta-alueiden rakennuspaikkojen vesihuolto tulee pystyä järjestämään pääosin rakennuspaikkakohtaisesti noudattaen jätevesien käsittelyssä ympäristönsuojelulain 16. luvun ja valtioneuvoston asetuksen (157/2017) säädöksiä, sekä kaupungin ympäristönsuojelumääräysten mukaisesti. Yleiskaavalla ei tutkita eikä osoiteta rakennuspaikkokohtaisia vesihuoltojärjestelyjä. Uusien rakentamisalueiden ohjauksessa huomioidaan mahdollisuudet tukeutua Oriveden kaupungin ja Eräjärven seudun vesihuolto-osuuskunnan vesihuoltoverkostoon.

Kylien rakentamisalueiden ohjauksessa huomioidaan mahdollisuudet tukeutua Oriveden kaupungin ja Eräjärven seudun vesihuolto-osuuskunnan vesihuoltoverkostoon.

11.7 Eri maankäyttömuotojen tavoitteet

11.7.1 Loma- ja asuinrakentaminen

RANTA-ALUEET

- Rantarakentaminen suunnitellaan lähtökohtaisesti omarantaisina lomarakennuspaikkoina
- Rakennusoikeus voidaan myös siirtää takamaastoon, jos siirtäminen on välttämätöntä alueen erityisarvojen turvaamiseksi.
- Pienten saarien (2-15 ha) rakennusoikeus siirretään mahdollisuuksien mukaan saman maanomistajan mantereella sijaitseville ranta-alueille
- Rantarakentaminen pyritään keskittämään useamman rakennuspaikan muodostamiin yhtenäisiin ryhmiin huomioiden ranta-alueille jo muodostunut yhdyskuntarakenne. Riittävien rakentamisesta vapaiden rantojen turvaamiseksi uudet rakennuspaikat ohjataan ensisijaisesti jo rakentamisen piiriin kuuluville rannanosille

Asuinrakentaminen

- Rakennusoikeutta laskettaessa asuinrakennuspaikka ja lomarakennuspaikka ovat mitoituksellisesti samanarvoisia sijainniltaan vastaavilla paikoilla (1 rakennusyksikkö).
- Yleiskaavalla voidaan osoittaa uusia ympärivuotisen asumisen rakennuspaikkoja noudattaen seuraavia yleisperiaatteita:

*asuinrakentamista voidaan osoittaa lähinnä tapauskohtaisesti harkiten Oriveden keskustan ja kylien läheisille ranta-alueille sekä alueille, joilla rakennuspaikat voidaan liittää olevaan tai suunniteltuun vesihuoltoverkkoon

*pysyvää asutusta ei ohjata saariin tai kulkuyhteyksien kannalta epäedullisiin rannanosiin eikä ennestään yksinomaan loma-asutokäytössä oleville rannanosille

- Yleiskaavalla voidaan ohjata lomarakennuspaikan käyttötarkoituksen muutosta asuinrakennuspaikaksi, jos edellä esitetyt uuden ympärivuotisen asumisen edellytykset täyttyvät

Maatilojen talouskeskusten alueet

- Toimivien maatilojen talouskeskusten alueet osoitetaan talouskeskusten alueina ja niiden kehitystarpeet pyritään huomioimaan yleiskaavoituksen keinoin
- Vanhat maatilojen talouskeskukset, jotka ovat nykyisin vapaa-ajankäytössä osoitetaan omalla kaavamerkinnällään, joka turvaa alueen käytetyn rakennusoikeuden

KYLÄALUEET

- Vanhat asuinrakennuspaikat osoitetaan yleiskaavassa asuinpientaloalueina riippumatta niiden nykyisestä käyttötarkoituksesta
- Toimivien maatilojen talouskeskusten alueet osoitetaan talouskeskusten alueina ja niiden kehitystarpeet pyritään huomioimaan yleiskaavoituksen keinoin
- Vanhat maatilojen talouskeskukset, jotka ovat nykyisin vapaa-ajankäytössä osoitetaan omalla kaavamerkinnällään, joka turvaa alueen käytetyn rakennusoikeuden
- Kyläalueiden uusi rakentaminen osoitetaan lähtökohtaisesti vakituiseen asumiseen
- Kyläalueiden uusien asuinrakentamisalueiden sijoittelussa huomioidaan nykyiset sekä suunnitteilla olevat vesihuoltoverkostot, kyläraitit, kyläkeskusta-alueet ja muut kylien yhdyskuntarakenteen kannalta luontevat rakentamisalueet. Laajojen peltomaisemien alueilla uudet rakentamisalueet pyritään sijoittamaan peltojen reuna-alueille, metsiköihin, teiden varsille tai olemassa olevien rakentamisalueiden läheisyyteen

11.7.2 Matkailualueet

RANTA-ALUEET

Yleiskaavan tavoitteena on tukea alueen matkailuelinkeinotoimintaa ja maatilojen sivuelinkeinona harjoitettavaa matkailupalvelujen tarjoamista. Yleiskaavassa voidaan osoittaa tavanomaisesta lomarakentamista poikkeavia matkailupalvelujen alueita.

Tavanomaisesta rantarakentamisesta merkittävästi poikkeavien matkailupalveluhankkeiden toteuttamiseen osayleiskaavan suunnittelutarkkuus ja ohjausvaikutus ei kuitenkaan ole riittävä. Tällaisten alueiden **toteuttamiseen tarvitaan yksityiskohtaisempi ranta-
asemakaava.**

KYLÄALUEET

Yleiskaavan tavoitteena on tukea alueen matkailuelinkeinotoimintaa ja maatilojen sivuelinkeinona harjoitettavaa matkailupalvelujen tarjoamista myös kyläalueilla. Yleiskaavalla voidaan osoittaa matkailupalvelujen alueita.

11.7.3 Virkistysalueet

Suunnittelussa huomioidaan alueelle sijoittuvat valtakunnalliset ja maakunnalliset virkistyskäyttöalueet ja virkistysyhteydet.

Suunnittelussa huomioidaan myös alueella olevat paikalliset uimaranta- ja venevalkama-
yms. alueet sekä voidaan tarvittaessa osoittaa uusia yleiseen käyttöön tarkoitettujen virkistysalueita. Uusi rakentaminen pyritään sijoittamaan siten, että vanhojen uimaranta- ja venevalkama-alueiden käyttömahdollisuudet säilyvät.

Koko suunnittelualuetta tarkasteltaessa ranta-alueiden virkistyskäyttö tapahtuu pääasiassa jokamiehenoikeuden perusteella. Kaavoituksen tavoitteena on pyrkiä turvaamaan riittävien rakentamisesta vapaiden rantojen säilyminen, jolla mahdollistetaan ranta-alueiden jokamiehenoikeudella tapahtuva käyttö jatkossakin.

11.7.4 Erityis- ja suojelualueet

Perustetut luonnonsuojelualueet ja Natura 2000- verkostoon kuuluvat luonnonsuojelulain nojalla suojeltaviksi tarkoitetut alueet osoitetaan yleiskaavassa luonnonsuojelualueiksi. Luonnonsuojelualueeksi voidaan osoittaa kohteita myös kaavan luontoselvitykseen perustuen.

Rantaosayleiskaavalla voidaan tarkastella mahdollisia rantarakennusoikeuden menetyksen korvauskysymyksiä luonnonsuojelulain nojalla suojeltaviksi tarkoitetuilla ranta-alueilla (esim. Natura 2000- verkostoon kuuluvilla alueilla ja mahdollisilla kaavan luontoselvitykseen perustuvilla suojelualueilla)

Alueen rakennuskannan arvokkaat kohteet huomioidaan perustuen kaavan rakennetun ympäristön selvitykseen. Rakennuksille / rakennuskokonaisuuksille voidaan osoittaa niiden erityisarvojen säilymisen turvaavia kaavamerkintöjä. Kaavassa voidaan käyttää siten tarpeen mukaan myös suojelumerkintöjä.

Arkeologisen perinnön osalta yleiskaavassa osoitetaan kiinteiden muinaisjäännösten rauhoitusluokkiin 1 ja 2 kuuluvat kohteet. Irtolöytöjä ei merkitä kaavakartalle.

Muilta osin luonnonympäristön ja -maiseman sekä kulttuuriympäristön erityisarvot pyritään ensisijaisesti huomioimaan uuden rakentamisen sijoittamisessa sekä turvaamaan erityisarvot kaavamääräyksin.

11.7.5 Maa- ja metsätalousalueet

Kaavassa huomioidaan maa- ja metsätalouselinkeinon harjoittamisedellytykset. Maa- ja metsätalous säilyy ranta- ja kyläalueiden pääasiallisena maankäyttömuotona.

Rantarakennusoikeus siirretään maa- ja metsätalousalueilta maanomistajakohtaisesti kaavassa osoitettaville rakentamisalueille, ja loma- ja asuinrakentaminen kielletään kaavamääräyksellä yleiskaavan maa- ja metsätalousvaltaisella alueella. Yhtenäisillä maa- ja metsätalouksikäytössä säilyvillä ranta-alueilla on tärkeä merkitys jokamiehen oikeudella tapahtuvaan liikkumiseen vesistöjen ranta-alueilla sekä rantautumispaikkoina vesilläliikkuville.

Osalta Eräjärven kylän maa- ja metsätalousalueita rakentaminen pyritään ohjaamaan vastaavasti yleiskaavan rakentamisalueille siten, että asuinrakentamisen rakennusluvut voidaan myöntää suoraan yleiskaavan mukaisesti. Pääosalla muiden kyläalueiden tavanomaisia maa- ja metsätalousvaltaisia alueita pyritään säilyttämään mahdollisuus rakentamiseen suunnittelutarveharkinnan perusteella.

Ranta- ja kyläalueille sijoittuu leveitä rantapeltoaukeita ja uudet rakennuspaikat pyritään sijoittamaan peltojen reuna-alueille, metsäsaarekkeisiin sekä olemassa olevien raiteiden ja rakentamisalueiden läheisyyteen.

12. RANTA-ALUEIDEN SUUNNITTELU- JA MITOITUSPERIAATTEET

12.1 Suunnitteluperiaatteet

12.1.1 Emätilaperiaate

Emätilan määritelmä

Maanomistajien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi tilojen rakennusoikeus määritetään noudattaen emätilaperiaatetta. Osayleiskaavassa emätila on ajankohdan 1.7.1959 mukainen tila. Rantasuunnittelun emätila voi siten olla yksi ennen 1.7.1959 rekisteröity ja edelleen voimassa oleva kiinteistö tai rantasuunnittelun emätila voi muodostua useista nykyisin voimassa olevista 1.7.1959 jälkeen emätilasta erotetuista kiinteistöistä.

Emätilan rakennusoikeus

Kullekin emätilalle määritetään laskennallinen kokonaisrakennusoikeus rakennusyksiköinä perustuen muunnetun rantaviivan pituuteen (km) ja ranta-alueen mitoitusarvoon (rakennusyksikköä / muunnettu ranta-km).

Emätilan rantarakennusoikeus lasketaan siten, että emätilan muunnetun rantaviivan pituus (km) kerrotaan osa-alueen mitoitusluvulla (rakennusyksikköä / muunnettu ranta-km). Saatu luku pyöristetään siten, että jos desimaaliosa on suurempi tai yhtä suuri kuin 0,5, pyöristäminen tapahtuu ylöspäin lähimpään kokonaislukuun. Vastaavasti jos desimaaliosa on pienempi kuin 0,5 pyöristäminen tehdään alaspäin lähimpään kokonaislukuun. Saatu luku kertoo kantatilan omarantaisten rakennusyksikköjen enimmäislukumäärän. Eli jos pyöristämätön luku on 2,5, rakennuspaikkojen enimmäislukumääräksi tulee kolme. Mikäli taas rakennusoikeuslaskelman pyöristämätön luku on 2,4 rakennuspaikkojen enimmäislukumääräksi tulee kaksi.

Rakennusoikeuttaan käyttämättömän emätilan rakennusoikeus on kuitenkin yksi rakennusyksikkö (emätilan perusrakennusoikeus) rantarakennusoikeutta mitoittavilla ranta-alueilla, mikäli tila täyttää rakennusjärjestyksen asettamat rantarakennuspaikan vaatimukset, vaikka suunnitteluperusteen mukainen laskennallinen rakennusoikeus jäisi alle yhden rakennusyksikön.

Emätilan hyödyntämä rakennusoikeus

Emätilan hyödyntämäksi (käytetyksi) rakennusoikeudeksi katsotaan emätilan nykyinen rakentamistilanne rantaosayleiskaavan ranta-alueella. Käytetyksi rakennusoikeudeksi katsotaan emätilalle tai emätilasta muodostuneille tiloille rakennetut rakennuspaikat sekä voimassa olevat rakennus- ja poikkeamisluvat.

Ranta-asetmakaavoihin perustuvaa rakennusoikeutta ei katsota koko emätilan hyödyntämäksi rakennusoikeudeksi.

Rantaetäisyyden ja rakennuspaikan käyttötarkoituksen vaikutus emätilan hyödyntämisen rakennusoikeuden laskentaan

Rantaosayleiskaavan alueella sijaitseva loma- tai asuinrakennuspaikka tai maatilan talouskeskuksen alue lasketaan pääsääntöisesti yhtenä (1) rakennusyksikkönä riippumatta rakennuspaikan rantaetäisyydestä.

Taustamaastossa sijaitseva rakennuspaikka voidaan jättää tapauskohtaisen harkinnan perusteella laskematta emätilan käyttämäksi rantarakennusoikeudeksi, jos rakennuspaikalla ei ole esim. kiinteistö- tai maasto-olosuhteista johtuen toiminnallista yhteyttä vesistön rantaan eikä kaavalla tätä yhteyttä muodosteta.

Jos kaava-alueella taustamaastossa sijaitsevaan olemassa olevaan loma- tai asuinrakennuspaikkaan tai maatilan talouskeskukseen liittyy rantasauna, niin saunan ja rakennuspaikan/maatilan talouskeskuksen muodostama kokonaisuus lasketaan yleiskaavassa yhtenä (1) rakennusyksikkönä.

Kaava-alueen ulkopuolella sijaitsevan maatilan talouskeskuksen tai muun rakennuspaikan rantasauna lasketaan yleiskaavassa yhtenä (1) rakennusyksikkönä ja osoitetaan lomarakennuspaikkana, mikäli emätilalla on jäljellä olevaa rakennusoikeutta. Mikäli emätilan rakennusoikeus on ylitetty, niin sauna osoitetaan saunan rakennuspaikkana.

Emätilan jäljellä oleva rakennusoikeus

Emätilan jäljellä oleva rakennusoikeus saadaan vähentämällä emätilan rantaosayleiskaavan alueella käytetty rakennusoikeus emätilan kokonaisrakennusoikeudesta.

Mikäli emätilan rantaosayleiskaavan alueella käytetty rakennusoikeus ylittää mitoitusperusteen mukaisen emätilan kokonaisrakennusoikeuden ei emätilalle osoiteta uusia rakennusyksiköitä.

Rakennusoikeuttaan käyttämättömän emätilan rakennusoikeus on kuitenkin yksi rakennusyksikkö rantarakennusoikeutta mitoittavilla ranta-alueilla, mikäli tila täyttää rakennusjärjestyksen asettamat rantarakennuspaikan vaatimukset, vaikka suunnitteluperusteen mukainen laskennallinen rakennusoikeus jäisi alle yhden rakennusyksikön. (emätilan perusrakennusoikeus)

Mikään emätila ei voi käyttää toisen emätilan rakennusoikeutta. Mikäli jonkin emätilan alueella on emätilan kokonaisrakennusoikeus ylitetty, niin naapurina olevan emätilan rakennusoikeus ei siitä vähene.

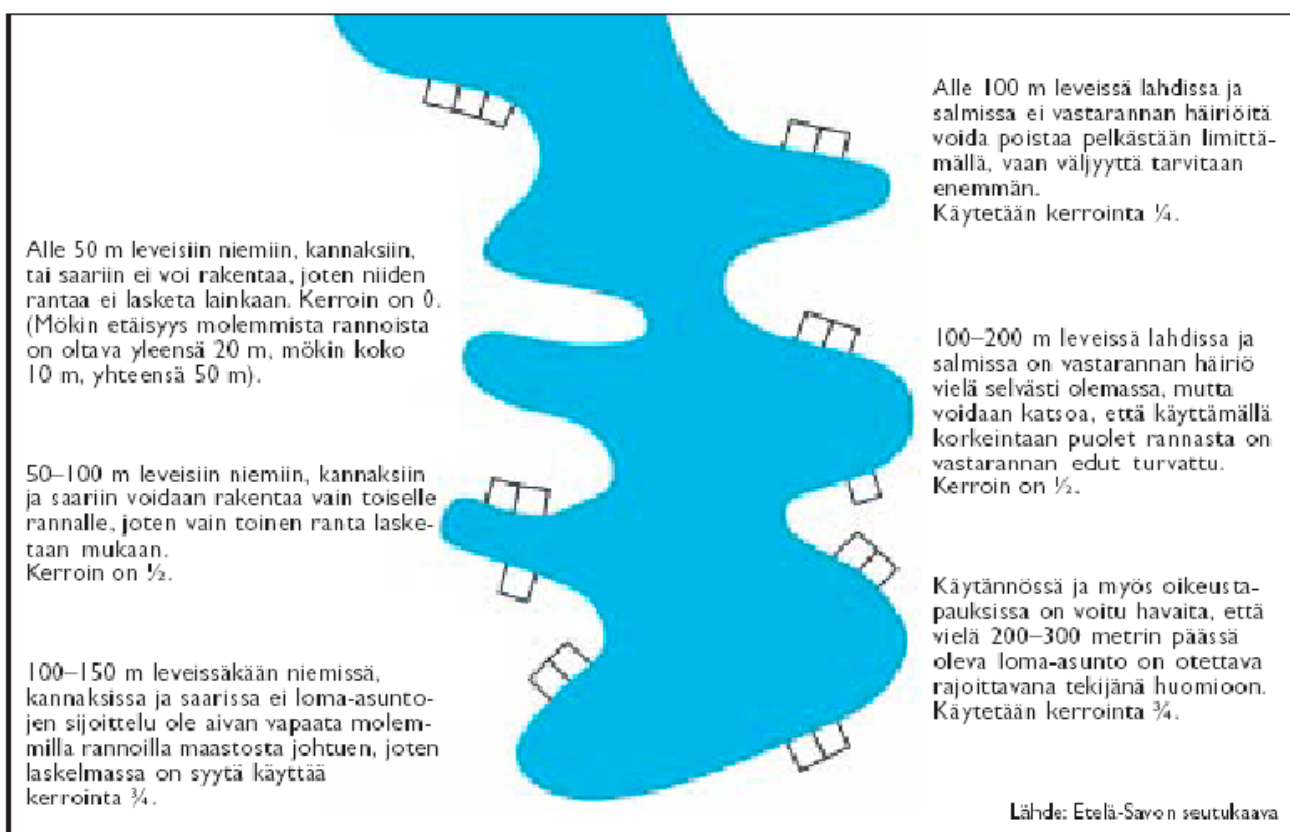
12.1.2 Muunnetun rantaviivan periaate

Rakennusoikeuden määrittämisessä on lähtökohtana tilan rantaviivan pituus. Käytetyssä Etelä-Savon liiton mallin mukaisessa mitoistavassa käytetään ns. muunnettua rantaviivan pituutta, jossa on otettu huomioon kapeikkojen vaikutus sekä ranta-alueen rakentamiskelpoisuus. Rantaviiva mitataan maanmittauslaitoksen kiinteistörekisterikartasta.

Muunnettu rantaviiva saadaan seuraavasti:

- Alle 50 metriä leveisiin niemiin, kannaksiin tai saariin ei voi rakentaa, joten niiden ranta ei lasketa lainkaan. (niemen kanta lasketaan). Kerroin 0.
- 50–100 metriä leveisiin niemiin, kannaksiin tai saariin voidaan rakentaa vain toiselle rannalle, joten vain toinen ranta lasketaan mukaan. Kerroin $\frac{1}{2}$.
- 100–150 metriä leveissä niemissä, kannaksissa tai saarissa ei loma-asuntojen sijoittelu ole aivan vapaata molemmilla rannoilla maastosta johtuen, joten laskelmassa on syytä käyttää kerrointa $\frac{3}{4}$.

- Alle 100 m leveissä lahdissa tai salmissa ei vastarannan häiriötä voida poistaa pelkästään limittämällä, vaan väljyyttä tarvitaan enemmän. Kerroin $\frac{1}{4}$.
- 100–200 m leveissä lahdissa tai salmissa on vastarannan häiriö vielä selvästi olemassa, mutta voidaan katsoa, että käyttämällä korkeintaan puolet rannasta on vastarannan edut turvattu. Kerroin $\frac{1}{2}$.
- Käytännössä ja myös oikeustapauksissa on voitu havaita, että vielä 200–300 m päässä oleva loma-asunto on otettava rajoittavana tekijänä huomioon. Käytetään kerrointa $\frac{3}{4}$.

Jos vesistössä oleva saari on rakennuskelvoton (alla 2 ha) ja jää kaavassa rakentamattomaksi, niin saari ei aiheuta vastarantaetäisyydestä johtuvaa mantereen rantaviivan muuntoa. Vastarantaetäisyydestä (< 300 m) aiheutuvaa rantaviivan muuntoa ei tehdä, koska vastarannan rakentamisesta aiheutuvaa häiriövaikutusta ei voi muodostua.

Sellaiset kiinteistöosat, jotka ovat rannasta laskien syvyydeltään rakentamisen minimi rantaetäisyydet huomioiden rakennuskelvottomia, otetaan huomioon muunnetun rantaviivan pituutta laskettaessa vain tapauskohtaisen harkinnan perusteella.

12.1.3 Saman maanomistajan kiinteistöt ja rakennusoikeuden siirtäminen

Samalle maanomistajalle kuuluvia eri kiinteistöjä käsitellään mitoituksellisesti pääsääntöisesti emätilaperiaatteen määräämällä tavalla. Jokaisen kiinteistön rakennusoikeus määräytyy emätilaperiaatteen mukaan.

Samalle maanomistajalle kuuluvia kiinteistöjä voidaan tarkastella yhtenä kokonaisuutena rakennuspaikkoja sijoiteltaessa. Rakennusoikeutta voidaan tarpeen mukaan siirtää tilalta toiselle vain, jos esim. luonto- ja maisema-arvojen huomioiminen tai muu tavoitteiden mukainen maankäyttöratkaisu sitä edellyttää.

12.1.4 Olemassa olevat rakennusyksiköt

Olemassa olevilla rakennusyksiköillä tarkoitetaan luvallisesti rakennettuja tai ennen rakennuslainsäädännön lupamenettelyä rakentuneita sauna-, loma- tai asuinrakennusyksiköitä sekä sellaisia rakentamattomia rakennuspaikkoja, joilla on voimassa oleva rakennuslupa tai poikkeamislupa.

Yleiskaavassa huomioidaan olemassa olevat rakennuspaikat, eli vaikka vanha rakennuspaikka olisi esim. jollain tavoin kaavan pääperiaatteiden vastainen, rakennuspaikka merkitään kaavaan ja huomioidaan tilan mitoituksessa. Yleiskaava ei siis estä vanhojen rakennusten peruskorjausta tai uusimista.

Voimassa olevien ranta-asemakaavojen rakennuspaikat osoitetaan yleiskaavassa informatiivisesti käyttäen yleiskaavan kuvaustekniikkaa.

12.1.5 Uudet rakennuspaikat

Uusien yleiskaavalla osoitettavien rakennuspaikkojen osalta noudatetaan seuraavia rakennuspaikan pinta-alan ja rantaviivapituuden minimivaatimuksia:

- Rakennuspaikan vesistöön tai vesijättöön rajoittuvan rantaviivan pituuden tulee olla vähintään 40 m, mutta rakennuspaikoilla pyritään 50-60 m rantaviivapituuteen
- Uudet rakentamisalueet pyritään rajaamaan siten, että alueen rakennuspaikoista voidaan muodostaa pinta-alaltaan vähintään 5000 m²:n suuruisia ja tai vähintään 2000 m²:n suuruisia kun rakennuspaikka liitetään yleiseen viemäriverkkoon
- Mikäli kiinteistöllä on mitoituserusteen mukaista rakennusoikeutta, jota ei voida käyttää muualla, niin rakennusoikeus voidaan osoittaa kiinteistölle tapauskohtaisen harkinnan perusteella, vaikka em. rakennuspaikan pinta-alan ja rantaviivapituuden minimivaatimukset eivät täyty.

12.1.6 Ranta-asemakaavojen alueet

Voimassa olevien ranta-asemakaavojen maankäyttöratkaisu esitetään yleiskaavassa informatiivisesti käyttäen yleiskaavan merkintäteknikkaa.

13. RANTA-ALUEIDEN MITOITUSMENETELMÄ JA MITOITUSVYÖHYKKEET

13.1 Mitoituksen yleiset lähtökohdat

Rantayleiskaavalla määritetään loma-asuntojen ja pysyvän asutuksen määrä ja sijoittuminen ranta-alueilla. Rakennusoikeus määritetään ja osoitetaan kiinteistökohtaisesti. Ranta-alueiden suunnittelusyvyyden on lähtökohtaisesti noin 200 metriä, joka on tarkentunut työn edetessä maasto-olosuhteista ja suunnittelutarpeesta riippuen. Mitoituksessa tarkastellaan lähtökohtaisesti rantaan rajoittuvien kiinteistöjen alueita. Tarkastelu voidaan ulottaa tarvittaessa myös tausta-alueelle.

Rantojen suunnittelun tärkeimpiä tehtäviä on ranta-alueiden rakentamisen määrän mitoittaminen. Rantayleiskaavan mitoituslaskelma osoittaa suhteellisen mitoitusarvon osittain (rakennusyksikköä muunnetulle rantaviivan kilometrille).

Rantayleiskaavan mitoitusarvojen määrittämisessä huomioidaan maankäyttö- ja rakennuslain 73 §:n mukaiset ranta-alueiden suunnittelua koskevat erityiset sisältövaatimukset, joiden mukaan laadittaessa yleiskaavaa pääasiassa loma-asutuksen järjestämiseksi, on sen lisäksi mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, katsottava, että

- 1) Suunniteltu rakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön
- 2) Luonnonsuojelu, maisema-arvot, virkistystarpeet, vesiensuojelu ja vesihuollon järjestäminen sekä vesistön, maaston ja luonnon ominaispiirteet otetaan muutoinkin huomioon
- 3) ranta-alueille jää riittävästi yhtenäistä rakentamatonta aluetta

Mitoitusarvoihin vaikuttavia tekijöitä ovat mm.

- Vesistön koko, syvyys, veden vaihtuvuus, veden laatu, yhteydet laajempiin vesistöalueisiin
- Rannan ja maaperän laatu, rannan muodot, rakennettavuus
- Riittävien yhtenäisten rakentamisesta vapaiden rantojen turvaaminen / yleisten virkistyskäyttötarpeiden turvaaminen
- Erityisarvot ; Luonnonympäristön ja -maiseman erityisarvot, kulttuuriympäristön arvot
- Valtakunnalliset ja maakunnalliset virkistystarpeet

13.2 Osayleiskaavan mitoituslaskennan sovellus

Rantaosayleiskaavan mitoitusperusteiden valmisteluvaiheessa tehtiin kaava-alueen ominaisuuksiltaan ja erityispiirteiltään eri tyyppisille vesistöille vaihtoehtoisia mitoituslaskentatarkasteluja. Mitoituslaskentatarkastelujen avulla erilaisten vesistöjen sekä ominaisuuksiltaan ja erityispiirteiltään erilaisten vesistöosien mitoitusarvot määritettiin siten, että kaavalla muodostuvien uusien rakennuspaikkojen määrä on sellainen, että uusi rakentaminen voidaan sijoittaa ranta-alueiden arvot ja erityispiirteet huomioiden. Tarkastelun lähtökohdaksi oli määrittää mitoitusarvot siten, että kaavalla osoitettava uusi rakentaminen ei käytetystä mitoitusarvosta johtuen merkittävästi vaikuta kaavan selvityksissä esille tulleisiin rantojen arvoihin ja erityispiirteisiin sekä niin, että ranta-alueilla säilyy riittävästi yhtenäisiä rakentamisesta vapaita rantoja.

Mitoituslaskentatarkastelussa määritetyt uusien rakennuspaikkojen määrät laskettiin kaavaa varten laadittuun emätilaselvitykseen perustuen emätilan rajaamisajankohtaa 1.7.1959 käyttäen ja noudattaen kaavaselostuksen kohdassa 12.1.2 kuvattua Etelä-Savon liiton rantaosayleiskaavan muuntotapaa. Vaihtoehtoisten mitoituslaskelmien vaikutuksia tarkasteltiin kaavaa varten laadittuun luonto- ja maisemaselvitykseen ja rakennetun ympäristön selvitykseen perustuen sekä huomioiden alueisiin kohdistuvat valtakunnallisten ja maakunnallisten selvitysten tavoitteet.

Vaihtoehtoisia mitoituslaskentatarkasteluja tehtiin ennestään vähän tai ei lainkaan rakentuneille pohjoisen osa-alueen pienille vesistöille sekä keskisuurista vesistöistä pohjoisen osa-alueen Kielikänjärvelle ja Valkeajärvelle. Ennestään vähän rakennetuilla vesistöillä tarkasteltiin erityisesti mitoituksen toimivuutta ranta-alueiden luontoarvojen huomioimisen ja yhtenäisten rakentamisesta vapaiden rantojen säilymisen lähtökohdista. Längelmäveden kylämäisen rantarakentamisen mannerrantoja käytettiin vaihtoehtoisten mitoituslaskentatarkastelujen alueena selvittäessä eri mitoitusarvojen toimivuutta ennestään rakentuneilla rakennetun ympäristön arvoja omaavilla rannanosilla. Längelmäveden saarien rannoilta tehdyillä vaihtoehtoisilla mitoituslaskelmilla tarkasteltiin erityyppisten saarialueiden mitoituksen toimivuutta. Jokirantojen osalta tarkastelunaikana käytettiin Pääskylänjoen rantoja.

Rantaosayleiskaavan mitoitusperusteiden toimivuutta tämän rantaosayleiskaavan olosuhteissa ei voida arvioida tarkastelemalla pelkästään käytettäviä mitoituslukuja. Rantaosayleiskaavan suunnittelu- ja mitoitusperusteet muodostavat kokonaisuuden ja ranta-

osayleiskaavalla osoitettavien uusien rakennuspaikkojen määrä riippuu useista eri suunnittelu- ja mitoitusperusteiden osatekijöistä, joista vaikuttavimmat ovat emätilan rajaamisajankohta, rantaviivan muuntomalli, mitoitusluku ja vanhojen rakennuspaikkojen mitoittava vaikutus. Vaihtoehtoisissa mitoituslaskelmuissa käytettiin emätilan rajaamisajankohtana vuotta 1959, jota on käytetty yleisesti Pirkanmaalla, ja joka on ollut käytössä myös Oriveden kaupungin aiemmassa rantasuunnittelussa ja poikkeamislupaharkinnassa. Rantaviivan muuntotapana käytettiin ns. Etelä-Savon liiton rantaviivan muuntotapaa, jota Pirkanmaan ELY- keskus on edellyttänyt käytettäväksi tässä rantaosayleiskaavassa. Etelä-Savon liiton rantaviivan muuntotapaa on ryhdytty käyttämään viime aikoina yleisimmin myös muualla Pirkanmaalla.

Vaihtoehtoisissa mitoituslaskelmissa havaittiin, että Pirkanmaan ELY- keskuksen rantaosayleiskaavassa käytettäväksi edellyttämä Etelä-Savon liiton rantaviivan muuntomalli on merkittävin yksittäinen uusien rakennuspaikkojen määrään vaikuttava suunnittelu- ja mitoitusperuste tämän kaava-alueen olosuhteissa. Etelä-Savon liiton rantaviivan muuntomallin vaikutus on erityisen voimakas jokirannoilla ja pienillä vesistöillä, joilla muunnon jälkeen mitoitusrantaviivaksi jää ainoastaan n. 25-40 % todellisen rantaviivan pituudesta. Keski- ja suurilla vesistöillä rantaviivan muunnon vaikutus on myös merkittävä ja muunnon jälkeen mitoitusrantaviivaksi jää n. 40-60 % todellisen rantaviivan pituudesta. Suurilla vesistöillä rantaviivan muunnon jälkeen mitoitusrantaviivaksi jää yleensä n. 50-75 % todellisen rantaviivan pituudesta. Rantaviivan muunnon vaikutus vaihtelee eniten suurilla vesistöillä. Rantaviivan muunnon vaikutus voi olla paikallisesta erityisesti vastarantavaikutuksesta johtuen hyvinkin merkittävä. Yhtenäisillä rantaviivaltaan suorilla rantaosuuksilla, missä vastaranta on kaukana, rantaviivan muunnon vaikutus on puolestaan vähäisin. Etelä-Savon liiton rantaviivan muuntomalli leikkaa todellisen rantaviivan määrää erityisesti, kun vastaranta on lähellä, ja vastarantaetäisyydestä aiheutuva rantaviivan muuntovaikutus ulottuu aina 300 m vastarantaetäisyyteen saakka.

Rantaosayleiskaavan suunnittelu- ja mitoitusperusteiden mitoitusvyöhykkeet määritettiin vaihtoehtoisten mitoituslaskelujen perusteella huomioiden suunnittelu- ja mitoitusperusteiden toimivuus kokonaisuutena. Mitoitusvyöhykkeet on esitetty kaavaselostuksen kohdissa 13.2.1-13.2.3 sekä liitekartoilla 7.1-7.4.

13.2.1 Mitoitusvyöhykkeet

Voimassa olevien ranta-asetusalueiden alueet on rajattu mitoitusvyöhyketarkastelun ulkopuolelle.

RYHMÄ R0. Ei rakennusoikeutta.

- Alle 2 ha vesistöt

(Jos kyseessä on kuitenkin emätilan ja maanomistajan ainoa ranta-alue eikä emätilan alueella ole käytetty rantarakennusoikeutta, niin tilalle voidaan harkita yhden rakennuspaikan osoittamista kohtuullisuusharkinnan perusteella kun vesistön pinta-ala on vähintään 1 ha.)

- Alle 2 ha:n saaret

(Jos kyseessä on kuitenkin emätilan ja maanomistajan ainoa ranta-alue eikä emätilan alueella ole käytetty rantarakennusoikeutta, niin alle 2 ha:n saareen voidaan harkita yhden rakennuspaikan osoittamista kohtuullisuusharkinnan perusteella.)

Jos saareen on tieyhteys, määräytyy saaren mitoitus mannerrannan mitoituksen mukaisesti.

- Täysin rakennuskelvottomat laaja-alaiset ranta-alueet

RYHMÄ R3. Mitoitus 3 rakennusyksikköä/ muunnettu rantaviiva-km.

- Luonnonympäristöltään valtakunnallisesti arvokkaat (natura, luonnonsuojelu) ranta-alueet.

RYHMÄ R4. Mitoitus 4 rakennusyksikköä/ muunnettu rantaviiva-km.

- 2-15 ha:n saaret

Jos saareen on tieyhteys, määräytyy saaren mitoitus mannerrannan mitoituksen mukaisesti

RYHMÄ R5. Mitoitus 5 rakennusyksikköä/muunnettu rantaviiva-km.

- Vesistöt, jotka ovat pinta-alaltaan luokkaa 2-50 ha sekä jokirannat. Vesistöjen ominaisuudet soveltuvat lähinnä paikalliseen virkistyskäyttöön. Rannat soveltuvat ominaisuuksiltaan pääosin hyvin rakentamiseen. Rannoilla ei ole merkittäviä laaja-alaisia luonnonympäristön erityisarvoja tai erityisarvot ovat sellaisia, että rakentaminen voidaan sijoittaa ja toteuttaa arvoja merkittävästi vaarantamatta.

- Yli 15 ha:n saaret

Jos saareen on tieyhteys, määräytyy saaren mitoitus mannerrannan mitoituksen mukaisesti.

RYHMÄ R6. Mitoitus 6 rakennusyksikköä/muunnettu rantaviiva-km.

- Ryhmään on sijoitettu 50-200 ha suuruisten vesistöjen ranta-alueet. Vesistön ominaisuudet soveltuvat hyvin paikalliseen ja yleiseen virkistyskäyttöön. Rannat soveltuvat ominaisuuksiltaan pääosin hyvin rakentamiseen. Rannoilla ei ole merkittäviä laaja-alaisia luonnonympäristön erityisarvoja tai erityisarvot ovat sellaisia, että rakentaminen voidaan sijoittaa ja toteuttaa arvoja merkittävästi vaarantamatta.

RYHMÄ R7. Mitoitus 7 rakennusyksikköä/muunnettu rantaviiva-km.

- Ryhmään kuuluvat suunnittelualueen suurimpien vesistöjen ranta-alueet. Vesistön ominaisuudet soveltuvat erinomaisesti paikalliseen ja yleiseen virkistyskäyttöön. Rannat soveltuvat ominaisuuksiltaan pääosin hyvin rakentamiseen. Rannoilla ei ole merkittäviä laaja-alaisia luonnonympäristön erityisarvoja tai erityisarvot ovat sellaisia, että rakentaminen voidaan sijoittaa ja toteuttaa arvoja merkittävästi vaarantamatta.

- Ryhmään kuuluvia vesistöjä ovat Enojärvi, Eräjärvi, Iso-Löytäne - Vähä-Löytäne Länngelmävesi, Ottele-Pitkävesi, Pukala, Vesijärvi ja Äväntäjärvi

Mitoitusvyöhykkeet on esitetty asiakirjan liitteissä 7.1-7.4.

13.2.2 Erityisarvojen vaikutus mitoitukseen

Luonnonympäristön erityisarvojen vaikutus mitoitukseen

Luonnonympäristön erityisarvot estävät ranta-alueiden käytön rakentamiseen jo perustetuilla luonnonsuojelualueilla sekä luonnonsuojelulain nojalla suojeltaviksi tarkoitetuilla ranta-alueilla, jotka ovat lähinnä Natura 2000- verkostoon kuuluvia alueita.

Luonnonsuojelualueilla sekä luonnonsuojelulain nojalla suojeltaviksi tarkoitetuilla ranta-alueilla voidaan käyttää sellaista rantarakennusoikeuden mitoitustasoa, jonka valtio sitoutuu tarvittaessa korvaamaan maanomistajalle menetettynä rantarakennusoikeutena.

Luonnonsuojelualueilla sekä luonnonsuojelulain nojalla suojeltaviksi tarkoitetuilla Natura 2000 verkostoon kuuluvilla ranta-alueilla käytetään mitoitustasoa 3 rakennusyksikköä/ muunnettu rantaviiwa-km.

Muut yleiskaavan luontoselvityksessä inventoidut luonnonympäristön ja –maiseman erityisarvot eivät lähtökohtaisesti estä uuden rantarakentamisen osoittamista kokonaan. Uusi rakentaminen pyritään ohjaamaan arvokkaiden rannanosien ulkopuolelle tai sellaisille rannanosille, missä luonnonympäristön ja –maiseman arvot voidaan huomioida mahdollisimman hyvin.

Kulttuuriympäristön arvojen vaikutus mitoitukseen

Kulttuuriympäristön erityisarvot eivät lähtökohtaisesti estä uuden rantarakentamisen osoittamista kokonaan. Rantaosayleiskaavan arvokkaat kulttuuriympäristöt ovat lähinnä kylien vanhoja rakentamisalueita sekä pääosin edelleen viljelyskäytössä olevia peltoalueita ja laidunmaita. Alueella on myös arkeologisen kulttuuriperinnön arvoja. Rantarakentamisen määrä on pyrittävä mitoittamaan siten, että uusi rakentaminen voidaan sijoittaa arvokkaiden kulttuuriympäristöjen alueilla niiden erityisarvot huomioiden.

Oriveden kaupunginvaltuuston 11.4.2012 hyväksymät rantaosayleiskaavan suunnitelu- ja mitoituserusteet on laadittu kulttuuriympäristö- ja maisema-arvojen mitoituserusteiden osalta perustuen Pirkanmaan 1. maakuntakaavan valtakunnallisesti ja / tai maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden rajauksiin seuraavasti:

Valtakunnallisesti ja / tai maakunnallisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin (maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö, maakunnallisesti arvokas kulttuuri-maisema) sekä valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin kuuluvilla ja rakennetun ympäristön selvityksessä kulttuuriympäristöiksi rajatuilla ranta-alueilla kohdassa 13.2.1 esitettyä vesistön mitoitustasoa lasketaan 2 rakennusyksiköllä / muunnettu ranta-km.

Lisäksi maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin kuuluvilla ja rakennetun ympäristön selvityksessä kulttuuriympäristöiksi rajatuilla laaja-alaisesti rantaan ulottuvilla peltorannoilla kohdassa 13.2.1 esitettyä vesistön mitoitustasoa lasketaan myös 2 rakennusyksiköllä / muunnettu ranta-km.

Muilla kaavan rakennetun ympäristön selvityksessä kulttuuriympäristöiksi rajatuilla ranta-alueilla sekä kiinteiden muinaisjäännösten alueilla kulttuuriympäristön arvot huomioidaan ensisijaisesti uuden rakentamisen sijoittelussa sekä kaavamääräyksiin. Uusi rakentaminen pyritään ohjaamaan arvokkaiden rannanosien ulkopuolelle tai sellaisille rannanosille, missä rakentaminen sopeutuu mahdollisimman hyvin kulttuuriympäristöön. Muinaismuistolain suojelemien kiinteiden muinaisjäännösten alueille uutta rakentamista ei voida lähtökohtaisesti sijoittaa.

Pirkanmaan uuden maakuntakaava 2040:n perusteella täsmentyneet mitoituserusteet

Pirkanmaan maakuntakaava 2040 on korvannut Pirkanmaan 1. maakuntakaavan rantaosayleiskaavaehdotuksen ensimmäisen nähtävillä olon jälkeen 29.5.2017.

Maakuntakaava 2040 ohjaa 29.5.2017 jälkeen rantaosayleiskaavan laatimista, minkä vuoksi uusi maakuntakaava tulee huomioida myös rantaosayleiskaavan mitoitusperusteissa. Rantaosayleiskaavan mitoitusperusteita on täsmennetty tarpeellisilta osin huomioiden uusi maakuntakaava koskien kulttuuriympäristö- ja maisema-arvojen mitoitusvai-
kutusta.

Rantaosayleiskaavan suunnittelu- ja mitoitusperusteet on täsmennetty kulttuuriympäristö- ja maisema-arvojen mitoitusvaikutuksen osalta perustuen Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 valtakunnallisesti ja / tai maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden rajauksiin seuraavasti:

- Valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (rky) ja valtakunnallisesti arvokkaaseen Juupajoen maisema-alueeseen (Mav) kuuluvilla ja rantaosayleiskaavan rakennetun ympäristön selvityksessä kulttuuriympäristöiksi rajatuilla ranta-alueilla kohdassa 13.2.1 esitettyä vesistön mitoitusarvoa lasketaan 2 rakennusyksiköllä / muunnettu ranta-km.

- Uuden maakuntakaava 2040:n maakunnallisesti arvokkaihin kulttuurimaisema-alueisiin (mkm) ja maakunnallisesti arvokkaihin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (mky) kuuluvilla ja rantaosayleiskaavan rakennetun ympäristön selvityksessä kulttuuriympäristöiksi rajatuilla ranta-alueilla kohdassa 13.2.1 esitettyä vesistön mitoitusarvoa lasketaan 2 rakennusyksiköllä / muunnettu ranta-km siltä osin, kun uuden maakuntakaavan maakunnallisten kulttuuriympäristöjen alueet (mkm, mky) ovat olleet vanhassa Pirkanmaan 1. maakuntakaavassa maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä (akm).

- Uuden maakuntakaava 2040:n maakunnallisesti arvokkaihin kulttuurimaisema-alueisiin (mkm) ja maakunnallisesti arvokkaihin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (mky) kuuluvilla ja rantaosayleiskaavan rakennetun ympäristön selvityksessä kulttuuriympäristöiksi rajatuilla, laaja-alaisesti rantaan ulottuvilla peltorannoilla kohdassa 13.2.1 esitettyä vesistön mitoitusarvoa lasketaan 2 rakennusyksiköllä / muunnettu ranta-km siltä osin, kun uuden maakuntakaavan maakunnallisten kulttuuriympäristöjen rajaukset (mkm, mky) laajentavat vanhan Pirkanmaan 1. maakuntakaavan mukaisia maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen (akm) rajauksia.

- Uuden maakuntakaava 2040:n maakunnallisesti arvokkaihin maisema-alueisiin (mam) kuuluvilla ja rantaosayleiskaavan rakennetun ympäristön selvityksessä kulttuuriympäristöiksi rajatuilla laaja-alaisesti rantaan ulottuvilla peltorannoilla kohdassa 13.2.1 esitettyä vesistön mitoitusarvoa voidaan tarvittaessa laskea 2 rakennusyksiköllä / muunnettu ranta-km.

Uuden maakuntakaavan 2040 valtakunnallisesti- ja maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden sekä Pirkanmaan 1. maakuntakaavan maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen rajaukset on esitetty kaavaselostuksen liitteissä 6.1.-6.4 (Ympäristötietokartat 2)

Mitoitusvyöhykkeet on esitetty kaavaselostuksen liitteissä 7.1-7.4

Yleisten virkistysarvojen vaikutus mitoitukseen

Pukalan virkistysmetsä on rantaosayleiskaava-alueen ainoa valtakunnallinen /maakunnallinen yleisessä käytössä oleva virkistysaluekokonaisuus. Alue on osoitettu maakuntakaavassa retkeily- ja ulkoilualueeksi. Alueen nykyiset virkistyskäyttö-

toiminnot eivät estä kokonaan alueen rantarakentamista. Pukalan alueen rantarakentamisen määrä tulee mitoittaa siten, että uusi rakentaminen voidaan sijoittaa alueen virkistyskäyttöarvot huomioiden.

Valtakunnallisesti /maakunnallisesti tärkeän pääosin yleisessä käytössä olevan Pukalan virkistysalueen rannoilla kohdassa 13.2.1 esitettyä vesistön mitoitusarvoa lasketaan 2 rakennusyksiköllä / muunnettu ranta-km. Pukalan virkistysalueeseen kuuluvilla mannerrannoilla käytetään mitoitusarvoja 0, 3 ja 5 rakennusyksikköä / muunnettu ranta-km

Pukalan virkistysalueen mitoitusvyöhykkeet on esitetty kaavaselostuksen liitteessä 7.1

13.2.3 Saarien mitoittaminen

- alle 2 ha:n saarilla ei ole rakennusoikeutta
(Jos kyseessä on kuitenkin emätilan ja maanomistajan ainoa ranta-alue eikä emätilan alueella ole käytetty rantarakennusoikeutta, niin alle 2 ha:n saareen voidaan harkita yhden rakennuspaikan osoittamista kohtuullisuusharkinnan perusteella.)

- 2-15 ha:n saarien rakennusoikeus määritetään muunnetun rantaviivan pituuden perusteella käyttäen mitoitusarvoa 4 rakennusyksikköä / muunnettu ranta-km. Alle 15 ha:n saarien rakennusoikeus pyritään ensisijaisesti siirtämään maanomistajan manneralueille. Pukalan virkistysmetsän ja Metsähallituksen rauhoitus päätöksen alueeseen kuuluvilla Pukalan vesistön 2-15 ha:n saarilla mitoitusarvona on käytetty 2 rakennusyksikköä / muunnettu ranta-km.

- yli 15 ha:n saarien rakennusoikeus määritetään muunnetun rantaviivan pituuden perusteella käyttäen mitoitusarvona 5 rakennusyksikköä / muunnettu ranta-km tai luonnonympäristöltään valtakunnallisesti arvokkaissa (natura, luonnonsuojelu) saarissa mitoitusarvoa 3 rakennusyksikköä/muunnettu rantaviiva-km.

Jos saareen on tieyhteys, määräytyy saaren mitoitus mannerrannan mitoituksen mukaisesti.

13.2.4 Rakennusoikeuden siirto takamaastoon

Rakennusoikeus voidaan siirtää takamaastoon alueen erityisarvojen turvaamiseksi. Rakennuspaikkojen määrän lisäämistä omarantaiseen ratkaisuun verrattuna voidaan tapauskohtaisesti harkita.

14. ERÄJÄRVEN OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELU- JA MITOITUSPERIAATTEET

14.1 Yksityiskohtaisen kyläsuunnittelun alue

Eräjärven ydinkylän alue on rajattu osayleiskaavassa yksityiskohtaisen kyläsuunnittelun alueeksi (Liite 8). Rajausperusteena on ollut nykyinen kylän yhdyskuntarakenne, alueen tukeutuminen vesi- ja viemäriverkostoon sekä kylän palveluihin. Tällä alueella rakennuspaikkojen määrä ja sijainti osoitetaan osayleiskaavassa kiinteistökohtaisesti. Mitoitusperusteena käytetään rakennusyksikköjä tilan pinta-alaa huomioiden aluekohtaiset erityispiirteet.

Muulla Eräjärven kyläalueella osayleiskaava ohjaa alueiden rakentamista ja muuta maankäyttöä yleispiirteisenä aluevarausosayleiskaavana.

14.2 Kyläyleiskaavan sisältövaatimukset

Maankäyttö- ja rakennuslain 44 § määrittää kyläyleiskaavoitusta:

44 § (21.4.2017/230) Yleiskaavan käyttö rakennusluvan perusteena

Rakennuslupa rakennuksen rakentamiseen voidaan 137 §:n 1 momentissa säädetyn estämättä myöntää, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on erityisesti määrätty kaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena. Määräys ei voi koskea aluetta, jolla maankäytön ohjaustarve edellyttää asemakaavan laatimista. Edellytyksenä on lisäksi, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä kyseisellä alueella.

73 § Ranta-alueiden loma-asutusta koskevan yleis- ja asemakaavan erityiset sisältövaatimukset -kohdassa määritetään, että laadittaessa kaavaa alueelle, johon kuuluu olemassa olevaa kyläaluetta, ei kyläalueella sovelleta mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään edellyttäen, että virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys otetaan huomioon. (21.4.2017/230)

Maankäyttö- ja rakennuslakia muutettiin 44 §:n osalta, ja muutos tuli voimaan 1.5.2017. Lakimuutoksen tavoitteena on, että kylä yleiskaava voi olla perusteena muunkin, kuin enintään kaksiasuntoisen asuinrakennuksen rakennusluvan myöntämiseen. Säännös koskee siten omakotitalojen ja paritalojen lisäksi myös muuta pienimuotoista asuinrakentamista. Lisäksi sallitaan myös mittakaavaltaan ja ympäristövaikutuksiltaan maaseudulle soveltuva työpaikka- ja palvelurakentaminen.

Kyläyleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon alueidenkäytön suunnittelulle asetetut tavoitteet, yleiskaavan sisältövaatimukset (MRL 39 §) ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.

Uusi Pirkanmaan maakuntakaava 2040 on ohjeena laadittaessa yleiskaavaa. Maakuntakaavassa kylän keskus on osoitettu maakunnallisesti merkittävänä ja aluerakenteen kannalta keskeisenä kylänä (a). Maakuntakaavaa laadittaessa maakunnallisesti merkittävän kylän kriteereinä ovat olleet vähintään 150 asukkaan väestöpohja kolmen kilometrin etäisyydellä tieverkkoa pitkin kyläkeskuksesta, jonkin kylille tyypillisen palvelun (päivähoito, koulu, kauppa) saatavuus kylässä, 2000-luvulla toteutunut väestönkehitys, joukkoliikennepalvelujen taso ja asemakaavoitustilanne. Lisäksi muita laadullisia kriteereitä ovat olleet kylän aluerakenteellinen sijainti tai mahdollinen merkittävä kytkeytyminen kulttuuriympäristöjen tai matkailupalveluiden tukemiseen. (Pirkanmaan liitto. 2016. Pirkanmaan maakuntakaava. Kaavaselostus: 102. Luettu 14.8.2017) Arvoalueista uudessa maakuntakaavassa on osoitettu maakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä Eräjärven kirkon ympäristö ja raitti sekä Uiherlan seurantalo, koulu ja urheilukenttä sekä maakunnallisesti arvokas Uiherlan-Eräjärven kulttuurimaisema. Lisäksi suunnittelualueelle on osoitettu ulkoilureitti-merkintä, joka osoittaa ensisijaisesti tarpeen ulkoilureitille. (Pirkanmaan liitto. 2017. Kulttuurimaisemat -kohdekortti Orivesi: 19. Luettu 14.8.2017; Pirkanmaan liitto. 2016. Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt 2016:12.)

Yleiskaavassa huomioidaan maakuntakaavan asettamat maankäyttötavoitteet. Yleiskaava tarkoittaa maakuntakaavan asettamia maankäyttötavoitteita perustuen yleiskaavan selvitysaineistoihin ja yksityiskohtaisempaan suunnittelutarkkuuteen.

Valtioneuvoston asettamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon myös kyläosayleiskaavaa laadittaessa siten, että edistetään niiden toteutumista. Valtioneuvosto päätti uudistetuista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Päätös korvaa valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Valtioneuvoston päätös tuli voimaan 1.4.2018.

14.3 Kyläyleiskaavoituksen lähtökohdat

Eräjärven kyläalueen väkiluku on 30.12.2014 ollut 289 henkilöä. Kylän väkiluku on pysynyt viimeiset vuodet lähes ennallaan.

Eräjärven väkiluvun kehitys 2010–2014

Vuosi	2 014	2 013	2 012	2 011	2 010
Väkiluku	289	297	306	312	307

Pelkästään Eräjärven kyläaluetta koskevia väestöennusteita ei yleiskaavatyössä ole ollut käytettävissä. Yleiskaavan laatimisen lähtökohdaksi on arvioitu viime vuosien väkiluvun kehityksen perusteella, että kyläalueen väestömäärä pysyy ennallaan tai hieman kasvaa kyläosayleiskaavan 10 vuoden aikajänteellä. Tavoitteena kuitenkin on, että osayleiskaavan laatimisella voitaisiin edistää Eräjärven kyläalueen väestönkasvua ja kaavalla pyritään luomaan edellytyksiä nykyistä positiivisemmalle väestökehitykselle.

Eräjärven kylän osayleiskaavan alueella on tällä hetkellä 69 vanhaa asuinrakennuspaikkaa / maatilatalouskeskusta, joista 43 sijaitsee osayleiskaavan yksityiskohtaisen kyläsuunnittelun alueella. Osayleiskaavan alueelle on rakentunut uusia asuinrakennuksia keskimäärin noin 1 kpl / vuosi viimeisen 10 vuoden aikana.

Kyläyleiskaavoituksen tavoitteena on kaavaratkaisu, jossa Eräjärven kylän kehittymisen tarpeet on ratkaistu ainakin 10 vuoden aikajänteellä.

Rakennuspaikkojen määrä ja sijainti osoitetaan MRL 44§:n mukaisesti laadittavan kyläosayleiskaavan alueella kiinteistökohtaisesti. Tämä tarkoittaa, että rakennuspaikkojen määrä sidotaan kaavan laadintahetken kiinteistöjakoon.

Eräjärven kyläosayleiskaavoituksen lopputulokseksi tavoitellaan toteutuskelpoista ja eheää kylärakennetta. Asuinrakennuspaikkojen määrä ja sijainti ratkaistaan eri maanomistajien kannalta tasapuolisella tavalla. Eräjärven kyläalueen toimiva vesihuoltoverkko vaikuttaa kyläyleiskaavalla merkittävien rakennuspaikkojen minimikokoon ja sijoituksen edullisuuteen.

Eräjärven kyläalueen asuinrakennuspaikkojen sijoittelussa huomioidaan olemassa olevat vesihuoltoverkostot, kyläraitit ja muut luontevat rakennuspaikat. Rakennuspaikat pyritään sijoittamaan kulttuuriympäristöltään arvokkaiden peltoalueiden reuna-alueille, metsäsaarekkeisiin, teiden varsille tai olemassa olevien talouskeskusten / asuinrakennuspaikkojen läheisyyteen. Rakennuspaikkojen sijoittamisessa pyritään kylärakennetta eheyttävään yhdyskuntarakenteeseen.

Kyläosayleiskaavalla pyritään osoittamaan uudet rakentamisalueet tukeutuen jo olemassa olevaan tieverkostoon. Kyläosayleiskaavalla ei tutkita eikä osoiteta kiinteistö- tai rakennuspaikkakohtaisia tieyhteyksiä. Kulkuoikeudet rakennuspaikoille tulevat ratkaistavaksi

kiinteistönmuodostamislain ja yksityistielain perusteella. Kulkuyhteyksien yhteystarpeita voidaan tarvittaessa merkitä yleiskaavan ohjeellisena linjauksena.

Suunnittelussa huomioidaan alueen luonnonympäristön ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet ja erityisarvot.

Suunnittelussa huomioidaan alueelle sijoittuvat virkistysyhteydet.

Kaavassa otetaan huomioon, että maa- ja metsätalouselinkeinon harjoittamisedellytykset säilyvät ja toimintaedellytysten kehittämistä tuetaan.

14.4 Mitoitusperiaatteet

Yksityiskohtaisen kyläsuunnittelun alueeksi rajatulla Eräjärven ydinkylän alueella (Liite 8) mitoitusperusteena käytetään tilan pinta-alaa maanmittauslaitoksen vuoden 2012 raja-aineiston mukaisesti seuraavasti:

- Jos tilalla on ennestään rakentamisaluetta, kyseistä aluetta ei lasketa mukaan uutta rakentamista mitoittavaan pinta-alaan.
- Tavanomaisilla maa- ja metsätalousalueilla alueilla lasketaan pinta-ala kokonaan rakennusoikeutta mitoittavaksi alaksi. (Mitoittava pinta-ala 1)
- Kaavan kulttuuriympäristöselvityksen mukaisilla arvokkailla alueilla lasketaan puolet alueen pinta-alasta rakennusoikeutta mitoittavaksi alaksi (Mitoittava pinta-ala 2)

Tilakohtainen rakennuspaikkojen lukumäärä määräytyy mitoittavan pinta-alan perusteella seuraavasti:

MITOITUSTAULUKKO

Mitoittava pinta-ala yhteensä	Rakennuspaikkojen enimmäislukumäärä
– 1 ha	1
1 ha – 2 ha	2
2 ha – 3 ha	3
3 ha – 4 ha	4
4 ha – 5 ha	5
5 ha – 7 ha	6

Muualla Eräjärven kyläalueella osayleiskaavalla ohjataan yleispiirteisesti alueiden maankäyttöä ja rakentamisen osalta suunnittelutarvelupaharkintaa.

Eräjärven kylän yksityiskohtaisen kyläsuunnittelun alueen rajaus, mitoituskartta ja mitoituslaskelma on selostuksen liitteenä 8.

15. OSAYLEISKAAVAN RATKAISU JA SEN PERUSTELUT

15.1 Yleisperusteet

Rantaosayleiskaava on laadittu Oriveden kaupunginvaltuuston 11.4.2012 hyväksymien suunnittelu- ja mitoitusperusteiden mukaisesti siten, että kaupunki voi myöntää rakennusluvut osayleiskaavan mukaisille rakennuspaikoille loma-asuntojen alueille (RA, RA-1) ja erillispientalojen alueille (AO, AO-1). Lisäksi rakennusluvut voidaan myöntää yleiskaavan mukaisesti asuinrakennusten- ja saunojen rakentamiseen maatilojen talouskeskusten

alueilla (AM, AM-1) sekä rakentamiseen saunojen rakennusaloille / rakennuspaikoille (sa). Muun ranta-alueella tapahtuvan rakentamisen osalta osayleiskaava ohjaa poikkeamislupamenettelyä ja yksityiskohtaisempaa kaavoitusta.

Rantaosayleiskaavaan kuuluvien kyläalueiden osalta kaavalla ohjataan yleispiirteisesti alueiden maankäyttöä ja rakentamisen suunnittelutarvelupaharkintaa.

Eräjärven kyläalueelle osayleiskaava on laadittu ranta-alueita yksityiskohtaisempana mitakaavassa 1:5 000. Osayleiskaava on laadittu Eräjärven kyläalueen osalta oikeusvaikutteisena (MRL 44§) siten, että kaavaa voidaan käyttää kylän ydinalueella rakentamisen rakennuslupien myöntämisperusteena. Muun Eräjärven kyläalueen osalta, kuten myös muiden kyläalueiden osalta, kaava ohjaa yleispiirteisesti alueiden maankäyttöä ja rakentamisen suunnittelutarvelupaharkintaa.

Yleiskaavatyössä on huomioitu alueiden rakentamismahdollisuudet noudattaen yhtenäisiä suunnittelu- ja mitoitusperusteita sekä huomioitu luonnonympäristön ja rakennetun kulttuuriympäristön erityisarvot perustuen kaavoitusta varten laadittuihin selvityksiin. Rantaosayleiskaavalla turvataan myös riittävien ranta-alueiden säilyminen edelleen yhtenäisesti rakentamisesta vapaina. Yhdenmukaisten suunnitteluperiaatteiden noudattamisella on turvattu maanomistajien tasapuolinen kohtelu olosuhteiltaan samankaltaisilla alueilla. Yleiskaavassa on huomioitu myös mm. maaseutuelinkeinojen ja matkailupalvelujen tarpeet sekä riittävien virkistyskäyttömahdollisuuksien ja vapaiden rantojen säilyminen alueella.

15.1.1 Rantaosayleiskaavan rakentamisalueet

Rantaosayleiskaavalla on osoitettu yhteensä **2216** vanhaa lomarakennuspaikkaa (RA, RA-1), **488** vanhaa erillispientalon (AO, AO-1) rakennuspaikkaa, **93** maatilan talouskeskuksen aluetta (AM, AM-1) sekä **36** olemassa olevaa erillisen saunan rakennuspaikkaa.

Rantaosayleiskaavalla on osoitettu yhteensä **949** uutta lomarakennuspaikkaa (RA, RA-1), **22** uutta erillispientalon (AO, AO-1) rakennuspaikkaa ja **31** uutta erillisen saunan rakennuspaikkaa liittyen olemassa oleviin maatilan talouskeskuksiin tai erillispientaloihin.

Uudet rakennuspaikat on sijoitettu pääsääntöisesti sen vesistön ranta-alueelle, mistä rakennusoikeus on laskennallisesti muodostunut. Rakennusoikeuksien siirtoja vesistöltä toiselle (saman maaomistajan ranta-alueilla) on voitu tehdä erityisarvojen esim. luonto-, kulttuuriympäristö- ja virkistyskäyttöarvojen turvaamiseksi tai häiriötekijöiden (esim. liikennemelu) huomioimiseksi. Lisäksi rakennusoikeuksien siirtoja on voitu tehdä kaavaluonnos- ja ehdotusvaiheessa maanomistajan toivomuksesta mitoituksellisesti samankaltaisilla vesistöillä.

Uudet rakennuspaikat on sijoitettu yhtenäisesti jo rakentuneiden rakennuspaikkojen viereen tai yhtenäisinä useamman rakennuspaikan uusina rakentamisalueina, mikäli se on ollut kiinteistö- ja maanomistusolot, maasto-olosuhteet ja rantojen erityisarvot huomioiden mahdollista.

Kaavan rakennuspaikkakohtaiset määräyksen perustuvat Oriveden kaupungin rakennusjärjestykseen vuodelta 2008.

Rantaosayleiskaavalla määrätään, että yleiskaavan voimaantulon jälkeen muodostettavan uuden RA-, RA-1-, AO- ja AO-1- rakennuspaikan pinta-alan tulee olla vähintään 5000 m². Milloin rakennus liitetään yleiseen viemäriverkkoon, tai vesikäymälän jätevedet

johdetaan tiiviiseen umpinaiseen säiliöön, tai vesikäymälää ei rakenneta, rakennuspaikan pinta-ala voi olla edellä mainittua pienempi, ei kuitenkaan alle 2000 m². RA- ja AO- rakennuspaikan vesistöön tai vesijättöön rajoittuvan rantaviivan pituuden tulee olla vähintään 40 m.

Rakennusoikeus ja rakennusten lukumäärä

Rantaosayleiskaavalla määrätään, että kullekin RA- ja RA-1- alueen rakennuspaikalle saa sijoittaa yhden yksiasuntoisen loma-asuinrakennuksen ja kullekin AO- ja AO-1- alueen rakennuspaikalle yhden yksiasuntoisen asuinrakennuksen, jonka kerrosaluku voi olla korkeintaan puolitoista, sekä sauna- ja talousrakennuksia. Rakennusten kokonaislukumäärä saa olla korkeintaan viisi. Rakennusten yhteen laskettu kerrosala saa olla enintään 7 % rakennuspaikan pinta-alasta, kuitenkin enintään 300 m². Loma-asuinrakennuksen ja asuinrakennuksen enimmäiskerrosala saa olla enintään 240 m² tai 80 % rakennuspaikan kokonaiskerrosalasta. Talousrakennusten rakennusoikeus kokonaisrakennusoikeudesta RA-, RA-1, AO- ja AO-1- alueiden rakennuspaikalla saa olla enintään 50%:a, kuitenkin siten että erillisen saunarakennuksen kerrosala saa olla enintään 25 m²:ä, erillisen savusaunarakennuksen pohjapinta-ala enintään 20 m² ja erillisen makuuaitan asumistarkoitukseen tarkoitetun tilan pohjapinta-ala enintään 25 m².

Rakennusten etäisyys rantaviivasta ja RA, AO- ja AM- alueiden saunat ja rakennelmat

Rantaosayleiskaavalla määrätään, että RA-, RA-1-, AO- ja AO-1- alueilla rakennuksen etäisyys keskiveden mukaisesta rantaviivasta tulee saunarakennusta lukuun ottamatta olla vähintään 20 m, kun rakennuksen kerrosala on enintään 80 m². Rakennuksen kerrosalan ollessa yli 80 m², mutta alle 200 m², tulee rakennuksen etäisyyden rantaviivasta olla vähintään 30 m. Rakennuksen kerrosalan ollessa yli 200 m², tulee rakennuksen etäisyyden rantaviivasta olla vähintään 40 m.

RA, AO- ja AM- alueelle voidaan rakentaa rantaan yksi kerrosalaltaan enintään 25 m² ja pohjapinta-alaltaan enintään 35 m² suuruinen saunarakennus. Pohjapinta-alaltaan enintään 20 m²:n suuruisen saunarakennuksen etäisyyskeskiveden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 10 m. Saunarakennuksen pohjapinta-alan ollessa 20 m² - 35 m², tulee rakennuksen etäisyys rantaviivasta olla vähintään 15 m. Lisäksi voidaan rakentaa pohjapinta-alaltaan enintään 20 m²:n suuruinen savusauna, jonka etäisyys keskiveden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 10 m.

RA, AO- ja AM- alueelle ei saa rakentaa alle 10 m etäisyydelle keskiveden mukaisesta rantaviivasta huvimajoja, grillikatoksia tai muita sellaisia rakennelmia, jotka muuttavat häiritsevästi rantamaisemaa

Kaavan uudet rakentamisalueet on suunniteltu rakennusjärjestyksen mukaisesti siten, että rakennuspaikat voidaan pääosin muodostaa 5000 m²:n kokoisina. Kaavan rakennuspaikkakohtaiset rakennusoikeudet ovat tarkoituksenmukaisia huomioiden mm. uusien rakennuspaikkojen suuri tonttikoko ja kaavamääräys, jonka mukaan päärakennuksen etäisyys rannasta kasvaa rakennuksen koon kasvaessa. Lisäksi kaavalla on mm. määrätty päärakennuksen enimmäiskoko 240 k-m²:iin. 240 k-m² suuruisen päärakennuksen rakentaminen edellyttää vähintään 4290 m²:n rakennuspaikan kokoa ja rakennus tulee rakentaa kaavamääräyksiensä mukaan vähintään 40 m etäisyydelle rannasta. Kaavamääräyksillä ohjataan rakennusoikeuden määrää pienemmäksi, kun rakennuspaikkakoko pienenee. Kaavamääräykset leikkaavat rakennusoikeuden määrää esim. 2000m²:n rakennuspaikalla siten, että rakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus on enintään 140 k-m² ja päärakennuksen koko voi olla enintään 112 k-m².

Matkailupalvelujen alueet

Matkailutoimintojen alueet on osoitettu rantaosayleiskaavassa matkailupalvelujen alueina (RM, RM-1, RM-2). Pohjoiselle osa-alueelle on osoitettu yhteensä 4 matkailupalvelujen aluetta; RM(300)/1, RM-1(4800), RM-1(1500) ja RM-2, eteläiselle osa-alueelle kaksi matkailupalvelujen aluetta; RM(300)/1 ja RM-2, Eräjärven osa-alueelle kaksi matkailupalvelujen aluetta; RM(300)/1, RM-2 ja Längelmäen osa-alueelle yhdeksän matkailupalvelujen aluetta; neljä RM(300)/1- aluetta, RM(900)/3, RM(1200)/4 ja kolme RM-2- aluetta.

Matkailutoimintojen alueet on tarkoitettu matkailu- ja lomakeskuksille, lomakylille, leirikeskuksille ja muille matkailua palveleville toiminnoille.

RM- alueille on rantaosayleiskaavassa osoitettu alueiden rakennusoikeuden enimmäismäärä (aluevarausmerkinnän yhteydessä sulkeissa oleva luku). RM- alueiden rakennusoikeus on määritetty kaavan suunnittelu- ja mitoitusperusteiden mukaisesti rakennusyksikköinä ja RM- alueille on osoitettu rakennusoikeutta 300 k-m²/1 laskennallinen rakennusyksikkö. Suunnittelu- ja mitoitusperusteiden mukainen rakennusyksiköiden lukumäärä on osoitettu RM- merkinnästä kauttaviivalla erotetulla numerolla. Laskennallista rakennusyksiköiden lukumäärää noudatetaan, jos alue toteutetaan erillisinä loma-asuntojen rakennuspaikkoina.

Pohjoisen osa-alueen Pukalan alueen valtion maiden rantarakennusoikeus on osittain osoitettu Metsähallituksen esityksestä Pukalan vesistön ranta-alueelle sijoitetulle matkailupalvelujen alueelle RM-1 (4800) sekä Neejärven matkailupalvelujen alueelle RM-1 (1500). RM-1- alueiden rakentaminen on määrätty toteutettavaksi rantaosayleiskaavaa yksityiskohtaisemmalla ranta-asemakaavalla.

Matkailupalvelujen RM-2- merkinnällä on osoitettu toimivia matkailupalvelujen alueita, joita ei voida käsitellä rantaosayleiskaavan mitoitusperusteiden lähtökohdista. RM-2- alueina on osoitettu pohjoisella osa-alueella vanhan tanssilavan alue, eteläisellä osa-alueella Taidekeskus Purnu, Eräjärven osa-alueella Rönnin huvikeskus ja Längelmäen osa-alueella Päiväkummun kurssikeskus, Eerolan Matkailukeskuksen alue ja VPK:n tanssilava Talviaisissa.

Rantaosayleiskaavaan kuuluville kyläalueille osoitetuilla yleispiirteisillä pientalovaltaisten asuntoalueiden aluevarauksilla (**AP**) ja toimivien maatilojen osalta maatilojen talouskeskusten aluevarauksilla (**AM**) ohjataan rakentamisen suunnittelutarvelupaharkintaa. Kyläalueisiin kuuluvat kaavan maa- ja metsätalousvaltaiset alueet (**M**) on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen sekä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen.

15.1.2 Rantaosayleiskaavan rakentamisesta vapaat alueet

Pääosa rantaosayleiskaavan ranta-alueista säilyy nykytilanteen mukaisesti rakentamisesta vapaina alueina. Rakentamisesta vapaat rannanosat on osoitettu pääosin maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (**M**). M- alueet on tarkoitettu ranta-alueen osalta pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen sekä ranta-alueen ulkopuolisten alueiden osalta myös haja-asutusluonteiseen rakentamiseen.

Maisemallisesti arvokkaina peltoalueina (**MA**) on osoitettu peltoalueet, jotka sijaitsevat valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen alueilla (rky), maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen alueilla (mky), maakunnallisesti arvokkailla kulttuurimaisema-alueilla (mkm), valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla (Mav) tai valtakunnallisesti arvokkaaksi esitetyllä maisema-alueella

(Ma), ja kun peltoalueet ovat lisäksi kaavan rakennetun ympäristön selvityksen mukaisia arvokkaita kulttuuriympäristöjä. MA- alueet on tarkoitettu pääasiassa maatalouden harjoittamiseen.

Pukalan virkistysalue (Pohjoinen osa-alue) on osoitettu pääosin retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). Pukalan VR- alueiden pinta-ala on yhteensä 753 ha. VR- alue on tarkoitettu yleiseen virkistyskäyttöön ja toteutettavaksi valtion toimesta. Alueelle saa sijoittaa päämaankäyttöä palvelevia rakenteita ja laitteita.

Rantaosayleiskaavalla on osoitettu Längelmäen osa-alueelle Päiväkummun kurssi- ja leirikeskuksen käyttöön tarkoitettu pinta-alaltaan 0,92 ha suuruinen virkistysalue (V-2). V-2- alueelle saa sijoittaa virkistyskäyttöä palvelevia rakenteita ja laitteita. Lisäksi rantaosayleiskaavalla on osoitettu muutamia uimaranta-alueita (VV). VV- alueina on osoitettu Pohjoisella osa-alueella Enojärven uimaranta, Eteläisellä osa-alueella Pitkäjärven kylän uimaranta, Eräjärven osa-alueella Rönnin ja Eräjärven kylän uimarannat sekä Längelmäen osa-alueella Löytäneenlahden uimaranta ja Längelmäen kirkonkylän läheinen uimaranta.

Toteutetut luonnonsuojelualueet on rantaosayleiskaavassa osoitettu luonnonsuojelualueina (SL, SL-1). SL- aluevarauksina on osoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltavaksi tarkoitetut, valtion toimesta toteutettavat alueet. SL-1- aluevarauksina on osoitettu METSO- ohjelman mukaiset luonnonsuojelualueet.

Rantaosayleiskaavalla on siirretty / osoitettu rakentamisesta vapaiksi jäävien ranta-alueiden rakennusoikeus kaavan rakentamisalueille (AM, AM-1, AO, AO-1, RA, RA-1, RM, RM-1, sa). Kaavalla määrätään MRL 43 § 2. mom perusteella, että M-, MA-, VR- ja SL- SL-1 -alueiden ranta-alueilla on asuin- ja lomarakentaminen kielletty.

Rakentamisesta vapaat rannat

Nykytilanteessa rantaosayleiskaava-alueen rannoista on rakentamisesta vapaita koko kaava-aluetta yhtenä kokonaisuutena tarkasteltuna 79,4 %. Rantaosayleiskaavan toteutuksessa rakentamisesta vapaita rantoja säilyy 72,3 % koko kaava-alueen rantaviivasta. Rakentamisesta vapaina säilyvien rantojen määrä vaihtelee eri osa-alueiden, eri vesistöjen ja vesistöjen eri osien välillä johtuen lähinnä erilaisesta vanhasta rakentamishistoriasta. Nykytilanteen ja kaavan toteutumistilanteen mukainen vapaiden rantojen osuus kokonaisrantaviivasta ja vapaiden rantojen rantaviivojen pituudet osa-alueittain on esitetty alla olevassa taulukossa. Taulukon lukemat perustuvat arvioon, että yksi vanha rakennuspaikka varaa keskimäärin 70 m rantaviivaa ja yksi kaavalla osoitettu uusi rakennuspaikka varaa rantaviiva enintään 70 m. Matkailupalvelujen alueiden osalta laskelma perustuu mitattuun tietoon. Laskelmassa on katsottu rantaviivaa varaavaksi rakentamiseksi kaavassa osoitetut vanhat ja uudet asuin- ja lomarakennuspaikat, maatilojen talouskeskukset, erilliset saunojen rakennuspaikat ja matkailupalvelujen alueet. Kaikki rakennuspaikat (myös takamaaston RA-1 ja AO-1- rakennuspaikat) on laskettu sijainnista riippumatta yhdeksi rantaa varaavaksi rakennusyksiköksi.

Osa-alue	Vapaat rannat (nykytilanne)	Vapaat rannat kaavan toteutuessa
Pohjoinen osa-alue	84,4 % (195,76 km)	77,4 % (179,69 km)
Eteläinen osa-alue	75,9 % (141,54 km)	69,3 % (129,15 km)
Eräjärven osa-alue	77,2 % (120,33 km)	70,9 % (110,60 km)
Längelmäen osa-alue	79,0 % (312,85 km)	71,2 % (281,91 km)
Koko kaava-alue	79,4 % (770,48 km)	72,3 % (701,35 km)

Ennestään rakentamattomilla tai vähän rakennetuilla rantarakennusoikeutta mitoittavilla vesistöillä rakentamisesta vapaina säilyy n. 75-85 % rantaviivasta. Esimerkkinä pohjoi-

sen osa-alueen vesistöistä Kielikänjärvellä rakentamisesta vapaina säilyy 81,8 % ranta-
viivasta (mitattu tieto).

Merkittävät yhtenäiset rakentamisesta vapaat rannat

Rantaosayleiskaava-alueelta on kerätty tieto yli 250 m pitkistä yhtenäisistä kaavan toteu-
tuessa rakentamisesta vapaina säilyvistä rannanosista. Yhtenäiset rakentamisesta vapaat
rannanosat on luokiteltu kolmeen ryhmään; 250-500 m, 500-1000 m ja yli 1000 m. Yli
250 m pitkien yhtenäisten rakentamisesta vapaiden rantojen määrä on esitetty osa-
alueittain alla olevassa taulukossa.

Osa-alue	250-500m	500-1000m	> 1000 m	Yhteensä
Pohjoinen osa-alue	31,2 km	59,1 km	61,4 km	151,7 km
Eteläinen osa-alue	31,8 km	32,4 km	16,8 km	81,0 km
Eräjärven osa-alue	21,1 km	19,2 km	11,4 km	51,7 km
Längelmäen osa-alue	49,0 km	81,7 km	57,2 km	187,9 km
Koko kaava-alue	133,1 km	192,4 km	146,8 km	472,3 km

Rantaosayleiskaavan toteutuessa säilyy edelleen koko kaava-alueella tarkasteltaessa noin
70 pääosin pientä järveä / lampea kokonaan rakentamisesta vapaina. Lisäksi noin 280
saarta säilyy kokonaan rakentamisesta vapaina.

Ranta-alueiden merkittävät yli 250 m pitkät yhtenäiset rakentamisesta vapaat rannanosat
on esitetty liitekartoilla 11.1.-11.4.

15.1.3 Eräjärven kyläalueen osayleiskaavan rakentamisalueet

Eräjärven kylän ydinalueen osalta osayleiskaava on laadittu oikeusvaikutteisena (MRL
44§) siten, että kaavan perusteella voidaan myöntää rakennuslupa omakotitalojen ja pari-
talojen lisäksi myös muuhun pienimuotoiseen asuinrakentamiseen, sekä mittakaavaltaan
ja ympäristövaikutuksiltaan maaseudulle soveltuvaan työpaikka- ja palvelurakentamiseen
yleiskaavan mukaisesti kaavan kyläaluevarauksen (AT) alueella.

Osayleiskaavan MRL 44§:n mukaisesti kaavoitetulle alueelle (kaavan kyläalueen at- ra-
jauksen alue) on osoitettu **41** olemassa olevaa asuinrakennuspaikkaa / maatilan talous-
keskuksen yksikköä sekä **33** uutta asuinrakennuspaikkaa.

Muun Eräjärven kyläalueen osalta kaavalla osoitetuilla yleispiirteisillä pientalovaltaisten
asuntoalueiden aluevarauksilla (AP) ohjataan rakentamisen suunnittelutarvelupaharkin-
taa. MRL 44§:n mukaisen kyläsuunnittelualueen ulkopuoliset kaavan maa- ja metsäta-
lousvaltaiset alueet (M) on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen sekä haja-
asutusluonteiseen rakentamiseen.

Eräjärven kylän kauppa- ja liikerakentamisalueet on osoitettu lähipalvelujen alueiksi
(PL). Eräjärven koulun ja Erälinnan alue ja on osoitettu julkisten palvelujen alueeksi
(PY). Jätevedenpumppaamon alue ja mastoalue on osoitettu yhdyskuntateknisen huollon
alueeksi (ET). Eräjärven kirkko on osoitettu YK- aluevarauksella.

15.1.4 Eräjärven kyläalueen osayleiskaavan rakentamisesta vapaat alueet

Osayleiskaavalla on siirretty / osoitettu rakennusoikeus rakentamisesta vapaaksi jäävän
kyläalueen (at) maa- ja metsätalousvaltaisilta alueilta (M) ja maisemallisesti arvokkailta
peltoalueilta (MA) kaavan uusille rakentamisalueille (AT).

Osayleiskaavalla on siirretty / osoitettu rakentamisesta vapaiksi jäävien Nikkilänjärven ja kaava-alueeseen kuuluvan Eräjärven ranta-alueiden rakennusoikeus kaavan rakentamis-alueille (AM, AT) tai vesistöjen mitoitusperusteen mukainen rantarakennusoikeus on jo käytetty tai osoitetaan samaan emätilaan kuuluvien muiden vesistöjen ranta-alueilla. Kaavalla määrätään MRL 43 § 2. mom perusteella, että MA- ja M -alueen ranta-alueella on asuin- ja lomarakentaminen kielletty.

Muun Eräjärven kyläalueen osalta kaava ohjaa maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden (M) ja maisemallisesti arvokkaiden peltoalueiden (MA) säilymistä pääkäyttötarkoituksen mukaisesti käytössä, pääasiassa rakentamisesta vapaina alueina.

15.1.5 Luonnonympäristön arvot ja erityispiirteet

Ranta-alueisiin ja vesistöihin liittyvien luonto- ja maisema-arvojen huomioiminen ja turvaaminen on ollut yksi yleiskaavasunnittelun tavoitteista. Luonto- ja maisema-arvot on selvitetty kaavaa varten laaditussa luontoselvityksessä sekä luontoselvityksen päivityksessä. Kaavan suunnittelu- ja mitoitusperusteet on määritetty osaltaan luontoselvityksen tietoja hyödyntäen siten, että alueen luonto- ja maisema-arvot voidaan huomioida ja pääosin turvata yleiskaavasunnittelussa.

Rantaosayleiskaavassa on osoitettu luonnonsuojelualueina (**SL, SL-1**) jo perustetut luonnonsuojelualueet (**SL**) mukaan lukien METSO -ohjelman kohteet (**SL-1**). Natura-2000-verkostoon kuuluvat alueet on osoitettu omalla viivamerkinnällään (**nat**). Luontoselvityksen mukaiset luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajien (liito-orava, viitasammakko, saukko, vesisiippa, viiksisiippa, pohjanlepakko, lummelampikorento, täplälampikorento ja viherukonkorento) esiintymäalueet on osoitettu kaavassa **sl-1**- viivamerkinnällä ja erityisesti suojellun eliölajin (tummaverkkoperhonen) esiintymisalueet **sl-2**- viivamerkinnällä.

Mahdolliset metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt tai vesilain mukaiset luontokohteet on osoitettu rantaosayleiskaavassa luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeinä alueina (**luo-1**) kaavan luontoselvityksen kohderajauksien mukaisesti. Rantaosayleiskaavalla määrätään, että luo-1- alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja käytössä tulee turvata ja edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja luontotyyppien säilymistä. luo-1- alueen mahdollisen lakikohteen rajaus tapahtuu toimenpidesuunnittelun yhteydessä. Kaavan luo-1- alueen rajauksella ei oteta kantaa mahdollisen lakikohteen yksityiskohtaiseen rajaukseen, vaan yksityiskohtainen rajaus tapahtuu tai on jo tapahtunut metsälain säädösten mukaisesti. luo-1- alueiden osalta lakiperusteisten luontokohteiden rajaukset voivat täsmentyä ja näillä alueilla noudatetaan metsälain ohjaamissa toimenpiteissä lainsäädäntöön perustuvia luontokohteiden rajauksia.

Kaavan luontoselvityksessä esille nostetut muut luontokohteet on osoitettu rantaosayleiskaavassa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeinä alueina (**luo-2**). luo-2- merkinnällä on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta paikallisesti arvokkaita kohteita, jotka erottuvat ympäristöstään luonnonoloiltaan arvokkaampina. Rantaosayleiskaavalla määrätään, että luo-2- alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja käytössä tulee huomioida alue osana luonnon monimuotoisuutta.

Pohjavesialueet

Rantaosayleiskaavan Eräjärven osa-alueelle sijoittuva pohjavesialue (Hirtolahti, 0456202) on osoitettu 1. luokan pohjavesialueen viivamerkinnällä (**pv1**).

Arvokkaat geologiset muodostumat

Rantaosayleiskaavan alueelle sijoittuvat maakuntakaavassa 2040 osoitetut valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet ja valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma / tuuli- ja rantakerrostuma on osoitettu rantaosayleiskaavassa geologisesti arvokkaan alueen viivamerkinnällä (**ge**). ge- merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet sekä tuuli- ja rantakerrostumat. ge- merkinnällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä, maa-aineslain tarkoittamia geologisia, maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja. Merkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä. Kaavamääräys perustuu soveltuvin osin Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 määräyksiin.

Rantaosayleiskaavassa on osoitettu ge- viivamerkinnällä Onnistaipaleen valtakunnallisesti arvokas tuuli- ja rantakerrostuma sekä seuraavat valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet:

Pohjoinen osa-alue

- Kutemavuori-Rantavuori, Harjunvuori-Yläinenvuori, Humalavuori-Karahonganvuori, Vuorilahdenvuori-Paltanmäki, Seppälänvuoren-Ärrälänvuoren kallio ja Riuttavuoret-Junkinvuori

Eteläinen osa-alue

- Sonsarinvuori-Raiskionvuori, Aurikkovuori-Sulkuvuori, Korrinvuori-Soltilanvuoret, Mustavuori, Hohkakorvenkalliot ja Sarkkilansalon kallio

Eräjärven osa-alue

- Eräpyhä (kallioalue)

Längelmäen osa-alue

- Sinivuori, Peltovuori-Kivisalmenvuori, Harovuori-Kalkunkorkea, Tuohivuori-Valkeavuori, Lahovuori-Ruutanavuori ja Riuttavuoret-Junkinvuori

Pääosa kallioalueista ulottuu vain osittain rantaosayleiskaavan alueelle.

15.1.6 Kulttuuriympäristön arvot ja erityispiirteet

Myös alueen kulttuuriympäristöön liittyvien arvojen huomioiminen ja turvaaminen on osa yleiskaavasuunnittelun tavoitteistoa. Alueen kulttuuriympäristön arvoista on ollut käytettävissä maakunnallista ja valtakunnallista selvitysaineistoa ja osayleiskaavaa varten on laadittu uusi rakennetun ympäristön selvitys. Myös arkeologista selvitysaineistoa on täydennetty yleiskaavaa varten.

Kaavan suunnittelu- ja mitoitusperusteet on määritetty osaltaan selvityksiä hyödyntäen siten, että alueen kulttuuriympäristöjen arvot voidaan huomioida ja keskeisiltä osin turvata yleiskaavasuunnittelussa.

Maakunnallisiin ja valtakunnallisiin aineistoihin perustuvat arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ym. alueet on osoitettu rantaosayleiskaavassa seuraavasti:

- Onnistaipaleen kylän (Pohjoinen osa-alue) ja Längelmäen kirkonkylän (Längelmäen osa-alue) valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on osoitettu **rky**-viivamerkinnällä

Rantaosayleiskaavalla määrätään, että rky- alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät

kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen. Kaavamääräys perustuu soveltuvin osin Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 määräyksiin.

- Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on osoitettu **mky**-viivamerkinnöillä

Rantaosayleiskaavassa on osoitettu mky- viivamerkinnöillä seuraavat maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt: Siitaman kylä ja kulttuurimaisema (Eteläinen osa-alue) sekä Eräjärven kirkon ympäristö ja raitti (Eräjärven osa-alue, Eräjärven kylä-alueen osayleiskaava).

Rantaosayleiskaavalla määrätään, että mky- alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää alueen kyläkuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja edelleen kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen. Kaavamääräys perustuu soveltuvin osin Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 määräyksiin.

- Maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisemat on osoitettu **mkm**-viivamerkinnöillä

Rantaosayleiskaavassa on osoitettu mkm- viivamerkinnöillä seuraavat maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisema-alueet: Höllön-Nihuantaustan-Onnistaipaleen kulttuurimaisema, Pehulan kulttuurimaisema, Naappilan-Koivuniemen-Suomaseman kulttuurimaisema, Päilahden kulttuurimaisema, Laasolan-Koljonkulman-Pitkäjärven kulttuurimaisema, Uuhiniemen-Piittalan kulttuurimaisema, Vetterkullan kartano ja kulttuurimaisema, Hirto lahden kulttuurimaisema, Uihertan-Eräjärven kulttuurimaisema, Vihasjärven kulttuurimaisema, Attilan-Pääskylän kulttuurimaisema, Längelmäen kulttuurimaisema ja Talviaisten kulttuurimaisema.

Rantaosayleiskaavalla määrätään, että mkm- alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää luonnon- ja kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Avointen maisematilojen säilymiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Kaavamääräys perustuu soveltuvin osin Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 määräyksiin.

- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (Juupajoen kulttuurimaisema) on osoitettu **Mav**-viivamerkinnällä ja valtakunnallisesti arvokkaaksi esitetty ja/tai maakunnallisesti arvokas maisema-alue (Juupajoen kulttuurimaisema) **Ma**-viivamerkinnällä.

Rantaosayleiskaavalla määrätään, että Mav- ja Ma- alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Avointen maisematilojen säilymiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Kaavamääräys perustuu soveltuvin osin Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 määräyksiin.

- Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on osoitettu **mam**-viivamerkinnällä

Rantaosayleiskaavassa on osoitettu mam- viivamerkinnöillä seuraavat maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet: Lyytikälän - Hirsilän kulttuurimaisema (Pohjoinen ja eteläinen osa-alue), Pitkäjärven - Päilahden kulttuurimaisema (Eteläinen osa-alue), Längelmäen kulttuurimaisema (Längelmäen osa-alue) ja Talviaisen - Ristijärven kulttuurimaisema (Längelmäen osa-alue).

Rantaosayleiskaavalla määrätään, että mam- alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on varmistettava, että maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Avointen maisematilojen säilymiseen on kiinnitettävä erityistä huomioita. Kaavamääräys perustuu soveltuvin osin Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 määräyksiin.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennetun ympäristön kohteet

Oriveden rakennetun ympäristön selvityksessä 2010 esille tuodut I ja II- arvoluokan kohteet on osayleiskaavassa osoitettu kulttuurihistoriallisesti arvokkaina rakennetun ympäristön kohteina (**SR**) sekä aluevarauksina, joiden ympäristö säilytetään (*/s*).

SR- merkinnällä on osoitettu arvokkaita rakennuksia tai rakennuskokonaisuuksia. Kaavan SR- kohdemerkintä ei kohdistu suoraan yksittäiseen rakennukseen vaan rakennuspaikkaan tai rakentamisalueeseen. Kohdenumerointi viittaa kaavaselostuksen kohtaan 9.5 ja edelleen rakennetun ympäristön selvityksen kohdenumerointiin (kaavaselostuksen liitteenä).

Paikallisesti arvokas kulttuuriympäristö

Paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt on rajattu Oriveden rakennetun ympäristön selvityksessä inventoitujen rakennuskohteiden ja niihin liittyvien maisemakokonaisuuksien perusteella. Paikallisesti arvokkaina maisemakokonaisuuksina on esitetty ne alueet, joilla rakentaminen tulisi sovittaa maisemaan siten, että maiseman ja rakennetun ympäristön arvot säilyvät. Alueet on merkitty kaavakarttaan paikallisesti arvokkaina kulttuuriympäristöinä pistekatkoviivamerkinnällä.

Arkeologia

Kaavan arkeologisissa inventoinneissa esille tuodut kiinteät muinaisjäännökset on osoitettu kaavassa seuraavasti:

- Kokonaan autioituneet historialliset kyläntontit sekä muut kiinteät muinaisjäännökset on osoitettu **SM**- kohde- tai aluevarausmerkinnällä.
- Osittain autioituneet historialliset kyläntontin osat on osoitettu **SM**- kohdemerkinnällä.
- Osittain tai kokonaan rakentuneet historialliset kyläntontit on osoitettu **SM-1**- viivamerkinnällä

Historiallinen rakenne kohdemerkinnällä (**S**) on osoitettu Längelmäen Kirkonlahdella historiallinen yksinäistalo sekä Tounamaan historiallinen viljelyröykkiöalue Eräjärven alueella.

Valtaosa kiinteistä muinaisjäännöksistä on rajattu vain alustavasti, eikä niiden tarkkaa maanalaista laajuutta ei tunneta. Muinaisjäännöksiä osoittava kohdemerkintä on usein pienempi kuin muinaisjäännöksen alustava rajaus. Muinaismuistokohteiden (SM, SM-1, S) osalta muinaisjäännosalueen laajuus tulee aina selvittää museoviranomaiselta.

Ranta-asemakaavojen alueilla sijaitsevia muinaismuistokohteita ei ole osoitettu rantaosayleiskaavassa (informatiivisessa ranta-asemakaavojen kuvauksessa), ellei muinaismuistokohteen merkintä ole perustunut voimassa olevaan ranta-asemakaavaan.

15.1.7 Vakituksen asumisen ohjaaminen ranta-alueilla

Rantaosayleiskaavatyön yhteydessä on laadittu vakituksen asumisen edullisuusvyöhyketarkastelu (Vakituksen asumisen edullisuusvyöhyketarkastelu (Oriveden kaupunki 2013-

2016)) (LIITE 9), jonka perusteella voidaan arvioida eri ranta-alueiden sopivuutta vakituiseen asumiseen.

Edullisuusvyöhyketarkastelu perustuu koulujen ja kauppojen sijaintiin, tieyhteyksiin (yleiset tiet), nykyisten vakituisesti asuttujen rakennuspaikkojen sijaintiin, koulukuljetuksiin, sekä Nopa- ja linja-autoreitteihin. Lisäksi tarkastelussa on otettu huomioon vakituisen asumisen rakennuslupien sijoittuminen sekä kunnallistekniikka. Asumiseen edulliset ranta-alueet on määritetty tarkastelemalla kyläasutuksen, vesihuollon ja asuinrakennusten lupien sijoittumista ranta-alueille sekä palveluiden (kaupat, koulut, koulukyyditykset) ja julkisen liikenteen saavutettavuutta. Vakituiseen asumiseen edulliset alueet tukeutuvat olemassa olevaan vakituiseen asutukseen, jolle tieverkosto on olemassa ja kunnalliset palvelut ovat siten saavutettavissa.

Edullisuusvyöhyketarkastelun vakituiseen asumiseen edullisten alueiden rajausta on esitetty rantaosayleiskaavassa ohjeellisella vakituiseen asumiseen soveltuvan ranta-alueen viivamerkinnällä (ao).

Laadittua asumisen edullisuusvyöhyketarkastelua on käytetty rantaosayleiskaavan laadinnassa uusien asuinrakennuspaikkojen osoittamista sekä vanhojen lomarakennuspaikkojen käyttötarkoituksen muutoksia harkittaessa. Uusien asuinrakennuspaikkojen osoittaminen ja lomarakennuspaikkojen käyttötarkoitusten muutokset ovat lisäksi perustuneet tapauskohtaiseen harkintaan, jossa on huomioitu mm. rakennuspaikan ominaisuudet.

Rantaosayleiskaavaa laadittaessa ei tullut esille merkittävää halukkuutta uusien asuinrakennuspaikkojen osoittamiseen tai vanhojen lomarakennuspaikkojen käyttötarkoituksen muuttamiseksi asuinrakennuspaikoiksi. Rantaosayleiskaavalla on osoitettu yhteensä ainoastaan 22 uutta erillispientalon rakennuspaikkaa (AO, AO-1) ja kaavaprosessin aikana tehtiin osaltaan edullisuusvyöhyketarkasteluun perustuen noin 35 vanhan lomarakennuspaikan (RA) käyttötarkoituksen muutosta erillispientalon rakennuspaikaksi (AO, AO-1). Tehdyistä käyttötarkoituksen muutoksistakin osa perustui virheellisen kaavamerkinnän korjaukseen (vanha asuinrakennuspaikka oli merkitty kaavaluonnoksessa/- ehdotuksessa virheellisesti lomarakennuspaikaksi) ja Oriveden kaupungin kaavaprosessin aikana tehtiin vakituisen asumisen poikkeamispäätöksiin.

ao- kaavamerkintää voidaan käyttää ohjaamaan vanhojen lomarakennuspaikkojen käyttötarkoituksen muutoksia erillispientalojen rakennuspaikoiksi myös kaavan voimaantulon jälkeen.

15.1.8 Kohtuullisuusharkinnan käyttö ranta-alueilla

Rantaosayleiskaavan suunnittelu- ja mitoitustilanteesta on poikettu kohtuullisuusharkintaan perustuen seuraavissa tilanteissa:

- Jos kiinteistöstä on ollut esittää saantokirja, jonka perusteella on voitu todeta, että kiinteistö tai rakennuspaikka on muodostunut esitettyyn saantokirjaan perustuen ennen vuotta 1959, on kohtuullisuusharkintaan perustuen katsottu, ettei kiinteistö tai rakennuspaikka rasita käytettynä rakennusoikeutena emätilaselvityksessä mainittua emätilaa.

- Olemassa oleva saunan rakennuspaikka on osoitettu vanhana lomarakennuspaikkana (RA), kun kaava-alueella sijaitseva erillinen sauna ei ole kuulunut kaava-alueella tai ulkopuolella sijaitseviin olemassa oleviin rakennuspaikkoihin ja joiden osoittaminen kaavassa saunan rakennuspaikkana olisi ollut rakennuslupa- ja kiinteistöhistoria huomioiden nykyisen maanomistajan osalta kohtuutonta.

15.1.9 Liikenneväylät, ulkoilureitit ja erityisalueet

Tieliikenneverkko ja ajoneuvoliikenteen melu

Sijaintinsa puolesta Orivedeltä on hyvät yhteydet eri suuntiin. Kaupungin keskusta-alueen läpi menee valtatie 9 Tampereelta Jyväskylään. Kantatie 58 Kangasalta Mänttään kulkee myös Oriveden keskustan läpi ja kantatie 66 lähtee Orivedeltä Pohjanmaan suuntaan.

Valtatien ja kantateiden lisäksi kaava-alueen merkittävimmät liikenneväylät ovat Eräjärven kirkonkylän läpi kulkeva yhdystie 3260 (Eräjärventie), Eräjärveltä Längelmäen kirkonkylän suuntaan lähtevät yhdystiet 3280 (Leväslahdentie) ja 3253 (Västiläntie). Västilän ja Längelmäen kk:n välillä kulkee Längelmäen kirkkotie (3281) ja Västilästä Kuhmoisten suuntaan Leppäkoskentie (3282). Valtatie 9:ltä Aakkolasta lähtee pohjoisen suuntaan Savon kylätie (3413). Valtatie 9:n ja kantatie 58:n yhdistää Oriveden keskustan lounaispuolinen Yliskyläntie (3241). Lisäksi Oriveden keskustasta luoteeseen lähtee tielinnoitus no 58/66 Enokunnantie (3381) kohti Teiskoa.

Yhdystiet muodostavat suunnittelualueen liikenneverkon rungon. Haja-asutusalueen yksityistiet täydentävät alueen tieliikenneverkkoa.

Valtatie 9, kantatiet 58 ja 66 on osoitettu rantaosayleiskaavassa viivamerkinnällä (**Valtatie tai kantatie**). Yhdystiet on osoitettu viivamerkinnällä (**Yhdystie**). Yleiset tiet on esitetty kaavan havainnollistamisen parantamiseksi koko Oriveden kaupungin alueelta. Rantaosayleiskaavalla ei ole osoitettu yksityisteitä.

Rantaosayleiskaavalla osoitetut uudet rakennuspaikat ja rakentamisalueet ovat saavutettavissa hyvin olemassa olevan tiestön kautta. Rantaosayleiskaavalla ei ole kuitenkaan tutkittu yksityiskohtaisesti eikä osoitettu kiinteistö- tai rakennuspaikkakohtaisia kulkuyhteyksiä.

Rantaosayleiskaavan yleismääräyksissä määrätään, että uusien rakennuspaikkojen tieyhteydet tulee suunnitella siten, että kulku yleiselle tielle järjestetään ensisijaisesti olevien liittymien kautta. Käytännössä maanteiden varren uusien rakennuspaikkojen liittyminen uuden tieliittymän kautta maantiehen edellyttää tienpitoviranomaisen antamaa lupaa. ELY- keskuksen ehdotusvaiheen 2 lausunnon mukaan valtatielle 9 ja kantatielle 58 ei saa rakentaa uusia liittymiä.

Ajoneuvoliikenteen aiheuttama mahdollinen meluhäiriö on huomioitu rantaosayleiskaavassa osoittamalla valtatie 9 sekä kantateiden 58 ja 66 varteen ohjeellisen melualueen kaavamerkintä (**me**). Rantaosayleiskaavalla määrätään, että **me**-kaavamerkinnällä osoitettujen teiden läheisyyteen rakennuslupaa haettaessa on selvítettävä mahdollinen meluntorjuntatarve (Valtioneuvoston päätös melutason ohjeistoista 993/1992). Kaavassa osoitetut ohjeellisten melualueiden rajaukset eivät kuvaa melualueiden todellista laajuutta.

Kaavassa on ollut mahdollista esittää ainoastaan ohjeelliset melualueet, joilla on selvítettävä mahdollinen meluntorjuntatarve, koska tieliikenteen melualueet vaihtelevat eikä niistä ole ollut kaavaa laadittaessa käytettävissä mittauksiin perustuvaa yksityiskohtaista selvitysaineistoa. **me**-alueilla noudatetaan rakennuslupavaiheessa kaupungin rakennusvalvonnan ohjeistusta. Rakennuslupavaiheen meluselvitysten ja rakennushankkeen edellyttämien melusuojausten toteuttaminen on alueen rakentajien vastuulla. Melusuojausten toteutus tapahtuu maanomistajan/rakentajan kustannuksella. Meluselvityksien tarvetta harkittaessa tulee huomioida, että ELY-keskuksen ehdotusvaiheen 2 lausunnon mukaan etenkin valtatie 9 liikenteen aiheuttama meluhaitta leviää laajalle alueelle, jolloin valtioneuvoston asettamat melun ohjeistot etenkin loma-asutuksen osalta (päiväajan ohjeistot)

vo 45 dB ja yöajan 40 dB) ylittyvät jopa kilometrin päässä valtatiestä tai jollain kohdalla kauempanakin.

Raideliikenneverkko ja raideliikenteen melu

Orivesi sijaitsee Tampere-Jyväskylä -junaradan varrella. Jyväskylän radan varressa sijaitseva Oriveden asema on kaukojunaliikenteen asemapaikka. Orivedeltä risteää sähköistämätön rataosuus Orivesi-Vilppula-Haapamäki kohti pohjoista, jota palvelee Oriveden keskustan taajamajunaseisake.

Rautatiet on osoitettu rantaosayleiskaavassa viivamerkinnällä (**Päärata**). Rautatiet on esitetty kaavan havainnollistamisen parantamiseksi koko Oriveden kaupungin alueelta.

Raideliikenteen aiheuttama mahdollinen meluhäiriö on huomioitu rantaosayleiskaavassa osoittamalla rautateiden varteen ohjeellisen melualueen kaavamerkintä (**me**). Rantaosayleiskaavalla määrätään, että me- kaavamerkinnällä osoitettujen rautateiden läheisyyteen rakennuslupaa haettaessa on selvittävä mahdollinen meluntorjuntatarve (Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista 993/1992). Kaavassa osoitetut ohjeellisten melualueiden rajaukset eivät kuvaa melualueiden todellista laajuutta.

Kaavassa on ollut mahdollista esittää ainoastaan ohjeelliset melualueet, joilla on selvittävä mahdollinen meluntorjuntatarve, koska raideliikenteen melualueet vaihtelevat eikä niistä ole ollut kaavaa laadittaessa käytettävissä mittauksiin perustuvaa yksityiskohtaista selvitysaineistoa. me- alueilla noudatetaan rakennuslupavaiheessa kaupungin rakennusvalvonnan ohjeistusta. Rakennuslupavaiheen meluselvitysten ja rakennushankkeen edellyttämien melusuojausten toteuttaminen on alueen rakentajien vastuulla. Melusuojausten toteutus tapahtuu maanomistajan/rakentajan kustannuksella.

Vesiliikenne ja turvalaitteet

Alueen vesistöt tarjoavat hyviä mahdollisuuksia vesiliikenteeseen. Erityisesti Längelmävesi reittivesistönä ja muut suuremmat vesistöt ja joet tarjoavat erinomaiset puitteet vesiliikenteeseen.

Rantaosayleiskaavassa on osoitettu Längelmäveden vesistöalueen nykyiset Liikenneviraston hallinnoimat laivaväylät ja venereitit viivamerkinnällä (**Vesiväylä**). **Ohjeellisen melontareitin** viivamerkinnällä on osoitettu melontareitti Juupajoen suunnasta (Kokkilanselkä-Aakkolanjoki-Aakkojärvi-Putaa-Pasko-Aurikkojärvi-Laasojärvi-Längelmävesi).

Kaavassa osoitettuihin vesiväyliin liittyy **Liikenneviraston turvalaitteita**, jotka tulee huomioida ranta-alueiden rakennuspaikkojen toteutusvaiheessa siten, että kiinteiden turvalaitteiden näkyvyyttä vesillä liikkujille ei saa peittää esimerkiksi rakenteilla tai rakennuksilla. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota siihen, että Latosaaren (pohjoisosan), Salonsaaren, Haukansaaren ja Vaarinsaaren Liikenneviraston kummelit sijoittuvat alueille, joille on rantaosayleiskaavassa osoitettu uusia lomarakennuspaikkoja. Olemassa olevien kiinteiden turvalaitteiden sijainti tulee huomioida maankäytön tarkemmassa suunnittelussa.

Rantaosayleiskaavalla on osoitettu Oriveden kaupungin omistaman Längelmäveden Karpinlahden venesataman alue venesatamaksi/venealkamaksi (**LV-1**). LV-1- alueelle saa sijoittaa satama- ja venealkamatoimintaa palvelevia rakennuksia, rakenteita ja laitteita. Kaavalla on lisäksi osoitettu 18 yksityistä venealkama-alueita (**LV**). LV- alueille saa sijoittaa venealkamatoimintaa palvelevia rakennuksia, rakenteita ja laitteita. Kaavassa on osoitettu ainoastaan ranta-alueiden merkittävimmät venealkamat. LV- alueista yksi sijaitsee Pohjoisella osa-alueella (Nihuanjärven pohjoisosa), kolme Eteläisellä osa-alueella

(Längelmävedellä), neljä Eräjärven osa-alueella (3 Längelmävedellä, 1 Eräjärvellä) ja 10 Längelmäen osa-alueella (1 Löytäneenlahdella, 4 Längelmävedellä, 2 Iso-Löytäneellä, 2 Lopenselällä ja 1 Ävöntäjärvellä).

Ulkoilureitit

Rantaosayleiskaavassa on osoitettu Pukalan virkistysalueen keskeiset nykyiset ulkoilureitit **ohjeellisen ulkoilureitin** viivamerkinnällä.

Muita maakuntakaavassa esitettyjä retkeilyreittejä ei ole osoitettu rantaosayleiskaavakartalla, koska reitit eivät ole toteutuneet eivätkä maakuntakaavan reitit perustu riittäviin selvityksiin ja suunnitelmiin yleiskaavassa osoitettaviksi. Rantaosayleiskaavalla ei myöskään pystytä suunnittelemaan maakunnallisia ulkoilureittejä ja virkistysverkostoja yksityiskohtaisemmin. Maakuntakaavassa osoitetut yleispiirteiset retkeilyreittilinjaukset on kuitenkin huomioitu rantayleiskaavaa laadittaessa eikä rantaosayleiskaavan merkintä- ja määräystekniikka estä tai vaikeuta maakunnallisten ulkoilureittien toteuttamista.

Voimajohdot

Kaavassa on osoitettu Kangasala - Toivila 400kV:n ja Kangasala - Mänttä 110 kV:n voimajohdot **sähkölinjan (z)** kaavamerkinnällä. Voimajohtojen suoja-alueet on huomioitu kaavalla osoitettujen rakennuspaikkojen sijoittelussa ja rakentamisalueiden rajauksissa.

Fingrid on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota Nihuantaustassa Koonninjoen varrella (Pohjoinen osa-alue) olevan uuden lomarakennuspaikan ja Säynäjärven rannassa (Eteläinen osa-alue) sijaitsevan saunan sijaintiin voimajohtoalueen läheisyydessä. Lausunnon mukaan voimajohtoalue on ehdottomasti otettava huomioon rakennusten tarkemmassa sijoittamisessa ja rakentamisessa. Kaikesta voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoituvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Risteämälausunnossa esitetään yksityiskohtaisesti ne seikat ja turvallisuusnäkökohdat, jotka hankkeen toteuttamisessa on voimajohdon kannalta otettava huomioon.

15.2 Rantaosayleiskaavan mitoitus

Yleiskaavassa on rantarakennusoikeus määritetty emätila- ja tilakohtaisesti ja rakennusoikeudet on osoitettu kaavassa siten, että kaavan eri rakentamisalueiden mitoitettava vaikutus voidaan yksilöidä.

Tilakohtainen rakennusoikeus on määräytynyt muunnetun rantaviivan pituuden ja osa-alueen mitoitussarvon mukaan sekä jakautunut emätilaperiaatteen mukaan. Emätilan rajaamisajankohtana on käytetty 1.7.1959. Emätilaperiaate turvaa hyväksytyin mitoitussarvon mukaisen kohtuullisen rakentamisen määrän myös rakentamattomille emätiloille, vaikka naapuriemätilan alueelle olisi rakennettu hyväksytyä mitoitusta tehokkaammin. Emätilatilaselvitys/mitoitustaulukko on selostuksen erillisenä liitteenä.

Ranta-alueiden rakentamisen kokonaismitoitukseen eniten vaikuttava tekijä on loma- ja asuinrakentamisen määrä. Lisäksi matkailupalvelujen alueita on pääosin käsitelty kaavassa laskennallisesti erillisinä rantarakennusyksikköinä, jolloin myös niiden laskennallinen mitoitettava vaikutus voidaan määrittää. Kaavan suunnitteluperusteen mukaisesti ranta-alueelle osoitetun rakennuspaikan mitoitettava vaikutus mukaan lukien saunojen rakennuspaikat on yksi rakennusyksikkö riippumatta rakennuspaikan sijainnista. Näin myös taustamaaston rakennuspaikat mitoitavat yhden rakennusyksikön emätilan rakennusoikeudesta.

Yleiskaavan kokonaismitoitusta määritettäessä on huomioitava suunnittelualueen nykyiset rakennuspaikat sekä tällä yleiskaavalla osoitetut uudet rakennuspaikat.

Rantaosayleiskaavan suunnittelu- ja mitoituserusteet on laadittu siten, että kaavalla osoitettavien uusien rakennuspaikkojen määrä on sellainen, että uudet rakennuspaikat voidaan sijoittaa kaavalla siten, etteivät ne merkittävästi vaikuta alueen luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön arvoihin ja erityispiirteisiin. Rantayleiskaavan suunnittelu- ja mitoituserusteet määrittävät kokonaisuutena kaavan lopullisen mitoituksen. Eri rannanosilla käytetty mitoitusarvo on vain yksi uusien rakennuspaikkojen määrään vaikuttava osatekijä. Muita merkittäviä rakennuspaikkojen määrään vaikuttavia tekijöitä ovat emätilan rajaamisajankohta, rantaviivan muuntotapa sekä emätilan jo käyttämän rakennusoi-keuden laskentatapa. Suunnittelu- ja mitoituserusteiden toimivuutta on arvioitu kaava-prosessin eri vaiheissa.

Rantaosayleiskaavan kaavaratkaisu on pystytty laatimaan siten, ettei kaavan toteutuminen merkittävästi vaikuta alueen valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittäviin rakennetun ympäristön arvoihin, eikä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti arvokkaiden geologisten muodostu- mien arvoihin. Kaavaratkaisu huomioi myös luonnonsuojelu- ja Natura-alueiden erityis- arvot sekä kaavan luontoselvityksen mukaiset luontokohteet ja kaavalla turvataan riittä- vien, yhteisesti rakentamisesta vapaiden rantojen säilyminen.

Arvioidaan, että kaavan suunnittelu- ja mitoituserusteet ovat toimineet kokonaisuutena hyvin kaavan tavoitteiden mukaisesti.

Rantaosayleiskaavan nykytilanteen mukaiset rakennuspaikkojen määrät ovat:

Osa-alue	Tod. rv (km)	Muunnettu rv. (km)	RA, RA-1 yht. (●)	AO, AO-1 yht. (■)	AM, AM-1 yht. (■)	sa yht. (▲)	RM, RM-1	YHT. (●+■+▲)
Pohjoinen	232,03	93,71	435	67	12	9	1	524
Eteläinen	186,46	86,24	503	111	20	8	1	643
Eräjärvi	155,99	71,28	373	101	27	6	0	507
Längelmäki	395,89	179,65	905	209	34	13	10	1171
YHT.	970,37	430,81	2216	488	93	36	12	2845

Rantaosayleiskaavan mukaiset rakennuspaikkojen määrät kaavan toteutuessa ovat:

Osa-alue	Tod. rv (km)	Muunnettu rv (km)	RA, RA-1 yht. (●+○)	AO, AO-1 yht. (■+□)	AM, AM-1 yht. (■)	sa yht. (▲+△)	RM, RM-1	YHT. (●+■+▲+○+□+△)
Pohjoinen	232,03	93,71	650	67	12	18	22	769
Eteläinen	186,46	86,24	676	115	20	20	1	832
Eräjärvi	155,99	71,28	501	111	27	8	1	648
Längelmäki	395,89	179,65	1338	217	34	21	11	1621
YHT.	970,37	430,81	3165	510	93	67	35	3870

Rantaosayleiskaavan nykyisen rakentamistilanteen mukainen keskimääräinen mitoitus on **2,93** rakennusyksikköä/todellinen ranta-km. Rantaosayleiskaavan rakentamisen keskimääräiseksi mitoitukseksi tulee kaavan toteutuessa **3,99** rakennusyksikköä/todellinen ranta-km. Rantaosayleiskaavalla on osoitettu keskimäärin n. yksi uusi rakennuspaikka todellista rantaviivakilometriä kohti.

RM-2- alueita ei ole laskettu rakennuspaikkojen lukumääriin eikä keskimääräisiin mitoitustiloihin, koska RM-2- alueiden mitoitusta ei voida määrittää kaavan suunnittelu- ja mitoitusterusten kautta. RM-2- alueita ovat pohjoisella osa-alueella vanhan tanssilavan alue, eteläisellä osa-alueella Taidekeskus Purnu, Eräjärven osa-alueella Rönнин huvikeskus ja Längelmäen osa-alueella Päiväkummun kurssikeskus, Eerolan Matkailukeskuksen alue ja VPK:n tanssilava Talviaisissa.

Kaavan rakennuspaikkojen lukumäärät ja rantaviivan muunto sekä vesistökohtaiset keskimääräiset mitoitukset on esitetty vesistöittäin selostuksen liitteessä 10. Rantaosayleiskaavassa informatiivisesti kuvattujen ranta-asemakaavojen mitoitus on esitetty kaava-selostuksen liitteessä 12.

16. OIKEUSVAIKUTUKSET JA TOTEUTTAMINEN

Oriveden kaupungin rantaosayleiskaava / Eräjärven kyläalueen osayleiskaava on laadittu oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jonka Oriveden kaupunginvaltuusto hyväksyy.

Oikeusvaikutteisesta osayleiskaavasta seuraa mm. seuraavia oikeusvaikutuksia:

1. Yleiskaavan käyttö rakennusluvan perusteena ranta-alueella (MRL 72§)

- Oriveden kaupunki voi myöntää rakennusluvat rantaosayleiskaavan mukaisille rakennuspaikoille loma-asuntojen alueille (RA, RA-1) ja erillispientalojen alueille (AO, AO-1). Lisäksi rakennusluvat voidaan myöntää yleiskaavan mukaisesti asuinrakennusten- ja saunojen rakentamiseen maatilojen talouskeskusten alueilla (AM, AM-1) sekä rakentamiseen saunojen rakennusaloille / rakennuspaikoille (sa).

2. Yleiskaavan käyttö rakennusluvan perusteena (MRL 44§)

- Oriveden kaupunki voi myöntää Eräjärven kyläalueen osayleiskaavan perusteella rakennusluvat omakotitalojen ja paritalojen lisäksi myös muuhun pienimuotoiseen asuinrakentamiseen, sekä mittakaavaltaan ja ympäristövaikutuksiltaan maaseudulle soveltuvaan työpaikka- ja palvelurakentamiseen yleiskaavan mukaisesti kaavan kyläaluevarauksen (AT) alueella.

3. MRL 43 § 2. mom:n perusteella yleiskaavassa voidaan määrätä, ettei yleiskaava-alueella tai sen osalla saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (*rakentamisrajoitus*)

- Rantaosayleiskaavassa määrätään MRL:n 43 §:n 2 mom:n perusteella, että osayleiskaavan maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden (M), maisemallisesti arvokkaiden peltoalueiden (MA) ja retkeily- ja ulkoilualueiden (VR) ranta-alueilla on asuin- ja lomarakentaminen kielletty ja että yleiskaavan luonnonsuojelualueilla (SL, SL-1) on rakennusten rakentaminen kielletty.

- Eräjärven kyläalueen osayleiskaavassa määrätään MRL:n 43 §:n 2 mom:n perusteella, että maisemallisesti arvokkaiden peltoalueiden (MA) sekä maa- ja metsätalousalueen (M-1) ranta-alueilla on asuin- ja lomarakentaminen kielletty.

- Eräjärven kyläalueen osayleiskaavan kyläalueelta (at) on rakennusoikeus siirretty maanomistajakohtaisesti AT- alueille.

5. Yleiskaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa ranta-asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. (MRL 42 §)

6. Rakennusjärjestyksen määräykset ovat oikeusvaikutteisen osayleiskaavan alueella toissijaisia eli kaava määräyksineen syrjäyttää sen kanssa ristiriidassa olevat rakennusjärjestyksen määräykset.

7. Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista. (MRL 42 §)

8. Yleiskaava ei ole ranta-asemakaava-alueella voimassa muutoin kuin kohdassa 5. esitetyn asemakaavan muuttamista koskevan vaikutuksen osalta. (MRL 42 §)

17. RANTAOSAYLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

17.1 Luonnonympäristö

Luonnonsuojelualueet ja Natura 2000- verkoston alueet

Suunnittelualueella sijaitsevat jo perustetut luonnonsuojelualueet on osoitettu kaavassa luonnonsuojelualueina (SL) lukuun ottamatta METSO-ohjelman perusteella suojeltuja alueita, jotka on osoitettu luonnonsuojelualueina (SL-1). Rantaosayleiskaavalla ei ole osoitettu luonnonsuojelualueiden arvoja heikentävää maankäyttöä.

Suunnittelualueelle sijoittuvien Natura 2000 –verkostoon kuuluvien alueiden Harjunvuori-Viitapohja FI0334003, Hirttopohja FI0334001, Kullanpää FI0334004 ja Längelmäveden saaret FI0342001 suojelu on jo pääosin toteutettu. Suunnittelualueelle sijoittuvat Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet tai niiden osat on osoitettu rantaosayleiskaavassa jo toteutettujen suojelualueiden osalta luonnonsuojelualueiksi (SL) ja muilta osin alueiden nykyisen maankäytön mukaisina aluevarauksina huomioiden ja turvaten rantaosayleiskaavan kaavamerkinnöin- ja määräyksin alueiden luonto- ja maisema-arvot sekä geologiset arvot. Jo ranta-asemakaavoitettujen Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueiden osalta (osa Harjunvuori-Viitapohja Natura-alueesta sekä pääosa Längelmäveden saarien Natura- alueesta) on todettu informatiivisesti ranta-asemakaavan mukainen maankäyttö (SL). Rantaosayleiskaavalla ei ole osoitettu uusia rakennuspaikkoja Natura 2000- verkoston alueelle eikä muuta mahdollisesti Natura 2000- verkoston alueiden arvoja vaarantavaa maankäyttöä.

Rantaosayleiskaavan mukaisen maankäytön toteutuminen ei merkittävästi heikennä Natura 2000- verkostoon kuuluvien ranta- ja vesialueiden niitä arvoja, joiden suojelemiseksi alueet on sisällytetty Natura 2000- verkostoon. Luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaista vaikutusten arviointi ei siten ole katsottu olevan tarpeen laatia.

Luontoselvityksessä inventoidut luontokohteet

Ranta-alueisiin ja vesistöihin liittyvien luonto- ja maisema-arvojen huomioiminen ja turvaaminen on ollut yksi yleiskaavasunnittelun tavoitteista. Luonto- ja maisema-arvot on selvitetty kaavan perusselvityksissä ja kaavaa varten laaditussa luontoselvityksessä ja luontoselvityksen päivityksessä.

Yleiskaavan toteutumisen vaikutus luonnonympäristöön ja maisemaan vaihtelee eri vesistön osilla ja järvillä. Suurella osalla suunnittelualueen vesistöjä olemassa oleva tehokas loma- ja asuinrakentaminen on jo muuttanut ranta-alueiden luonnonympäristöä. Pääosin suunnittelemttomana tapahtunut rakentaminen ei ole välttämättä huomionut alueen mahdollisia erityisarvoja. Tästä syystä yleiskaavan toteutumisen vaikutus korostuu jäljellä olevilla rakentamisesta vapailla alueilla sekä erityisesti luonnonympäristöltään ja maisemaltaan arvokkailla ranta-alueilla.

Rantaosayleiskaavan alueella on kaavan luontoselvitykseen perustuen 71 luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajien esiintymäaluetta, 10 erityisesti suojellun eliölajin esiintymisaluetta, 99 mahdollista metsälain tai vesilain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä ja 127 muuta arvokasta luontokohtetta. Nämä luontokohteet sijaitsevat pääosin em. luonnonsuojelualueiden ja Natura 2000- verkoston alueiden ulkopuolisilla rannanosilla.

Luontoselvityksen mukaiset luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajien (liito-orava, viitasammakko, saukko, vesisiippa, viikisiippa, pohjanlepakko, lummelampikorento, täplälampikorento ja viherukonkorento) esiintymäalueet on osoitettu kaavassa sl-1- viivamerkinnällä ja erityisesti suojellun eliölajin (tummaverkkoperhonen) esiintymisalueet sl-2- viivamerkinnällä. Mahdolliset metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt tai vesilain mukaiset luontokohteet on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeinä alueina (luo-1) ja muut luontokohteet on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeinä alueina (luo-2).

Rantaosayleiskaavan uusien rakennuspaikkojen sijoitteluun on kiinnitetty erityistä huomiota luontoselvityksen mukaisten luontokohteiden alueilla. 69 luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajien esiintymäaluetta (sl-1) on pystytty huomioimaan kokonaan kaavan rakennuspaikkojen sijoittelussa eikä eliölajien esiintymäalueille tai esiintymisalueeksi rajatun vesialueen rannoille ole osoitettu uusia rakennuspaikkoja. Kaavalla osoitetaan ainoastaan kaksi uutta lomarakennuspaikkaa luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajien (viikisiippa) esiintymäalueeksi inventoidun Pääskylänjoen vesialueen osan rannalle. Nämä kaksi uutta rakennuspaikkaa perustuvat emätilan perusrakennusoikeuteen ja ne sijoittuvat Pääskylänjoen rannalle ennestään kylämäisesti rakentuneen rannanosan vanhojen rakennuspaikkojen viereen eikä uudet rakennuspaikat varaa merkittävästi luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajin esiintymäalueeksi inventoidun vesialueen rantaa. Arvioidaan, että luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajien esiintymäalueet on pystytty huomioimaan kaavaratkaisussa hyvin ja kaavalla edistetään luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajien elinympäristöjen säilymistä.

Kaikki kaavan luontoselvityksessä inventoidut luonnonsuojeluasetuksen 22 §:n mukaisen erityisesti suojellun lajin (tummaverkkoperhonen) esiintymisalueet (sl-2) on huomioitu rantaosayleiskaavan uusien rakennuspaikkojen sijoittelussa. Uusia rakentamisalueita ei ole osoitettu luontoselvityksen mukaisille tummaverkkoperhosen esiintymisalueille. Osa luontoselvityksen mukaisista Pukalan vesistön etelärannalle tummaverkkoperhosen esiintymisalueista on suojelu kaavaprosessin aikana ja suojellut esiintymisalueiden osat on osoitettu rantaosayleiskaavassa luonnonsuojelualueina (SL). Arvioidaan, että tummaverkkoperhosen esiintymäalueet on pystytty huomioimaan kaavaratkaisussa hyvin ja kaavalla edistetään lajin elinympäristöjen säilymistä.

Luontoselvityksessä inventoiduista 99 mahdollisesta metsälain erityisen tärkeästä elinympäristöstä tai vesilain mukaisesta luontotyyppikohteesta (luo-1) 96 on pystytty huomioimaan kokonaan kaavan rakennuspaikkojen sijoittelussa eikä ko. luontokohteiden alueille ole osoitettu uusia rakennuspaikkoja. Kaavalla osoitetaan ainoastaan kolme uutta rakennuspaikkaa osittain mahdollisen metsälain erityisen tärkeän elinympäristön alueelle; yksi uusi rakennuspaikka (lehto, puronvarsimetsä) Längelmäen osa-alueen Vähäjärven ranta-alueelle, yksi uusi rakennuspaikka eteläisen osa-alueen Koskuenjärven ranta-alueelle (isovarpuräme) ja yksi uusi rakennuspaikka eteläisen osa-alueen Paskon ranta-alueelle (lehto). Vesilain mukaisten luontotyyppien alueille ei ole osoitettu uusia rakennuspaikkoja tai muuta muuttuvaa maankäyttöä. Vähäjärvelle, Koskuenjärvelle ja Paskolle osittain mahdollisen metsälain erityisen tärkeän elinympäristön alueelle sijoittuvat uudet rakennuspaikat perustuvat emätilojen perusrakennusoikeuksiin. Kyseisiä rakennuspaikkoja ei ole mahdollista sijoittaa muille rannanosille. Kyseisten kolmen uuden rakennuspaikan toteutuessa varautuu mahdollista metsälain erityisen tärkeää elinympäristöä rakentamisalueeksi hyvin vähän. Koskuenjärven ja Paskon mahdollista metsälain erityisen tärkeää elinympäristöä varautuu rakentamisalueeksi ainoastaan syvyysuunnassa kaipa rakennuspaikan levyinen rantakaistale ja Koskuenjärven luontokohde säilyy edelleen laajasti n. 0,51 km pituudelta ja Paskon luontokohde n. 0,34 km:n pituudelta yhtenäisesti rakentamista vapaana rannanosana. Vähäjärven uusi rakennuspaikka sijoittuu myös luontokohteen reuna-alueelle, osittain luontokohteen ulkopuolelle ja pääosa mahdollisen met-

sälain erityisen tärkeän elinympäristön alueesta säilyy nykytilanteen mukaisesti maa- ja metsätalousalueena. Arvioidaan, että mahdolliset metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt ja vesilain mukaiset luontotyyppikohteet on pystytty huomioimaan kaavaratkaisussa hyvin ja kaavalla edistetään metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen ja vesilain mukaisten luontotyyppien säilymistä.

Luontoselvityksessä inventoiduista 127 muusta arvokkaasta luontokohteesta (luo-2) 94 on pystytty huomioimaan kokonaan kaavan rakennuspaikkojen sijoittelussa eikä ko. luontokohteiden alueille tai luontokohteeseen rajautuen ole osoitettu uusia rakennuspaikkoja. Kaavalla osoitetuista uusista rakennuspaikoista 18 sijoittuu osittain tai kokonaan muun luontokohteen alueelle ja 15 uutta rakennuspaikkaa rajautuu rannasta muuksi luontokohteeksi rajattuun vesialueen osaan. Lisäksi Metsähallituksen alueelle Pukalan vesistön ranta-alueelle osoitetulla matkailupalvelujen alueella RM-1 sijaitsee kolme luo-2- aluetta. RM-1- alueen kaksi luo-2- rajausta perustuu liito-oravalle mahdollisesti sopiviin metsäkuvioihin ja yhden luo-2- alueen rajausta puustoltaan luonnontilaiseen metsäkuvioon. RM-1- alueen rakentaminen tulee suunnitella ja toteuttaa yksityiskohtaisemmin ranta-asemakaavalla ja ranta-asemakaavaa varten tulee laatia yleiskaavaa yksityiskohtaisempi luontoselvitys. Rantaosayleiskaava ohjaa tarkempaa suunnittelua mm. luontokohteiden huomioimisen osalta.

Osittain luo-2- alueelle tai luo-2- alueeseen rajautuen osoitetuista 33 uudesta rakennuspaikasta 17 perustuu rantaosayleiskaavalla osoitettuun emätilan perusrakennusoikeuteen. Kyseessä olevat emätilakiinteistöt mitoittavat kaavan suunnittelu- ja mitoitusperusteen mukaan emätilan perusrakennusoikeutena kukin yhden uuden rakennuspaikan, ja kun kyseessä olevien kiinteistöjen omistajilla ei ole ollut omistuksessaan muita ranta-alueita, niin rakennusoikeus on osoitettu ko. emätiloille. Rakennuspaikkojen osoittamisen on katsottu olevan yleiskaavan kohtuullisuuden ja maanomistajien tasapuolisen kohtelun mukaan perusteltua, koska muut luontoarvot on voitu huomioida kaavaratkaisussa siten, että kaavan toteutuminen ei merkittävästi heikennä niiden luontoarvoja. Luokituksen muu luontoarvo- luontokohteiden erityisarvo ei ole myöskään ollut niin merkittävä, että emätilojen perusrakennusoikeudet olisi voitu osoittaa rantaosayleiskaavassa valtion toimesta korvattavina rakennuspaikkoina ja että alueet olisi toteutettu valtion toimesta luonnonsuojelualueiksi. Rantaosayleiskaava on laadittu näiden uusien rakennuspaikkojen osalta Pirkanmaan ELY- keskuksen 8.11.2016 kaavaehdotusvaiheen viranomaisneuvottelussa hyväksymän periaatteen mukainen, eli emätilan perusrakennusoikeudet voidaan osoittaa mahdollisista ei suojelua vaativista luonto- ja maisema-arvoista riippumatta.

Uusista luo-2- alueeseen rajautuvista rakennuspaikoista 11 on osoitettu Kooninjoen tai Pääskylänjoen ranta-alueelle. Kooninjoen ja Pääskylänjoen luontoarvo perustuu pääosin Oriveden 2004 luontokohdeselvitykseen. Kooninjoen ja Pääskylänjoen jokiympäristöön osoitetut uudet rakennuspaikat on sijoitettu kiinteistö- ja maanomistusolosuhteiden niin mahdollistaessa vanhojen rakennuspaikkojen yhteyteen ja muutoinkin mahdollisimman yhtenäisiin rakentamisalueisiin. Kaavalla Kooninjoen ja Pääskylänjoen ranta-alueille osoitetut uudet rakennuspaikat varaavat erittäin vähän jokivarren ranta-alueita ja kaava turvaa jokirannoille huomattavan laajojen yhtenäisten rakentamisesta vapaiden rannanosien säilymistä mm. Kooninjoella säilyy 0,62 km, 1,1 km, 1,24 km ja 1,90 km pitkät rannanosat yhtenäisesti rakentamisesta vapaina. Arvioidaan, että rantaosayleiskaavalla Kooninjoelle osoitettujen viiden ja Pääskylänjoen luo-2- ranta-alueelle osoitettujen kuuden uuden rakennuspaikan toteutumisella ei ole merkittävää vaikutusta jokien vesi- ja ranta-alueiden luontoarvoihin.

Kymmenen uusista luo-2- alueelle sijoituvista tai luo-2- alueeseen rajautuvista rakennuspaikoista sijoittuu luontoselvityksessä rajatuille liito-oravalle tai sudenkorennoille sopiville alueille. Näiltä alueilta ei ole kuitenkaan tehty kaavan luontoselvityksessä havainto-

ja luontodirektiivin liitteen IV (a) eliölajeista tai lajien lisääntymis- ja levähdyspaikoista. Arvioidaan, että rantaosayleiskaavalla liito-oravan tai sudenkorentojen esiintymisen kannalta sopiville alueille tai alueisiin rajautuen osoitettujen muutamien yksittäisten tavanomaisten rakennuspaikkojen toteutumisella ei ole merkittävää vaikutusta liito-oravan tai sudenkorentojen mahdollisiin elinympäristöihin eikä rakennuspaikkojen toteutuminen hävitä tai heikennä lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Muiden luo-2- kohteiden osalta rantaosayleiskaavalla on osoitettu yksi uusi rakennuspaikka luontoselvityksessä rajatulle Koukkujärven ojjittamattoman isovarpurämeen alueelle (A60), kaksi uutta lomarakennuspaikkaa Kortejärven boreaalisen luonnonmetsän alueelle (B15), kolme uutta lomarakennuspaikkaa Pasko-Aurikkojärven rantaniityn alueelle (B18), kaksi uutta rakennuspaikkaa Längelmäveden Tammivuorenlahden ranta-alueelle (B25, Oriveden luontoselvityksen 2004 kohde), kolme uutta lomarakennuspaikkaa Längelmäveden vanhan sekametsän alueelle (C5), kaksi uutta lomarakennuspaikkaa Längelmäveden Ämmänsaaren boreaalisen luonnonmetsän alueelle (D10) ja yksi uusi lomarakennuspaikka Längelmäveden Lokinkärjen luhta- ja lehtoalueelle (D47). Näiden uusien rakennuspaikkojen toteutumisen vaikutuksia luontokohteiden luontoarvoihin on arvioitu yksityiskohtaisemman seuraavasti:

- Yhden uuden rakennuspaikan alue on osoitettu rantayleiskaavassa pieneltä osin Pohjoisen osa-alueen Koukkujärven isovarpurämeen alueelle (A60), koska kyseistä kiinteistön ainoaa uutta rakennuspaikkaa ei ole ollut mahdollista sijoittaa luontokohteen ulkopuolelle. Koukkujärven rantaviivasta n. 94 % (1,19 km) säilyy yhtenäisesti rakentamisesta vapaana ja myös isovarpurämeeksi rajattua ranta-aluetta säilyy 0,65 km yhtenäisesti rakentamisesta vapaana. Kaavan luontoselvityksen laatijan arvion mukaan Koukkujärven ranta-alueelle jää huomattavan paljon rakentamatonta rantaviivaa eikä kaavassa osoitettu yksi uusi lomarakennuspaikka merkittävästi heikennä isovarpurämeen luontoarvoa.

- Kortejärven boreaalisen luonnonmetsän alueelle (B15) on osoitettu kaksi uutta lomarakennuspaikkaa. Rakennuspaikkoja ei ole ollut mahdollista siirtää muualle. Rakennuspaikat on sijoitettu mahdollisimman kauaksi rautatiealueesta ja huomioiden luontoarvon osalta alueella suoritettu osittainen avohakkuu. Kaavan luontoselvityksen laatijan arvion mukaan luontokohteesta on nykyisin noin puolet hakattu ja rakennuspaikat on osoitettu hakatulle osalle. Rakentaminen ei ole ristiriidassa luontoarvojen kanssa.

- Pasko-Aurikkojärven rantaniityn alueelle (B18) on osoitettu rantayleiskaavassa kolme uutta lomarakennuspaikkaa. Uudet rakennuspaikat on osoitettu yhtenäiselle rakentamisalueelle rantaniittyalueen pohjoisosaan siten, että rakentamisen vaikutus rantaniittyalueeseen olisi mahdollisimman vähäinen ja yhtenäistä rakentamisesta vapaata rantaa säilyy mahdollisimman paljon. Kaavan luontoselvityksen laatijan arvion mukaan huomattavan laajalle rantaniittyalueelle osoitetaan hyvin vähän rakentamista ja rakentamisen ulkopuolelle jää yli 1,5 km niittyä. Kokonaisuudessaan esitetyllä rakentamisella ei arvioida olevan merkittävää heikentävää vaikutusta alueen luonnon monimuotoisuudelle.

- Längelmäveden Tammivuorenlahden ranta-alueelle sijoituvista ja luontoalueeseen (B25) rajautuvista kahdesta uudesta lomarakennuspaikasta toinen sijoittuu jo lohkotulle tontille, jolle emätilan jäljellä olevan rakennusoikeus ensisijaisesti kuuluu. Molemmat rakennuspaikat sijoittuvat vanhojen rakennuspaikkojen yhteyteen, jolloin Tammivuorenlahden pohjukka jää laajasti (yli 0,5 km) yhtenäisesti rakentamisesta vapaaksi. Tammivuorenlahden luontoselvityksen luontorajaus perustuu Oriveden luontokohdeselvitykseen 2004. Kaavan luontoselvityksen laatijan arvion mukaan Tammivuorenlahti on ollut aikoinaan arvokas lintukohde, jonka arvo on nykyisin selvästi heikentynyt. Kyseessä on nykyisellään vain paikallisesti arvokkaaksi luokiteltava lintulahti eikä kaavassa osoitetut kaksi uutta rakennuspaikkaa merkittävästi heikennä alueen luontoarvoa.

- Längelmäveden Kuivasen sekametsän alueelle (C5) on rantaosayleiskaavalla osoitettu kolme uutta lomarakennuspaikkaa. Uudet rakennuspaikat on sijoitettu yhtenäisesti alueella olevan vanha rakennuspaikan viereen, jolloin sekametsän alue jää yhtenäisesti mahdollisimman laajasti rakentamisesta vapaaksi. Luontokohteeksi rajatun alueen rantaviivasta

jää n. 0,3 km rakentamisesta vapaaksi ja laajemmin tarkasteltuna alueella säilyy 0,63 km:n pituinen yhtenäinen rannanosa rakentamisesta vapaana. Kaavan luontoselvityksen laatijan arvion mukaan rakentaminen osoitetaan nykyisten rakennuspaikkojen jatkeeksi, jolloin luontokohde säilyy edelleen laajasti, mikä on luonnon monimuotoisuuden kannalta positiivista.

- Längelmäveden Ämmänsaaren boreaalisen luonnonmetsän alueelle (D10) sijoitetut kaksi uutta lomarakennuspaikkaa on osoitettu vanhan rakennuspaikan viereen siten, että boreaalinen luonnonmetsä jää mahdollisimman laajasti yhtenäisenä alueena rakentamisesta vapaaksi. Rakennuspaikkoja ei ole ollut mahdollista siirtää pois saaresta. Ämmänsaari säilyy 1,0 km:n pituiselta rannanosalta yhtenäisesti rakentamisesta vapaana. Kaavan luontoselvityksen laatijan arvion mukaan suurin osa saaresta ja luontokohteesta säilyy rakentamattomana ja erityisesti sen lahoppuustoisin ja arvokkain keskiosa. Kaavaratkaisu ei heikennä merkittävästi alueen luonnon monimuotoisuutta.

- Längelmäveden Lokinkärjen luhta- ja lehtoalueelle (D47) on osoitettu yksi uusi lomarakennuspaikka. Rakennuspaikka on osoitettu jo lohkotulle tontille, jolle emätilan jäljellä olevan rakennusoikeus ensisijaisesti kuuluu. Uusi rakennuspaikka katkaisee 0,9 km pitkän luontoselvityksessä rajatun luhta- ja lehtoaluekaistaleen. Luhta- ja lehtoalue säilyy kuitenkin merkittävältä osin (0,18 km ja 0,66 km rannanosat) edelleen rakentamisesta vapaana ja laajemmin tarkasteltuna alueella säilyy edelleen merkittävä n. 1,12 km:n pitkä yhtenäinen rannanosa rakentamisesta vapaana. Kaavan luontoselvityksen laatijan arvion mukaan uusi rakennuspaikka katkaisee rannan kapean lehtokaistaleen, mutta suurin osa luhta- ja lehtoalueesta jää rakentamisen ulkopuolelle ja alueelle jää kokonaisuutena huomattavan paljon rakentamatonta rantaviivaa. Kaavaratkaisu ei merkittävästi heikennä luhta- ja lehtoalueen luontoarvoa.

Edellä esitettyjen uusien rakennuspaikkojen toteutuessa varautuu muiden luontokohteiden alueita (luo-2) rakentamisalueeksi kokonaisuutena hyvin vähän. Luontokohteet säilyvät edelleen pääosiltaan rakentamisesta vapaina. Uudet rakennuspaikat on sijoitettu yhtenäisiin rakentamisalueisiin ja mahdollisuuksien mukaan vanhojen rakennuspaikkojen yhteyteen ja luontokohteiden reuna-alueille siten, että luontokohteet säilyvät mahdollisimman laajasti nykytilanteen mukaisesti rakentamisesta vapaina. Rakennuspaikkojen osoittamisen on katsottu olevan yleiskaavan kohtuullisuuden ja maanomistajien tasapuolisen kohtelun mukaan perusteltua, koska muu luontoarvo on voitu huomioida kaavaratkaisussa siten, että kaavan toteutuminen ei merkittävästi heikennä kohteiden luontoarvoja. Muiden luontokohteiden luontoarvot eivät ole myöskään niin merkittäviä, että kaavan suunnittelu- ja mitoitusperusteiden mukainen rakennusoikeus olisi voitu osoittaa rantaosayleiskaavassa valtion toimesta korvattavina rakennuspaikkoina ja että alueet olisi toteutettu valtion toimesta luonnonsuojelualueiksi.

Kokonaisuutena arvioiden kaavan suunnittelu- ja mitoitusperusteet ovat tuottaneet uusia rakennuspaikkoja kaavan tavoiteasettelun mukaisesti siten, että alueen luonto- ja maisema-arvot on pystytty kaavaratkaisussa huomioimaan niin, että uusi rakentaminen ei heikennä merkittävästi ranta-alueiden luontoarvoja.

Arvioidaan, että rantaosayleiskaava huomioi kokonaisuutena hyvin alueen valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset luonnonympäristön ja -maiseman erityisarvot ja että kaavalla osaltaan edistetään näiden luonnonympäristön arvojen säilymistä. Rantaosayleiskaavan vaikutusten arviointiin luonnonympäristöä koskien on osallistunut asiantuntijana kaavan luontoselvityksen laatija Petri Parkko.

Arvokkaiden geologisten muodostumien alueet

Rantaosayleiskaavan alueella sijaitsee 18 eri valtakunnallisesti arvokkaan geologisten muodostuman aluetta. Rantaosayleiskaavan alueelle sijoittuvat maakuntakaavassa 2040

osoitetut arvokkaiden geologisten muodostuminen alueet ovat pääosin valtakunnallisesti arvokkaita kallioalueita (maakuntakaavamerkintä ge2). Rantaosayleiskaavan alueelle ulottuu yksi valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma / tuuli- ja rantakerrostuma (Onnistaipale, maakuntakaavamerkintä ge3). Maakuntakaavamääräyksen mukaan ge2- ja ge3- merkinnällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä, maa-aineslain tarkoittamia geologisia, maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja. Maakuntakaavamääräyksen mukaan merkinnät eivät rajoita alueiden maa- ja metsätalouskäyttöä. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan ge- alueita koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että geologisten muodostumien sisältämien arvojen säilyminen turvataan. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarve. Maakuntakaavan suojelumääräyksen mukaan ge- alueiden erityispiirteitä haitallisesti muuttavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. Alueilla saa kuitenkin ottaa kiviaineksia maisemavaurioiden korjaamiseksi.

Maakuntakaavan kallioalueiden rajaukset (ge2) ovat osin hyvin laaja-alaisia kokonaisuuksia ja osa niistä ulottuu ainoastaan pieneltä osin rantaosayleiskaavan ranta-alueille. Arvokkaiden kallioalueiden rajaukset ulottuvat laajimmin rantaosayleiskaavaan kuuluvien vesistöjen rantaan Iso-Löytäneellä ja Pakojärvellä (Sinivuori), Äväntäjärvellä (Harovuori-Kalkunkorkea), Aurikkojärvellä ja Laasojärvellä (Aurikkovuori-Sulkuvuori) ja Längelmävedellä (Eräpyhä). Lisäksi muutamia pienempiä vesistöjä jää kokonaan tai osittain Riuttavuoret-Junkinvuori-, Tuohivuori-Valkeavuori- ja Lahovuorio-Ruutanavuori-arvokkaille kallioalueille. Onnistaipaleen arvokas moreenimuodostuma / tuuli- ja rantakerrostuma ulottuu pieneltä osin Kalaton- nimisen vesistön ranta-alueelle.

Valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet sekä tuuli- ja rantakerrostumat on osoitettu rantaosayleiskaavassa ge- viivamerkinnällä (arvokas geologinen muodostuma) maakuntakaavan 2040 rajausten mukaisesti. Rantaosayleiskaavan ge- alueiden kaavamääräys perustuu soveltuvin osin Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 määräyksiin.

Rantaosayleiskaavan ge- alueet on osoitettu kaavassa pääosin nykyisen maankäytön mukaisesti maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi. Rantaosayleiskaavalla ei ohjata arvokkaiden geologisten muodostumien alueille maa-ainesten ottoa. Arvokkaisiin kallioalueisiin (ge) kuuluville ranta-alueille on osoitettu rantaosayleiskaavassa jo rakentuneet vanhat rakennuspaikat ja lisäksi on osoitettu yhteensä 28 uutta lomarakennuspaikkaa kaavan suunnittelu- ja mitoitusperusteiden mukaisesti. Muutaman uuden rakennuspaikan alue sijoittuu osittain (takaosastaan) arvokkaan kallioalueen rajauksen alueelle Laasojärvellä ja Äväntäjärvellä. Lisäksi yksi uusi rakennuspaikka sijoittuu osittain Onnistaipaleen arvokkaan tuuli- ja rantakerrostuman alueelle Kalaton- nimisen vesistön ranta-alueella. Arvokkaiden geologisten muodostumien alueiden luonnonympäristön ja maiseman mahdolliset erityisarvot on selvitetty yksityiskohtaisesti rantayleiskaavaa varten laaditussa luonto- ja maisemaselvityksessä. Geologisten muodostumien mahdollisia maisemavauriota ja niiden korjaustarpeita ei ole sisällytetty rantaosayleiskaavan selvityksiin. ge- alueiden luonto- ja maisema-arvot on huomioitu rantaosayleiskaavan rakennuspaikkojen sijoittelussa sekä kaavamerkinnöin ja -määräyksin. Kaikki uudet rakennuspaikat on sijoitettu rantaosayleiskaavan selvityksissä luonnonoloiltaan ja maisemaltaan arvokkaiksi inventoitujen rannanosien ulkopuolelle. Uutta rakentamista ei myöskään ole ohjattu maiseman kannalta näkyville kallioalueiden lakialueille eikä avokallioisille tai huomattavan jyrkkäpiirteisille rannanosille. Uudet rakentamisalueet sijoittuvat pääosin tavanomaisille metsäisille rannanosille, missä kaavalla osoitettujen tavanomaisten lomarakennuspaikkojen toteuttamisesta ei aiheudu merkittävää tai laaja-alaista maisemavaikutusta. Rakennuspaikkojen toteuttaminen ei myöskään vaadi merkittäviä maanrakennustöitä. Kaavalla on myös turvattu riittävien yhtenäisten rakentamisesta vapaiden rantojen säilyminen ge- alueisiin kuuluvilla ranta-alueilla.

Rantaosayleiskaavassa ge- alueille osoitettujen uusien rakennuspaikkojen vaikutusta geologiin alueisiin on selvitetty seuraavassa yksityiskohtaisemmin:

Pohjoinen osa-alue

Riuttavuoret-Junkinvuori- kallioalue, p-ala 4,09 km²

- Rantaosayleiskaavalla on osoitettu yksi uusi lomarakennuspaikka Vähä Sorvajärvelle perustuen emätilan perusrakennusoikeuteen, muu osa arvokkaaseen kallioalueeseen kuuluvasta Vähä Sorvajärven ranta-alueesta on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M).
- Uusi lomarakennuspaikka on sijoitettu järven pohjoispäähän loivapiirteiselle rannanosalle maaston korkeimpien osien ulkopuolelle.
- Rakennuspaikka sijaitsee edullisesti olemassa olevaan tiehen nähden.
- Kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaan rakennuspaikan alueella ei ole huomioitavia luonto- tai maisema-arvoja.
- Uuden rakennuspaikan toteuttaminen ei vaadi tavanomaista merkittävämpiä maanrakennustöitä.

Onnistaipaleen tuuli- ja rantakerrostuma, p-ala 1,26 km²

- Rantaosayleiskaavalla on osoitettu yksi uusi lomarakennuspaikka Kalaton- nimisen vesistön ranta-alueelle, joka ulottuu takaosastaan tuuli- ja rantakerrostuman alueelle. Vie-reiset kaksi vanhaa lomarakennuspaikkaa sijaitsevat pääosin tuuli- ja rantakerrostuman alueella. Muu osa arvokkaaseen tuuli- ja rantakerrostuman alueeseen kuuluvasta ranta-alueesta on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M).
- Uuden lomarakennuspaikan rakentaminen voidaan toteuttaa tuuli- ja rantakerrostuman alueen ulkopuolella.
- Kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaan uuden rakennuspaikan alueella ei ole huomioitavia luonto- tai maisema-arvoja.
- Uuden rakennuspaikan toteuttaminen ei vaadi tavanomaista merkittävämpiä maanrakennustöitä.

Eteläinen osa-alue

Aurikkovuori-Sulkuvuori- kallioalue, p-ala 0,97 km²

- Rantaosayleiskaavalla on osoitettu 4 uutta lomarakennuspaikkaa Laasojärven ranta-alueelle, lisäksi yhden uuden lomarakennuspaikan alue rajautuu Laasojärvellä osittain ge-alueelle. ge- alue ulottuu yhden vanhan maatilan talouskeskuksen jo rakentuneelle alueelle (AM/s). Muu osa arvokkaaseen kallioalueeseen kuuluvista Aurikko- ja Laasojärvien ranta-alueista on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (M).
- ge- alueen kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaiset maisemallisesti arvokkaat osat (Aurikkovuori, Sulkuvuori) säilyvät kokonaan maa- ja metsätalousvaltaisina alueina ja ge- alueeseen kuuluva ranta-alue säilyy lähes 2 km:n pituudelta yhtenäisesti rakentamisesta vapaana. Huom! Sulkuvuoren lakialue on ilmakuvatarkastelun perusteella avohakattu ja sinne on rakennettu tie!
- Uudet rakennuspaikat sijaitsevat ge- alueen reuna-alueella maaston korkeimpien osien ulkopuolella muodostaen kahteen vanhaan lomarakennuspaikkaan liittyvän yhtenäisen rakentamisalueen.
- Kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaan uusien rakennuspaikkojen alueilla ei ole huomioitavia luonto- tai maisema-arvoja.
- Uusien rakennuspaikkojen toteuttaminen ei vaadi tavanomaista merkittävämpiä maanrakennustöitä.

Eräjärven osa-alue

Eräpyhä- kallioalue, p-ala 1,25 km²

- Rantaosayleiskaavalla on osoitettu 4 uutta lomarakennuspaikkaa Längelmäveden ranta-alueelle, joista yksi perustuu emätilan perusrakennusoikeuteen ja yksi on siirtopaikka Eräsalon saaresta. Eräpyhään ge- alueella sijaitsee myös kaksi vanhaa lomarakennuspaikkaa. Muu osa arvokkaaseen kallioalueeseen kuuluvista rantaosayleiskaavan Längelmäveden ranta-alueista on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (M).
- Pääosa Eräpyhän ge- alueeseen kuuluvista Längelmäveden ranta-alueista sijaitsee voimassa olevan ranta-asemakaavan alueella.
- Rantaosayleiskaavalla osoitetut uudet lomarakennuspaikat sijoittuvat Eräpyhän luonnonsuojelualueeseen nähden vastakkaiselle puolelle laajaa niemialuetta.
- Kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaan uusien rakennuspaikkojen alueilla ei ole huomioitavia luonto- tai maisema-arvoja.
- Uudet lomarakennuspaikat sijoittuvat Eräpyhän ge- alueen maaston korkeimpien ja jyrkkäpiirteisimpien osien ja laaja-alaisten avokallioalueiden ulkopuolelle alueen loivapiirteisimmille rannoille.
- Uudet rakennuspaikat sijaitsevat edullisesti olemassa olevaan tiestöön nähden.
- Uusien rakennuspaikkojen toteuttaminen ei vaadi tavanomaista merkittävämpiä maanrakennustöitä.

Längelmäen osa-alue

Sinivuori- kallioalue, p-ala 9,85 km²

- Rantaosayleiskaavalla on osoitettu 7 uutta lomarakennuspaikkaa Iso-Löytäneen ranta-alueelle. ge- alueella sijaitsee kokonaan yksi vanha lomarakennuspaikka ja osittain kolme vanhaa lomarakennuspaikkaa. Muu osa arvokkaaseen kallioalueeseen kuuluvista rantaosayleiskaavan Iso-Löytäneen ranta-alueista on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (M).
- Iso-Löytäneen uuden lomarakennuspaikat sijoittuvat Sinivuoren ge- alueen maaston korkeimpien ja jyrkkäpiirteisimpien osien ja laaja-alaisten avokallioalueiden ulkopuolelle alueen loivapiirteisimmille rannoille. Neljä uusista rakennuspaikoista sijoittuu ge- alueen reuna-alueelle vanhojen rakennuspaikkojen yhteyteen. Kolme uusista rakennuspaikoista on sijoitettu kiinteistöolosuhteet huomioiden mahdollisimman lähelle jo rakentunutta rannanosaa. Kokonaisuutena Sinivuoren ge- alueeseen kuuluvalla Iso-Löytäneen rannanosalla säilyy yhtenäinen 1 km:n pituinen rannanosa rakentamisesta vapaana.
- Neljä Iso-Löytäneen uusista lomarakennuspaikoista sijaitsee edullisesti olevaan tiestöön nähden ja kolmen uuden rakennuspaikan rakentamisalueelle rakennettava uusi tie on toteutettavissa loivapiirteisten rannanosien kautta.
- Kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaan uusien rakennuspaikkojen alueilla ei ole huomioitavia luonto- tai maisema-arvoja.
- Iso-Löytäneen uusien rakennuspaikkojen toteuttaminen ei vaadi tavanomaista merkittävämpiä maanrakennustöitä.
- Rantaosayleiskaavalla on osoitettu 2 uutta lomarakennuspaikkaa Pakojärven ranta-alueelle, joista toinen perustuu emätilan perusrakennusoikeuteen. Muu osa arvokkaaseen kallioalueeseen kuuluvista rantaosayleiskaavan Pakojärven ranta-alueista on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M).
- Pakojärven uudet lomarakennuspaikat sijoittuvat Sinivuoren ge- alueen maaston korkeimpien ja jyrkkäpiirteisimpien osien ja laaja-alaisten avokallioalueiden ulkopuolelle alueen loivapiirteisimmille rannoille.
- Kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaan uusien rakennuspaikkojen alueilla ei ole huomioitavia luonto- tai maisema-arvoja.
- Pakojärven uusien rakennuspaikkojen toteuttaminen ei vaadi tavanomaista merkittävämpiä maanrakennustöitä.

Harovuori-Kalkunkorkea- kallioalue, p-ala 6,60 km²

- Rantaosayleiskaavalla on osoitettu 5 uutta lomarakennuspaikkaa Äväntjärven ranta-alueelle, lisäksi 5 uuden rakennuspaikan alue rajautuu takaosastaan ge- alueelle. ge- alueella sijaitsee yksi vanha lomarakennuspaikka. Muu osa arvokkaaseen kallioalueeseen kuuluvista rantaosayleiskaavan Äväntjärven ranta-alueista on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (M).
- Uudet rakennuspaikat sijoittuvat Harovuori-Kalkunkorkea ge- alueen maaston korkeimpien ja jyrkkäpiirteisimpien osien ja laaja-alaisten avokallioalueiden ulkopuolelle alueen loivapiirteisimmille rannoille.
- Takaosastaan ge- alueelle ulottuvien uusien rakennuspaikkojen rakentaminen toteutuu käytännössä ge- alueen ulkopuolella.
- Uudet rakennuspaikat sijaitsevat edullisesti olemassa olevaan tiestöön nähden.
- Kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaan uusien rakennuspaikkojen alueilla ei ole huomioitavia luonto- tai maisema-arvoja.
- Äväntjärven uusien rakennuspaikkojen toteuttaminen ei vaadi tavanomaista merkittävämpiä maanrakennustöitä.

Tuohivuori-Valkeavuori- kallioalue, p-ala 9,50 km²

- Rantaosayleiskaavalla on osoitettu 2 uutta lomarakennuspaikkaa Iso-Röyhköselle, lisäksi yksi vanha lomarakennuspaikka sijaitsee osittain ge- alueella. Muu osa arvokkaaseen kallioalueeseen kuuluvista rantaosayleiskaavan Iso-Röyhkösen ranta-alueista on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (M).
- Uudet rakennuspaikat sijoittuvat Tuohivuori-Valkeavuori ge- alueen maaston korkeimpien ja jyrkkäpiirteisimpien osien ja laaja-alaisten avokallioalueiden ulkopuolelle alueen loivapiirteisimmille rannoille
- Kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaan uusien rakennuspaikkojen alueilla ei ole huomioitavia luonto- tai maisema-arvoja.
- Iso-Röyhkösen uusien rakennuspaikkojen toteuttaminen ei vaadi tavanomaista merkittävämpiä maanrakennustöitä.

Lahovuori-Ruutanavuori- kallioalue, p-ala 5,83 km²

- Rantaosayleiskaavalla on osoitettu yksi uusi lomarakennuspaikka Ristijärven ranta-alueelle, lisäksi kaksi vanhaa lomarakennuspaikkaa sijaitsee lähes kokonaan ge- alueella. Muu osa arvokkaaseen kallioalueeseen kuuluvista rantaosayleiskaavan Ristijärven ranta-alueista on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (M).
- Uusi rakennuspaikka sijoittuu Lahovuori-Ruutanavuori ge- alueen maaston korkeimpien ja jyrkkäpiirteisimpien osien ja laaja-alaisten avokallioalueiden ulkopuolelle alueen loivapiirteisimmille rannoille
- Uusi rakennuspaikka sijaitsee vanhan lomarakennuspaikan vieressä edullisesti olemassa olevaan tiestöön nähden
- Kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaan uuden rakennuspaikan alueella ei ole huomioitavia luonto- tai maisema-arvoja.
- Ristijärven uuden rakennuspaikan toteuttaminen ei vaadi tavanomaista merkittävämpiä maanrakennustöitä.

Riuttavuoret-Junkinvuori- kallioalue, p-ala 4,09 km²

- Rantaosayleiskaavalla on osoitettu 2 uutta lomarakennuspaikkaa Kolu- nimisen vesistön ranta-alueelle. Muu osa arvokkaaseen kallioalueeseen kuuluvista rantaosayleiskaavan Kolun ranta-alueista on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (M).
- Uudet rakennuspaikat sijoittuvat Riuttavuoret-Junkinvuori ge- alueen maaston korkeimpien ja jyrkkäpiirteisimpien osien ja laaja-alaisten avokallioalueiden ulkopuolelle alueen loivapiirteisimmille rannoille

- Uudet rakennuspaikat sijaitsevat edullisesti olemassa olevaan tiestöön nähden (rakennuspaikoille johtaa valmis ajoura)
- Kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaan uusien rakennuspaikkojen alueella ei ole huomioitavia luonto- tai maisema-arvoja.
- Kolun uusien rakennuspaikkojen toteuttaminen ei vaadi tavanomaista merkittävämpiä maanrakennustöitä.

Yhteenvedon voidaan todeta, että kaikki rantaosayleiskaavalla ge- alueille osoitetut uudet lomarakennuspaikat sijoittuvat ge- alueiden maaston korkeimpien ja jyrkkäpiirteisimpien osien, jyrkänteiden ja laaja-alaisten avokallioalueiden ulkopuolelle rantarakentamiseen normaalisti sopiville alueen loivapiirteisimmille rannoille. Pääosa uusista rakennuspaikoista sijaitsee edullisesti olemassa olevaan tiestöön nähden ja kaikille rakennuspaikoille on rakennettavissa tie maaston loivapiirteisten osien kautta. Kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaan yhdenkään ge- alueelle sijoittuvan uuden rakennuspaikan alueella ei ole erityisiä luonto- tai maisema-arvoja.

Rantaosayleiskaavassa on selvitetty ja huomioitu arvokkaihin geologisiin muodostumiin kuuluvien ranta-alueiden luonto- ja maisema-arvot ja kaavalla edistetään niiden säilymistä. Kaavalla ei ole osoitettu arvokkaiden geologisten muodostumien geologisten arvojen säilymistä kannalta haitallista maankäyttöä. Kokonaisuutena tarkasteltua arvioidaan, että rantaosayleiskaavalla osaltaan edistetään arvokkaiden geologisten muodostumien arvojen säilymistä.

Muuta

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry ja Oriveden seudun luonnonsuojeluyhdistys ry ovat ehdotusvaiheen 2 muistutuksessa tuoneet muun ohella esille, että Onnistaipaleen Myllyjärven Myllysaaren itä- ja pohjoispuoliset salmet sekä eräät Eräjärven ja Längelmäveden saaret ja luodot ovat linnustollisesti arvokkaita, ja että nämä alueet olisi tullut osoittaa kaavaratkaisussa luontokohdemerkinnällä.

Rantaosayleiskaavassa arvokkaiden luontokohteiden rajaukset on esitetty kaavakartoilla yhdenmukaisesti kaavan luontoselvitykseen perustuen. Mahdollisten muiden kaavaprosessin aikana esille tulleiden luontokohteiden osalta kaavaratkaisu on pyritty laatimaan siten, että kaavan mukainen maankäyttö ei merkittävästi vaaranna näidenkään alueiden luonnonympäristöä.

Rantaosayleiskaavassa ei ole osoitettu muuttuvaa maankäyttöä Onnistaipaleen Myllyjärven Myllysaaren itä- ja pohjoispuolisten salmialueiden rannoille. Kaavassa on todettu ainoastaan nykyiset vanhat rakennuspaikat ja salmien ranta-alueet on osoitettu nykyisen maankäytön mukaisesti maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi. Koko Myllyjärven ranta-alueelle on kaavaehdotuksessa osoitettu ainoastaan yksi uusi lomarakennuspaikka.

Rantaosayleiskaavassa ei ole osoitettu muuttuvaa maankäyttöä muistutuksessa esitetyille Eräjärven ja Längelmäveden saarille / luodoille. Kaavassa on todettu ainoastaan saarien mahdolliset nykyiset vanhat rakennuspaikat ja osoitettu kaikki ennestään rakentamattomat saaret ja luodot nykyisen maankäytön mukaisesti maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi. Kaavalla ei muuteta myöskään kyseisten saarien ja luotojen lähialueiden maankäyttö merkittävästi. Rantaosayleiskaava turvaa myös tiedossa olevien sääksen kannalta tärkeiden alueiden maankäytön säilymistä nykyisellään.

Arvioidaan, että rantaosayleiskaavan toteutumisella ei ole merkittävää vaikutusta alueiden linnuston kannalta.

17.2 Rakennettu kulttuuriympäristö ja kiinteät muinaisjäännökset

Alueen kulttuuriympäristön arvoista on ollut käytettävissä maakunnallista ja valtakunnallista selvitysaineistoa ja osayleiskaavaa varten on laadittu uusi rakennetun ympäristön selvitys. Myös arkeologista selvitysaineistoa on täydennetty yleiskaavaa varten.

Valtakunnalliset ja maakunnalliset rakennetut kulttuuriympäristöt ja kulttuuri- maisema-alueet

Kaava-alueelle sijoittuu kaksi **valtakunnallisesti merkittävää rakennetun kulttuuriympäristön (rky) kohdetta**. Onnistaipaleen kylän (Pohjoinen osa-alue) ja Längelmäen kirkonkylän (Längelmäen osa-alue) valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on osoitettu turkoosilla **rky**-viivamerkinnällä. Valtakunnallisen rakennetun kulttuuriympäristön alueella (rky) sijaitsevat peltoalueet on osoitettu rantaosayleiskaavassa maisemallisesti arvokkaiksi peltoalueiksi (MA) siltä osin, kun kaavan kulttuuriympäristöselvitys on tukenut MA-merkinnän osoittamista. MA-alueet on tarkoitettu pääasiassa maatalouden harjoittamiseen.

Onnistaipaleen kylän alueelle (rky) on osoitettu yksi uusi lomarakennuspaikka, joka on osoitettu takamaaston rakennuspaikkana. Myös Längelmäen kirkonkylä rky-alueelle on osoitettu kaavaan ainoastaan yksi uusi rakennuspaikka Junkinlahden metsäiselle rannosalle, joka on osoitettu kaavassa vakituisen asumisen rakennuspaikkana. Muilta osin rantaosayleiskaavalla on lähinnä todettu rky-alueella nykyisten rakentamisalueiden oleva maankäyttö. Tältä osin katsotaan, että kaavaratkaisu ei toteutuessaan merkittävästi vaikuta valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen arvoihin.

Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (Siitaman kylä ja kulttuurimaisema Eteläisellä osa-alueella sekä Eräjärven kirkon ympäristö ja raitti Eräjärven osa-alueella) on osoitettu kaavassa turkooseilla **mky**-viivamerkinnöillä. Rantaosayleiskaavalla määrätään, että mky-alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää alueen kyläkuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja edelleen kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen.

mky-alueiden avoimet peltoalueet on osoitettu rantaosayleiskaavassa maisemallisesti arvokkaiksi peltoalueiksi (MA) siltä osin, kun kaavan kulttuuriympäristöselvitys on tukenut MA-merkinnän osoittamista. MA-alueet on tarkoitettu pääasiassa maatalouden harjoittamiseen. Tältä osin katsotaan, että maisemallisesti arvokkaiden peltoalueiden MA-kaavamerkinnät osaltaan turvaavat rakennetun kulttuuriympäristön maisemallisten arvojen säilymistä.

Maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisemat on osoitettu rantaosayleiskaavassa turkoosin värisillä **mkm**-viivamerkinnöillä. Rantaosayleiskaavassa on osoitettu mkm-viivamerkinnöillä seuraavat maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisema-alueet: Höllön-Nihuantaustan-Onnistaipaleen kulttuurimaisema, Pehulan kulttuurimaisema, Naappilan-Koivuniemen-Suomaseman kulttuurimaisema, Päilahden kulttuurimaisema, Laasolan-Koljonkulman-Pitkäjärven kulttuurimaisema, Uuhiniemen-Piittalan kulttuurimaisema, Vetterkullan kartano ja kulttuurimaisema, Hirtolahden kulttuurimaisema, Uihelan-Eräjärven kulttuurimaisema, Vihasjärven kulttuurimaisema, Attilan-Pääskylän kulttuurimaisema, Längelmäen kulttuurimaisema ja Talviaisten kulttuurimaisema.

Rantaosayleiskaavalla määrätään, että mkm-alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää luonnon- ja kulttuuriympäristön

arvojen säilymistä. Avointen maisematilojen säilymiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Maakunnallisesti arvokkaiden kulttuurimaisema-alueiden avoimet peltoalueet on osoitettu rantaosayleiskaavassa maisemallisesti arvokkaiksi peltoalueiksi (MA) siltä osin, kun kaavan kulttuuriympäristöselvitys on tukenut MA-merkinnän osoittamista. MA-alueet on tarkoitettu pääasiassa maatalouden harjoittamiseen.

Valtakunnallisten ja maakunnallisten rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja kulttuurimaisema-alueiden osalta voidaan arvioida, että ko. alueiden kaavamerkinnot ja kaavamääräykset sekä maisemallisesti arvokkaiden peltoalueiden kaavamerkinnot osaltaan turvaavat ja edistävät arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja kulttuurimaisemien arvojen säilymistä.

Arvokkailla kulttuuriympäristöalueilla uusien rakennuspaikkojen sijoittumista ja rakentamisalueiden laajuutta on tarkasteltu kaavaprosessin aikana yhteistyössä Pirkanmaan maakuntamuseon kanssa etenkin kylätonttien lähiympäristöön sijoittuvien rakennuspaikkojen osalta. Osa rakennuspaikoista siirrettiin arvokkailta kulttuuriympäristöalueilta toisaalle ja joidenkin uusien rakennuspaikkojen rakentamisalueiden laajuutta ja sijoittumista ohjattiin yksityiskohtaisemmin, kun rakennuspaikoilla ei ole ollut siirtomahdollisuuksia.

Kaavaratkaisussa on edellä kuvatuista toimenpiteistä huolimatta jouduttu sijoittamaan joitakin rakennuspaikkoja maisemallisesti arkaan ja kulttuuriympäristön arvojen kannalta epäedulliseen paikkaan, koska rakennuspaikkoja ei ole ollut kiinteistö- ja maanomistusoiloista johtuen mahdollista siirtää kokonaan toisaalle tai edullisempaan paikkaan kyseisellä rannanosalla. Pirkanmaan maakuntamuseon mukaan tällaisista paikoista ristiriitaisimmat ovat Löytäneenlahden pohjoisrannan kolme uutta lomarakennuspaikkaa sekä Lyytikälän-Hirsilän alueen Nihuanjärven rannalle osoitetut uudet lomarakennuspaikat.

Nihuanjärven ranta-alueen uudet lomarakennuspaikat on osoitettu vanhojen rakennuspaikkojen yhteyteen sekä mahdollisuuksien mukaan osittain tai kokonaan metsäsaarekkeiden alueille ja avoimien maisematilojen reuna-alueille. Näin kaavan mukaisten rakennuspaikkojen toteutuminen tulee vaikuttamaan mahdollisimman vähän maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön. Nihuanjärven ranta-alueen uudet rakentamisalueet varaavat kuitenkin varsin vähän maakunnallisesti arvokasta kulttuurimaisema-alueetta rakentamisalueeksi. Nihuanjärven ranta-alueet säilyvät edelleen hyvin laajasti yhtenäisesti rakentamisesta vapaina.

Löytäneenlahden pohjoisrannalle osoitettujen kolmen uuden lomarakennuspaikan alue on rajattu syvyysuunnassa keskimääräistä kapeammaksi. Näin rakentaminen on ohjattu mahdollisimman kauaksi tausta-alueella olevasta muinaisjäännösalueesta. Maaston muodot huomioiden rakennuspaikat on tarkoituksenmukaista myös muutoin toteuttaa mahdollisimman lähelle rantaviivaa, jolloin rakentamisen vaikutus kulttuurimaisema-alueeseen on mahdollisimman vähäinen.

Uusien rakennuspaikkojen toteutusvaiheessa tulee kiinnittää erityistä huomiota Nihuanjärven ja Löytäneenlahden ranta-alueiden uusien rakennuspaikkojen rakentamiseen. Rakennukset tulee sijoittaa siten, että rakentamisen vaikutus kulttuurimaisema-alueeseen on mahdollisimman vähäinen. Rakennusten sijoittelussa tulee hyödyntää metsäsaarekkeiden puusto ja maaston muodot rakentamisen maisemavaikutusta luontaisesti rajaavina elementteinä. Uusien rakennuspaikkojen rakennusten maisemaan sopeutumista voidaan edistää myös maisemavaikutusta rajaavin istutuksin. Myös rakentamistapa esim. matalana yksikerroksisena toteutettuna saattaa tapauskohtaisesti harkiten edistää rakentamisen sopeutumista kulttuurimaisemaan.

Arvioidaan, että rantaosayleiskaavalla valtakunnallisten ja maakunnallisten rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja kulttuurimaisemien alueille osoitetut uudet rakennuspaikat ovat toteutettavissa alueiden erityisarvoja merkittävästi heikentämättä.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennetun ympäristön kohteet

Oriveden rakennetun ympäristön selvityksessä 2010 esille tuodut **I- ja II -arvoluokan** kohteet on osayleiskaavassa osoitettu kulttuurihistoriallisesti arvokkaina rakennetun ympäristön kohteina (**SR**) sekä aluevarauksina, joiden ympäristö säilytetään (/s).

SR-merkinnällä on osoitettu arvokkaita rakennuksia tai rakennuskokonaisuuksia. Kaavan SR-kohdemerkintä ei kohdistu suoraan yksittäiseen rakennukseen vaan rakennuspaikkaan tai rakentamisalueeseen. Kohdenumerointi viittaa kaavaselostuksen kohtaan 9.5 ja edelleen rakennetun ympäristön selvityksen kohdenumerointiin (kaavaselostuksen liitteenä).

Arvioidaan, että kaavalla edistetään arvokkaiden rakennetun ympäristön kohteiden säilymistä.

Paikallisesti arvokas kulttuuriympäristö

Paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt on rajattu kaavakartalla Oriveden rakennetun ympäristön selvityksessä inventoitujen rakennuskohteiden ja niihin liittyvien maisemakokonaisuuksien perusteella. Paikallisesti arvokkaina maisemakokonaisuuksina on rantaosayleiskaavassa esitetty ne valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja maakunnallisesti arvokkaiden kulttuurimaisema-alueiden ulkopuoliset kulttuuriympäristöt, joilla rakentaminen tulisi kaavan Rakennetun ympäristön selvityksen perusteella sovittaa maisemaan siten, että maiseman ja rakennetun ympäristön paikalliset arvot säilyvät. Alueet on merkitty kaavakarttaan paikallisesti arvokkaina kulttuuriympäristöinä turkoosilla pistekatkoviivamerkinnällä.

Kaavan rakennetun ympäristön selvityksen yksityiskohtaista arvokkaiden kulttuuriympäristöjen selvitysaineistoa on myös käytetty ohjaamaan yleiskaavan maankäyttöratkaisuja yleispiirteisempiin selvitysaineistoihin perustuvilla maakunnallisesti- ja valtakunnallisesti arvokkailta alueilla. Kaavaa varten laadittu rakennetun ympäristön selvitys on ohjannut maisemallisesti arvokkaiden peltoalueiden osoittamista kaavassa. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen alueilla (rky, mky), maakunnallisesti arvokkailta kulttuurimaisema-alueilla (mkm) sekä valtakunnallisesti arvokkailta maisema-alueilla (Mav) ja valtakunnallisesti arvokkaaksi esitetyllä maisema-alueella (Ma) kaavan rakennusinventoinnissa arvokkaina kulttuuriympäristöinä esitetyt alueet on osoitettu kaavassa maisemallisesti arvokkaina peltoalueina (MA).

Arvioidaan, että kaavalla edistetään paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöjen säilymistä.

Muinaisjäännökset

Oriveden rantaosayleiskaavan alueelle sijoittuvat muinaisjäännökset sekä niiden kaava-merkintä on kerrottu kaavaselostuksen kohdassa 9.6. Muinaisjäännösten alueelle ei ole osoitettu uutta rakentamista. Muinaisjäännösten merkintätekniikasta on neuvoteltu Pirkanmaan maakuntamuseon kanssa kaavaehdotuksen valmisteluvaiheessa ja merkintätekniikkaa on tältä osin täsmennetty. Kaavan arkeologisissa inventoinneissa esille tuodut kiinteät muinaisjäännökset on osoitettu kaavassa seuraavasti:

- Kokonaan autioituneet historialliset kyläntontit sekä muut kiinteät muinaisjäännökset on osoitettu **SM**- kohde- tai aluevarausmerkinnällä.
- Osittain autioituneet historialliset kyläntontin osat on osoitettu **SM**- kohdemerkinnällä.
- Osittain tai kokonaan rakentuneet historialliset kyläntontit on osoitettu **SM-1** – viivamerkinnällä.
- Historialliset rakenteet on merkitty kohdemerkinnällä (**S**), suojeltava rakenne.

Valtaosa kiinteistä muinaisjäännöksistä on rajattu vain alustavasti, eikä niiden tarkkaa maanalaista laajuutta ei tunneta. Muinaisjäännöksiä osoittava pistemäinen kohdemerkintä on usein pienempi kuin muinaisjäännöksen alustava raja. Muinaismuistokohteiden (SM, SM-1, S) osalta muinaisjäännosalueen laajuus tulee aina selvittää museoviranomaiselta.

Uusien rakentamisalueiden sijoittumista etenkin kylätonttien lähiympäristössä on tarkasteltu kaavaprosessin aikana yhteistyössä Pirkanmaan maakuntamuseon kanssa. Osa kylätonttien lähiympäristön uusista rakennuspaikoista on siirretty rakentamiseen paremmin soveltuville rannanosille ja joidenkin uusien rakennuspaikojen rakentamisalueiden laajuutta ja sijoittumista ohjattiin yksityiskohtaisemmin, kun rakennuspaikoilla ei ole ollut siirtomahdollisuuksia.

Tältä osin arvioidaan, että rantaosayleiskaava osaltaan edistää alueen muinaisjäännosten ja arkeologisen kulttuuriperinnön säilymistä ja tiedostamista alueella.

17.3 Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (Juupajoen kulttuurimaisema, pohjoinen osa-alue) on osoitettu mustalla **Mav**- viivamerkinnällä ja valtakunnallisesti arvokkaaksi esitetty ja/tai maakunnallisesti arvokas maisema-alue (Juupajoen kulttuurimaisema) **Ma**-viivamerkinnällä. Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen alueella (**Mav**) sijaitsevat peltoalueet on osoitettu rantaosayleiskaavassa maisemallisesti arvokkaiksi peltoalueiksi (**MA**) siltä osin, kun kaavan kulttuuriympäristöselvitys on tukenut **MA**- merkinnän osoittamista. **MA**-alueet on tarkoitettu pääasiassa maatalouden harjoittamiseen.

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on osoitettu mustalla **mam**-viivamerkinnällä. maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rakennuspaikat on pyritty sijoittamaan metsäisille rannanosille siltä osin, kun se on ollut kiinteistö-, maanomistus- ja rakennuskelpoisuus huomioiden mahdollista.

Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen alueella uusien rakennuspaikkojen sijoittumista ja rakentamisalueiden laajuutta on tarkasteltu kaavaprosessin aikana yhteistyössä Pirkanmaan maakuntamuseon kanssa. Myös maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden uusien rakennuspaikkojen sijoittumista on erityisesti harkittu etenkin kylätonttien lähiympäristöön sijoittuvien rakennuspaikkojen osalta. Näistä rakennuspaikoista osa on siirretty toisaalle ja osan rakennuspaikan rakentamista on ohjattu yksityiskohtaisemmin siltä osin, kun rakennuspaikoilla ei ole ollut siirtomahdollisuuksia.

Rantaosayleiskaavaa varten on laadittu yksityiskohtainen luonto- ja maisemaselvitys, arkeologinen inventointi sekä rakennus- ja kulttuurimaisemaselvitys, joiden perusteella on yksityiskohtaisesti voitu huomioida laaja-alaisten ja yleispiirteisten valtakunnallisten ja maakunnallisten maisema-alueiden arvot ja erityispiirteet.

Uudet rakennuspaikat on pystytty sijoittamaan valtakunnallisilla ja maakunnallisilla maisema-alueilla pääosin rantaosayleiskaavan selvityksissä arvokkaiksi inventoitujen rannanosien ulkopuolelle. Uudet rakentamisalueet sijoittuvat myös pääosin tavanomaisille

metsäisille rannanosille, missä rakentamisesta ei aiheudu lähtökohtaisesti merkittävää tai laaja-alaista maisemavaikutusta. Ennestään rakentuneilla rannanosilla uudet rakentamisalueet on sijoitettu pääosin tukeutuen jo rakentuneisiin ranta-alueisiin ja kaavassa on voitu turvata myös riittävien yhtenäisten rakentamisesta vapaiden rantojen säilyminen.

Pirkanmaa liitto on lausunnoissaan nostanut erityisesti esille Talviaisen-Ristijärven maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen tärkeyden. Seuraavassa on tarkasteltu kaavaratkaisun vaikutuksia Talviaisen-Ristijärven maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen osalta:

Talviaisen-Ristijärven maakunnallisesti arvokas maisema-alue on pinta-alaltaan laaja kokonaisuus (n. 17 k-m²), johon sisältyy monenlaista maankäyttöä. Talviaisen kylä muodostaa vanhan kylämäisen alueen laaja-alaisine peltoalueineen. Talviaisen kylän ja Ristijärven välisillä ranta-alueilla on paikoin varsin paljon vanhaa rantarakentamista ja ranta-alueet ovat maaston muodoiltaan ja peltokuvioiltaan pienipiirteisiä. On myös laajoja rakentamattomia metsäisiä ranta-alueita. Ristijärven ranta-alueilla on kylämäistä rakentamista.

Rantaosayleiskaavaan perustuvat Talviaisen-Ristijärven maakunnalliselle maisema-alueelle sijoittuvat uudet rakennuspaikat on pääosin sijoitettu jo rakentuneiden alueiden yhteyteen ja metsäisille rannanosille. Uusien rakennuspaikkojen sijoittelussa on huomioitu kaavan rakennetun ympäristön selvityksen sekä luontoselvityksen arvokkaat alueet. Uusia rakennuspaikkoja ei ole osoitettu kaavan luontoselvityksen arvokkaiden luonto- ja maisemakohteiden alueille. Kaavan rakennetun ympäristön selvityksen arvokkaat alueet jäävät myös pääosin uudesta rakentamisesta vapaiksi. Lisäksi rantaosayleiskaavassa on osoitettu Talviaisten maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisemaan (mkm) kuuluvat Talviaisen kyläalueen pellot maisemallisesti arvokkaina peltoalueina (MA) niiltä osin, kun peltoalueet ovat kaavan rakennetun ympäristön selvityksen mukaisia arvokkaita kulttuuriympäristöjä.

Kaikkiaan rakennetun ympäristön selvityksen arvokkaille ranta-alueille sijoittuu Talviaisen-Ristijärven maisema-alueella neljä uutta lomarakennuspaikkaa, joista yksi Talviaisen kylän Harolanlahden ranta-alueelle, yksi Talviaisen kylän Tarkkalanlahden ranta-alueelle, yksi Äväntäjärven ranta-alueelle ja yksi Ristijärven ranta-alueelle. Nämäkin uudet rakennuspaikat sijoittuvat kokonaan tai osittain metsäisille rannanosille, jolloin rakennuspaikkojen toteutumisen vaikutus maakunnallisen maisema-alueen peltoalueiden maisemaan ei ole merkittävä.

Arvioidaan, että Talviaisen-Ristijärven maakunnallisen maisema-alueen arvot ja erityispiirteet on huomioitu ja turvattu rantaosayleiskaavassa. Rantaosayleiskaavaa varten laaditut rakennetun ympäristön selvityksen arvokkaiden alueiden rajaukset sekä kaavan luontoselvityksen arvokkaat luonto- ja maisemakohteet on huomioitu uusien rakennuspaikkojen suunnittelussa ja molempien selvitysten arvokkaat kohteet on esitetty myös kaavakartalla. Kaavamerkinnöillä ja niihin liitetyillä kaavamääräyksillä edistetään ja turvataan arvokkaiden kohteiden ja alueiden säilymistä.

Arvioidaan, että rantayleiskaavan maankäyttöratkaisun osalta valtakunnallisiin ja maakunnallisiin maisema-alueisiin liittyvät arvotekijät on pystytty huomioimaan kokonaisuutena hyvin ja kaavalla edistetään valtakunnallisten maakunnallisten maisema-arvojen säilymistä ja tiedostamista alueella.

17.4 Sosiaaliset vaikutukset

Loma-asutus moninkertaistaa nykyisellään useiden vesistöjen ranta-alueiden väkiluvun erityisesti kesäkuukausina. Suurin osa kesäasukkaista on ulkopaikkakuntalaisia. Kaavalla osoitettujen uusien rakennuspaikkojen voidaan arvioida lisäävän edelleenkin ulkopaikkakuntalaisten loma-asukkaiden määrää suunnittelualueen rannoilla.

Ranta-alueiden ja kyläalueiden vakituisten asukkaiden ja loma-asukkaiden välinen kanssakäyminen lisääntyy erityisesti kesäkuukausina. Kyseessä lienee useimmiten positiivinen sosiaalinen vaikutus.

17.5 Yhdyskuntarakenne

Yleiskaavassa on kiinnitetty huomioita jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen mm. tukeutumalla olemassa oleviin liikenneyhteyksiin, julkisen liikenteen palveluihin, kunnallistekniikkaan ja yhdyskuntarakenteeseen.

Rantaosayleiskaavalla osoitetut uudet rakentamisalueet ovat hyvin saavutettavissa olemassa olevaa yleistä tiestöä käyttäen. Orivesi liittyy edullisesti pääradan kaukojunien pysäkkipaikkana sekä valta- ja kantateiden risteyspaikkana valtakunnan liikenneverkkoon. Junaliikenne ja hyvät bussiyhteydet osana Tampereen kaupunkiseutua sekä kaukoliikenteen bussiyhteydet Jyväskylän, Ruoveden ja Mänttä-Vilppulan suuntaan mahdollistavat alueelle saapumisen julkista liikennettä käyttäen. Oriveden sisäinen julkinen liikenne perustuu kaupungin järjestämään Nopa (Nouda- ja palvele)- liikenteeseen. Nopa- liikenteen reitit on huomioitu rantaosayleiskaavaa varten laaditussa vakituisen asumisen edullisuusvyöhyketarkastelussa, jolloin kaavalla on voitu ohjata uutta vakituista asumista olevaan julkiseen liikenteeseen tukeutuen. Vakituisen asumisen edullisuusvyöhyketarkastelu on mahdollistanut vakituisen asumisen ohjaamisen huomioiden myös mm. palvelujen saataavuus, nykyinen yhdyskuntarakenne sekä kunnallistekninen valmius.

Osayleiskaavassa on pyritty huomioimaan rantojen ja kyläalueiden olemassa oleva yhdyskuntarakenne. Kyläalueilla on pyritty eheyttämään ja tiivistämään nykyisiä kylärakenteita. Uudet rakentamisalueet on pyritty sijoittamaan tukeutuen kylien nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen. Uuden asutuksen toteutuessa kylien kyläkuva eheytyy ja uusi asutus tiivistää kyläalueiden maankäyttöä.

Rantaosayleiskaavalla osoitetut uudet rakennuspaikat on pystytty pääosin keskittämään kaavan tavoitteiden mukaisesti useamman rakennuspaikan muodostamiin yhtenäisiin ryhmiin huomioiden ranta-alueille jo muodostunut yhdyskuntarakenne. Riittävien rakentamisesta vapaiden rantojen turvaamiseksi uudet rakennuspaikat on ohjattu ensisijaisesti jo rakentamisen piiriin kuuluville rannanosille mahdollisimman yhtenäisesti vanhojen rakennuspaikkojen yhteyteen. Kaikkia uusia rakennuspaikkoja ei kuitenkaan ole mahdollista sijoittaa laaja-alaisessa rantaosayleiskaavassa yhtenäisen rakentamisesta vapaan rannan huomioimisen osalta täysin optimaalisesti esim. kiinteistöolosuhteista ja maaston ominaispiirteistä johtuen. Myös esim. erityisarvojen huomioiminen saattaa johtaa joissakin tapauksissa siihen, että uutta rakentamista ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista sijoittaa optimaalisesti yhtenäisen rakentamisesta vapaan rannan säilymisen näkökulmasta.

Ranta-alueiden uudet rakennuspaikat on kuitenkin sijoitettu yhtenäisesti jo rakentuneiden rakennuspaikkojen viereen tai yhtenäisinä useamman rakennuspaikan uusina rakentamisalueina, mikäli se on ollut kiinteistö- ja maanomistusolot, maasto-olosuhteet ja rantojen erityisarvot huomioiden mahdollista. Näin on voitu varmistua, että kaava-alueella säilyy edelleen riittävästi rakentamisesta vapaita rantoja. Rantaosayleiskaavassa on huomioitu

myös riittävien yleiseen käyttöön sopivien yhtenäisten rakentamisesta vapaiden rantojen säilyminen.

Rantaosayleiskaava-alueen rantaviivasta on nykyisin n. 20,6 % (n. 200 km) rakentuneita. Rantaosayleiskaavalla varataan uusia rakentamisalueita n. 7,1 % (n. 69 km) koko kaava-alueen rantaviivasta ja rantaosayleiskaavan toteutuessa rakentamisesta vapaita rantoja säilyy yhteensä 72,3 % (n. 701 km) koko kaava-alueen rantaviivasta. Yli 250 m pitkiä merkittäviä yleiseen virkistyskäyttöön esim. rantautumiseen sopivia yhtenäisiä rakentamisesta vapaita rannanosia säilyy koko kaava-alueella edelleen yhteensä n. 472 km. Lukumääräisesti kaavalla turvataan n. 750 yli 250 m pitkän yhtenäisen rakentamisesta vapaan rannanosan säilyminen.

Rantaosayleiskaavan toteutuessa säilyy edelleen koko kaava-alueella tarkasteltaessa noin 70 pääosin pientä järveä / lampea kokonaan rakentamisesta vapaina. Lisäksi noin 280 saarta säilyy kokonaan rakentamisesta vapaina. Ennestään rakentamattomilla tai vähän rakennetuilla rantarakennusoikeutta mitoitavilla vesistöillä rakentamisesta vapaina säilyy n. 75-85 % rantaviivasta. Esimerkkinä pohjoisen osa-alueen vesistöistä Kielikänjärvellä rakentamisesta vapaina säilyy 81,8 % rantaviivasta (mitattu tieto).

Arvioidaan, että kaavalla osoitetut uudet rakentamisalueet tukeutuvat pääosin edullisesti oleviin liikenneyhteyksiin ja julkisen liikenteen palveluihin sekä olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Rantaosayleiskaavalla on osoitettu vakituista asutusta hallitusti perustuen kaava varten laadittuun vakituisen asumisen edullisuusvyöhyketarkasteluun. Kaavalla ei aiheuteta Oriveden kaupungin kannalta epäedullista yhdyskuntarakenteen kehitystä. Arvioidaan, että kaavalla turvataan riittävien ranta-alueiden säilyminen rakentamattomina ja riittävien yhtenäisten rakentamisesta vapaiden rantojen säilyminen.

Rakentamisesta vapaita rantoja on käsitelty kaavaselostuksen kohdassa 15.1.2. Merkittävät yhtenäiset rakentamisesta vapaat rannat on esitetty kaavaselostuksen liitteissä 11.1-11.4.

17.6 Vaikutukset Pukalan virkistyskäyttöarvoon

Rantaosayleiskaava on valmisteltu Pukalan virkistysalueen osalta kaavan tavoitteiden sekä suunnittelu- mitoitusperusteiden mukaisesti. Kaava on laadittu yhteistyössä Metsähallituksen kanssa mm. kaavan selvitykset ja Metsähallituksen alue-ekologinen suunnitelma huomioon ottaen. Metsähallitus on harkinnut osaltaan ne Pukalan ranta-alueet, minne kaavassa on mahdollista sijoittaa rakentamisalueita alueen luonto- ja virkistyskäyttöarvoja vaarantamatta.

Pukalan virkistysmetsän alue on osoitettu rantaosayleiskaavassa maakuntakaavan ohjausvaikutuksen mukaisesti pääosin virkistys- ja retkeilypalvelujen alueeksi VR. Rantaosayleiskaavassa osoitettujen Pukalan virkistys- ja retkeilypalvelualueiden (VR) pinta-ala on yhteensä 753 ha. Pukalan virkistysalueeseen liittyvä Metsähallituksen päätökseen perustuvan suojelumetsän alue on osoitettu kaavassa luonnonsuojelualueena (SL). Lisäksi n. 20 Pukalan vesistön saarta on osoitettu Metsähallituksen esityksen perusteella luonnonsuojelualueeksi (SL). Rantaosayleiskaavalla osoitettujen Pukalan luonnonsuojelualueiden kokonaispinta-ala on n. 110 ha. Luonnonsuojelualueiksi osoitetut Pukalan alueet toimivat ainakin osittain nykyisin myös yleisessä virkistyskäytössä.

Rantaosayleiskaavalla on osoitettu Pukalan virkistysmetsän alueelle kaksi yksityiskohtaisemmalla ranta-asemakaavasuunnittelulla toteutettavaa matkailupalvelujen aluetta (RM-1). Pukalan vesistön ranta-alueelle osoitettu RM-1- alue on pinta-alaltaan n. 9,3 ha ja Neejärven ranta-alueelle osoitettu RM-1- alue n. 3 ha. Rantaosayleiskaavassa on lisäksi

osoitettu maakuntakaavassa osoitetulle Pukalan virkistysalueelle yhteensä 10 uutta tavanomaista lomarakennuspaikkaa. Nämä uudet rakennuspaikat sijoittuvat jo ennestään osittain rakentuneiden vesistöjen ranta-alueille ja Pukalan virkistysmetsän reuna-alueille eikä rakennuspaikkojen alueilla kulje Pukalan virkistysalueen reitistöjä. Uusien rakennuspaikkojen alueilla ei sijaitse kaavan luonto- ja maisemaselvityksen perusteella erityisiä luoto- tai maisema-arvoja. Kyseisten rakennuspaikkojen toteutuminen ei vaikuta merkittävästi Pukalan virkistysalueen virkistyskäyttömahdollisuuksiin.

Rantaosayleiskaava on laadittu huomioiden maakuntakaavan ohjausvaikutus maakuntakaavan Pukalan virkistysalue- ja suojelualuevarauksia koskien. Pukalan aluetta voidaan kehittää osaltaan rantaosayleiskaavan maankäyttöratkaisun perusteella virkistys- ja suojelualuekokonaisuutena, jota tukee mahdollisuus kehittää aluetta myös loma- ja matkailupalvelujen osalta.

Arvioidaan, että kaavalla edistetään Pukalan alueen säilymistä virkistyskäyttöalueena ja että alueen matkailupalvelutoimintojen kehittäminen tukee osaltaan myös Pukalan virkistysalueen kehittämistä.

17.7 Taloudelliset vaikutukset

Kaava toteutuu nykyisten maanomistajien myydessä tai rakentaessa kaavan mukaisia rakennuspaikkoja. Myyntitulojen taloudelliset vaikutukset ovat paikallisesti merkittäviä. Rakentamisella on työllistävä vaikutus ja myös siten taloudellista merkitystä. Rakentamisen kerrannaisvaikutukset heijastuvat elinkeinoelämään monella tasolla. Kaavan uusien rakennuspaikkojen toteutumisella on kaupungille taloudellista vaikutusta myös kiinteistövero- ja tulojen lisääntyessä.

Loma-asukkaiden kuntaan jättämä rahamäärä on varsinkin kesäkuukausina huomattava. Oriveden kaupungin väkiluvun lisääntymisellä kesäkuukausina arvioidaan olevan erityisesti alueen palveluyrittäjille taloudellista vaikutusta. Yleiskaavalla osoitettujen uusien rakennuspaikkojen toteutuminen lisää jatkossa loma-asukkaiden ja pysyvien asukkaiden määrää alueella, joten kaavaratkaisun arvioidaan tukevan Oriveden alueen palveluelinkeinotoimintaa.

Yleiskaavalla on pyritty tukemaan alueella toimivien matkailuyrittäjien harjoittaman elinkeinotoiminnan kehittämismahdollisuuksia. Näillä alueilla toimivien yksityisten yrittäjien tai yhteisöjen kannalta yleiskaavaratkaisulla saattaa olla huomattavaakin taloudellista merkitystä alueiden kehittämismahdollisuuksien ansiosta.

Kaava on laadittu siten, ettei Oriveden kaupungille synny siitä merkittäviä velvoitteita ja siten mahdollisia kustannuksia. Kaavalla on pyritty siihen, että ranta-alueiden vakituinen asuinrakentaminen ohjautuisi myös taloudellisesta näkökulmasta edullisille rannanosille liittyen mm. vakituisesta asumisesta mahdollisesti aiheutuvaan palvelujen järjestämisvelvoitteeseen.

18. ERÄJÄRVEN KYLÄOSAYLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Eräjärven kyläyleiskaavalla on pyritty yhdistämään eri tahojen intressit mahdollisimman tasapuolisesti. Kaavalla on sovitettu yhteen mm. kylätoimintojen, asumisen, matkailun, liikenteen, suojelun, virkistyskäytön sekä maa- ja metsätalouden tarpeet.

Eräjärven kyläosayleiskaava on laadittu Eräjärven kylän ydinalueiden osalta siten, että osayleiskaavaa voidaan käyttää maankäyttö- ja rakennuslain 44 §:n mukaisena kyläyleiskaavana. Tällöin rakennusluvut voidaan myöntää kaavan perusteella yleiskaavan mukaisille rakentamisalueille (AT). Muilla Eräjärven kylän alueilla osayleiskaava ohjaa rakentamisen lupaharkintaa. AT-alueen uudet rakennuspaikat on ohjattu sekä ympäristöllisesti että yhdyskuntarakenteellisesti edullisille rakentamisalueille eheyttämällä kylärakennetta ja edistämällä samalla myös kylän elinvoimaisuutta ja kehittymismahdollisuuksia. Eräjärven ydinkylän ulkopuolisilla alueilla osayleiskaavalla ohjataan kylämäistä rakentamista pien- talovaltaisille asuinalueille AP yleispiirteisesti. Myös kyläalueiden tavanomaisilla maaja metsätalousvaltaisilla alueilla säilyy haja-asutusluontoinen rakennusoikeus.

Eräjärven kyläosayleiskaavan alue ei ulotu pääsääntöisesti Eräjärven ranta-alueelle, sillä Eräjärven ranta-alue on rantaosayleiskaavan aluetta. Rantaosayleiskaavan osalta vaikutusten arviointia on käsitelty kaavaselostuksen kohdassa 17 (Rantaosayleiskaavan vaikutusten arviointi). Eräjärven kyläosayleiskaavan vaikutusten arvioinnissa on käsitelty ainoastaan Nikkilänjärven ranta-alue sekä Eräjärven ranta-alueita siltä osin kun kyläosayleiskaavan alue ulottuu pieneltä osin rantaan.

18.1 Luonnonympäristö

Luonto- ja maisema-arvot on selvitetty kaavaa varten laaditussa luontoselvityksessä ja luontoselvityksen päivityksessä. Näissä selvityksissä ei ole varsinaiselle kyläyleiskaavan alueelle osoitettu arvokkaita luontokohteita eikä maisemallisesti arvokkaita alueita.

Eräjärven kyläosayleiskaavan alueella ei sijaitse Natura 2000 -verkoston mukaisia kohteita eikä pohjavesialueita. Alueella ei sijaitse myöskään arvokkaita geologisia muodostumia eikä pohjavesialueita.

Nikkilänjärven ranta-alueelle ei ole osoitettu uutta rakentamista, joilta osin koko järvi säilyy rakentamisesta vapaana lukuun ottamatta jo rakentuneita maatilan talouskeskuksen ja asuinrakennuspaikkojen alueita. Eräjärven rantaan on osoitettu kaksi uutta rakennuspaikkaa kyläosayleiskaavan alueelle Eräjärven pumppaamon läheisyyteen. Nämä rakennuspaikat on kaavaprosessin aikana siirretty Eräjärven kirkon avoimelta peltoaukealta kirkon kulttuuriympäristön arvojen turvaamiseksi (mm. Museoviraston ja ELY-keskuksen lausuntojen ja neuvottelujen perusteella).

Kyläosayleiskaavan maankäyttöratkaisu uusien rakentamisalueiden osalta tukeutuu jo olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen yhdyskuntarakennetta eheyttämällä. Uudet rakennuspaikat on pääosin sijoitettu siten, että ne on mahdollista liittää olemassa olevaan vesihuoltoverkostoon. Kaavamääräysten perusteella vesihuoltoverkoston ulkopuolisten rakennuspaikkojen jätevesien käsittely tulee järjestää kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön sekä kunnan määräysten mukaisesti.

18.2 Rakennettu kulttuuriympäristö ja kiinteät muinaisjäännekohteet

Alueen kulttuuriympäristön arvoista on ollut käytettävissä maakunnallista ja valtakunnallista selvitysaineistoa ja osayleiskaavaa varten on laadittu Rakennetun ympäristön selvitys. Myös arkeologista selvitysaineistoa on täydennetty yleiskaavaa varten.

Eräjärven kyläalueelle sijoittuu muinaisjäännekohteiden osalta muinaisjäännekohteet SM 31 ja SM-1 31. Sekä rantaosayleiskaavan että kyläosayleiskaavan alueella sijaitseva muinaisjäännekohteiden SM 31 on historiallinen kyläpaikka Uiharla (1000017598), joka on osoitettu kyläosayleiskaavan alueella autioituneen kylätonttina aluevarauksella muinais-

muistoalue (SM). Kyläalueella sijaitseva muinaisjäännöskohde SM-1 30 on historiallinen kylänpaikka Eräjärvi (1000017596), joka on osoitettu historiallinen kylätontti –viiva merkinnällä (SM-1). Muinaisjäännösten alueelle ei ole osoitettu uutta rakentamista.

Eräjärven kyläosayleiskaavan alueelle sijoittuvat maakuntakaavan mukaiset maakunnallisesti arvokas Uihelan-Eräjärven kulttuurimaisema (mkm) sekä maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö; Eräjärven kirkon ympäristö ja raitti (mky). Nämä alueet on osoitettu kaavaan turkoosilla viivamerkinnällä. Lisäksi alueelle on maakuntakaavassa osoitettu kohdemerkintänä maankunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö Uihela. Maakunnallisesti arvokkaiden kulttuurimaisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen alueella sijaitsevat peltoalueet on merkitty maisemallisesti arvokas peltoalue (MA) aluevarauksella siltä osin, kun paikallinen kulttuuriympäristöselvitys merkitsee tukee. MA-alueet on tarkoitettu maatalouden harjoittamiseen. Tältä osin katsotaan, että kaavamerkintä maisemallisesti arvokkaana peltoalueena turvaa kulttuurimaiseman arvojen säilymistä.

Eräjärven kirkon ympäristö ja raitti -maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvot ovat maakuntakaavan selvitysten mukaan kirkon maisemallisesti keskeisessä sijainnissa, näkymissä kirkolta sekä Raatarinraitin linjauksessa. Kirkon ympäristö on kaavassa osoitettu jo olemassa olevia rakentamisalueita ja hautausmaata lukuun ottamatta keskeisten näkymien osalta MA-aluevarauksena, jolta osin katsotaan, että kaava turvaa maakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön arvot. Myöskään Raatarinraitin varrelle ei ole osoitettu uutta rakentamista. Rakennetun ympäristön selvityksessä arvokkaiksi rakennuksiksi inventoidut Pihlmanin entinen kutomo (R6.19) ja Eräjärven entinen Säästöpankki R6.20 on merkitty kaavaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaina rakennetun ympäristön kohteina SR sekä aluevarauksina, joiden ympäristö säilytetään (/s). Eräjärven kirkko on luokiteltu Rakennetun ympäristön selvityksessä I-luokan arvokohteeksi (R 6.1) ja se on merkitty kaavakartalle kirkon arvot turvaavalla SRK-kohdemerkinnällä (Kirkkolain nojalla suojeltu kohde). Tältä osin katsotaan, että kaavamerkinnät riittävät turvaamaan maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvojen säilymistä.

Uihelan seurantaloon, koulun ja urheilukentän alueen maakunnallisen rakennetun kulttuuriympäristön arvot ovat maakuntakaavan taustaselvityksen mukaan historiallisesti arvokkaassa maaseutualueessa, ja perinteisessä ja vaihtelevassa maisemakuvassa. Lisäksi alueen arvoa lisäävät alueella sijaitsevat muinaisjäännökset ja kylätontit. Aluetta täydentää maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, jonka arvona on seurantaloon ja urheilukentän katoksen poikkeuksellinen funkis-arkkitehtuuri. Nämä on merkitty kaavaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaina rakennetun ympäristön kohteina R6.8 (Uihelan entinen koulu sekä funkis pukukoppi ja kulttuurimaisema). Uihelan koulun alue on merkitty kaavaan AP/s–merkinnällä, jonka ympäristö säilytetään (/s) jolta osin kaava turvaa alueen rakennuskannan. Urheilukentän alue on merkitty urheilu- ja virkistyspalvelujen alueena (VU). Seuratalo on inventoitu Rakennetun ympäristön selvityksessä III-arvoluokan kohteena R6.10, jolloin sitä ei ole kaavan suunnittelukäytännön mukaisesti osoitettu kaavassa. Seurantaloon alue on osoitettu kaavassa alueen ja ympäröivän maankäytön mukaisesti AP-alueena. Myös Uihelan alueen osalta kyläosayleiskaava turvaa alueen merkittävimpien rakennetun kulttuuriympäristön arvojen säilymistä.

Uihelan-Eräjärven kulttuurimaisema-alueen uudisrakentaminen on keskitetty metsäisille alueille olemassa olevan rakennuskannan ja tieverkoston yhteyteen rakentamisalueita maltillisesti laajentaen. Myös Uihelan kylän peltoalueet on osoitettu maisemallisesti arvokkaina peltoalueina. Tältä osin katsotaan, että Uihelan-Eräjärven alueen kaavaratkaisu turvaa kulttuuriympäristön arvojen säilymistä.

Eräjärven kyläosayleiskaavan alueelle on kaavan pohjoisosaan osoitettu Rakennetun ympäristön selvityksen mukaiset kohteet: Mattila, hyvin säilynyt pihapiiri kulttuurimaisemassa (R6.3) sekä Erkkylä, Hyvin säilynyt pieni kaupparakennus pihapiireineen (R6.17). Myös nämä rakennusten alueet on osoitettu kaavaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaina rakennetun ympäristön kohteina SR sekä aluevarauksina, joiden ympäristö säilytetään (/s).

Muiden kaavamerkintöjen ja määräysten lisäksi kaavan yleismääräyksissä ohjataan kaikkien rakennuspaikkojen rakennusten rakentamista siten, että rakennusten tulee olla muodoiltaan, materiaaleiltaan ja väreiltään ympäristöön soveltua, joka osaltaan mahdollistaa uuden rakentamisen sopeutumisen maisemaan ja ympäröivään rakennuskantaan.

Arvioidaan, että Eräjärven kyläosayleiskaava edistää osaltaan alueen rakennetun kulttuuriympäristön arvojen tiedostamista ja säilymistä.

18.3 Sosiaaliset vaikutukset

Eräjärven kylän uudet rakentamisalueet on osoitettu vakituisen asumisen lähtökohdista käsin. Kyläosayleiskaava on laadittu siten, että uudet rakentamisalueet tukevat alueen kylämäistä rakennetta säilyttäen kylän ilmeen eheänä. Eräjärven ydinkylän alueen **41** olemassa olevan asuinrakennuspaikan tai maatilatalouskeskuksen yksikön lisäksi alueelle on suunniteltu **33** uutta rakennuspaikkaa. Uudet rakennuspaikat on tarkoitettu pääasiassa vakituisen asutukseen sekä palvelu- ja elinkeinotoimintaa varten. Uudet rakentamisalueet tuskin rakentuvat vuodessa tai edes vuosikymmenessä, sillä alueelle on rakentunut maksimissaan yksi uusi asuinrakennus vuodessa viimeisen kymmenen vuoden aikana. Eräjärven kyläosayleiskaava mahdollistaa kuitenkin kylän hallitun kasvun. Osa rakennuspaikoista voi olla myös lomarakennuspaikkoja, näitä ei kuitenkaan eritellä kyläosayleiskaavassa, sillä kaava on laadittu vakituisen asumisen lähtökohdista käsin.

Uusien mahdollisten rakennuspaikkojen lisääntyminen lisää toteutuessaan myös asukkaiden määrää kylällä. Tämä lisää sosiaalista kanssakäymistä alueella ja tukee ja edistää lähipalvelujen, kuten koulun ja kaupan säilymistä alueella. Uusilla rakentamisalueilla on nykyisen lainsäädännön nojalla mahdollisuus sallia myös palvelu- ja elinkeinotoimintaa palveleva rakentaminen. Tältä osin kyläosayleiskaava mahdollistaa myös pienimuotoisen elinkeinotoiminnan harjoittamisen kyläalueella, joka tukee osaltaan kylän elinvoimaisuutta. Uudet rakennuspaikat mahdollistavat siten useimmiten positiivisen sosiaalisen vaikutuksen lisääntymisen.

Kyläosayleiskaavan alueelle on osoitettu ohjeellinen ulkoilureitti, joka osaltaan tukee virkistyskäyttömahdollisuuksien säilymistä. Uihelan urheilukentän alue on osoitettu urheilu- ja virkistyspalvelujen alueena (VU). Eräjärven koulun alue on osoitettu kaavassa julkisten palvelujen ja hallinnon alueena. Koulun alueella oleva urheilukenttä mahdollistaa liikuntatoimintojen harjoittamisen myös koulun alueella. Kylän uimaranta- ja venevalkama-alueet ovat Eräjärven rannassa rantaosayleiskaavan alueella. Muilta osin kyläalueen virkistyskäyttö perustuu jokamiehenoikeudella tapahtuvaan liikkumiseen. Kaava-alueen metsäiset osat on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisena alueena (M), joka mahdollistaa jokamiehen oikeudella tapahtuvan liikkumisen jalan. Alueen kylätie- ja polkuverkosto mahdollistaa myös pyöräilyn.

18.4 Yhdyskuntarakenne

Kyläosakaavassa on kiinnitetty huomioita jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen mm. tukeutumalla olemassa oleviin liikenneyhteyksiin, kunnallistekniikkaan ja yh-

dyskuntarakenteeseen. Kyläalueella on pyritty eheyttämään ja tiivistämään nykyisiä kylärakenteita ja uudet rakentamisalueet on pyritty sijoittamaan tukeutuen kylän nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen. Uuden asutuksen toteutuessa kylien kyläkuva eheytyy ja uusi asutus tiivistää Eräjärven kyläalueen maankäyttöä.

Uudet rakennuspaikat on pääosin sijoitettu siten, että ne on mahdollista liittää olemassa olevaan vesihuoltoverkostoon. Kaavamääräysten perusteella vesihuoltoverkoston ulkopuolisten rakennuspaikkojen jätevesien käsittely tulee järjestää kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön sekä kunnan määräysten mukaisesti.

Kyläosayleiskaavan maankäyttöratkaisu tukee olemassa olevaa kylärakennetta. Keskeisimmät kaupallisten palvelujen alueet on osoitettu lähipalvelujen alueena (PL), joka osaltaan tukee ja edistää palvelujen säilymistä alueella. Koulun ja Erälinnan alue on osoitettu julkisten palvelujen ja hallinnon alueena (PY) nykyisen maankäytön mukaisesti. Olemassa olevat rakentamisalueet on osoitettu Eräjärven ydinkylän osalta kyläalueena (AT) ja Eräjärven ydinkylän ulkopuolisten alueiden osalta pientalovaltaisina asuinalueina (AP), jotka kummatkin on tarkoitettu niin asumista kuin palvelu- ja elinkeinotoimintaakin varten.

AT-merkintä mahdollistaa Eräjärven Eerolan matkailupalveluyrityksen nykyisen ja tulevan toiminnan maatilamatkailualueena. Maatilojen talouskeskukset on osoitettu AM-aluevarausmerkinnällä. Esimerkiksi laaja AM-aluevaraus turvaa Parvelan hevostilan toiminnan.

18.5 Taloudelliset vaikutukset

Kyläosayleiskaava toteutuu nykyisten maanomistajien myydessä tai rakentaessa kaavan mukaisia rakennuspaikkoja. Myyntitulojen taloudelliset vaikutukset ovat paikallisesti merkittäviä. Rakentamisella on myös työllistävä vaikutus ja myös siten taloudellista merkitystä. Rakentamisen kerrannaisvaikutukset heijastuvat elinkeinoelämään monella tasolla. Kaavan uusien rakennuspaikkojen toteutumisella on kaupungille taloudellista vaikutusta myös kiinteistöverotulojen lisääntyessä.

Osa rakennuspaikoista saattaa olla myös loma-asuntoja. Loma-asukkaiden kuntaan jättämä rahamäärä saattaa myös Eräjärven kylän elinvoimaisuuden kannalta olla varsinkin kesäkuukausina merkittävä. Ylipäätäänkin Oriveden kaupungin väkiluvun lisääntymisellä kesäkuukausina arvioidaan olevan myös Eräjärven kyläalueen palveluyrittäjille taloudellista vaikutusta. Yleiskaavalla osoitettujen uusien rakennuspaikkojen mahdollinen toteutuminen lisää jatkossa asukkaiden määrää alueella, joten kaavaratkaisun arvioidaan tukevan sekä Eräjärven että koko Oriveden alueen palveluelinkeinotoimintaa.

Kyläosayleiskaavalla on pyritty tukemaan alueella toimivien matkailuyrittäjien harjoittaman elinkeinotoiminnan kehittämismahdollisuuksia. Näillä alueilla toimivien yksityisten yrittäjien tai yhteisöjen kannalta yleiskaavaratkaisulla saattaa olla huomattavaakin taloudellista merkitystä alueiden kehittämismahdollisuuksien ansiosta.

Kaava turvaa osaltaan maa- ja metsätalouden säilymisen alueen pääelinkeinona. Kaavamääräykset on pyritty laatimaan siten, että peltoalueet voivat säilyä edelleen viljelykäytössä ja metsätalouden harjoittaminen on mahdollista kaavasta huolimatta. Kaava mahdollistaa myös maatalouden sivuelinkeinojen harjoittamisen.

Kaava on laadittu siten, ettei Oriveden kaupungille synny kaavan toteutumisesta merkittäviä velvoitteita ja siten mahdollisia kustannuksia. Kaavalla on pyritty siihen, että asuinrakentaminen ohjautuisi myös taloudellisesta näkökulmasta edullisille kyläalueille. Uuden rakentamisen ohjaaminen Eräjärven kyläalueen yhteyteen turvaa esimerkiksi Eräjär-

ven koulun toimintaa. Kaavalla on pyritty myös siihen, ettei kaupungille synny vakituisesta asumisesta mahdollisesti aiheutuva palvelujen järjestämisvelvoite.

19. KAAVAPROSESSI

Ajankohta	Suunnitteluvaihe
22.10.2007	Oriveden kaupunginhallitus päätti (§ 297) kaupungin ranta-alueita koskevan oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laadinnasta.
15.12.2008	Rantaosayleiskaavan laatijaksi valittiin Ympäristösuunnittelu Oy Pirkanmaa (Kh § 362)
18.5.2009	Rantaosayleiskaavahankkeen aloituskokous. - Neuvotteluun osallistuivat Oriveden kaupungin, Ympäristösuunnittelu Oy Pirkanmaan, Luontoselvitys Kotkansiiven ja Arkinor Oy:n edustajat. Kokouksessa käsiteltiin kaavoitushankkeeseen liittyviä selvityksiä (luontoselvitys, rakennuskulttuuriselvitys, arkeologinen inventointi), työskentelymetodeja sekä mm. hankkeen aikataulua ja tiedotusta.
2009-2010	Kaavan luontoselvityksen, rakennus- ja kulttuuriympäristöselvityksen ja arkeologisen inventoinnin laatiminen. Selvitysten maastotyöt tehtiin vuosien 2009-2010 aikana.
9.6.2009	Aloitustilaisuuden viranomaisneuvottelu Pirkanmaan ympäristökeskuksessa - Neuvotteluun osallistuivat Pirkanmaan ympäristökeskus, Pirkanmaan liitto, Oriveden kaupunki, Metsäkeskus Pirkanmaa, Outi Palttala (Arkinor Oy), Petri Parkko ja Niina Rinne (Luontoselvitys Kotkansiipi Oy) sekä kaavan laatijan edustajat. - Neuvottelussa käsiteltiin mm. kaavoituksen lähtökohtia ja tavoitteita, mitoitustaluttomuutta, selvityksiä ja kaavan alustava osallistumis- ja arviointisuunnitelma.
6.7.2009	- Kaupunginhallitus päätti (§ 233) perustaa kaavoitushanketta varten rantayleiskaavatoimikunnan. Kaupunginhallitus valitsi toimikuntaan Markku Kallion (varajäsen Ulla Reini), Antti Niemisen (varajäsen Mikko Rissanen) ja Annamari Aitolahden (varajäsen Aki Pöntinen) - Kaupunginhallitus päätti lisäksi asettaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävillä 30 päivän ajaksi sekä kaavoituksen vireilletulon kuuluttamisesta MRL 63 § mukaisesti.
18.9.2009	<u>Rantayleiskaavatoimikunnan 1. kokous</u> - Hankkeen esittely kaavatoimikunnalle. Käsiteltiin mm. selvitysten ja 0- kaavan laatimisen vaihe sekä maanomistajakyselyn ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävillä olon järjestäminen.
21.10. – 19.11.2009	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä alueen nykyistä maankäyttöä kuvaava 0-kaava olivat julkisesti nähtävillä Oriveden kaupungintalolla, Eräjärven kirjastossa ja kaupungin internet-sivuilla. - Alueen maanomistaja tiedotettiin yleisten kuulutusten lisäksi kaavan vireille tuloa sekä osallistumisen ja 0- kaavan nähtävillä olosta kirjeitse. Samalla maanomistajille järjestettiin kysely koskien 0- kaavan sisältöä. Lisäksi maanomistajilla oli mahdollisuus esittää kaavoitukseen liittyviä toiveita ja näkemyksiä. - Kyselyyn vastasi n. 800 maanomistajaa / osallista
3. ja 5.11.2009	Keskustelu- ja esittelytilaisuudet Oriveden opistolla ja Eräjärven Erälinnassa.
26.4.2010	Kaupunginhallitus määräsi (§130) rantayleiskaavatoimikunnan esittelijäksi maankäyttöinsinööri Päivi Valkaman, toimikunnan pöytäkirjanpitäjäksi teknisen toimen toimistosuhteerin Soile Kontun ja valitsi toimikunnan puheenjohtajaksi Antti Niemisen ja varapuheenjohtajaksi Markku Kallion.
20.5.2010	<u>Rantayleiskaavatoimikunnan 2. kokous</u> - Käsiteltiin mm. jääviyskysymyksiä, kaava-alueen rajausta sekä vireilletulovaiheen palautetta (mm. maanomistajakyselyn palaute)

15.3.2011	Kaupungin viranhaltijoiden, kaavan laatijan ja rakennuskulttuuriselvityksen laatija Outi Palttalan välinen työneuvottelu Orivedellä - Käsiteltiin mm. luontoselvitystä, rakennus- ja kulttuuriympäristöselvitystä, arkeologista inventointia sekä mitoituserusteita ja emätilaselvitystä.
3.5.2011	<u>Rantayleiskaavatoimikunnan 3. kokous</u> - Suunnittelu- ja mitoituserusteiden valmistelu valmistuneiden selvitysten pohjalta
24.5.2011	Viranomaisten työneuvottelu Pirkanmaan ELY- keskuksessa - Neuvotteluun osallistuivat Pirkanmaa Ely-keskus, Oriveden kaupunki sekä Ympäristönsuunnittelu Oy Pirkanmaa. - Neuvotteluissa käsiteltiin valmistuneet selvitykset (arkeologinen inventointi, luontoselvitys sekä rakennetun kulttuuriympäristön selvitys). Selvityksiä pidettiin tarkoitukseen riittävinä. Lisäksi käsiteltiin ranta- ja kyläalueiden suunnittelu- ja mitoituserusteita.
16.6.2011	<u>Rantayleiskaavatoimikunnan 4. kokous</u> - Päätös asettaa nähtävillä kaavan valmisteluaineisto, selvitykset sekä suunnittelu- ja mitoituserusteet.
6.9. – 5.10.2011	Kaavan selvitykset ja ehdotus kaavalle asetettavista tavoitteista sekä suunnittelu- ja mitoituserusteista olivat julkisesti nähtävillä Oriveden kaupungintalolla, Eräjärven kirjastossa ja kaupungin internet-sivuilla. - Osallisilla oli mahdollisuus esittää mielipiteensä kaavan valmisteluaineistoista - Pirkanmaan ELY- keskus, Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan maakuntamuseo, Tampereen kaupunki, Ruoveden kunta, Kangasalan kunta, Kuhmoisten kunta, Jämsän kaupunki sekä Oriveden kaupungin hallintokunnat antoivat lausunnon nähtävillä olleesta aineistosta. - Valmisteluaineistosta esitettiin 58 mielipidettä (maanomistajat, yhdistykset)
20. ja 22.9.2011	Keskustelu- ja esittelytilaisuudet Oriveden opistolla ja Eräjärven Erälinnassa. - Selvitysten sekä suunnittelu- ja mitoituserusteiden esittely
19.12.2011	<u>Rantayleiskaavatoimikunnan 5. kokous</u> - Osallispalautteen (lausunnot, mielipiteet) käsittely
8.2.2012	Viranomaisten työneuvottelu Pirkanmaan ELY- keskuksessa - Neuvotteluun osallistuivat Pirkanmaan Ely-keskus, Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan maakuntamuseo, Oriveden kaupunki sekä Ympäristönsuunnittelu Oy Pirkanmaa. Neuvotteluissa käsiteltiin suunnittelu- ja mitoituserusteista saatu osallispalautte (Viranomaislausunnot ja mielipiteet).
8.2.2012	Tiedotus- ja keskustelutilaisuus Oriveden kaupungintalolla - Keskustelutilaisuus oli tarkoitettu lähinnä kyläalueiden kylä- ja muille yhdistyksille. Tilaisuudessa esiteltiin kyläalueiden yleiskaavoitusta, sekä aktivoitiin kyläalueiden yhdistyksiä ja asukkaita osallistumaan kyläalueiden kaavoitukseen.
6.3.2012	<u>Rantayleiskaavatoimikunnan 6. kokous</u> - Toimikunta hyväksyi vastineet selvityksiä, tavoitteita sekä suunnittelu- ja mitoituserusteita koskeviin lausuntoihin ja mielipiteisiin. Ja hyväksyi vastineiden mukaisesti täsmennetyt tavoitteet sekä suunnittelu- ja mitoituserusteet.
2.4.2012	Suunnittelu- ja mitoituserusteiden käsittely (§114) kaupunginhallituksessa.
11.4.2012	Kaupunginvaltuusto hyväksyi (§ 26) kaavan tavoitteet sekä suunnittelu- ja mitoituserusteet.
5.6.2012	<u>Rantayleiskaavatoimikunnan 7. kokous</u> - Alustavan kaavaluonnoksen valmistelu.
18.12.2012	Kaupungin viranhaltijoiden ja kaavan laatijan välinen työneuvottelu Orivedellä - Alustavan kaavaluonnoksen valmistelu.
23.1.2013	<u>Rantayleiskaavatoimikunnan 8. kokous</u> - mm. alustavan kaavaluonnoksen (Pohjoinen osa-alue) sekä kaavamerkintöjen ja kaavamääräysten hyväksyminen viranomaisten kanssa käytävän työneuvottelun pohjaksi.

11.2.2013	Kaupunginhallitus päätti (§56) asettaa toimikaudeksi 2013-2014 rantayleiskaava-toimikunnan. Kaupunginhallitus valitsi toimikuntaan pj. Antti Niemisen (varajäsen Jussi Ketola), vpj. Ulla Reinin (varajäsen Markku Hietanen) ja Jari Talasniemen (varajäsen Annamari Aitolahti). Kaupunginhallitus määräsi rantayleiskaavatoimikunnan esittelijäksi maankäyttöinsinöörin ja toimikunnan pöytäkirjanpitäjäksi teknisen toimen toimistosihteerin.
12.2.2013	Viranomaisten työneuvottelu Pirkanmaan ELY- keskuksessa - Neuvotteluun osallistuivat Pirkanmaan Ely- keskus, Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan maakuntamuseo, Oriveden kaupunki sekä Ympäristönsuunnittelu Oy Pirkanmaa. - Käsiteltiin alustavan kaavaluonnoksen (Pohjoinen osa-alue) pohjalta mm. arvokkaiden luontokohteiden ja kulttuuriympäristön kohteiden merkintä- ja määräystekniikkaa, maakuntakaavan huomioimista yleiskaavassa, vakituisen asumisen ohjaamista sekä Eräjärven kyläalueen kaavoitusta
22.2.2013	Kaupungin viranhaltijoiden ja kaavan laatijan välinen työneuvottelu - Käsiteltiin mm. viranomaisten työneuvottelun palautteen huomioimista kaavaluonnoksen jatkovalmistelussa sekä työn etenemisen kannalta ajankohtaisia asioita.
22.4.2013	Rantayleiskaavatoimikunnan <u>9. kokous</u> - Käsiteltiin mm. kaavaluonnoksen valmistelun jatkoaikataulu
3.5.2013	Työneuvottelu Pirkanmaan maakuntamuseossa - Neuvotteluun osallistuivat Pirkanmaan maakuntamuseo, Oriveden kaupunki sekä Ympäristönsuunnittelu Oy Pirkanmaa - Neuvottelussa käsiteltiin mm. kiinteiden muinaisjäännösten ja arvokkaiden rakennuskohteiden huomioimista ja merkitsemistä yleiskaavassa
18.6.2013	<u>Rantayleiskaavatoimikunnan 10. kokous</u> - Koko suunnittelun alueen kattavan alustavan kaavaluonnoksen käsittely
27.6.2013	Kaupungin viranhaltijoiden ja kaavan laatijan välinen työneuvottelu - Kaavaluonnoksen valmistelu
28.8.2013	<u>Rantayleiskaavatoimikunnan 11. kokous</u> - Kaavaluonnoksen valmistelu
17.9.2013	Rantayleiskaavatoimikunnan <u>12. kokous</u> - Kaavaluonnoksen valmistelu
27.9.2013	Viranomaisten työneuvottelu Pirkanmaan ELY- keskuksessa
9.10.2013	Kaupungin viranhaltijoiden ja kaavan laatijan välinen työneuvottelu - Viranomaisten työneuvottelun palautteen käsittely, kaavaluonnoksen valmistelu
6.11.2013	Rantayleiskaavatoimikunnan <u>13. kokous</u> - Kaavaluonnoksen käsittely ja päätös nähtäville asettamisesta:
13.11 – 12.12.2013	Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n ja asetuksen 30 §:n mukaisesti kaavaluonnokset ja muu valmisteluaineisto olivat yleisesti nähtävillä 13.11 – 12.12.2013 välisen ajan. Aineistot olivat nähtävillä Oriveden kaupungintalolla ja kaupungin kotisivuilla
14.11.2013 20.11.2013	Yleiskaavoituksesta järjestettiin esittely- ja keskustelutilaisuudet: Torstaina 14.11.2013 Eräjärvellä Erälinnassa, ja keskiviikkona 20.11.2013 Orivedellä Oriveden opistolla. Erälinnassa osallistujia oli 82 henkilöä ja opistolla 53 henkilöä.
3.2.2014	Rantayleiskaavatoimikunnan 14. kokous - Saapuneen palautteen kokoaminen, valmistelu /käsittely.
4.6.2014	Rantayleiskaavatoimikunnan 15. kokous - työneuvottelun valmistelu
19.8.2014	Työneuvottelu Pirkanmaan Ely- keskuksessa viranomaisten edustajien sekä konsultin ja kaupungin edustajien välillä.
25.11.2014	Rantayleiskaavatoimikunnan 16. kokous - työneuvottelun ja palautteen käsittely
18.12.2014	Rantayleiskaavatoimikunnan 17. kokous - palautteiden ja vastineiden käsittely.

21.1.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 18. kokous - palautteiden ja vastineiden käsittely.
2.2.2015	Kaupunginhallitus - päätös rantayleiskaavatoimikunnan asettamisesta vuosiksi 2015–2016.
13.2.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 19. kokous - konsulttisopimuksen ja vastineiden käsittely.
17.2.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 20. kokous - vastineiden käsittelyä
3.3.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 21. kokous - vastineiden käsittelyä
10.3.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 22. kokous - vastineiden käsittelyä
18.3.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 23. kokous - vastineiden käsittelyä
14.4.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 24. kokous - vastineiden käsittelyä
22.4.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 25. kokous - luontoselvityksen päivitys ja vastineiden käsittely.
6.5.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 26. kokous - vastineiden käsittely.
1.6.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 27. kokous - työneuvottelun valmistelu ja vastineiden käsittely.
17.6.2015	Työneuvottelu Pirkanmaan Ely- keskuksessa viranomaisten edustajien sekä konsultin ja kaupungin edustajien välillä.
22.6.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 28. kokous - työneuvottelun ja vastineiden käsittely.
13.8.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 29. kokous - luontoselvityksen päivitys ja kaavaluonnokset.
30.9.2015	Työneuvottelu Pirkanmaan Ely- keskuksessa viranomaisten edustajien sekä konsultin ja kaupungin edustajien välillä mm. luontoselvityksen päivityksestä 9.9.2015
25.11.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 30. kokous - työneuvottelun ja vastineiden käsittely.
20.10.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 31. kokous - vastineiden käsittely.
11.11.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 32. kokous - viranomaisten ja muiden vastineiden käsittely.
16.12.2015	Rantayleiskaavatoimikunnan 33. kokous - hankkeen aikataulu ja vastineiden käsittely.
19.1.2016	Rantayleiskaavatoimikunnan 34. kokous - vastineiden käsittely ja kaavaedotuksen valmistelu.
10.2.2016	Rantayleiskaavatoimikunnan 35. kokous - vastineiden käsittely ja kaavaedotuksen valmistelu.
24.2.2016	Rantayleiskaavatoimikunnan 36. kokous - kaavaedotuksen valmistelu.
2.3.2016	Rantayleiskaavatoimikunnan 37. kokous - kaavaedotuksen valmistelu ja esitys kaupunginhallitukselle kaavaehdotuksen asettamisesta nähtäville.
14.3.2016	Kaupunginhallitus - päätös asettaa rantaosayleiskaavaehdotus nähtäville sekä valtuuttaa kaavatoimikuntaa täsmentämään ja täydentämään aineistoja ennen nähtäville asettamista.

23.3.2016	Rantayleiskaavatoimikunnan 38. kokous - kaavaehdotusaineistojen käsittely sekä nähtävilläolon valmistelu ja toteuttaminen.
30.3.2016	Rantayleiskaavatoimikunnan 39. kokous - Kaavaehdotusaineistojen käsittely.
4.4. - 3.5.2016	Rantaosayleiskaavaehdotus on maankäyttö- ja rakennuslain 65 §:n ja -asetuksen 19 §:n mukaisesti yleisesti nähtävillä.
27.6.2016	Rantayleiskaavatoimikunnan 40. kokous - Alustava keskustelu kaavaehdotuksesta saadusta palautteesta ja sen käsittelystä.
15.9.2016	Rantayleiskaavatoimikunnan 41. kokous - Kaavaehdotuksesta saatuihin lausuntoihin laadittujen vastineluonnosten käsittely.
6.10.2016	Rantayleiskaavatoimikunnan 42. kokous - Kaavaehdotuksesta saatuihin lausuntoihin laadittujen vastineluonnosten käsittely ja sopiminen niihin tehtävistä tarkistuksista sekä viranomaisneuvotteluaineistosta.
8.11.2016	Viranomaisneuvottelu Neuvotteluun osallistuivat Pirkanmaan ELY- keskuksen, Pirkanmaan liiton, Pirkanmaan maakuntamuseon, Kangasalan kunnan, Oriveden kaupungin ja kaavan laatijan edustajat.
18.1.2017	Rantayleiskaavatoimikunnan 43. kokous - Kaavoitustyön jatkoon etenemisvaihtoehtojen käsittely.
8.2.2017	Rantayleiskaavatoimikunnan 44. kokous - Kaavaehdotukseen suunniteltavien muutosten jatkovalmistelu ja kaavaehdotuksesta saatuihin muistutuksiin laadittujen vastineluonnosten käsittely.
22.2.2017	Rantayleiskaavatoimikunnan 45. kokous - Kaavaehdotukseen suunniteltavien muutosten jatkovalmistelu ja kaavaehdotuksesta saatuihin muistutuksiin laadittujen vastineluonnosten käsittely.
28.3.2017	Työneuvottelu Pirkanmaan maakuntamuseon kanssa
28.3.2017	Rantayleiskaavatoimikunnan 46. kokous - Kaavaehdotukseen suunniteltavien muutosten jatkovalmistelu ja kaavaehdotuksesta saatuihin muistutuksiin laadittujen vastineluonnosten käsittely myös maakuntamuseon kanssa käydyn neuvottelun pohjalta.
27.4.2017	Rantayleiskaavatoimikunnan 47. kokous - Kaavaehdotukseen suunniteltavien muutosten jatkovalmistelu ja kaavaehdotuksesta saatuihin muistutuksiin laadittujen vastineluonnosten käsittely.
23.5.2017	Rantayleiskaavatoimikunnan 48. kokous - Kaavaehdotuksesta saatuihin muistutuksiin laadittujen vastineluonnosten käsittely.
21.6.2017	Rantayleiskaavatoimikunnan 49. kokous - Kaavaehdotuksesta saatuihin muistutuksiin laadittujen vastineluonnosten käsittely.
9.8.2017	Rantayleiskaavatoimikunnan 50. kokous - Kaavaehdotuksesta saatuihin muistutuksiin laadittujen vastineluonnosten käsittely.
14.9.2017	Rantayleiskaavatoimikunnan 51. kokous - Kaavaehdotuksesta saatujen muistutusten, lausuntojen ja kaavaehdotuksen muutosten käsittely mm. seuraavasti: epäselvien muistutusvastineiden täsmentäminen, kaavaehdotuksen mahdollisen uudelleen nähtävälle asettamisen aiheuttamat muutokset vastineisiin, suunnittelu- ja mitoituserusteiden muutokset, kaavamerkintöjen ja -määräysten muutokset ja korjaukset, kaavaehdotuskartan muutokset ja korjaukset, kaavaselostuksen ja liiteaineistojen täydentäminen /korjaukset.

25.10.2017	Rantayleiskaavatoimikunnan 52. kokous - Toimikunta hyväksyi osaltaan kaupungin vastineet jätettyihin muistutuksiin - Jäljellä olevien epäselvien kysymysten käsittely ja kaavoituksen jatkoaikataulusta sopiminen.
13.12.2017	Rantayleiskaavatoimikunnan 53. kokous - Esitys vastineiden hyväksymisestä ja kaavaehdotuksen asettamisesta uudelleen nähtäville.
15.1.2018	Kaupunginhallitus - Vastineiden hyväksyminen ja päätös asettaa kaavaehdotus uudelleen nähtäville.
27.2. – 28.3.2018	Rantaosayleiskaavaehdotus 2. maankäyttö- ja rakennuslain 65 §:n ja -asetuksen 19 §:n mukaisesti uudelleen yleisesti nähtävillä.
27.6.2018	Rantayleiskaavatoimikunnan 54. kokous -Kaavaehdotuksesta saadun palautteen ja lausuntojen yhteenveto ja jatkokäsittely.
21.8.2019	Työneuvottelu konsultti/kaupunki aikataulusta ja työnjaosta.
28.8.2019	Rantayleiskaavatoimikunnan 55. kokous - Kaavaehdotuksesta jätettyjen lausuntojen ja muistutusten vastineluonnosten käsittely.
12.09.2019	Rantayleiskaavatoimikunnan 56. kokous - Kaavaehdotuksesta jätettyjen lausuntojen ja muistutusten vastineluonnosten käsittely.
19.09.2019	Rantayleiskaavatoimikunnan 57. kokous - Kaavaehdotuksesta jätettyjen lausuntojen ja muistutusten vastineluonnosten käsittely.
24.10.2019	Rantayleiskaavatoimikunnan 58. kokous - Kaavaehdotuksesta jätettyjen lausuntojen ja muistutusten vastineluonnosten käsittely. - Muutosesitykset nähtävillä olleeseen kaavaehdotukseen 2 ja MRA 32 §:n mukaiset erilliskuulemiset.
15.11-15.1.2020	- MRA 32 §:n mukaiset erilliskuulemiset muutosesityksistä nähtävillä olleeseen kaavaehdotukseen 2.
23.1.2020	Rantayleiskaavatoimikunnan 59. kokous - Kaavaehdotuksesta jätettyjen lausuntojen ja muistutusten vastineluonnosten käsittely - Muutosesitykset nähtävillä olleeseen kaavaehdotukseen 2 MRA 32 §:n erilliskuulemiset huomioiden.
18.2.2020	Rantayleiskaavatoimikunnan 60. kokous - Lausuntojen ja muistutusten vastineiden hyväksyminen ja vastineiden mukaisesti päivitetyn kaavaehdotuksen käsittely.
5.3.2020	Rantayleiskaavatoimikunnan 61. kokous - Esitys kaupunginhallitukselle vastineiden hyväksymisestä, sekä esitys kaavaehdotuksen saattamisesta valtuuston hyväksyttäväksi.
16.3.2020	Kaupunginhallitus - Vastineiden ja kaavaehdotuksen hyväksyminen ja esitys kaupunginvaltuustolle kaavaehdotuksen hyväksymisestä.

Hämeenlinnassa 6.11.2013, 30.3.2016, 25.10.2017, 16.3.2020

YMPÄRISTÖNSUUNNITTELU OY PIRKANMAA

Arto Remes
maanmittausinsinööri (AMK), YKS-617

ORIVEDEN KAUPUNKI

Seppo Tingvall
vt. kaavoituspäällikkö